

Commented [YL1]: ע
מוד 76

[סג ע"ב] תקונא עשרין ותריין

<p>בראשית ברא אלהים (בראשית א א) בראשית חדו איהו דלא אתגליא וברא תריין תריין אינון ואינון² ב' ואינון תריין עלמין סתימין ובמה ברא לון בנקודא הדא סתימא ראשית אתקרי ועלה אתמר כלם בחכמה עשית (תהלים קד כד) ותריין עלמין סתימין לא הוו אתגליין עד דעביד לון תריין לבושיין ומאי נינהו את השמים ואת הארץ את השמים לבושא לעלמא עלאה דאתברי בנקודה עלאה ואת הארץ לבושא לעלמא תתאה דאתברי באלהים דאיהו אימא עלאה:</p>	<p>"בראשית ברא אלהים" "בראשית" הוא אחד שלא נתגלה, וברא שנים, שנים הם, והם ב', והם שני עולמות נסתרים, ובמה ברא אותם, בנקודה נסתרת אחת שנקראת ראשית, ועליה נאמר "כולם בחכמה עשית", ושני עולמות נסתרים לא היו מתגלים עד שעשה להם שני לבושים, ומה הם, "את השמים ואת הארץ". "את השמים" לבוש לעולם העליון, שנברא בנקודה העליונה. "ואת הארץ", לבוש לעולם התחתון, שנברא באלהים, שהיא האם העליונה.</p>
--	---

תיקון כב *בראשית חד - ל"ג בראשית, דקאי א"ברא", ור"ל כתר: *תריין אינון ב' - ול"ג ואינון, ור"ל ב' דבראשית, וכן הוא אלהים לשון רבים³, וכמו שמפרש והולך ואינון תריין כו', ור"ל חו"ב שבבינה וכמש"ל (מ"ס ע"ג): ובמה ברא כו' - והוא יו"ד העצמי שבשם, ותריין הנ"ל הן י"ה של ה' ראשונה⁴: ראשית כו' - וז"ש בראשית, ר"ל עם ראשית, ברא הכתר את אלהים כנ"ל (&): ותריין עלמין סתימין לא כו' - ור"ל ז"ש את השמים וג"כ ברא עם הראשית, אבל ואת הארץ ל"ק רק א"ברא" אבל לא בראשית, אלא אלהים, ולכן ל"ק והארץ: לבושא לעלמא עלאה - יו"ד שבה"א, אבל יו"ד העצמי אינו מתלבש כלל, אור הראשון, כידוע (&): דאתברי כו' דאתברי כו' - קאי על הלבושיין וכמ"ש למטה:

Commented [YL2]: ל
קאמר/לא קאי

<p>" ראשית אתקרי ואיהו אבא דכלא ה' אלהים ואיהו אמא דכלא אם כל חי (בראשית ג ב) וחכמה דאיהו אבא לא אשתמודע אלא בבינה דאיהו אלהים ותמן י"ה אבא ואימא כחדא תריין עלמין סתימין ו"ה אינון תריין בנין ואינון עלמא דין ועלמא דאתי ו' עלמא דאתי דאיהו עלמא אריכא ה' עלמא דין דלאו איהו ארוך:</p>	<p>י' נקרא ראשית, והוא אב של הכל. ה' אלהים, והיא אם של הכל, "אם כל חי". והחכמה שהוא אב, לא נודעת אלא בבינה, שהיא אלהים, ושמ"ה, אבא ואמא כאחד, שני עולמות נסתרים. ו"ה הם שני בנינים, והם העולם הזה והעולם הבא, ו' העולם הבא, שהוא עולם ארוך, ה' העולם הזה, שאינו ארוך.</p>
---	---

Commented [O3]: ל
הדגיש שזה אות ה'?

Commented [O4]: ני
קוד?

- מאיר התיקון -

¹ "צראשית חד" נמחק בגר"א

² נמחק בגר"א.

³ עי' שעה"פ תולדות: אימא עלאה נקראת אלהים חיים, בלשון רבים, לרמוז על ב' בחי' אלהים שיש בה, שהם נו"ה שבה, הנקראים אלהים צבאות.

ועי' שער מאמרי רשב"י (&): זמ"ש בסבא דמשפטים בדף צו ע"א כי שמא דאלהים אתפשט בכל דרגין עד דרגא דאלהים אחרים כו' גם תבין טעם למה כל שאר השמות הם בלשון יחיד ושם אלהים הוא לשון רבים והוא לפי שמתפשט בכמה דרגין אם בקדושה ואם בקליפה.

⁴ עי' ע"ח שער טו פרק ד: ונבאר ענין בינה ותבונה, ובו יתבאר מ"ש בס"י (פ"א מ"ד) ה"ב בחכמה וחכם בבינה. והענין כי הנה ב' אותיות ראשונות של הו"ה הם בחי' חו"ב, אבל באות יו"ד לבד שהוא חכמה שם יש בחי' בינה, וזהו ענין ה"ב בחכמה. ופי' הוא כי יו"ד במלואו, י' הוא חכמה, וב' אותיות יו"ד נעשית צורת ה', שהוא צורת ו"ד שבאות יו"ד, והיא נקרא בינה עלאה הנ"ל. ואמנם ה' ראשונה עצמה שבשם הו"ה זו היא תבונה ראשונה הנ"ל, וכבר הודעתך בדרוש תפילין בענין כתיבת שם הו"ה, שצריך לנאמר תחלה י' בקרן זוית של ה' הזאת, כזה א"ל, ואות י' הוא בחי' חכמה של זאת התבונה ראשונה, וזו החכמה נקרא יש"ס, וז"ש וחכם בבינה. והרי נתבאר כי באות י' של הו"ה יש בחי' או"א עלאין, ובאות ה' ראשונה של הו"ה יש בחי' יש"ס ותבונה שהם תתאין.

אבא דכלא - שגם זו"נ או"א לבריאה, אלא שהן או"א לכולא. וכן למטה, אדה"ר בדרגא דאבא לכלא, וכן חוה וכמו שמפרש והולך: ואיהו כו' כל חי - ר"ל, מלכא דשלמא דיליה (זהר ח"א ה ע"ב),⁵ והיא מקור חיים (תהלים לו א, זהר ח"ג לד ע"א), נשמת חיים (בראשית ב א, זהר ח"א כו ע"א):⁶ וחכמה דאיהו כו' - דעצמו אינו מתלבש כלל כנ"ל (&), לכן א"א להתגלות, וכמ"ש (איוב כח כא) ונעלמה מעיני כל חי כו',⁷ אף מכל חי הנ"ל:⁸ ותמן י"ה כו' - י' של הה"א¹⁰, וז"ש (זהר ח"ג רצ ע"ב) **כחדא כו'¹¹ (זהר ח"ג ד ע"א) **ולא מתפרשין כו'**¹², שהן באות אחת:**

<p>ב' תריין היכלין לתריין אתוון דאינון י"ה ועליה אתמר (&) אלהי"ם הבין דרכה והוא ידע את מקומה ומאי ניהו תריין היכלין אלין אלא חד איהו אהי"ה ותניינא אדנ"י ותרוייהו אינון כנויין לתריין אתוון י"ה אבא ואימא והכי סליק חושבן אהי"ה אדנ"י וחושבן אלהי"ם לחושבן כנוי ובה גניזין אבא ואימא ודא איהו הנסתרות לה' אלהינ"ו (דברים כט כח) י"ה ודא אינון סתירין וגניזין¹³ ואינון סתרי דאורייתא ממש ובגין דאינון סתירין צריך דלא לגלאה לון ודא</p>	<p>ב', שני היכלות לשתי אותיות, שהן י"ה. ועליו נאמר "אלהי"ם הבין דרכה והוא ידע את מקומה". ומה הם ב' היכלות הללו, אלא אחד הוא אהי"ה, והשני אדנ"י, ושניהם הם כנויים לשתי אותיות י"ה, האב והאם. וכך עולה חשבון אהי"ה אדנ"י וחשבון אלהי"ם לחשבון כנוי, ובה גנוזים האב והאם. וזהו "הנסתרות ליהו"ה אלהינ"ו", י"ה, ואלו הם נסתרים וגנוזים, והם סתרי תורה ממש. ומשום שהם נסתרים, צריך שלא לגלותם, וזהו סוד העריות, שנאמר בהם "ערות אביך וערות אמך לא תגלה", לא תגלה, ודאי מהכסוי שלהם.</p>
---	---

– מאיר התיקון –

⁵ עי' מלואים אות (א).

⁶ עי' תז"ח ד ע"ד: אימא עלאה דאיהי נשמת כל חי ומינה נשמת חיים.

⁷ עי' לעיל יט ע"ב, לו ע"א.

⁸ עי' שער מאמרי רשב"י (&): אם דעת עליון לא ישפיע באימא עלאה על ידי הדעת שבאבא גם אז לא יאיר אימא תתאה ונעלמה מעיני כל חי והיתה סוגרת ומסוגרת וכו'. ועי' דברי רבינו בספד"צ כא ע"ד: החכמה עצמה אין נמצא, כמ"ש (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא כו' לא ידע כו', וכמ"ש בא"ז (דף רצ ע"א) והאי אב כו' ובג"כ לא אשתמודע כו'. ועי' דברי רבינו (תז"ח ד ע"ד): **כל חי - כל גי' חמשים** [עיי"ש שהוא נ' יום של ספירת העומר הבא מאימא] והיא נקראת חיים כמ"ש ומינה נשמת כו'.

עי' לש"ו דע"ה ח"ב כג ע"ג דכ' שמכאן לומדים שכל בחינה אינה מכירה אלא את שורשה ולא את שורש שורשה.

ועי' מבו"ש (כד ע"ג): שכל עולם בבחי' א"ס כלפי העולם שלמטה ממנו.

⁹ עי' זהר (ח"ב צד ע"ב): תא חזי בר נש כד אתיליד יהבין ליה רוחא [נ"א נפשא] מסטרא דבעירא וכו' זכה יתיר יהבין ליה רוחא וכו' זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסייא זכה יתיר יהבין ליה נפשא בארצא דאצילות וכו' מסטרא דבת יחידה וכו' זכה יתיר יהבין ליה רוחא דאצילות מסטרא דעמודא דאמצעיתא ואקרי בן לקודשא בריך הוא וכו' זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דאבא ואמא הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים מאי חיים אלא אינון י"ה דעלייהו אתמר (תהלים קנ ו) כל הנשמה תהלל יי.

¹⁰ { עי' דברי רבינו בס"י (ד ע"א): שישנם קוץ באחורי ה' הראשונה של שם הו"ה והיא בחי' חכם בבינה (ס"י פ"א מ"ד), ועי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ (יג ע"ד ד"ה וענין רצוא), ש"הבן בחכמה" היא בחינה של זיווג או"א עלאין, ועוד שם (יד ע"ג ד"ה וענין ג) "וחכם בבינה" היא בחינת ישס"ת. ועי' ע"ח (שער או"א פרק ג): והנה מ"ה דאבא הוא לאבא, וב"ן דאבא לנוקבא דאבא הנקרא בינה, בסוד (ס"י פ"א מ"ד) הבן בחכמה, והוא י' שבשם (נ"א ו"ד שבי"ד). ומ"ה דאמא לישי"ס, וב"ן דאמא לתבונה בסוד (ס"י פ"א מ"ד) וחכם בבינה, והוא ה' שבשם כזה א"י.

¹¹ כחדא נפקין וכחדא שריין.

¹² דא מן דא לעלמין.

¹³ עי' אד"ר קכט ע"א לגבי שערות ראש א"א שהם סתים וגניז ועי"ש בב"ע אורא דע"ק נעלם מאד ומכונה (ז"ח ע ע"א) אורא דלא אתפס. ולכן אמר כאן שהעלמין "סתים וגניז", "סתים" ע"ש שנסתם תוך הקד"א, "וגניז" בסוד חסד דרדל"א שמתלבש באורא והוא סוד האור של היום הראשון, הרי הוא האור הגנוז, אשר אינו יוצא ממנו כעת אלא נהירו דקיק. ועי' אד"ז רפט ע"ב שכתר טמיר סתים וגניז, ועי' דברי רבינו על ספד"צ ב ע"ב. ועי' לקמן קלח ע"א שבחי' אורא ומ"ס מכונים כמופלא ומכוסה, ש"מופלא" עניינה אורא, ו"מכוסה" היא מו"ס [אמנם עי' ביאורים ח"א כ ע"ד שמשנה הגרסא שם, שמכוסה למעלה ממופלא, ועי' דברי רבינו בס"י יד ע"ג שגורס כמו שכתוב בביאורים, וכן בתז"ח ג ע"א ד"ה דעליה].

<p>איהו רזא דערייין¹⁴ דאתמר בהון ערות אביך וערות אמך לא תגלה (&) לא תגלה ודאי מן כסויא דלהון:</p>	
--	--

ב' תריין היכלין כו' - ר"ל, ב' של בראשית, וזה השם של { עא ע"ב } בי"ה, וז"ש (ישעיה כו ד) כי בי"ה כו'¹⁵. ואמרו עוה"ב ביו"ד, ועוה"ז בה' (מנחות כט ע"ב), וע"י התלבשות בהיכלין דב': **והכי סליק כו' - שהן כינויין ל"ה, והן גימ'¹⁶ ג"כ אלהים: **וב' גניזין - ר"ל, בתוך הכינויין ההיכלין הנ"ל, וחוזר כאן משום שר"ל, ודא איהו הנסתרות כו': ואינון סתרי כו' - שב' לבושין, שמים וארץ, הן בתורה, תורה שבכתב ובע"פ¹⁷, ותריין עלמין סתימין, הן סודות של בכתב ובע"פ¹⁸. ואותן הסודות עצמן הן מכוסין בכינויין¹⁹, כמו שאנו מכניין אותן בצורת אדם ושאר דמיונות ושמות, והן ההיכלין****

– מאיר התיקון –

¹⁴ עי' חגיגה יא ע"ב: אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד. עי' לעיל יב ע"ב, וטז ע"א שזה בחי' הקלי'.

¹⁵ ה' צור עולמים. עי' לקמן קלט ע"ב, ועי' ע"ח מול"מ א: שם הו"ה אינו מתחיל אלא מחכמה ולמטה, והטעם לפי שד' בחי' אלו לא שייכים אלא מחכמה ולמטה, אבל בכתר לא יש בו רק ב' בחי' בלבד, וכנגדן נקרא י"ה יהו"ה. וז"ס (ישעיה כו ד) כי בי"ה ה' צור עולמים, לפי שבהם התחיל לצייר ולברוא את העולם מתחלה שהוא סוד עקודים אשר הם סוד י"ה הו"ה, כי י"ה בכתר, והו"ה בשאר פרצופים כולם.

¹⁶ עי' זהר (ח"ג רכ ע"ב): שכל גימ' בבחי' נוק', וכן עי' ע"ח או"א ה.

¹⁷ עי' לעיל יב ע"ב): פקודא רביעאה במלת בראשית דא אורייתא דאתמר בה ה' קנני ראשית דרכו וכו' כד אתנטילת מכתר אתקריאת עטרת תפארת עטרה בראש כל צדיק תגא דספר תורה ובגינה אתמר כל המשתמש בתגא חלף כד אתנטילת מהאי חכמה עלאה דהיא ראשית אתקריאת על שמה וכד אתנטילת מבינה אתקריאת על שמה תבונה וכד אתנטילת מחסד אתקריאת תורה שבכתב דאתיהיבת מימינא דכתיב מימינו אש דת למו (דברים לג ב) וכד אתנטילת מגבורה אתקריאת תורה שבעל פה

תרגום: מצוה רביעית במלת בראשית זו תורה, שנאמר בה ה' קנני ראשית דרכו וכו', כשנטלה מכתר נקראת עטרת תפארת, עטרה בראש כל צדיק (מגילה טו ע"ב), הכתר של ספר תורה. ובגללה נאמר כל המשתמש בכתר מת (אבות פ"א מ"ג). כשנטלה מהחכמה העליונה הזו, שהיא ראשית, נקראת על שמה. וכשנטלה מבינה, נקראת על שמה תבונה. וכשנטלה מחסד נקראת תורה שבכתב, שנתנה מימין שנאמר "מימינו אש דת למו". וכשנטלה מגבורה נקראת תורה שבעל פה.

¹⁸ עי' זהר ח"ב כב ע"א: בגין כך (ישעיה כו ד) בטחו ביהו"ה עדי עד דהא מתמן ולעילא אתר טמיר (הוא) וגניז ואיהו דלא יכיל לאתדבקא אתר הוא דמניה נפקו ואצטיירו עלמין הדא הוא דכתיב (שם) כי ביה יהו"ה צור עולמים והוא אתר גניז וסתים ועל דא בטחו ביהו"ה עדי עד הכא אית רשו לכל בר נש לאסתכלא ביה מכאן ולהלאה לית ליה רשו לבר נש לאסתכלא ביה דהא איהו גניז מכלא ומאן איהו יה יהו"ה דמתמן אצטיירו עלמין כלהו ולית מאן דקאים על ההוא אתר:

תרגום: לכן "בטחו בה' עדי עד", שהרי משם ולמעלה מקום טמיר וגנוז הוא, שלא יכול להתדבק. הוא מקום שממנו יצאו והצטיירו העולמות, זהו שנאמר "כי ביה ה' צור עולמים", והוא מקום גנוז ונסתר, ועל זה "בטחו בה' עדי עד". עד כאן יש רשות לכל אדם להתבונן בו, מכאן והלאה, אין רשות לאדם להתבונן בו, שהרי הוא גנוז מהכל. ומי הוא, "יה יהוה", שמשם הצטיירו כל העולמות, ואין מי שעומד על אותו מקום.

¹⁹ עי' לעיל לה ע"א: תלת אחרנין כגוונא דא ולחכימא ברמיזא, וביאר רבינו: שיסוד תלוי בין ב' רגלין, ולפי שהוא דבר שצריך לכסות ולא לדבר בגלוי, אמר **ולחכימא ברמיזא**.

ועי' לקמן קלג ע"ב: ואמאי אתמר באת י' כי ידע שמי אלא כמה דלית באת י' שותפו דאת אחרא הכי לית ביה שותפו דאיהי אחד ואין שני לו אחד בלא חושבן הוא ברא כלא ולית בורא עליה וכי אית דיכיל למיברי אפילו יתוש זעיר אלא הוא אלא מים אית לון חילא למברי אילנין ועשבין ואינון אתבריא אבל בורא עלמין ברא ולית עליה מאן דברא ליה ולחכימא ברמיזא דבאתר דא לית לגלאה יתיר.

תרגום: ולמה נאמר באות י' כי ידע שמי אלא כמו שאין באות י' שתפות של אות אחרת כך אין בו שתפות שהוא אחד ואין שני לו אחד בלי חשבון הוא ברא את הכל ואין בורא עליו וכי יש מי שיכול לברא אפלו יתוש קטן אלא הוא אלא למים יש כח לברא אילנות ועשבים והם נבראו אבל בורא העולמים ברא ואין עליו מי שברא אותו ודי לחכם ברמז שבמקום הזה אין לגלות יותר.

עי' אדרת אליהו (דברים לב ז): ההבדל שיש בין הגדה לאמירה, כי אמירה עיקרה בלב כמו שנאמר (בראשית א ג) 'ויאמר אלהים יהי אור', 'אמרתי אני בלבי' (קהלת ב א), כי כשהלב מבין די באמירה כללית, ולחכימא ברמיזא. והגדה עיקרה בפה, והוא בפרטות, כמו דברי אגדות הבאים לפרש עומקי הפסוקים בפרטות.

הנ"ל, וז"ש לא תגלה כו'. וענין הפסוק בראשית הוא, עם ראשית ברא את אלהים, ואלהים בתוך שמים וארץ²⁰. ועוד עם ב' וראשית²¹, ברא האלהים את שמים וארץ, שע"י ראשית וב' הנ"ל, ברא בינה זו"נ כנ"ל:

<p>קם סבא²² פתח ואמר רבי רבי נחית הכא דאת בוצינא קדישא²³ דהא שכינתא קדישא קא נטירת לך ולחברך באומאה עלייכו לא תתעכבון התם לנחתא הכא אתון והכי אומינא לכל אינון מארי מתיבתא עלאה ותתאה דיהון כלהון נחתין עמכון וכן אנא אומינא לאינון מלאכין וחיילין קדישין די ממנן לנטרא לכו ולא ליקרא דידי עבידנא ולא ליקרא דאבא ואמא אלא ליקרא דשכינתא:</p>	<p>קם זקן פתח ואמר, רבי רבי, רד לכאן, שאתה הנר הקדוש, שהרי השכינה הקדושה ממתנה לך ולחברך, בשבועה עליכם אל תתעכבו שם לרדת לכאן אתם. וכך השבעתי. לכל אותם ראשי הישיבה העליונה והתחתונה, שכולם יהיו יורדים עמכם, וכן אני השבעתי לאותם מלאכים וחיילות קדושים שממונים לשמור אתכם, ולא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד אבי ואמי, אלא לכבוד השכינה.</p>
--	--

*קם סבא כו' - ט"ס, וכצ"ל, קם בוצינא קדישא פתח ואמר סבא סבא נחית הכא דהא שכינתא כו', וכנ"ל שז' סבין הנ"ל הן ז"ס, והשכינה משמש להם, כמ"ש בריש תיקון כ"א (מא ע"ב) והוא שייך לשם, וז"ש נטירת לך ולחברך: עלאה ותתאה - דחג"ת ונה"י, כמ"ש בתז"ח (ד ע"ג), והכל בשביל השכינה כמו שמפרש והולך, שהן מסטרא דבעלה:

<p>מיד קלא אתער בענפי אלנין דגנתא דעדן עלאין נחתו (מלאכין) (נ"א תתאין) אתכנשו לנחתא באלין מארי מתיבתא עלאה ותתאה דהא רשותא אתייהיב לכו מלעילא²⁴ מיד כלהו אתפשטו מדיוקניהון ואתלבשו באוירין דהאי עלמא דאיהו כנוי וסתירה לאתוון קדישין:</p>	<p>מיד קול התעורר בענפי האילנות של גן העדן, עליונים ירדו (מלאכים) (תחתונים) התכנסו לרדת עם ראשי הישיבה העליונה והתחתונה הללו, שהרי רשות נתנה לכם מלמעלה. מיד כולם התפשטו מצורתם והתלבשו באוירים של העולם הזה, שהוא כנוי וסתירה לאותיות הקדושות.</p>
--	---

עלאין נחתו מלאכין כו' - עלאין אמר על בני המתיבתין:

- מאיר התיקון -

ועי' יהל אור (ח"ב כח ע"ד): סוד משה הוא תורתו הלכה למשה מסיני שהוא הסוד, והוא גנוז ברמז והן הגדות שהן בש"ס וכו', שהן לפי הנראה ח"ו כמו דברים בטלים ובהן גנוז כל האורה והתורה וכו', וזה שבקש משה שלא יגזר הסוד באלו הדברים ולא ניתן לו, וזהו מחולל מפשעינו שנעשה חול דברים של חול והוא מפשעינו.

²⁰ עי' תיקו"ז בהערה הקודמת, ועומקו, שחכמה נעלמת, וברא הכל, ובינה בכל הו"ק שהוא פנימיותו (כאן בינה כוונתו לישסו"ת). {}

²¹ היינו הזיווג שבשורשי אר"א כנ"ל. {}

²² עי' ביאור רבינו בתז"ח י ע"ג ז"ל, סבא כו' - ר"ל אדה"ר שהוא דרגא דחכמה ישראל סבא, ועי' עוד שם לט ע"ב. ועי' שם מט ע"א וז"ל סבא עילאה - אדה"ר כמ"ש לקמן והוא עילאה על כל, עכ"ל. עי' שער מאמרי רשב"י (יב ע"ב): דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם משורש נשמתו ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש בהוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה בכל ס' התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה ודע כי לפעמים אותה הנפש של הצדיק ההוא מתלבשת בהוא חלוקא דרבנן ולפעמים מתלבש גם הרוח. ולפעמים גם הנשמה. ואמנם בהיותו בא בבחי' נפש בלבד אז הוא בצורת טעין חמרי כי הוא רמז אל הנפש שמעולם העשיה. {}

²³ קם סבא פתח ואמר רבי רבי נחית הכא דאת בוצינא קדישא נמחך בגר"א, ובמקומו איתא "קם בוצינא קדישא פתח ואמר סבא סבא נחית הכא".

²⁴ עי' ריש ההקדמה. {}

<p>אדהכי הא אליהו קא אקדים לתקנא לון מותבייהו פתח ואמר רבי רבי בוצינא קדישא דפומא דילך איהו ממלל רברבן²⁵ (דניאל ז ח) באורייתא מניה מזדעזעין עלאין ותתאין ופומא דילך אתמר בה (שמות יט יח) והר סיני עשן כלו וכו' בנין דאת י' שריא במוחא דילך ה' בלבך דאיהו בינה ובה לב מבין ו' בפומא דילך ומניה (שם כ טו) וכל העם רואים את הקולות דאיהו באינן הבלים דנפקין מפומך דעלייהו {עא ע"ב} אתמר (&) קול ה' חוצב להבות אש:</p>	<p>בין כך הרי אליהו הקדים לתקן להם את מושבם. פתח ואמר, רבי רבי נר הקדוש, שפיך {} "מדבר גדולות" בתורה, ממנו מזדעזעים עליונים ותחתונים, ועל פיך נאמר "והר סיני עשן כולו וכו'", משום שהאות ' שורה במוח שלך, ה' בלבך שהיא בינה, ובה הלב מבין (ברכות סא ע"א), ו' בפיך, וממנו "וכל העם רואים את הקולות", שהוא באותם הבלים שיוצאים מפיך, שעליהם נאמר "קול יהוה" חוצב להבות אש".</p>
---	--

פתח ואמר - ר"ל, הסבא: דפומא דילך [ממלל רברבא כו'] - איהו סיני דבורא דילך באורייתא **כו' ר"ל, דכתיב (שמות יט טו) ויחרד כל העם כו': ופומא דילך כו' -** ר"ל, שהפה הוא ה' בתראה כמש"ל (יג ע"א &) וש"מ, "עשן כולו", הן ההבלים, "מפני אשר ירד ה'", שם הוי"ה כמו שמפרש והולך²⁶: **[אתמר בה והר סיני כו' -** שהיא נקראת הר כידוע (ליקוטי תורה שמות), והענין כמו שראשו כתם פ"ז בשם²⁷ ופנים ואחור, וכן בשם דידה ג', היכל וגן ולבנה²⁸, פז, אדני פז²⁹ (שיה"ש טו), וכולם הן הר, וזה שאמרו ברעיא מהימנא ריש פרשת ויקרא (ג ע"ב) באתי לגני זהו מלכות אדני, הזכיר השם שהוא מרומז כנ"ל (&): **שריא במוחא דילך ה' כו' ו' בפומא כו' -** ר"ל, הקולות, והפה שהוא הדיבור, כבר פירש שהוא ה': **דאת י' שריא כו' -** חכמה במוח שלו: **ובה לב מבין -** מביא ראייה שבינה בלב, והראיה הוא מאותיות דר"ע³⁰: **דאינן הבלים כו' -** ר"ל, שרואין את ההבלים, דעל קול לא יתכן ראייה, ומביא ראייה דנק' הבלים קולות, דכתיב קול ה' {עא ע"ג} כו', ולהבות [ד]אינן הבלים, וכמש"ל תיקון ס"ט (&). **וז"ש אשר ירד (ה') עליו [ה] באש, ומפני שאמר קול ה' חוצב כו', שכל ההוי"ה הוא בדבור. שלמעלה אמר די"ה אינן בחו"ב, שאינו ענין רק לתוכיות הדבור. עתה מפרש כל ההוי"ה בדיבור, ובהיפוך שהוא מסטרא דנוק', להבות אש. ומפרש והולך שית עזקאן כו' -** והן ששה קולות דהבו כו' (&), וקלא שביעאה עלייהו, וכמש"ל תיקון ל' {עז ע"ב &}, והן ז' הקולות דבפרשה, וכמש"ש, והוא ו' של השם:

Commented [O5]: ל בדוק איפה צריך להיות מודגש

<p>שש טבעות הן בקנה, שבהן עולה ו'. והן ו' דרגות לכסא, ה' בלב, היא הב"ל, ה' ל"ב, שודאי ה' היא בלב. ו' (הקול) בקול שיוצא ממנו, וזהו הקול שיוצא מהבל.</p>	<p>שית עזקאן אינן בקנה דבהון סליק ו' ואינן ו' דרגין לכורסיא ה' בלבא איהי הב"ל ה' ל"ב דודאי איהי ה' בלבא ו' (קול) בקול דנפיק מניה והאי איהו קול דנפק מהבל:</p>
--	---

- מאיר התיקון -

²⁵ עי' בהגר"א בספד"צ יד ע"ד לג ע"ב שזה בחי' הדעת.
²⁶ נוסף בדפוס וילנא בתיקון לה.
²⁷ עי' לקמן הערה. ועי' שעה"כ יז ע"ב: וטעם פ"ז תיבות אלו הוא כנגד י"ג תיקוני דיקנא דאריק דיצירה, וכנגד ט' תיקוני דיקנא דז"א, אשר אלו הם סוד שם כ"ב אתון כנז' בפ' נשא (קלט ע"א) בענין ברכת כהנים, כנז' שם בזוהר, וכנגד שם אדני העולה ס"ה. ונמצא כי הנה שני שמות שהם כ"ב וס"ה עולים בגימ' פ"ז, אשר בהם נכללים א"א וז"ן. אמנם הכל הוא בחי' א"א, כי משם נפקו ז"ן, וז"ס (שיה"ש ה יא) ראשו כתם פ"ז.
²⁸ לא מצאתי ##*
²⁹ עי' דברי רבינו לקמן קנד ע"א: עצינו נאמר מיוסדים על אדני פז והוא אדני והן האדנים לקרשים וז"ש ואינן מאת אדנים כו' ואמר אדני פז דפז הוא לבנה אחורים דילה.
³⁰ עי' מדרש (בתי מדרשות חלק ב - מדרש אותיות רבי עקיבא השלם נוסח א - אות כ): מאתים וארבעים ושמונה אברים שבאדם ולא עוד אלא ששנים עשרה דברים יש בו באדם ואלו הן לב מבין דעת ותבונה וכו'. וצ"ע למה רבינו לא ציין לגמ' ברכות סא ע"א. {}

איהי הבל - דהבל שריא בלבא, והוא נהר היוצא מן עדן (בראשית ב' י, וזהר ח"א כו ע"א), קול גדול ולא יסף (דברים ה יט, ספר הליקוטים שופטים ג). ומפרש והולך, ה' ל"ב, זהו ראייה דה' בלב, והוא ה' דהששי³¹, עם ל"ב אלהים (זהר ח"ג קכב ע"ב):

<p>ותרין בתין אית בלבא חד אפיק הבל וחד אפיק הבל ואינון ה' עלאה ה' תתאה בתרי בתי לבא דאינון לקבל בית ראשון ושני ו' (בקול)³² קול דנפיק מתרוייהו י' דבור דשריא בפומא ועליה אתמר (תהלים לג ו) בדבר ה' שמים נעשו ואיהו דבור חד דכליל עשר אמירן ורזא דמלה (תהלים סב יב) אחת דבר אלהים שמים זו שמעתי לאחזאה בה דעשר דברן בדבור חד אתאמרו שמים זו אלין אנכי ולא יהיה לך ואיהו אחד חד בינייהו ודא איהו דאמרן דבתרוייהו [סד ע"א] תליין פקודין דעשה ולא תעשה³³ וקודשא בריך הוא מתרוייהו מליל למיהב יקרא לאורייתא דהא איהו בדבורא חד אמר כלא ולמה אמר שמים זו שמעתי ז"ו אח"ד הוי בחושבן דתרי תורות הו וקודשא בריך הוא חד בינייהו ושמיה חד ומתריין דבורין נפק קלא ואתפלג לשבעין קלין לקבל שבעין אנפין³⁴ וקטיל בהון שבעין אומין על דלא קבילו אורייתא ובתריין דבורין קטיל לתריין אומין דאינון עשו וישמעאל דלא בעו לקבלא אורייתא³⁵:</p>	<p>ושני בתים יש בלב, אחד מוציא הבל, ואחד מוציא הבל. והם ה' עליונה וה' תחתונה. בשני בתי הלב, שהם כנגד בית ראשון ושני, ו' הקול שיוצא משניהם, י' הדבור ששורה בפה, ועליו נאמר "בדבר יהוה שמים נעשו". והוא דיבור אחד שכולל עשר אמירות. וסוד הדבר "אחת דבר אלהים שמים זו שמעתי", להראות בה שעשרת הדברות, נאמרו בדבור אחד. "שמים זו", אלו, אנכי ולא יהיה לך. והוא אחד, אחד ביניהם, וזהו שאמרנו, שבשניהם תלויות מצוות עשה ולא תעשה. והקדוש ברוך הוא, משניהם דיבר, לתת כבוד לתורה, שהרי הוא בדבור אחד אמר הכל. ולמה אמר "שמים זו שמעתי", ז"ו בגימ' אח"ד, ששתי תורות היו, והקדוש ברוך הוא אחד ביניהם, ושמו אחד, ומשני דבורים יצא הקול ונחלק לשבעים קולות כנגד שבעים פנים, והרג בהם שבעים אומות, על שלא קבלו את התורה. ובשני דבורים הרג שתי אומות, שהן עשו וישמעאל שלא רצו לקבל את התורה.</p>
---	--

Commented [YL6]: ל
שונו קשה וצ"ע, ע"י
בפנים וגרסאות

Commented [O7]: צ
"ע אם יש לדייק דיבור
אמירה

– מאיר התיקון –

³¹ ע"י לעיל טז ע"א שזה בחי המלכות, וע"י זהר ח"א רנז ע"א, ולעיל נב ע"א. { }
³² נמחק בנר"א.

³³ ע"י לעיל דף נט ע"א ועשה לי מטעמים וכו' מפקודין דעשה כו' פקודין דלא תעשה תליין כו' ואינון לרחקא השטן כו'. והוא כמו שכתב רבינו (מא סע"א) ודהטעם לכל הטומאות ואיסורין שבתורה משום דנגע ההוא שרו של עשו בהון וכן אמר עוד ג"כ התיקונים בכ"מ דבכל פיקודא אית בה עשר ספירות. וע"י לעיל ג ע"ב וכן דף סב ע"ב: דפיקודין דעשה אינון מאכ' דקב"ה ופיקודין דלא תעשה פרנסה לס"מ א"כ יובן בזה שפיר איך שבאנכי דבור הראשון תליין ביה כל פיקודין דעשה דכל העשין הם אינן אלא שנפרטין במה שאנו מקרבין לקב"ה וממשיכין קדושת השם ית' עלינו וכמו שאמר הנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם השם נקרא עליך א"כ ביקום כל העשין אנו מקיימין המאמר פיו ית' דאנכי השם אלקיך שהכוונה בזה הוא שיהא כל אדח מישראל נחתם בחותם של הקב"ה ויהיה שם השם נקרא עליו שזה אינו אלא בקיום כל העשין שאנו מצווין בתורתנו הקדושה וכן בהצווי דלא יהיה לך אלהים אחרים נכלל שם כל האל תעשה שבתורה דכולם אינם אאל שמפרט לנו התורה במה להרחיק ממנו מההוא רע שהוא ע"ז יה"ר שברא אותו הקב"ה כדי לזכותינו במה שנרחק ממנו. { }

³⁴ { } ע"י לעיל א ע"א שכל הספר תיקו"ז היא ע' פנים במלת בראשית, ונלענ"ד שזהו המקום היחיד בחז"ל שמראים בפועל כיצד ע' פנים לתורה בא' מפרטי התורה.

³⁵ { } ע"י פרקי דרבי אליעזר (פרק מ): ר' טרפון אומ' זרח הב"ה ובא מהר סיני ונגלה על בני עשו שנ' ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו ואין שעיר אלא בני עשו שנ' וישב עשו בהר שעיר אמ' להם הב"ה מקבלים אתם עליכם את התורה אמרו לו ומה נאמר בה אמ' להם לא תרצח אמרו לו אין אנו יכולין לעזוב את הדבר שבירך יצחק את עשו שאמ' לו ועל חרבך תחיה ומשם חזר ונגלה על בני ישמעאל שנ' הופיע מהר פארן ואין פארן אלא בני ישמעאל שנ' במדבר פארן אמ' להם הב"ה

דאינון לקבל כו' - ר"ל, זהו בתי לבא, ולבא איהו בית המקדש, לבא דכל עלמא, וכמ"ש בפ' שלח (קסא ע"ב)³⁶ ע"ש בארוכה: ו' קול דנפיק כו' - שב' ההי"ן כאן במקום י"ה³⁷ וא"י³⁸ נפיק מביניהון: י' דבור כו' - כמו שמפרש והולך, ואיהו דבור חד כו': ועליה אתמר בדבר כו' - דלמעלה אמר דשמים ביוד נבראו, כמ"ש ל' (עמוד א) את השמים לבושא לעלמא עילאה דאתברי בנקודה עילאה כו', ואמר שם, ו' עלמא דאתי, דאיהו עלמא אריכא, דאיך מות שם, והוא נברא ביוד והוא השמים, ועמש"ש. לכן אמר כאן דיווד הוא דבורא ומתהפך כחומר חותם וכמ"ש ל' (עמוד ב')³⁹ כגוונא דא י' כו' ולבחר בשור כו', וכמ"ש ל' בתיקון י"ט (מא ע"א) ע"ש: ואיהו דבור חד דכליל כו' - כמ"ש (לעיל יג ע"א) נגע בבת, וכליל בה כל עשר אמירן, והיא יוד הנ"ל דכליל עשרה באות א': ורזא דמלה אחת כו' לאחזאה כו' ואיהו אחד ביניהו כו' - הענין, כי עשרת הדברות נאמרו בדבור א', וחזרו (ח) ונאמרו בפרטות, וכמ"ש במכילתא פ' יתרו (פרשה ד)⁴⁰ את כל הדברים, מלמד שאמר המקום עשרת הדברות בדבור אחד (מה שאי אפשר לבשר ודם לומר כן, שנא' את כל הדברים. ומה תלמוד לומר אנכי ולא יהיה לך, אלא מלמד שאמר המקום י' הדברות בדבור אחד), וחזרו ופרטין דבור דבור בפ"ע, ור"ל א"כ מה ת"ל אנכי ולא יהיה לך דאמירן (במכילתא לקמן ובפ"ג דשבועות זכור ילקוט ירמיה רסו) [דבור] אנכי ולא יהיה לך נאמרו בדבור א'. לזה תירץ דחזרו ופרטין, ובאלו הפרט אעפ"כ נאמרו אלו השנים בדבור א'⁴¹, ואלו שנים נאמרו מפי הגבורה כמו שמפרש והולך בסוף מכות (כד ע"א). ואע"ג שנאמר (דברים ה ט) את כל הדברים דבר ה' אל כל קהלכם, וכבר הרגיש רש"י שם בזה⁴², אבל הענין דזה בכללות וזה בפרטות. וכל מה שדבר עמהם הכל בדבור א', וזהו אחת דבר אלהים בכללות, והוא יוד של שם⁴³, ואח"כ שתיים זו שמעתי, בדבור א'. ואמר "זו", דזו אחד בחושבן, ואלו שמעו ממש, דעשר בכללות לא הבינו, שלכן חזרו ופרטין. ומה שכללן, להודיען שהכל אחד, וכמ"ש בבהיר (ג ע"ג אות כה)⁴⁴ הא למדת דכלהו בחדא מילתא אמירה, ובעבור שלא

:Commented [YL8]

:Commented [YL9]

:Commented [YL10]
א מצאתי

:Commented [YL11]

– מאיר התיקון –

מקבלים אתם את התורה אמרו לו ומה נאמר בה אמ' להם לא תגנוב אמרו לו אין אנו יכולין לעזוב את הדבר שעשו אבותינו שגנבו את יוסף והורידוהו למצרים שנ' כי גונוב גונבתי מארץ העברים.

ועי' דברי רבינו @@@@

³⁶ עי' מלואים אות (ב).

##*37

*## 38

³⁹ צ"ע גדול שלא מצאתי רמז לשום דבר כזה.##*

עי' שעה"ק (סא ע"ב): מה שהיה בתחלה תוך הזכר, שהוא אבא ו' על ד', נתהפך כחומר חותם, כשנתחתם באימא, ונעשו ד'ו.

⁴⁰ עי' מכילתא (פרשת בחדש פרשה ד): את כל. בדבור אחד מה שאי אפשר לבשר ודם לומר כן שנאמר וידבר אלהים את כל הדברי' האלה לאמר. אם כן מה ת"ל אנכי ה' אלהיך לא יהיה לך מלמד שאמר הקב"ה בדיבור אחד עשרת הדברות חזרו ופירשן דיבור דיבור בפני עצמו. שומע אני אף כל דברות שבתורה נאמרו כולם בדיבור אחד ת"ל את כל הדברים האלה נאמרו בדיבור אחד ושאר כל הדיבורת דיבור בפני עצמו.

⁴¹ [אנכי ולא יהיה לך] נאמרו הם בדיבור אחד, גם כשחזרו ופרטין וכמ"ש הגר"א (בתיקונים תיקון כב דף עא עמוד ג ד) כי הם תלויים בז"ז, שאינו מקיים האדם הציווי דלא יהיה לך רק ע"י הציווי דאנכי, והרי מקיים בלא יהיה לך שניהם יחד, ומתקן בזה ב' התיקונים יחד, וכן הזכות להאדם בקיומו הציווי דאנכי הוא רק כאשר שהוא נעשה בהקיום דלא יהיה לך וכנ"ל. והרי לנו עכ"פ כי אלו ב' התיקונים שהם ביטול הרע והמשכת גילוי אור קדושתו ית"ש למטה, הם נעשו לעולם ביחד ע"י קיום כל מצוה ומצוה, הן המצות עשה והן המצות ל"ת. וזהו כל חובת האדם בעולמו, לתקן את אלו ב' התיקונים תמיד בכל משך ימי חייו, ואם אינו מתקנם ע"י תורה ומעשים טובים הנה מתתקן על ידו ובסיבתו עכ"פ (דע"ה ח"ב עט ע"ב).

⁴² ולא יסף. מתרגמינן ולא פסק, (לפי שמדת בשר ודם אינו יכול לדבר כל דבריו בנשימה אחת, וצריך להפסיק, ומדת הקב"ה אינו כן, לא היה פוסק, ומשלא היה פוסק לא היה מוסף), כי קולו חזק וקיים לעולם. דבר אחר ולא יסף, ולא הוסיף להראות [להראותם] באותו פומבי: {}

⁴³ השם. {}

⁴⁴ כתוב אחד אומר (שמות כ' טו) וכל העם רואים את הקולות, וכתוב אחד אומר (דברים ד' יב) קול דברים אתם שומעים, הא כיצד, בתחילה רואים את הקולות. ומה ראו שבע קולות שאמר דוד. ולבסוף שמעו הדיבור היוצא מבין כולם. והא אנן עשרה תנו, דרבנן אמרו כולהו אמירן בחדא מילתא, כן כולה אמירן בחדא מילתא, והוי שבע אמירן דשבעה קולות, ועל תלתא מנייהו נאמר קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול, הא למדת דכולהו בחדא מילתא אמירן, ובעבור שלא יטעו ישראל לומר אחרים עזרוהו או אחד מן המלאכים אך קולו לבד לא יוכל להיות חזק כל כך,

יטעו ישראל כו' ובעבור כך חזר וכללן. ד"א שלא (יטעו ו)יאמרו אומות העולם, הואיל והם י' מאמרות כו' ע"ש, וזה שתים כו' שמעתי, אבל תרי"א צוה לנו משה כמ"ש בגמ' שם, והם דברי רש"י ששמעו (בבחינתן) הקול) [הקהל] לבד, אבל לא כמ"ש על שאר דברות, אלא כולן ביחד: לאחזאה בה כו' - הוא על הכלל הנ"ל, דאחת דבר אלהים: ואיהו אחד בנייהו - כמ"ש למטה, בחושבן ז' 45: ודא איהו דאמרן דמתרווייהו תליין כו' - כמ"ש בפ' יתרו (צא ע"א) אנכי ולא יהיה לך אתמר ברזא דאורייתא ודא איהו זכור ושמור כו' אלין אינון תריסר פקודין עילאין דכלילן כו' ובאלין תריסר תליין כו' 46, ולכן ניתנה { עא ע"ד } התורה מימינא ושמאלא, וכמ"ש ל בתיקון ל"ב (עט ע"ב &) ועד"א בנייהו מייחדן וכמ(ש)ש. וז"ש כאן וקב"ה מתרווייהו כו' דהא איהו כו', (דבכ') [דבכ'] ז' 47, א' המייחדן, סוד ב' ואלף, והוא התורה בין עשה ול"ת, עמודא דאמצעיתא בנייהו. וכן שמו המייחדן וכמ"ש למטה (&). והכל בדרגא דעמודא דאמצעיתא, והן שם הוי"ה, "אחת דבר אלהים", וידבר אלהים את כל הדברים כו' (שמות כ א), הוא יוד של שם כנ"ל. "שתים", הן ב' דברות הנ"ל, מ"ע ומל"ת, ב' תורות כמ"ש ל הן מב' ההין, שהן ימינא ושמאלא כמ"ש ל (לט ע"ב &) ושתי כתפות חוברות כו' דאינון ימינא ושמאלא, ואינון ה"ה, והן הן ב' תורות. ז"ו שמעתי" קב"ה, עמודא דאמצעיתא, חד בנייהו, והוא וא"ו. וכן וא"ו בחושבן ז' 47, והוא המייחד הכל. והענין שבתחלה נאמר להון בכללות, ומתו והוריד הקב"ה הטל והחיה אותן 47, ואמר להן עוד ב' הדברות בדבור א', והן אמרו מיד למשה (&) קרב אתה ושמע, ולכן בדברות אלו נאמר בלשון הקב"ה 48, אנכי כו', על פני, כי אנכי כו'. ובשאר נאמר בלשון משה 49, את שם ה' כו' (&). והענין, כי בתחלה נאמר להן בדרגא דנוק', יו"ד הנ"ל, לכן מתו וחזרו וחיו להשאר בדרגא דדכורא, והן אלו ג' אותיות 50, שתיים זו (תהלים סב יב), וכמ"ש בפ' ואתחנן (רסא ע"א ע"ב) ואת תדבר אלינו כו', דהא בשעתא קדמיתא מיתו מ"ט בגין כו', וקמו ובעאן לאעלא לאילנא דחיי כו' 51: למהב יקרא לאורייתא כו' - כמ"ש לקמן ואיהו לא הוה ממלל באלין כו', דשמיה ויקריה 52 הוה באורייתא, (כמ"ש ל (&)) [כמ"ש ש] זה שמי כו', דשם הוי"ה דהוא שם אחד, מיחד מ"ע ומל"ת. וז"ש דתריין תורות הוו וקב"ה חד בנייהו, ושמיה חד, בשם הוי"ה כנ"ל (&), ותרי תורות, ומ"ע ומל"ת הן אנכי ולא יהיה לך, והקב"ה שדיבר בדבור אחד מייחדם ובשמו: ומתריין דבורין נפק קלא - כמ"ש ל דמב' ההי"ן נפיק הקול, כמ"ש (&) ו' קול דנפיק מתרווייהו: ואתפליג לע' קלין - דעמודא דאמצעיתא כולל ע' קלין, [והוא] ע' אנפין (ע"י זהר ח"ג כ ע"א 53), ע' נפש, ע' משפחות, וכמ"ש למטה, (ומניה) [ומיניה] סליק קול דאיהו עמודא דאמצעיתא, ואסתלק לע' קלין, והוא ע' נפש עם יעקב, וכנגדו ע' אומות. יצב גבולות עמים למספר בני ישראל 54 (דברים לב ח). ונגד אברהם ויצחק, ב' דבורין הנ"ל, הן ב' אומין עשו וישמעאל. וז"ש ואתפליג כו', ובתריין דבורין קטיל כו'. ואמר, ומתריין - מאיר התיקון -

:Commented [YL12]

:Commented [YL13]

:Commented [YL14]

:Commented [YL15]

:Commented [YL16]

בעבור כן חזר וכללן. ד"א שלא יאמרו העולם הואיל והם עשרה מאמרות לעשרה מלכים. שמא לא יוכלו לדבר ע"פ אחד כתב ביה אנכי וכלל כל העשרה וכו'.

45*##

46 ע"י מלואים אות (ג).

47 ע"י שבת (פח ע"ב): ואמר רבי יהושע בן לוי: כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר נפשי יצאה בדברו. ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן, דיבור שני היאך קיבלו. הוריד טל שעתידי להחיות בו מתים, והחיה אותם. שנאמר גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה.

וע"י עמק המלך (ש"ה פכ"ט): ובזעיר של כתר חקוק בו שם כוז"ו שעולה ט"ל וגם בעולם התיקון הוא חקוק בתלת רישין, אבל עקרו בת"ת דלא איתידע, דהיינו תיקון ג' מז' תיקוני גולגלתא דרישא דאין, שהם ג"ט קר"ע פ"ח [גולגולתא, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דרעוין, עמר נקי, אשגחותא פקיא, חוטמא תרי נוקבי דפרדשקא (ספרא דצניעותא קע"ו ב)]. והטל הזה שאמרנו הוא היורד על ראש אבא, ויורד על ראשו של זעיר שנאמר, 'פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל' [שיר ה' ב']. והוא הטל שהחיינו במתן תורה עיין פרק ע"א שם בארתי לך הטל הזה די צרכו, והוא הטל שעתידי הקב"ה להחיות בו את המתים שנאמר, 'כי טל אורות טליך, והם ב' טללים טל של אריך וטל של ז"א. וכל העוסקים בתורה טל תורה מחייהו וכו'.

48 היינו גוף ראשון. { }

49 גוף שלישי. { }

50*##

51 ע"י מלואים אות (ה).

52 היה כתוב ויקרא, ותקנו כמ"ש כ בתיקון ז. { }

53 ע"י מלואים אות (ו).

54 ע"י זהר ח"ב ה ע"ב.

דבורין נפיק קלא דע', שורש' (ו) ב' אנ"י וה"ו, ובכל א' ל"ה⁵⁵, וכן בע' אומין, ועמש"ל בתיקון ל"ב (&) ובמ"א בארוכה⁵⁶:

<p>דהא קודשא בריך הוא חד איהו ואיהו לא הוה ממלל באלין קלין ודבורין דאנכי אלא לאחזאה דשמיה ויקריה הוה באורייתא ובגין דא קודשא בריך הוא מלייל מינה⁵⁷ (ס"א בדינא) בגין דיתזעזעון כל אומין דעלמא מאלין דמשתדלין בה ובגין דא אמר קודשא בריך הוא למשה זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור (שמות ג טו) שמי עם י"ה שם"ה פקודין דלא תעשה זכרי עם ו"ה רמ"ח פקודין דעשה לאחזאה דאורייתא בשמא דקודשא בריך הוא אתבריאת ועל שמיה אתקריאת הה"ד (&) כל הנקרא בשמי וכו'⁵⁸ ובה שריא קודשא בריך הוא ומינה (עב ע"א) מלייל בסיני:</p>	<p>שהרי הקדוש ברוך הוא הוא אחד, והוא לא היה מדבר באלו הקולות והדבורים של אנכי, אלא להראות ששמו וכבודו בתורה. ולכן הקדוש ברוך הוא דבר ממנה (בדין), כדי שיזדעזעו כל אומות העולם מאותם שעוסקים בה. ולכן אמר הקדוש ברוך הוא למשה "זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור". שמי עם י"ה, שס"ה מצוות של לא תעשה. זכרי עם ו"ה, רמ"ח מצוות עשה. להראות שהתורה נבראה בשם של הקדוש ברוך הוא, ועל שמו נקראת. זהו שנאמר "כל הנקרא בשמי וכו'", ובה שורה הקדוש ברוך הוא, וממנה דבר בסיני.</p>
--	---

– מאיר התיקון –

⁵⁵ עי' יהל אור (ח"ג יט סע"א): בגוף האדם. העור דוגמת ים האוקיינוס המקיף הכל. ואיברים החיצונים ואיברים הפנימים, כמו שמפרש והולך שהאברים החיצונים הן שבעין עמין, שהן ע"ב אומין, ששים גבורים סביב לה, ועשרה שהן י"ב בתוכה, יצב גבולות עמים למספר, הכנעני ובניו. וכן שם ע"ב, הוא משם י"ב שבתוכו, וששים סביב לה. וע' בפ' שמות {ד}. וירושלים באמצע נגד האיברים הפנימים, וצדק ילין בה, בה שם אדני. והנה שם הזה ג"כ מתחלק בג' [ר"ל אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד], דהוא י"ב בד' תקופין, כ"א בג' חדשים, כמ"ש בתיקו' תכ"א {סו}. וירושלים נגד אותיות הפשוטים [ר"ל אדני"]. ושם עיקרא דכל האומין, כמ"ש שלכן שלמה נטע בה הכל כו'. ואותיות שניות ר"ל ל'ל' ו'ר' בישובא דע"ב, וכן חושבנם. וידוע שראשי שמהן אנ"י וה"ו, ל"ו ל"ו, ושרשן י"ב ו' ו', ר"ק דיליה ודילה, שכ"א נכלל בוא"ו, כידוע בסוד שם מ"ב, ופ"ו. וזהו ל"ו ל"ו אותיות הנ"ל. וס' הן מבחוץ לה לכן הן אותיות ראשונות, והשניות הן ו' ו'. ואותיות אחרונות הן פ' ת' נ' ד', והוא ים התלמוד, שידוע שד' אחרונה מן ה"ב אותיות, הוא בגלות ד', ונעשית ה', והוא י"ם תלמוד ה'. וכן כ"א נחלק לג'. ירושלים ג' מחנות, א' ירושלים, ד' מחנה לוי' הר הבית, נ"י דלא מתפרשין, שהן י"ק, בהמ"ק וק"ק, בהמ"ק בינה כידוע, וק"ק שם י', אבן שתי'. { } HOW MUCH IS NEEDED.

⁵⁶ עי' יהל אור (ח ע"א ג ע"א): לשבעין שמהן כו'. שהן ע"ב שמות עם יום הששי, שע"ב שמות הן ע' שמות וב' כללם כידוע, והן אנ"י וה"ו. וה"ו כולל ל"ה שמות שאחריו, אנ"י כולל ל"ה שמות שאחריו. אנ"י וה"ו הן קב"ה וכ"י. וכן בשבעים נפש אברהם ויצחק. וכן בע' אומין. וכן בכ"ד. ועיי"ש עוד א ע"ג.

⁵⁷ נמחק בגר"א וגורס המוסכר.

⁵⁸ עי' רמב"ן בהקדמה לפי' על התורה: יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא.

עי' זהר (ח"ב קכד ע"א): דתנינן אורייתא כלא שמא דקודשא בריך הוא ומאן דמשתדל בה כמאן דמשתדל בשמא קדישא בגין דאורייתא כלא חד שמא קדישא הוא שמא עלאה שמא דכליל כל שמהן ומאן דגרע אות חד מינה כאילו עביד פגימותא בשמא קדישא תרגום: ששינו כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא ומי שמשתדל בה כמי שמשתדל בשם הקדוש משום שכל התורה היא שם קדוש אחד שם עליון שם שכולל את כל השמות ומי שגורע ממנה אות אחת כאלו עשה פגם בשם הקדוש [עי' יונת אלם פרק א', ז"ל, כאן כל התורה כלה שם א' בסוד אצילות נעלם אין עסק בה לזולתו ית.].

ברמב"ן נאמר "שמותיו" כלומר בלשון רבים, ללמדך שכל מילה ואות הם שמותיו של הקב"ה. אמנם עי' במקורות האחרים שמביא רבינו כאן, הזהר יתרו ומשפטים, וכן עי' בבהגר"א על ס"י פ"א מ"א ריש אופן ג' שזה שמו של הקב"ה בלשון יחיד, משמע שכל התורה היא התפרטות שם הוי"ה ב"ה בלבד. עי' בבהגר"א על ס"י ג ע"א ז"ל, כל השמות והתורה הכל בשם הוי"ה ב"ה והוא שם המפורש, ע"כ. ועי' בבהגר"א על ספד"צ כח ע"ג ד"ה וז"ש באתון, שאפילו אה"ה היא עתידה

דהא קב"ה חד כו' - ר"ל, למה ניתנה באלו הנ"ל, אחת שתיים זו (תהלים סב יב), אלא להודיע דשם הוי"ה ב"ה בתורה, וכמ"ש למטה, ובג"ד אמר קב"ה למשה זה שמי כו', שמי עם כו', דנכלל בתרי"ג מצות פקודין דאורייתא שמו הגדול יתברך ויתעלה. וכ"ז להודיע לעמים שייראו מישראל, וכמו שמפרש והולך: ובג"ד מליל בדינא - ר"ל, דכתיב וידבר אלהים⁵⁹ (שמות כ א), וניתנה באש חשך ענן וערפל (דברים ד יא)⁶⁰ וקולות וברקים, בגין דיזדעזעון כו', וכמ"ש (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. ושם ה' הוא באורייתא, ומפרש והולך לאחזאה דאורייתא בשמא דקב"ה כו': דאורייתא בשמא דקב"ה אתבריאת - כמ"ש"ל (ד ע"ב ה ע"ב) (משלי ח כב) ה' קנני ראשית דרכו כו', ועמ"ש"ש⁶¹: הה"ד כל הנק' כו' - ר"ל, דכתיב בשמי ולכבודי, וכבוד הוא תורה, וכמ"ש (&) אין כבוד אלא תורה, וכמ"ש"ל (ד ע"ב ה ע"ב)⁶² וע"ש (ה ע"א &) הה"ד כל הנקרא כו', ע"ש, והוא כבוד נברא, וכמ"ש"ש (ו ע"א) ואית כבוד נברא כו'⁶³, וז"ש ובה שריא כו' (כמ"ש &) אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה, ומינה מליל בסיני, דתורה מבריאה ניתנה, עבתז"ח (פט ע"ג &)⁶⁴ ומש"ש: ומינה כו' - דאנכי הוא כסא⁶⁵ והוא { עב ע"א } כבוד נברא, ועלה אתמר (&) ומראה כבוד ה' כו':

Commented [YL18]: גה"ה בכת"י

<p>ואית אורייתא עלאה דלא אתקרי בה בריאה אלא אצילותא דיליה והיא והוא כלא חד וכל בר נש דאשתדל באורייתא שמייה דקודשא בריך הוא תמן כל שכן וכל שכן בבוצינא קדישא ובוצינא קדישא ודאי פומך אייהי סיני שבע הבלים דנפקין מפומך שכינתא שריא עלייהו דאיהי בת שבע דאינון שבע שמהן דשמא מפרש⁶⁶ דאיהו שמא דארבעין ותרין אתוון:</p>	<p>ויש תורה עליונה שלא נקראת בה בריאה אלא האצילות שלו, והיא והוא הכל אחד. וכל אדם שעוסק בתורה, שמו של הקדוש ברוך הוא שם, כל שכן וכל שכן בנר הקדוש. והנר הקדוש ודאי פיך הוא סיני, שבעת ההבלים שיוצאים מפיק, השכינה שורה עליהם, שהיא בת שבע, שהם שבעה שמות של השם המפורש, שהוא השם של ארבעים ושתים אותיות.</p>
---	--

ואית אורייתא כו' - כמ"ש"ש (ו ע"א) ואית כבוד נאצל מסטרא דאורייתא כו', ושם (ג ע"ב &) דע"ס דאצילות מלכא בהון כו' מה דלאו כו': ובוצינא קדישא ודאי כו' - חוזר לענין ראשון: שבע הבלים - דאינון הבל הבלים (&) כמ"ש"ל (קו ע"ב &) שבע הבלים אינון בהאי קרא כו', עלייהו אתמר קול ה' כו', לכוונא בשכינתא עלאה, דכל הבלים מינה תליין ומתלבשין בשכינתא תתאה דכלילא שבע שמהן (אב"ג ית"ץ) [אבגית"ץ] וחברוי דאינון כו'. וז"ש כאן שכינתא שריא כו', ואיהו הבל דלבר בפומא כמ"ש למטה, וב' ההי"ן אינון הבל כו': * (דארבעין) [דא שבעין] ותרין אתוון דאיהו ודאי ב' סלקא לשבע דאיהי ה' ה' עלאה ומינה סליק קול דאיהו עמודא דאמצעייתא

Commented [YL19]:

Commented [YL20]:

מאיר התיקון -

להתגלות בשם הוי"ה. אמנם עי' יונת אלם פרק א', ז"ל, כאן כל התורה כלה שם א' בסוד אצילות נעלם אין עסק בה לזולתנו ית', ע"כ. משמע שאה"נ באצילות הכל נכלל בגילוי א' אמנם מה שנתגלה לנו למטה הוא שכל התורה כולה כלולה משמותיו ית' וצ"ע.

⁵⁹ עי' לקמן פב ע"א שזה בינה { } . { }
⁶⁰ עי' זהר ח"ב פא ע"א.

⁶¹ ז"ל: ואית אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות אורייתא דבריאה ה' קנני ראשית דרכו (משלי ח כב) ואורייתא דאצילות תורת ה' תמימה (תהלים יט ח) ובה תמים תהיה עם ה' אלהיך. בהגר"א: ואית אורייתא כו' - ר"ל, דלא תיקשי היאך אמר אורייתא איהי שכינה, הא אורייתא איהי בבריאה, לכך אמר ואית כו': ראשית דרכו - דאיהי ראשית לנבראים (לקמן יב ע"ב): תורת ה' תמימה - תורת ה' כנ"ל (ד ע"ב) תמימה, שאין שולט שם שום פגם, ועלה נאמר (שיה"ש ז ד) כולך יפה רעייתו ומום כו':

⁶² עי' לקמן הערה 113, ו עי' מלואים אות (ז).
⁶³ וכבוד נאצל. { } . { }

⁶⁴ M'g dsuk nv fuub,utukh אולי פו ע"א?

⁶⁵ לקמן ד"ה ה"ה. { } בתיקו"ז עצמו, איך לציין

⁶⁶ עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש. ועי' דברי רבינו לעיל ז ע"א: מ"ה בז"א, ובל"י במלכות, כמ"ש בתיקון ד' (כ ע"א) דשם מ"ב הוא במלכות.

ואסתלק לע' קלין דאיהו סליק לאוירא דכיא כו' - כצ"ל ואמר דאיהי ודאי ביה כו' כנ"ל דמינה תליין מתלבשין בשכינתא תתאה כו' ואינון ב' הבלים כמ"ש למטה הבל דלגאו הבל דלבר :

Commented [YL21]:

ליק לאוירא מוסגר בכת"י

<p>ומניח סליק קול דאיהו עמודא דאמצעייתא ואסתלק לשבעין קליין⁶⁷ דאיהי⁶⁸ ודאי ביה סלקא לשבע דאיהי⁶⁹ עלאה אוירא⁷⁰ דכיא⁷¹ אוירא דארץ ישראל דאיהי מחכים מסטרא דחכמה דאיהי י' ובה⁷² סליק ו' לעשר שית זמנין⁷³ ותריין ההיין אינון ה' הבל מלגאו ה' הבל מלבר ותרויהו אינון בלבא ובפומא אינון עשר דברן דקודשא בריך הוא ובהון אינון לבא ופומא שויין ומאן דאתעסק באורייתא כדין צריך דיהא פומא ולבא שוויין ולא למננא אוקמוהו מארי מתניתין כל מי שאין תוכו כברו אל יבא לבית המדרש:</p>	<p>וממנו עולה קול שהוא העמוד האמצעי, ועולה לשבעים קולות, שהיא ודאי עולה בו לשבע, שהיא ה' העליונה, אויר טהור, אויר של ארץ ישראל, שהוא מחכים (&), מצד של החכמה שהיא י', ובה עולה ו' לעשר ו' פעמים, וב' ההיין הם: ה', הבל מבפנים. ה', הבל מבחוץ. ושניהם הם בלב. ובפה הם עשרת הדברות של הקדוש ברוך הוא, ובהם הלב והפה שוים. ומי שעוסק בתורה, אז צריך שיהיה הפה והלב שוים, ולא לחנם פרשוהו בעלי המשנה "כל מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש" (&).</p>
---	---

דאיהו ביה סלקא לשבע - דמינה תלי' שבע דרגין, והן שבע שמהן: הראשון בבינה, ור"ל בנהר היוצא ממנה, והוא הדעת⁷⁴, הנהר דכליל ו' צינורין, וכל צינור כליל שית כמש"ל (לח ע"א &) והן ו"ק, שכל א' כולל ו', מי ברא אלה⁷⁵. וז"ש בתיקון ל' (&) שביעאה באימא, וה' תתאה בת שבע, בת קול⁷⁶ דכלילא משבע: ומינה סליק כו' - ר"ל, מה' עילאה דכלילא בה' תתאה, (והו') [ה"ו ה"ה] יוצא מבין שניהם, ועמ"ש למטה: דאיהי סליק לאוירא כו' - (ר"ל, דהקול סליק לאויר, דהוא) מסטרא דחכמה כמו שמפרש והולך, וכי היכי דה' תתאה דסליק לה' עילאה, ונכלל בשם מ"ב, כן הוא י' דסליק ליו"ד נכלל בשם ע"ב, כמו שמפרש והולך: *וביה סליק ו' לעשר ו' (זמנין) [דמינה] יו"ד וב' ההיין כו' - כצ"ל, ור"ל דעם ב' ההיין דסליק מנהון, הן ע', וב' ההיין עצמן ע"ב כמ"ש למטה. אלא דמתחיל לפרש ענין ב' ההיין, היאך שהן י"ב, יו"ד דעשר דברין שאמר הקב"ה בפעם ראשונה, וב' דברין דפעם שניה, והן הכל חד. דבפעם ראשונה נחלק {עב ע"ב} ג"כ לשנים, ה' נגד ה' כמו שמפרש והולך, והן שנים בכללות, (והן) בדבור א' נאמרו. וכן בפעם שניה, אלא שבראשונה בבחי' ה', ובפעם שניה בכללות האות [ו], וכל א' כולל ה'. ומפרש והולך, וב' ההיין וכו' ואינון תרווייהו כו', ולמעלה (&) אמר בב' בתי לבא, היינו דכלילא שם, אבל מקומה בהבל שבפה: ובהון אינון פומא כו' - עי' בפרשת יתרו (פד ע"ב) אלא הכי תאנא חמשה קלין אינון לימינא וחמשה לשמאלא ואינון דשמאלא כלילין בימינא ומן ימינא אתחזי אינון דשמאלא והכא כולא איהו ימינא ואתכלילין אלין באלין מאן דהוה מסט' דא חמי כו' הא כיצד כו'⁷⁷, ע"ש. ושם

Commented [YL22]:

אד לא טוב?

Commented [YL23]:

א משנה?

Commented [YL24]:

לא טוב

Commented [YL25]:

Commented [YL26]:

- מאיר התיקון -

⁶⁷ ומינה סליק קול דאיהו עמודא דאמצעייתא ואסתלק לשבעין קלין - נמוק בגר"א.

⁶⁸ דאיהו (גר"א).

⁶⁹ ה' (נוסף בגר"א)

⁷⁰ ומינה סליק קול דאיהו עמודא דאמצעייתא ואסתלק לע' קלין דאיהו סליק לאוירא (גר"א).

⁷¹ עי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ג שזה חכמה. { }

⁷² וזיה (גר"א).

⁷³ י' (נוסף בגר"א).

⁷⁴ עי' בהגר"א בסד"צ ו ע"א, ועי' יהל אור ח"א כד ע"ב: ענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל"א, והוא הדעת דז' תיקונים דגולגלתא, כי בתיקון השני שהוא אוירא שם מתלבש חסד דע"י, ובו מתלבש יסוד דבינה ונעשה לו דעת וכו'. עיקר הדעת הוא יסוד דחכמה, וקאים בתוך יסוד דבינה דלא מתפרשין, לכן נק' על שמה. והתגלות הבינה בז"ת אינו אלא בדעת יסוד שלה.

⁷⁵ עי' זהר ח"א א ע"ב, הוב"ד במלואים אות (ח).

⁷⁶ עי' מלואים אות (ט).

⁷⁷ עי' מלואים אות (י).

תיקוני זהר עם ביאור הגר"א

במכילתא (מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ח), כיצד ניתנו עשרת הדברות, חמשה על לוח אחת וחמשה על לוח אחת, כתיב אנכי ה' אלהיך וכנגדו לא תרצח, מגיד הכתוב שכל מי שהוא שופך כו', כתיב לא יהיה לך, וכנגדו לא תנאף, מגיד כו', ואומר שני שדיך כשני עפרים, ואומר ידיו גלילי זהב כו'⁷⁸:

<p>שני ההי"ן ודאי הם שני דבורים שנאמר בהם "שתים זו שמעתי". ו', הקול שיוצא מהם, ועליו נאמר "קול דברים אתם שומעים". והקול הזה יוצא משני דבורים, שהוא ה"ה, שכוללים עשרה דברות, ה' בלוח אחד. והיו מסדרים כנגדם "ראשיכם שבטיכם וזקניכם ושטריכם כל איש ישראל", הרי חמשה בלוח הראשון. בלוח השני היו מסדרים כנגדם חמשה תקונים אחרים, שהם "טפכם נשיכם וגרך מחוטב עציך עד שואב מימין", אלה הם ה'. הרי שני דבורים שכוללים בהם עשרה, והקול שהיה יוצא מהם, היה כולל אותם.</p>	<p>תרין ההי"ן ודאי אינון תרין דבורין דאתמר בהון (&) שתים זו שמעתי ו' קלא דנפיק מנייהו ועליה אתמר (&) קול דברים אתם שומעים והאי קול נפיק מתרין דבורין דאיהו ה"ה דכלילין עשר דברין ה' בלוחא חדא והוון מסדרין לגבייהו (&) ראשיכם שבטיכם וזקניכם ושטריכם כל איש ישראל הא חמש בלוחא קדמאה בלוחא תניינא הוון מסדרין לגבייהו חמש תקונין אחרנין דאינון (&) טפכם נשיכם וגרך מחוטב עציך עד שאב מימין דא אינון ה' הא תרין דבורין דכלילין בהון עשר וקלא דהוה נפיק מנייהו הוה כליל לון:</p>
--	--

תרין ההי"ן ודאי כו' - עתה מפרש שהן שנים ולמעלה עשרה, והן ע"ב, וכמ"ש למטה: ו' קלא דנפיק כו' - לומר שלכך נכלל בהן, אע"ג דה' תתאה בפה, מ"מ נכלל ג"כ בלב כנ"ל, ומתרווייהו נפיק, וכן כשיוצא מן הפה יוצא מה' תתאה, והוא "זו שמעתי" כנ"ל: ועליה כו' קול - מב' דברים, ואתם שומעים "זו שמעתי":

<p>(וזו הו' כולל ו' פעמים שנאמר טוב בששת ימי בראשית, והיא היתה עולה מהם באות י', ו' פעמים ו' הם ששים, נמצא שהיא ו' אמירות שלא היה עולה לע"ב שמות.)</p>	<p>(ודא ו' כליל שית זמנין דכתיב טוב בששת ימי בראשית ואיהי הוה סלקא מנייהו באת י' ו' זמנין ו' אינון שתין אשתכח דאיהי ו' אמירן דלא הוה סליק לע"ב שמהו)⁷⁹:</p>
--	--

- מאיר התיקון -

⁷⁸ ז"ל בשלימות: כיצד נתנו עשרת הדברות: ה' על לוח זה וה' על לוח זה. כתיב אנכי יי' אלהיך וכנגדו לא תרצח, מגיד הכתוב שכל מי ששופך דם, מעלה עליו הכתוב כאלו ממעט בדמות המלך; משל למלך בשר ודם שנכנס למדינה והעמיד לו איקונות ועשה לו צלמים וטבעו לו מטבעות; לאחר זמן כפו לו איקונותיו שברו לו צלמיו ובטלו לו מטבעותיו ומיעטו בדמותו של מלך; כך כל מי שהוא שופך דמים, מעלה עליו הכתוב כאלו ממעט בדמות המלך, שנ' שופך דם האדם וגו' כי בצלם אלהים עשה את האדם. כתיב לא יהיה לך וכתוב כנגדו לא תנאף, מגיד הכתוב שכל מי שעובד עבודה זרה מעלה עליו הכתוב כאלו מנאף אחר המקום שנ' האשה המנאפת תחת אשה תקח את זרים וכתוב ויאמר ה' אלי עוד לך אהב אשת אהובת רע ומנאפת וגו'. כתיב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא וכנגדו כתיב לא תגנוב, מגיד הכתוב שכל מי שהוא גונב, לסוף בא לידי שבועת שוא, שנ' הגנוב רצוח וגו' והשבע לשקר וכתוב אלה וכחש ורצוח וגנוב וגו'. כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכנגדו כתיב לא תענה. מגיד הכתוב שכל מי שמחלל את השבת מעיד לפני מי שאמר והיה העולם, שלא ברא עולמו לששה ימים ולא נח בשביעי, וכל מי שמשמר את השבת מעיד לפני מי שאמר והיה העולם, שברא עולמו לששה ימים ונח בשביעי, שנ' ואתם עדי נאום ה' ואני אל. כתיב כבד את אביך ואת אמך וכנגדו כתיב לא תחמוד, מגיד הכתוב שכל מי שהוא חומד, סוף מוליד בן שהוא מקלל את אביו ואת אמו ומכבד למי שאינו אביו. לכך נתנו עשרת הדברות חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה, דברי ר' חנינא בן גמליאל, וחכמים אומרים עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה, שנ' את הדברים האלה דבר ה' ויכתבם על שני לוחות אבנים, ואומר שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה ואו' ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש.

⁷⁹ נמחק בגר"א.

*ודא ו' כליל ו' זמנין דכתיב כו' עד סליק לע"ב שמהן - ל"ג:

<p>ה"ה תריין דבורין ובהון עשר הא תריסר ו' הוא סליק באת י' ו' זמנין י' דאינון שתיין הא ע"ב ואי תימא דבאורייתא מליל ולא יתיר לא אשתכח אתר לעילא ותתא דלא מליל מניה אפילו במלאכין דלא אשתכח דאלה אהרא אית בעלמא ומליל בכורסיא הה"ד אנכי והכי סליק אנכ"י לחושבן כס"א ולבתר מליל במלאכין הה"ד (שמות כ &) וכל העם רואים את הקלות דעלייהו אתמר כי עוף השמים יוליך את הקול וכו' (קהלת י כ):</p>	<p>ה' ה' שני דבורים, ובהם עשרה, הרי שנים עשר. ו' עולה באות ל', ו' פעמים ל', שהם ששים, הרי שבעים ושנים. ואם תאמר שבתורה דיבר ולא יותר, לא נמצא מקום למעלה ולמטה שלא דיבר ממנו, אפילו במלאכים שלא נמצא שאלוה אחר יש בעולם. ודיבר בכסא, זהו שנאמר "אנכי", וכך עולה אנכ"י לגימטריא כס"א. ואחר כך דיבר במלאכים, זהו שנאמר "וכל העם רואים את הקולות", שעליהם נאמר "כי עוף השמים יוליך את הקול כו'".</p>
<p>בנין דכד קודשא בריך הוא בעא למלא במלאכיא נחית שמיא עלייהו כגוונא דא יהו"ה י' בחיה חדא דאיהו ארי"ה וביה אתמר (&) אריה שאג מי לא יירא וכו' אתר י' ברישא ה' על גדפוי ו' בפומיה ה' בזנביה ובגינה אתמר הוי זנב לאריות [סד ע"ב] וכו' ודא הוא ופני אריה אל הימין לארבעתם (יחזקאל א י'):</p>	<p>משום שכאשר הקדוש ברוך הוא רוצה לדבר במלאכים, יורד שמו עליהם, כמו זה, יהו"ה, י' בחיה אחת שהיא ארי"ה, ובו נאמר "אריה שאג מי לא יירא". ובאיה מקום, י' בראש, ה' על כנפיו, ו' בפיו, ה' בזנבו. ובגללה נאמר (אבות פ"ד מט"ו) "הוי זנב לאריות וכו'". וזהו "ופני אריה אל הימין לארבעתם".</p>
<p>(י') בחיה חדא כו' - כפי צרופיהן כידוע:</p>	
<p>ולבתר הוה נחית בחיה דשמה שור כגוונא דא הוה"י ה' ברישיה ו' בפומיה ה' בגדפוי י' בזנביה ודא איהו ופני שור מהשמאל:</p>	<p>ואחר כך היה יורד בחיה ששמה שור, כמו זה, הוה"י. ה' בראשו, ו' בפיו, ה' בכנפיו, י' בזנבו, וזהו "ופני שור מהשמאל".</p>
<p>ולבתר הוה נחית על חיה ששמה נשר כגוונא דא והי"ה ו' ברישיה ה' בפומיה י' בגדפוי ה' על זנביה ודא איהו ופני נשר לארבעתם ואינון תרי עשר אנפין לכל חד שית סלקין לע"ב ודא איהו וכל העם רואים את הקולות:</p>	<p>ואחר כך היה יורד על חיה ששמה נשר, כדוגמא זה והי"ה, ו' בראשו, ה' בפיו, י' בכנפיו, ה' על זנבו, וזהו "ופני נשר לארבעתם". הם שנים עשר פנים לכל אחד שש, עולים לשבעים ושנים, וזהו "וכל העם רואים את הקולות".</p>
<p>ואינון תרי עשר כו' - ד' פנים, הוי"ה בכל א': לכל חד שית - תריין אודנין ותריין עיינין וחוטמא ופומא (וע"ל סו ע"א & מאי פניו אנפוי כו'):</p>	
<p>ואדם רוכב על גביהו, זה מטטרון, שהוא כולל שם של ארבעים ושתים אותיות, והם (שש אותיות, ולכל אות עולים שש) שבע תיבות, ובכל תיבה שש אותיות, ועולות לארבעים ושתים. וזהו "שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף".</p>	<p>ואדם רוכב על גביהו, זה מטטרון, שהוא כולל שם של ארבעים ושתים אותיות, והם (שש אותיות, ולכל אות עולים שש) שבע תיבות, ובכל תיבה שש אותיות, ועולות לארבעים ושתים. וזהו "שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף".</p>

פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף (ישעיהו ב):	
--	--

דאיהו כליל כו' ולכל את כו' - כמש"ל (לח ע"א &) והוא הנהר דכליל י"ה כנ"ל, וז"ס ע"ס בלימה (ס"י פ"א מ"א), דע"ס הן י' אתוון דשמא מפורש דאדם, וכו' מ"ב דבלימה, ומ"ה דאדם⁸⁰:

שכמו ששמו של הקדוש ברוך הוא הוא ארבעים ושתים ושבעים ולמעלה, כך הוא השם של ארבעים ושתים ושבעים ולמעלה, זהו שנאמר "כשמך אלהים" כן תהלתך על קצוי ארץ, וזהו "וכל העם רואים את הקולות", והם היו המלאכים, שכל אחד היה נעשה קול ופורח באויר, וכל אחד מישראל שהיה אומר נעשה ונשמע, היה שורה בפיו, והיה מלמדו את כל התורה.	דכמה דאיהו שמא דקודשא בריך הוא דמ"ב וע"ב לעילא כך איהו שמא דמ"ב וע"ב לתתא הה"ד (תהלים מה &) כשמך אלהים כן תהלתך על קצוי ארץ ודא איהו וכל העם רואים את הקולות ואינון הוו מלאכין דכל חד הוה אתעביד קול ופרח באוירא וכל חד מישראל דהוה אמר נעשה ונשמע הוה שריא בפומיה והוה אוליף ליה אורייתא כלה:
---	--

דכמה דאיהו שמא כו' - ב' ההין מ"ב, וי' ע"ב, ובהוי"ה [למעלה] מלמטה (למעלה) דמ"ב למעלה, וכמ"ש כאן ובפ' תרומה (קלב ע"ב)⁸¹ ע"ש:

:Commented [YL27]

ואחר כך דבר עמם משמים וארץ, זהו שנאמר "מן השמים השמיעך את קולו ליסודך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה וכו'", באותו זמן שאמרו ישראל נעשה ונשמע, מיד "ישמחו השמים ותגל הארץ", אחר כך היה מדבר עמהם מארבעה צדדים, והיו מסתכלים אל המזרח, והיו שומעים את הקול, ולמערב ודרום וצפון היו שומעים את הקול, להראות שמכל מקום דבר עמם, ולא היה מקום למעלה ומטה שלא דבר עמהם, להראות ש"מלא כל הארץ כבוד", שהוא סובל עליונים ותחתונים, והוא סומך ⁸² מעלה ומטה וכסא הכבוד ומלאכים ונשמות, הוא סובל הכל וקושר הכל ומיחד הכל, ואין מי שסומך אותו.	ולבתר מליל עמהון מן שמיא וארעא הה"ד (דברים ד &) מן השמים השמיעך את קולו ליסודך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה וכו' בההוא זמנא דאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד (תהלים צו יא) "ישמחו השמים ותגל הארץ לבתר הוה ממלל (עב ע"ב) עמהון מארבע סטרין והוון מסתכלין לגבי מזרח והוון שמעין ית קלא ולגבי מערב ודרום וצפון הוון שמעין ית קלא לאחזאה דמכל אתר מליל עמהון ולא הוה אתר לעילא ותתא דלא מליל עמהון לאחזאה דמלא כל הארץ כבודו (ישעיהו ג): דאיהו סביל עלאין ותתאין ואיהו סמיך עילא ותתא וכורסיא יקרא ומלאכין ונשמתין איהו סביל כלא וקשיר כלא ומיחד כלא ולית מאן דסמיך ליה:
--	--

מיד ישמחו השמים כו' - כמ"ש (&) בתחלה יראה כו'⁸³, ונעשה הוא בעובדא בארץ, ונשמע {עב ע"ג} בדבורא בשמים, וכמש"ל (לט ע"א &) ע"ש ישמחו כו', י"ה בשמים ו"ה בארץ, ולכן הקדימו נעשה לנשמע, כי סוף המעשה תחלת המחשבה (ע"י לעיל ז ע"א), ארץ קודם לשמים, וכן העשיה היא התכלית, סוף במעשה ותחלה במחשבה, כמ"ש (&) תכלית חכמה תשובה ומע"ט:

– מאיר התיקון –

⁸⁰ ע"י לעיל הערה 66.

⁸¹ ע"י מלואים אות (יא).

ע"י לקמן פב ע"ב שאור חוזר שהיא בת קול והיא מלכות.

⁸² תומך { יש כמה

⁸³ ע"י שבת פח ע"א: אמר חזקיה מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה. {AM I CORRECT?}

סביל וקשיר ומייחד - מסט' דג' דרגין סביל מלכות⁸⁴, אש סביל אשא⁸⁵, וסביל הכל, ומייחד מסט' דעמודא דאמצעיתא, יחודא דכלהו, וקשיר מסט' דבינה דהיא קשר המרכבה⁸⁶, ג"ר בז"ת, ואמר כרסייא יקירא ומלאכין ונשמתין, שהן ג' עולמות ביי"ע, ועילא ותחא הוא שמים וארץ שלנו:

<p>ואיהו אתקרי בכל שמהן לאשתמודעא תוקפיה בכל שמא ושמא מההוא דרגא וממנא דשריא עליה וליה לית שמא ידיעא ואיהו אתקרי חד בחושבן⁸⁷ כד שריא בדרגא דאינון (אחרנין) (נ"א אחדין) משאר דרגין ואיהו לית ליה חושבן כד שריא על כל עלמין (ס"א עלאין) ועל כל ממנא דלהון אתקרי על שמיה לאחזאה לכל חד מישראל מאתר דקראן ליה לפום צרכייהו כמה דאוקמוהו הרוצה להעשיר יצפין להחכים ידרים:</p>	<p>והוא נקרא בכל השמות, להודיע תקפו בכל שם ושם, מאותה דרגה וממונה ששורה עליו. ואין לו שם ידוע, והוא נקרא אחד בחשבון. כששורה במדרגה של אותם (אחרים) (אחדים) משאר המדרגות, והוא אין לו חשבון כששורה על כל העולמות (העליונים), ועל כל ממונה שלהם נקרא על שמו, להראות לכל אחד מישראל ממקום שקוראים לו לפי צרכיהם, כמו שבארוהו, הרוצה להעשיר יצפין להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב).</p>
---	--

ואיהו אתקרי בכל כו' - ר"ל, כמ"ש בר"מ פ' בא (מב ע"ב)⁸⁸ דהא קדם (דברא) [דאתברין] דיוקנא בעלמא כו', נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא כו', ע"ש בארוכה: ואיהו אתקרי חד כו' דאינון אחרין כו' - מקום היחוד⁸⁹:

Commented [YL28]:

<p>קם בוצינא קדישא וכל מארי מתיבתאן ואשתטחו קמי סבא⁹⁰ ובריכו ליה אמר בוצינא קדישא ודאי האי סבא מאתר דעתיק יומין קא אתי ותמן אתרבי זכאה חולקנא דזכינא למשמע מלין עתיקין מאתר דעתיק יומין זכאה חולקנא דזכינא להאי:</p>	<p>קם הנר הקדוש וכל ראשי הישיבות והשתטחו לפני הזקן וברכו אותו. אמר הנר הקדוש ודאי הזקן הזה בא ממקום זקן הימים, ושם התגדל, אשרי חלקנו שזכינו לשמוע דברים עתיקים מהמקום של זקן הימים, אשרי חלקנו שזכינו לזה.</p>
<p>קם רבי שמעון פתח ואמר בראשי"ת ברי"ת א"ש דאיהו אות ורשימו דעלאין ותתאין ביה קיימין איהו אות דצבא דלעילא⁹¹ דבהון אתקרי קודשא בריך הוא יהו"ה צבאו"ת ואיהו אות דצבא דלתתא</p>	<p>קם רבי שמעון פתח ואמר, בראשי"ת, ברי"ת א"ש, שהוא אות ורושם שעליונים ותחתונים עומדים בו, הוא האות של הצבא שלמעלה, שבהם נקרא הקדוש ברוך הוא יהו"ה צבאו"ת. והוא האות של הצבא שלמטה, הוא אות וברית, שבו קיימים שמים וארץ, כמו שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא</p>

– מאיר התיקון –

⁸⁴ מלשון { } היה כתוב "מל".
⁸⁵ עי' זהר ח"ב רח ע"א: ודא איהו אשא דסביל אשא⁸⁵ וכיון דהאי אשא דנפיק מאשא דלעילא אתברכא בברכה דנהורא כדין כל שאר אשין אחרנין נפקין⁸⁵ ואתמנן בדוכתייהו ואתייהיב לון רשותא לאנהרא:

וזוהי אש שסובלת אש. וכיון שהאש הזו שיוצאת מהאש שלמעלה מתברכת בברכת האור, אז כל שאר האשנים האחרות יוצאות ומתמנות במקומן, וניתנת להן רשות להאיר.
 ביאור: דסביל אשא - פירוש מלכות סובלת הגבורות כמ"ש בפ' תצוה (מ"מ). אחרנין נפקין - פי' הע' שרים וכל הקליפות שכל א' ממונה בעו"הז (מ"מ).
⁸⁶ עי' לקמן קנא ע"ב, ועי' דברי רבינו קעב ע"ב: אימא עלאה קשר המרכבה שהיא סיומא דג"ר וחותרם דילהון כמו שכינתא תתאה לז"ת לכן הן ב' הה"ן.
⁸⁷ עי' זהר ח"ג רכ ע"ב דכל חשבון גימטריא אינון במלכות.
⁸⁸ עי' מלואים אות (יב).
⁸⁹ ##*
⁹⁰ עי' לעיל הערה 22.
⁹¹ ואיהו אות לצבא דלתתא (נוסף בגר"א)

<p>שמת"י, הוא אות ודאי, שהוא רושם של חותם המלך.</p>	<p>איהו אות וברית דביה קיימין שמיא וארעא כמה דאת אמר (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי איהו אות ודאי דאיהו רשימו דחותמה דמלכא:</p>
---	---

קם ר"ש ברית אש כו' - כמש"ל (י ע"א &) דאיהו איש כו', וכאן מתחיל תיקון אחר: *איהו אות דצבא דלעילא ואיהו אות דצבא דלתתא דבהון אתקרי כו' - כצ"ל, ור"ל כנגד ב' צבאות הנ"ל, צבא השמים, כמ"ש (&) וכל צבא השמים עומדים כו', (שנאמר (&) הללוהו כל צבאיו), וצבא דישראל, כמ"ש (&) ביום ההוא יצאו כל צבאות {עב ע"ד} ה', והן מעלה ומטה, נו"ה⁹²: איהו אות וברית כו' - דרגא דיסוד, דאחיד בשמיא וארעא, כי כל כו' (דבה"י א' כט יא)⁹³: איהו אות ודאי כו' - ר"ל, עטרת הברית, מלכות, שנאמר בה, שימני כחותם כו' (שיה"ש ח ו), כמש"ל (סד ע"א &), וחשיב ד' דרגין דיסוד כליל בהון:

Commented [YL29]:
בדוק איזה מספר זה

Commented [YL30]:
וסגר בכת"י

<p>בינתים הנה הזקן ירד אליו כמו מקדם, פתח ואמר, רבי רבי (י) הברית הוא ודאי צדי"ק ח"י העולמים, שהוא י' קטנה מצד החכמה העליונה, שכשירודת י' אליו, אף על גב שבמקומו נקראת י' עליונה, כשירודת לצדיק נקראת י' קטנה. והאות ו' אף על גב שהיא ו' העליונה במקומה, בעמוד האמצעי, כשירודת לצדיק להתחבר עם ה', נקראת ו' קטנה. הא"ב של האותיות הקטנות הם בו. וה' העליונה, כשירודת אל הצדיק, נקראת קטנה. ואף על גב שאותיות השם הקדוש כלולים בו, הם נסתרים בו, ובגללו נאמר "סוד יהו"ה ליראיו ובריתו להודיעם". ואם הם נסתרים בו, במה הם נודעים, בשכינה, שהיא האספקלריה שמאירה כשירודת יהו"ה לצדיק להאיר בו ודאי, וממנה נודעים. זהו שנאמר "כה אמר יהו"ה אל יתהלל חכם בחכמתו", אם הוא שם, נקראת אספקלריה המאירה. ובאותו זמן "כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע". ואם יסתלק מצדיק והוא נשאר חרב ויבש, מיד נקראת אספקלריה שאינה מאירה, באותו זמן "אל יתהלל חכם בחכמתו".</p>	<p>אדהכי הא סבא⁹⁴ קא נחית לגביה כמלקדמין פתח ואמר רבי רבי (י) ברית איהו ודאי צדיק ח"י עלמין דאיהו י' זעירא מסטרא דחכמה דלעילא דכד נחתא י' לגביה אף על גב דבאתריה י' עלאה אתקרי כד נחית לגבי צדיק י' זעירא אתקרי ואת ו' אף על גב דאיהו ו' עלאה באתריה בעמודא דאמצעייתא כד נחית לגבי צדיק לאתחברא בה' ו' זעירא⁹⁵ אתקרי אלפא ביתא דאתון זעירין⁹⁶ [סה ע"א] ביה אינון⁹⁷ וה' עלאה כד נחתא לגבי צדיק⁹⁸ זעירא אתקריאת⁹⁹ ואף על גב דאתון דשמא קדישא ביה כלילין סתימין אינון ביה ובגיניה אתמר (תהלים כה יד) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם ואי סתימין אינון ביה במאי אשתמודעאן בשכינתא דאיהו אספקלריאה דנהרא כד נחית יהו"ה לגבי צדיק לנהרא בה ודאי ומנה אשתמודען הה"ד (ירמיה ט כב) כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו אי איהו תמן אתקריאת אספקלריאה דנהרא¹⁰⁰ ובההוא זמנא (שם) כי אם בזאת יתהלל המתהלל</p>
--	---

- מאיר התיקון -

⁹² עי' פע"ח לולב ג.

⁹³ עי' לקמן עה ע"א.

⁹⁴ עי' לעיל הערה 22.

⁹⁵ עי' זהר ח"ב קטו ע"ב, וח"ג עד ע"ב.

⁹⁶ עי' זהר ח"ג רכ ע"א.

⁹⁷ אלפא ביתא דאתון זעירין ביה אינון (נמחק בגר"א).

⁹⁸ "ה" נוסף בגר"א.

⁹⁹ אלפא ביתא דאתון זעירין ביה אינון (נוסף בגר"א).

¹⁰⁰ עי' בהגר"א בתז"ח יח ע"א וז"ל דלא אנהיר סיהרא אספקלריא כו' - כי אין השגה לשום בריה רק בשכינה כידוע רק שמרע"ה אנהיר לה בדרגיה ועביד לה אספקלריא דנהרא, עכ"ל, דהיינו שכולם רק משיגים מהמלכות אבל הפרש היא אם זה המלכות מאירה או לא

<p>ה"שכל ו"ידוע ואם יסתלק מצדיק ואשתאר איהו חרב ויבש מיד אתקריאת אספקלריאה דלא נהרא בההוא זמנא אל יתהלל חכם בחכמתו:</p>	
---	--

*ו' זעירא אתקרי וה' עילאה כד נחתא לגבי צדיק ה' זעירא אתקריאת אלפא ביתא דאתון
זעירין ביה אינון ואע"ג דאתון כו' - כצ"ל: סוד כו' - דהוא סוד מן יסוד (זהר ח"ג כ ע"א ועיי' לקמן צה
ע"א) ועמש"ל בתיקון י"ט (&): דאיהי אספקלריא כו' - ונהרין בה אותיות דיליה ואשתמודען להו:
ובההוא זמנא כי כו' בזאת - ר"ל, בשכינה¹⁰¹: יתהלל כו' - הוא שם הוי"ה דנהיר לה, ואשתמודעאן
לקב"ה, בה השכל וידוע אותי, אבל בלאו הכי, חכמת מה להם (ירמיה ח ט), כמ"ש אל יתהלל כו':
חרב ויבש - כמ"ש (ישעיה יט ה¹⁰²) ונהר יחרב ויבש, והוא בה' עילאה ותתאה, וכמ"ש (איכה א כ) חרב
בבית כו' (לקמן עד ע"ב)¹⁰³:

<p>ומי גורם להאיר לה ולהיוודע¹⁰⁴ בה לקדוש ברוך הוא, מי ששומר ברית. וסוד הדבר "זה השער ליהו"ה צדיקים יבאו בו". זהו שער הצדיקים, ויש להם רשות להכנס לשם. וזהו מי שהוא צדיק, ובו יהו"ה, הוא זוכה בשכינה ויורש אותה, ועולה עמה למלך, שהוא העמוד האמצעי שהוא המלך, והיא המלכות שלו. וסוד הדבר "ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ", וזהו השכינה שנאמר בה "והארץ הדום רגלי".</p>	<p>ומאן גרים לאנהרא לה ולאשתמודעא בה לקודשא בריך הוא מאן דנטיר ברית ורזא דמלה זה השער לה' צדיקים יבואו בו (תהלים קיח כ) דא איהי תרעא דצדיקיא ואית לון רשו לאעלא תמן ודא איהו מאן דאיהו צדיק וביה יהו"ה איהו זכי בשכינתא וירית לה וסליק בה למלכא דאיהו עמודא דאמצעייתא דאיהו מלך ואיהי מלכות דיליה ורזא דמלה (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ ודא איהו שכינתא דאתמר בה (שם סו א) והארץ הדום רגלי:</p>
--	---

דאיהו צדיק וביה יהו"ה - כמ"ש (סד ע"ב עג ע"ב) והאי איהו רשימו דברית כו', (מנא לן) [ר"ל]
מהאי קרא, מי כו':

Commented [YL31]

<p>והשכינה היא ציור של העליונים והתחתונים, כל דמויות הספירות וכל שמותיהם הם מצוירים בה, ובה הם חקוקות, נשמות ומלאכים וחיות קדושות, ובה חקוקים, מה שנאמר בהם "ודמות פניהם פני אדם וכו'".</p>	<p>ושכינתא איהי ציורא דעלאין ותתאין כל דיוקנין דספירין וכל שמהן דלהון בה אינון מצוירים ובה אינון גליפין נשמתין ומלאכין וחיוון קדישין ובה גליפין מה דאתמר בהון (יהוקאל א י) ודמות פניהם פני אדם וכו':</p>
<p>קם רבי שמעון ואמר, זקן זקן, והרי השכינה היא היחוד של הקדוש ברוך הוא, איך חקוקים בה דמויות שלמטה שאינם מציאותה. אמר לו, רבי [משל] למלך שהוא יושב בהיכלו וכמה אנשים נכנסים לראותו, מהם מסתכלים בלבושו, ומהם בגופו, ומהם מסתכלים במעשיו. ובודאי שבמעשיו נודע</p>	<p>קם רבי שמעון ואמר סבא¹⁰⁵ סבא והא שכינתא איהי יחודא דקודשא בריך הוא איך גליפין בה דיוקנין דלתתא דלאו אינון מציאותה אמר ליה רבי למלכא דאיהו יתיב בהיכליה וכמה בני נשא עאלין למחוייה מנהון</p>

- מאיר התיקון -

¹⁰¹ עי' לעיל סג ע"ב.

¹⁰² אולי איוב יד יא. { }

¹⁰³ עי' זהר ח"א כה ע"א: ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני.
ביאור: ונהר - יסוד דז"א (רח"ו). ויבש - שנשאר לחלוחית (רח"ו).

¹⁰⁴

¹⁰⁵ עי' לעיל הערה 22.

<p>מסתכלין בלבושוי ומנהון בגופוי ומנהון מסתכלין בעובדוי¹⁰⁶ ובודאי בעובדוי אשתמודע מאי¹⁰⁷ ניהו מלכא דלבושין איהו משתני בהון לכמה שנויין ולבושין דאיהו לביש בצפרא לא לביש ברמשא ולבושין דלביש יומא חדא לא לביש יומא תניינא והכי בכל יומא וירחא ושתא ושתא ויומין טבין אשתני בלבושין¹⁰⁸:</p>	<p>מי הוא המלך, שבלבושים הוא משתנה בהם לכמה שנויים, ולבושים שהוא לבוש בבוקר לא לובש בערב, והלבושים שלובש יום אחד לא לובש יום שני, וכך בכל יום וחדש ושנה ושבת וימים טובים משתנה בלבושים.</p>
---	---

***מסתכלין בעובדוי ובודאי בלבושין לא אשתמודע מאן ניהוי מלכא כו' - כצ"ל:**

<p>כגוונא דא שכינתא כמה לבושין אית לה דמנהון ברא קודשא בריך הוא כורסיין ומלאכין וחיוון ושרפים ושמיא וארעא וכל מה דברא בהון וכל בריין דברא מאלין לבושין דילה רשים לון כלהו וגליף לון בלבושהא בגין לאסתכלא מינה בכל בריין לרחמא עליהו ורוא דמלה וראיתיה לזכור ברית עולם (בראשית ט טז) וראיתיה באלין לבושין דאינון נהירין בכל (בריי) זמנין דישראל נהרין לון בעובדין טבין ובגינייהו קודשא בריך הוא רחים עליהו:</p>	<p>כמו כן השכינה יש לה כמה לבושים, שמהם ברא הקדוש ברוך הוא כסאות ומלאכים וחיות ושרפים ושמים וארץ. וכל מה שברא בהם, וכל הבריות שברא מהלבושים הללו שלה, רשום את כולם, וחקקם בלבושיה, כדי להסתכל ממנה¹⁰⁹ בכל הבריות לרחם עליהם. וסוד הדבר "וראיתיה לזכר ברית עולם". וראיתיה בלבושים הללו, שהם מאירים בכל (הבריות), לפעמים שישראל מאירים להם במעשים טובים, ובגללם הקדוש ברוך הוא מרחם עליהם.</p>
<p>ואי עבדין עובדין בישין איהי אתלבשת לבושין אחרנין אוכמין דבהון רשימין כל אינון מארי דינין דאתקריאו לילות למידן בהו לעלמא ובהווא זמנא איהי אמרת אל תראוני שאני שחרחרת (שיה"ש א ו) ובנין דא אלין מסטרא דלבושין אינון גליפין בה עלאין דאינון מלכין ושלטין על תתאין ומלאכין (נ"א ומלכין) אתקריאו מסטרא דמלכות ומסטרא דגופא אתקרי חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא גופא עמודא דאמצעיתא נצה והוד תרין שוקין צדיק אות ברית והא אוקמוה:</p>	<p>ואם עושים מעשים רעים, היא מתלבשת לבושים אחרים שחורים, שבהם רשומים כל אותם בעלי הדינים שנקראים לילות, לדון בהם את העולם. ובאותו זמן היא אומרת "אל תראני שאני שחרחרת". ולכן אלו מצד הלבושים, הם חקוקים בה העליונים שהם מלכים, ושולטים על התחתונים והמלאכים (והמלכים) נקראו מצד המלכות. ומצד הגוף נקרא חסד, זרוע ימין. גבורה, זרוע שמאל. הגוף, העמוד האמצעי. נצה והוד, שתי שוקים. הצדיק, אות ברית. והרי פרשוה.</p>

דאתקריאו לילות – חשוכין, ועבז"ח רות (נט ע"ב עה ע"ב) פתח ואמר, מה הוא כו'¹¹⁰, וז"ש ובהווא זמנא כו':

– מאיר התיקון –

¹⁰⁶ עי' זהר בהעלותך קנב ע"א הוב"ד במלואים אות (יג).

¹⁰⁷ "בעובדוי אשתמודע מאי" נמחק בגר"א, וכמוקמו איתא "בלבושין לא אשתמודע מאן".

¹⁰⁸ עי' שער ההקדמות (ה ע"ב) [להסביר דברי התיקון"ז כאן]: ממנו יתבאר לך, איך משתנה מצב ומעמד העולמות, אשר הם הלבושים שבהם מתלבש האין סוף לכמה שינויים, בכל עת ובכל רגע, וכפי השינויים ההם, נשתנו בחינת דברי המאמרים אשר בספר הזוהר, וכלם דברי אלהים חיים, בלי שום מחלוקת כלל, ולא פליגי, וכלם נכוחים למבין, אין בהם נפתל ועקש חלילה וחס. עי' מלואים אות (יד).

¹⁰⁹

¹¹⁰ עי' דבריו במלואים אות (טו).

<p>ואיהי ציורא דכלהו ומלגאו מינה דאיהו תקונא דגופא נהיר קודשא בריך הוא דאיהו יהו"ה כנשמתא בגופא לגו מכלא ההוא דאחיד כלא וקשיר כלא דלא אתרמיז בשום רמיו¹¹¹ וכלא אתרמיז בשכינתא דאתלבישת בלבושין דבהון מצויירין כל בריין איהי אתקריאת בכל שמהן ואיהי דמות ארבע חיוון (עג ע"א) בלבושהא דבכל חד וחד רשים ארבע אתוון ודמות אדם להנה (יחוקאל א ה) דא רשימו (סה ע"ב) דעשר אתוון דאינון יו"ד ה"א וא"ו ה"א דסליק להושבן אדם דמות אדם (&) ודאי דא שכינתא דאיהי דיוקניה (נ"א דיוקנא דאדם) ועלה אתמר (במדבר יב ה) ותמונת יהו"ה יביט והאי מסטרא דלבושא אבל מסטרא דגופא איהי יהודא דעמודא דאמצעיתא איהו (נ"א איהי) חותמא מסטרא דגופא ובגין דאיהו חותמא אמרת שכינתא לגבי יהו"ה דאיהו מלגאו שימני כחותם על לבך (שיה"ש ח ה) דאף על גב דאנת תסתלק מני בגלותא חותמא דילך אשתאר עמי ולא אתעדי מני לעלם:</p>	<p>והיא הציור של כולם, ולפנים ממנה, שהוא תקון הגוף, מאיר הקדוש ברוך הוא, שהוא יהו"ה, כמו נשמה בגוף לפנים מהכל. אותו שאוחז הכל, וקושר הכל, שלא נרמז בשום רמז. והכל נרמז בשכינה, שמתלבשת בלבושים שבהם מצוירים כל הבריות. היא נקראת בכל השמות, והיא דמות ארבע החיות בלבושיה, שבכל אחד ואחד רשום ארבע אותיות. "ודמות אדם להנה" זה הרושם של עשר אותיות, שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שעולה לחשבון אדם. "דמות אדם" ודאי זו שכינה, שהיא דמותו (דמות של אדם), ועליה נאמר "ותמונת יהו"ה יביט". וזה מצד הלבוש, אבל מצד הגוף, היא היחוד של העמוד האמצעי, הוא (היא) חותם מצד הגוף, ומשום שהוא חותם, אומרת השכינה ליהו"ה שהוא מבפנים, "שימני כחותם על לבך", שאף על גב שאתה תסתלק ממני בגלות, חותמך נשאר עמי, ולא יסור ממני לעולם.</p>
--	--

לג(א)ו מכולא כו' - א"ס ב"ה¹¹²: וכלא אתרמיז בשכינתא {עג ע"א} כו' - חוזר לענין ראשון: והאי מסט' דלבושי' אבל כו' - ר"ל, דשם הכל אחד, וגוף הוא באצילות הכל א', ולבוש הוא בכסא, שם התורה¹¹³ והנשמה והלבושין, זכות וחובה, ועי' בס'¹¹⁴ תז"ח (מט ע"ב)¹¹⁵: חותמא דילך אשתאר כו' - דחותם נשתייר בדבר החתום בפתקא כמ"ש למטה, והוא מבוועא דבירא דלא פסיק מבירא לעלמין (זהר ח"ב רנט ע"א)¹¹⁶:

– מאיר התיקון –

¹¹¹ שכל ההשגה היא רק דרך השכינה, עי' לעיל הערה 100.
¹¹² עי' דברי רבינו בתז"ח (יב ע"א): בא"ס - ר"ל בכ"ע שם נקרא המאציל א"ס כמ"ש בר"מ פ' בא.
¹¹³ היינו תורה דבריאה שהוא התורה שלנו עי' לעיל ה' ע"ב הסדר שניתנה לנו הנה הוא רק עי' יסוד מציאות הטבע אשר מאחר ששת ימי בראשית, ואחר החטא דעץ הדעת, והיא אשר ניתנה לנו בסידורה שלפנינו, כאשר לא זכינו להלוחות הראשונות, והיא אורייתא דבריאה, עולם הכסא, ששם הוא הגילוי דשם אלהים, גימט' הטבע, וניתנה לנו כמו שהיא מסודר בעולם הבריאה, ולכך נקראת תורת הבריאה (הקדו"ש סד ע"ד).
 אמרו בזוה"ק (פרשת בראשית כ"ג סע"א) ובתז"ח (דף מ"א ע"ב) שהתורה שלנו היא התורה דבריאה, כי היא נשתלשל מהתורה דאצילות ונתלבשה בלבושין דבי"ע, ונמשך אלינו כמו שהיא מסודרת בעולם הבריאה (ביאורים ח"א פה ע"ג).
 עי' מלואים אות (ז).
¹¹⁴ ספר סוף?##*
¹¹⁵ ז"ל: איהי מאילנא דחיי דלא תלייא מיניה זכות וחובה לא אגרא ולא עונשא דאינון עץ הדעת טוב ורע.
 תרגום: היא מעץ החיים שלא תלוי ממנה זכות וחובה ולא שכר וענש שהם עץ הדעת טוב ורע.
¹¹⁶ הוב"ד במלואים אות (טז).

<p>קם רבי שמעון ואמר סבא¹¹⁹ סבא אימא לך קרא דאוליפנא כגוונא דא שימני כחותם על לבך שימני חותם לא כתיב אלא כחותם אמרת שכינתא רבון עלמין שימני כחותם כההיא רשימו דחותמא דילך דאף על גב דחותמא אשתאר בידך רשימו דיליה בפתקא איהו ומההוא רשימו מזדעזעין עלאין ותתאין כגוונא דמלכא דאיהו בשרא ודמא מאי דרשים בפתקא רשימו דיליה דחותמא בידיה הוא ואף על גב דחותמיה בידיה אשתאר הכי דחילין מרשימו דחותמא כאלו הוה מלכא על אחת כמה וכמה אי הוה חותמא:</p>	<p>קם רבי שמעון ואמר, זקן זקן, אמור¹¹⁷ לך פסוק שלמדתי, כדוגמא זה "שימני כחותם על לבך", "שימני חותם", לא נאמר, אלא "כחותם". אמרה השכינה, רבון העולמים, שימני כחותם, כאותו רושם של חותמך, שאף על גב שהחותם נשאר בידך, הרושם שלו הוא בפתק, ומאותו הרושם מזדעזעים עליונים ותחתונים. כדוגמת מלך שהוא בשר ודם, מה שרשום בפתק הרושם שלו¹¹⁸, של החותם בידו הוא, ואף על גב שהחותם נשאר בידו, כך פוחדים מרושם החותם, כאילו היה מלך. על אחת כמה וכמה, אם היה חותם.</p>
---	---

שימני חותם לא כו' - דחותם עצמו הוא עמודא דאמצעיתא, וכחותם הוא החתום בשעוה, דהוא כחותם, וכמ"ש למטה כחותם דא צלותא כו', חותמא דא עמודא דאמצעיתא כו': עאכ"ו אי הוה חותמא - בזמן המקדש, ולע"ל (&) והתהלכתי בתוכם כו':

<p>שימני כחותם על לבך וכי מאן חמא (נ"א שוי) חותמא על לבא אלא אלין תפלין דאינון רצועין דלהון תליין על לבא ואלין תפלין דרישא ותפלה דיד דאיהו בשמאלא לקבל לבא ודא איהו כחותם על לבך וכחותם על זרועך תפילה דיד דאינון רשימו דשמא קדישא דאיהו י' קדש לי כל בכור (שמות יג ב) ה' והיה כי יביאך (שם יא) ו' שמע ישראל (דברים ו ד) ה' והיה אם שמוע (שם יא יג) ומההוא רשימו מזדעזעין אומין דעלמא דה"ד (שם כח &) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך והכי אוקמוהו שם ה' אלין תפלין דרישא:</p>	<p>"שימני כחותם על לבך", וכי מי ראה (שם) חותם על הלב. אלא אלו תפלין, שאותם רצועות שלהן תלויות על הלב, ואלו תפלין של ראש, ותפלה של יד שהוא בשמאל כנגד הלב. וזהו "כחותם על לבך", ו"כחותם על זרועך". תפילה של יד שהם הרושם של השם הקדוש שהוא: י', "קדש לי כל בכור". ה', "והיה כי יביאך". ו', "שמע ישראל". ה', "והיה אם שמוע". ומאותו הרושם מזדעזעים אומות העולם, זהו שנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך", וכן פרשוהו (ברכות ו ע"א) שם יהוה, אלו תפלין של ראש.</p>
---	--

אלא אלין תפלין כו' - דאף דה' מסתיר פניו מאתנו בגלותא, רשימו דיליה בידינו, מסט' דמצות דאינון אות כמו תפלין ומילה כו', דכתיב אות בהן, ואות הוא רשימו¹²⁰: ודא איהו כחותם כו' - תפלין דרישא דרצועין על לבך (ע"ל יד ע"א &), אבל דיד אינן אלא נגד הלב ולא על הלב, וז"ש ודא על זרועך כו'. ולא אמר למעלה, דאיהו בשמאלא לקבל לבא, אלא לומר דרצועין תליין על לבא לאתאחדא בתפילה של יד, שהן כנגדן. והענין כי תפלין של ראש הוא החותם עצמו, ושם לא אמר כחותם על הראש. וקשר של ראש הוא דכורא, דבה לאה¹²¹, והיא גאה גאה¹²², בגאולת

- מאיר התיקון -

117 /אגיד

118

119 עי' לעיל הערה 22.

120 עי' זהר ח"ג רלח ע"א: הוב"ד במלואים אות (יז).

121 עי' זהר ח"א צו ע"א: ה"א עלאה דאיהו עלמא דכורא.

122 עי' זהר ח"ב נד ע"ב הוב"ד במלואים אות (יח).

מצרים ולעתיד לבא. והרצועות דתליין סופן נגד הלב, שנכנסין בראש רחל¹²³, נגד תפילה של יד, וזהו כחותם על לבך, נגד תפילה של יד. ומתפילין של ראש "וראו כל עמי הארץ", כמו שמפרש והולך, ה"ד וראו כו', אלין כו', וכמ"ש בגמ' ג"כ. והוא לע"ל, אבל בגלותא, דהוא כחותם תפילה של יד, היא מכוסה עמנו בגלות. ומ"מ, ואף גם זאת כו'¹²⁴ (ויקרא כו מד), נסים נסתרים¹²⁵ עביד עמנו בהסתר. ואנכי הסתר כו' (דברים לא יח), ידו נטויה עלינו¹²⁶, תפילה של יד בהסתר: דאינון רשימו דשמא כו' - חוזר למעלה, מ"ש אלין {עג ע"ב} תפלין כו':

<p>שימני כחותם דא אות ברית מילה ואות דיומין טבין דאיהו רשימו דשמא קדישא כנוונא דא (&) מ"י י"עלה ל"ניו ה"שמימה רישי אתוון (נ"א תיבין) מילה וסופי אתוון יהו"ה מאן דנטיר האי רשימו כאלו נטיר שמא קדישא ומאן דמשקר בהאי רשימו כאלו משקר בשמא קדישא דהאי אתקרי חותמא דגושפנקא¹²⁸ דמלכא דכל בר נש דנטיר האי רשימו לתתא דאיהו אות ברית אות שבת אות תפלין אות דיומין טבין איהו רשים וחקיק לעילא ונהיר לעילא ומניה מודעזעין עלאין ותתאין כמה דאת אמר (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך שם יהו"ה ודאי דא ההוא רשימו דאות ברית מילה ואות דתפלין ואות דשבת ויומין טבין ומאן דמשקר לתתא ביה אתעבר גליפו דיליה מלעילא בההוא זמנא שלטין עליה כל מקטרגין עלאין ותתאין:</p>	<p>"שימני כחותם" זו אות ברית מילה, ואות של ימים טובים, שהוא הרושם של השם הקדוש. כדוגמא זה "מי יעלה לנו השמימה" ראשי האותיות (תיבות) מילה, וסופי האותיות יה"ה. מי ששומר את הרושם הזה, כאילו שומר את השם הקדוש. ומי שמשקר ברושם הזה, כאילו משקר בשם הקדוש, שזה נקרא חותם של טבעת של המלך. שכל אדם ששומר את הרושם הזה למטה, שהוא אות הברית, אות שבת, אות תפלין, אות של ימים טובים, הוא רשום וחקוק למעלה, ומאיר למעלה, וממנו מזדעזעים עליונים ותחתונים, כמו שנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך", שם יהו"ה ודאי. זהו אותו הרושם של ברית מילה ואות התפלין ואות של שבת וימים טובים. ומי שמשקר בו למטה, נעברת¹²⁷ ממנו חקיקתו למעלה, ובאותו זמן שולטים עליו כל המקטרגים, העליונים והתחתונים.</p>
--	---

חותמא דגושפנקא כו' - טבעת שעשוי העטרה כעין טבעת, והיא טבעת המלך, והוא חותמא דגושפנקא דחתים שמים וארץ, בר"ת את השמים ואת הארץ (בראשית א א) בדעת¹²⁹, יחודא דהוי"ה

– מאיר התיקון –

¹²³ עי' ע"ח לאה ורחל ג שרגלי לאה מסתיימים בכתר רחל. ועי' שעה"כ תפילין ה שתפילה של יד היא בראש רחל.

¹²⁴ עי' מלואים אות (יט).

¹²⁵ עי' ספר הפליאה (עמוד לו): כל מופתים נסתרים ונסים נסתרים מכנסת ישראל הנקרא אלהים וכו' [לאפוקי בינה שהיא נסים גלויים]. עי' יהל אור ח"ג טז ע"ד: ג' אלהים הידועים בבינה וזו"נ ג' עלמין הנ"ל. והוא הנהגת (השבע) [הטבע], אבל הכל אלהים שופטים והשגחה, כי אין אדם נוקף כו' (חולין ז ע"ב), ואפי' ציפרא קלא לית מתציד כו' (ירושלמי שביעית פ"ט סה"א), אלא שהטבע הוא השליח, כי נגזר על זה להעשיר וזה להעני, שולח השי"ת שזה יאבד וזה ימצא, ואין עושה נס שיברא ממון, ומזה יפרח הממון לשמים, וזהו הטבע והוא דרך משל שמלך יושב בבית מלכותו ורואה מרחוק את כל אדם בצד א', ובהמה בצד אחר, והוא שולח לאדם מזונותיו חטים ע"י תחבולות, ע"י גלגלים וחבלים ושאר הדברים עד שמגיע אליו. וכן לבהמה שעורין. והם אינון רואין רק הסיבה הקרובה להם, וסוברים שזה הסיבה הוא מעצמו. ועוד לו רשת פרוסה להביא אותם על מקום הליכתם, וכשהגיע עתם מושך משם הרשת ונלכד בצוארו ומת. והסכל מדמה בדעתו שמקרה קרה לו וגם זה הוא ע"י טכע שמסבב לו מאכל רע, וכמ"ש (חגיגה ד ע"א ה ע"א) דמשגרא תנורא קדחה כו'. והן הכל נסים נסתרים. ונסים נגלים נעשין ע"י שם הוי"ה כידוע.

¹²⁶ עי' חגיגה ה ע"ב: ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, אמר רבא: אמר הקדוש ברוך הוא: אף על פי שהסתרתי פני מהם, בחלום אדבר בו. רב יוסף אמר: ידו נטויה עלינו, שנאמר ובצל ידי כסיתך.

¹²⁷ עי' זהר ח"א ב ע"ב.

¹²⁹ עי' מלואים אות (כ).

אהי"ה, (משלי ג יט) בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, והיא גימ' גי"ד טו"ב¹³⁰, שמן הטוב, וע"ל (מ ע"א &): גליפו דיליה מלעילא - שחקוק בכסא הכבוד, דמתמן נשמתא וכמ"ש למטה:

<p>שימני כחותם דא נשמתא דאיהו רשימו דילה גליפא לעילא כמה דאוקמוהו ביעקב דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד דכל נשמתין דאינון גזירין מתמן גליפו דלהון איהו חקוק לעילא ורשימו דלהון לתתא וההוא גליפו דלעילא איהו חותם ורשימו דלתתא רשימו דחותם ומיד דרשימו דגליפו דנשמתא איהו לעילא ורשימו דילה לתתא אתמר בה (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו סלקין לעילא ומסתכלין בדיוקנא דנשמתא דנהרא בההוא גליפו ומזדעזעין מניה נחתין לתתא ומסתכלין ברשימו דההוא דיוקנא דלתתא וחזאן דלא אשתני מדיוקנא דלעילא ודחלין מניה:</p>	<p>"שימני כחותם" זו הנשמה, שהוא, הרושם שלה חקוק למעלה, כמו שבארוהו ביעקב, דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד (איכ"ר פ"ב ס"ב), שכל הנשמות שגזורות משם, חקיקתם חקוקה למעלה, והרושם שלהם למטה. ואותה החקיקה שלמעלה, היא החותם, והרושם שלמטה הוא הרושם של החותם. ומיד שהרושם של החקיקה של הנשמה היא למעלה והרושם שלה למטה, נאמר בה "והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו". עולים למעלה ומסתכלים ברושם של הנשמה שמאירה באותה החקיקה ומזדעזעים ממנה, יורדים למטה ומסתכלים ברושם של אותו דמות של מטה, ורואים שלא השתנה מהדמות של למעלה, ופוחדים ממנו.</p>
---	--

כחותם דא נשמתא כו' - דחותם הוא החקיקה בכסא הכבוד, וכחותם דא הנשמה לתתא, כמו שמפרש והולך, וההוא גליפו כו' ורשימו דלתתא כו' :

<p>שימני כחותם דא צלותא דבה איהו חקיק ורשים ח"י עלמין בתמני סרי ברכאן דצלותא ודא איהו רשימו דחותמא בפתקא דאיהו אורייתא¹³¹ גליפו דאתוון דחותמא דא צדיק ח"י עלמין חותמא דא עמודא דאמצעייתא דאיהו קריאת שמע והנה מלאכי אלהים עולים בזמנא דאיהו זוקף בשם סלקין עמיה [סו ע"א] בזמנא דאיהו מאיך וכורע בברוך נחתין עמיה ודא איהו והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו מלאכי אלהים עולים בזמנא דאיהו קאים בדינא קיימין כלהו ומוליפין עליה זכות ויורדים בזמנא דנצחין ליה¹³² בדינא ונחית לתתא כלהו נחתין עמיה כמה דאוקמוהו¹³³ ביעקב (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה:</p>	<p>"שימני כחותם" זו תפילה, שבה חקוק ורשום ח"י העולמים בשמונה עשרה הברכות של התפלה, וזהו הרושם של החותם בפתקא, שהיא התורה, חקיקת האותיות של החותם, זהו צדיק ח"י העולמים. חותם זה העמוד האמצעי, שהיא קריאת שמע. "והנה מלאכי אלהים עולים" בזמן שהוא "זוקף בשם" (ברכות יב ע"א), עולים עמו. בזמן שהוא מנמיך ו"כורע בברוך" (שם) יורדים עמו. וזהו "והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו". מלאכי אלהים עולים, בזמן שהוא עומד בדין, כולם עומדים ומלמדים עליו זכות, ויורדים בזמן שמנצחים אותו בדין, ויורד למטה, כולם יורדים עמו כמו שבארוהו ביעקב "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה".</p>
--	---

– מאיר התיקון –

¹³⁰ עי' דברי רבינו (משלי יט ב): לא טוב זהו בלא דעת אז הוא נפש לא טוב כי היראת ה' בא מהתורה ואם לא ילמוד לא יהיה לו יראה ועוד גם בלא וגו' כי הדעת הוא טוב וחילוף של נפש הוא טוב וכלומר נפש בא"ת ב"ש הוא טוב וכשהוא בלא דעת הנפש לא טוב.

¹³¹ צלותא (גר"א)

¹³² "דנצחין ליה" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "דנלח".

¹³³ נדצ"ל כהא דאיתא?##

שימני כחותם דא צלותא - עד עתה פי' בב' גווינין, חותם ורשימו. ועתה מפרש בג', החותם דהוא המתכת, ורשימו בחותם, ורשימו על השערה: ***בפתקא דאיהי צלותא** - כצ"ל, ור"ל הצלותא היא הפתקא, והוא כחותם דגליפו דצדיק, שאדוק בגוף שהוא חותם, כמו שמפרש והולך. ובה רשימו דח"י, מצד ח"י ברכאיין. אבל באמת התפלה מצד המלכות כידוע (&), וז"ש גליפו כו': והנה **מלאכי כו'** - מפרש הקרא זה ממ"ש דעולים ורואים בחותם וכנ"ל: ***בזמנא דנצח בדינא כו'** - כצ"ל:

<p>שימני כחותם דא נשמתא דאיהי חקוקה בכורסיא בזמנא דאיהי אתערא לתתא בצלותא כורסיא אתער לעילא כחותם¹³⁴ דא רוח דאיהו ציורא (דיש) (נ"א דש') חקיקא¹³⁵ במלאכיא בזמנא דאיהי אתערא לתתא מלאכיא אתערון עמיה לעילא על זרועך דא נפשא דאיהי חקיקא בארבע סטרין דעלמא בזמנא דאתערא איהי בצלותא לתתא ארבע סטרין דעלמא מתערין עמה:</p>	<p>"שימני כחותם", זו הנשמה שהיא חקוקה בכסא, בזמן שהיא מתעוררת למטה בתפלה, הכסא מתעורר למעלה. "כחותם", זו רוח, שהיא ציור (של יש) (של ש) החקוק במלאכים, בזמן שהיא מתעוררת למטה, המלאכים מתעוררים עמה למעלה. "על זרועך", זו הנפש, שהיא חקוקה בארבעת הצדדים של העולם, בזמן שהיא מתעוררת בתפלה למטה, ארבעת הצדדים של העולם מתעוררים עמה.</p>
--	---

שימני כחותם דא נשמתא כו' - חוזר לפרש הנשמה בג' גווינין כמו שמפרש והולך, והן בג' עלמין בי"ע בנר"ן: ***כחותם על לבך דא רוח** - כצ"ל: ***דא רוח דאיהו ציורא דאתון דחקיקא כו'** - כצ"ל, ור"ל **כחותם דא נשמה**, והוא תפילין של ראש, החותם עצמו, והוא בכסא, דרגא דראש, ג"ר דמקנן כו' (לעיל כד ע"א) מוחא. ועל לבך, הוא ריאה שמרחף על הלב, ורוח אלהים (בראשית א ב), דתמן רוח. גויה, יצירה, ושם כחותם רצועות שמכסין על הלב. על זרועך הוא בנפש דשם וורידין דלבא¹³⁶, דשם נפשא, דמקנן שם (לעיל כד ע"א), יד ה' (&): **ארבע סטרין** - דהיא ד' של אחד בד' סטרין, {עג ע"ג} ועי' בפרשת ויקהל (רא ע"ב)¹³⁷:

<p>נשמה איהי חותמא רוחא ציורא דאתון דאינון חקוקין בחותמא נפשא רשימו דאתון בחותמא דאינון רשימין בצירין דבר נש כרשימו דחותמא (עג ע"ב) בפתקא ובהווא רשימא דנפשא אשתמודע פרצופא בגופא דבר נש מאן אתר איהו ובגין דא אוקמוהו בהאי חותמא כמה רשימין אית ביה ארבע רשימו דאריה תמן רשימו דשור תמן רשימו דנשר תמן רשימו דדמות אדם תמן ומאן איהו דרשים לון</p>	<p>הנשמה היא חותם הרוח, הציור של האותיות שחקוקות בחותם הנפש. הרושם של האותיות בחותם, שהם רשומים בציורים של אדם, כמו רושם של חותם בפתק. ובאותו רושם של הנפש, נודע הפרצוף בגוף האדם מאיזה מקום הוא. ולכן פרשוהו יש בחותם הזה כמה רשומים, ארבעה, רושם של אריה שם, רושם של שור שם, רושם של נשר שם, ורושם של דמות אדם שם. ומיהו שרושם אותם בחותם יהו"ה, אמת, שבארבעה הללו רשומים הם כל בריות העולם.</p>
---	--

- מאיר התיקון -

¹³⁴ על ליבך (נוסף בנר"א).

¹³⁵ "דיק) (נ"א דש') חקיקא" נמחק בנר"א, ובמקומו איתא "לאתון לחקיקא".

¹³⁶ עי' לקמן קכט ע"ב. ועי' ע"ח (שער מ דרוש יב): ווריד הכבד משתלחין ומסתעפין בכל האיברים שהם ג' בחי' הכלים הנ"ל, ווריד הכבד נכנסים בהם להחיותן, והם עומדים בחיצוניות האיברים ומכניסין בהם דם [האברים] (הכבד) שבו מתלבשת הנפש כמ"ש (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש. ואח"כ מסתעפים ווריד הלב שהם העורקים הדופקים כנודע ואין בתוכם דם רק חיות ורוחניות הנמשך מן הרוח שבלב, ומסתעפים בכל האיברים בתוכניות שלהם כנודע, כי תחת ווריד הדם הם העורקים (הדופקים).

¹³⁷ צ"ל רטז ע"ב הוב"ד במלואים אות (כא).

<p>בחותמא יהו"ה אמת דבהאי ארבע רשימין אינון כל בריין דעלמא:</p>	
---	--

ומאן כו' ה' אמת - דחותמיה אמת, (ובסט') [ומסט'] חיים הוא אלהים חיים, וכמ"ש באתרא דקושטא¹³⁸, וז"ש אבל אומין (פלחי כוכביא) דעלמא כו' מ"ה דקטיל כו': דבהאי ארבע כו' - הן ד' אותיות הוי"ה, ה' אמת¹³⁹, ובהון רשימין ד' חיוון, דהן ציורין דכלא:

:Commented [YL32]

<p>אבל אומין דעלמא דשקרו ביה לאו אינון רשימין ביה אלא בחותמא דשקרא ואיהו נחש דמליל שקרא על קודשא בריך הוא ובניניה אתמר בארע מתלא שקרא לית לה רגלין וכך חויא לית ליה רגלין על גחנך תלך¹⁴⁰ (&) ועתיד קודשא בריך הוא למחאה שקרא מעלמא כמה דאת אמר (&) ומחה ה' אלהי"ם דמעה מעל כל פנים וכו' דודאי האי חויא איהו מלאך המות דקטיל לבני נשא וגרים דמעה דאיהו אל אחר ובמאי קטיל בסם המות דיליה דאיהי גיהנם ודא איהו סמא"ל:</p>	<p>אבל אומות העולם ששקרו בו, אינם רשומים בו אלא בחותם של שקר. והוא הנחש שדיבר שקר על הקדוש ברוך הוא, ובגללו נאמר בדרך משל, לשקר אין רגלים (בתי מדרשות חלק ב - מדרש אותיות רבי עקיבא השלם נוסח ב). וכן לנחש אין רגלים, "על גחונך תלך". ועתיד הקדוש ברוך הוא למחות השקר מן העולם, כמו שנאמר "ומחה יהו"ה אלהי"ם דמעה מעל כל פנים וכו'", שודאי הנחש הזה הוא מלאך המות, שהורג את בני האדם, וגורם דמעה, שהוא אל אחר. ובמה הורג, בסם המות שלו, שהוא גיהנם, וזהו סמא"ל.</p>
---	---

:Commented [O33]

ת למוד בבלי מסכת שבת
דף קד עמוד א
מאי טעמא שיקרא אחדא
כרעיה קאי, ואמת מלבן
לבוניה? - קושטא - קאי,
שיקרא - לא קאי.

אבל אומין כו' - איהו נחש דמרכבתיה ג"כ בד' סטריין, כידוע (&): מעל כל פנים - דאינון ד' אנפין דשקרא, ולא יראון אלא פנים דחיוון קדישין: וגרים דמעה דאיהו אל אחר - ר"ל, דהוא אל אחר, ובס"ם דיליה קטיל, וכמו שמפרש והולך: דאיהי גיהנם - ר"ל, דתמן ג"כ דמעה, דמעת העשוקים כו' (קהלת ד א) כמ"ש בספרי (ראה א"י):

<p>ובאלין פרצופין דחיוון¹⁴² אתגליא איהו לבני נשא בארע שקרא לפתאה לון ורוא דמלה אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו (תהלים קכז א) ולית לון קיומא אבל ציורין דחיוון אינון רשימין בשמא דקודשא בריך הוא בהאי רשימו דמזוזה דאיהי שד"י מלבר יהו"ה מלגאו והאי איהו רשימו דברית מילה שד"י מלבר יהו"ה מלגאו שד"י הא אוקמוה ש' תלת אבהן דאינון תרין דרועין וגופא אלין אינון תלת ענפין דש' ד' שכינתא י' צדיק אות ברית מילה</p>	<p>ובפרצופי החיות הללו, הוא מתגלה לאנשים בדרך שקר לפתותם. וסוד הדבר "אם יהו"ה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו", ואין להם קיום. אבל ציורי החיות, הם רשומים בשמו של הקדוש ברוך הוא, ברושם הזה של המזוזה, שהוא שד"י מבחוץ יהו"ה מבפנים. וזהו הרושם של ברית מילה, שד"י מבחוץ יהו"ה מבפנים. שד"י הרי פרשוהו, ש' שלשת האבות, שהם שתי זרועות וגוף, אלו הם שלשת ענפי הש'. ד' שכינה. י' צדיק, אות ברית מילה. ועל השד"י הזה נאמר "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא"ל שד"י", בשד"י הזה, שהוא מחוץ במזוזה. אבל "ושמי יהו"ה", שהוא בפנים במזוזה, שהיא השער של הקדוש ברוך הוא,</p>
--	---

– מאיר התיקון –

¹³⁸ עי' סנהדרין צז ע"א: זימנא חדא איקלעי להווא אתרא וקושטא שמיה ולא הוו משני בדיבוריהו
ולא הוה מיית איניש מהתם בלא זימניה.

¹³⁹ עי' לקמן עד ע"א ד"ה שימני.

¹⁴⁰ עי' ע"ח (רפ"ח ה) שיש לו רק רגל א', של הוד, ועי' ספר הליקוטים (שופטים - פרק ה): ברצות
הנחש להכנס בקדושה, נתקצצו ב' רגליו, בסוד על גחונך תלך וכו'.

¹⁴¹ כך אמר להם משה לישראל אתם רואים את הרשעים שהם מצליחים בשנים ושלשה ימים הם
מצליחים בעולם הזה וסופו לדחות באחרונה שנאמר (משלי כד) כי לא תהיה אחרית לרע ואומר
(קהלת ד) הנה דמעת העשוקים ואומר שם הכסיל חוסק את ידיו ואומר (משלי ד) דרך רשעים באפיל'
והם רואים את הצדיקים כשהם מצטערים בעולם הזה בשנים ושלשה ימים מצטערים וסופן לשמוח
באחרונה שנאמר (דברים ח) להטיבך באחריתך.

¹⁴² דחויא (לש"ו).

<p>ועל האי שד"י אתמר (&) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא"ל שד"י בהאי שד"י דאיהו מלבר במוזזה אבל ושמי יהו"ה דאיהו מלגאו במוזזה דאיהי תרעא דקודשא בריך הוא דאתמר בה זה השער לה' (תהלים קיח ב) לא נודעתי להם:</p>	<p>שנאמר בה "זה השער ליהו"ה", "לא נודעתי להם".</p>
--	--

ורזא דמלה כו' - דלית שם ה' תמן: אבל ציורין דחיוון כו' שדי מלבר כו' - הוא שכינתא, וכמ"ש למטה, דדא הוא דאתגליא לאבהן, והוי"ה עמודא דאמצעייתא, דאיהו אמת, ואיהו תורת אמת, וכמש"ל (ד ע"ב ה ע"ב)¹⁴³: שדי מלבר ה' מלגאו - שדי איהי שכינה כנ"ל מלבר בגופא, וה' עמודא דאמצעייתא מלגאו, כמש"ל (עמוד א &) אבל מסט' דגופא איהי כו', לגבי הוי"ה דאיהו מלגאו כו', ולמעלה (סג ע"ב &) ומסט' דגופא אתקרי חסד כו', ומלגאו מיניה דאיהו תקונא דגופא, נהיר קב"ה דאיהו הוי"ה כנשמתא בגופא, והן רשימין כן במוזזה: והאי איהו כו' - ר"ל, כמו כן רשימין בברית, כמו שמפרש והולך: ד' שכינתא - והוא בתרין שוקין, דשם ב', דשם אימא מסתיימת בנ' תרעין, ה"ח וה"ג. אבל יסוד כלילא דכלהו, ולכן הן ב' ענפין, ושם השכינה, ששם מקומה ובניינה כידוע, ולכן נק' ד'¹⁴⁴: י' צדיק כו' - והן ו' תיקונין דגופא דכלילן בשכינתא, כמש"ל (סג ע"ב &), ומסט' דגופא אתקרי חסד כו' עד אות ברית, וז"ש, ועל האי שדי כו': (בהאי שדי דאיהי מלבר במוזזה) דאיהי תרעא דקב"ה כו' השער לה' (אבל ושמי ה' דאיהו מלגאו במוזזה) - ר"ל, דמשם יכנסו לה', והוא מלגאו, בה, (תהלים יא ד) ה' בהיכל קדשו:

<p>וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך (&) אלין תרין סמכי קשוט זז מות מן ביתא דאיהי שכינתא ולא אתקריב לגבה הה"ד (במדבר א נא) והזר הקרב יומת ואתוון דמוזות¹⁴⁵ אינון ממש ז"ז מות ובגין דא מאן דנטיר ברית מילה דאיהו חותמא דיליה זז מות מניה דאיהו שמן יצר הרע רע טמא צפוני מלאך המות¹⁴⁶ ולא יתקריב לגביה ולא ימות על ידיה:</p>	<p>"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך", אלו שני עמודי אמת, זז מות מן הבית, שהיא השכינה, ולא מתקרב אליה. זה שנאמר "והזר הקרב יומת". והאותיות של מזוזות הן ממש ז"ז מות. ולכן מי ששומר ברית מילה, שהוא החותם שלו, זז מות ממנו, שהוא השטן, יצר הרע, רע, טמא, צפוני, מלאך המות, שלא יתקרב אליו, ולא ימות על ידו.</p>
--	---

וכתבתם כו' - חוזר לפרש ענין המוזזה, שדי דבה, דהשער הוא תלת אבהן¹⁴⁷, דמשם "זה השער", בתלת חיוון ב"ב אנפין, ז"ה, דאינהו פתחו השער הזה לכל באי עולם, וזהו "ובשעריך". ומזוזות הן תרי סמכי קשוט כמו שמפרש והולך. ואמר זז מות מן ביתא דאיהי שכינתא, דהיא תמן

– מאיר התיקון –

¹⁴³ עי' לעיל הערה 113, ועי' מלואים אות (ז).

¹⁴⁴ עי' דע"ה ח"א ד ע"ג בליקוט.

¹⁴⁵ עי' במסורה שבידינו (דברים ו ט) שנוסחתו "מזוזות" כלומר דכתיב רק וי"ו תניינא ולא קדמאה. וכן הוא בגירסת התיקונים לעיל כו ע"א, ועיי"ש ברש"י שנוסחתו בדווקא להיפך "מזוזות" וכדברי רבינו כו ע"ב ד"ה דאיהי שד, ז"ל, חסר ו' תניינא (וכן הוא דברי רבינו בפירושו על תז"ח יד ע"ב וכן הוא בגרסת התז"ח עצמו הנדפס שם). והנה בכתה"י שם ציינו סימן שאלה על תיבה "תניינא", וכנראה שהבין שתיבת זו היא טעות, וצ"ל קדמאה מפני הנוסח שבידינו. עכ"פ עי' במנחת שי על שמות יב ז מש"כ שם באריכות בעניין הב' נוסחאות הללו.

¹⁴⁶ עי' סוכה נב ע"א: דרש רבי עזירא ואיתימא רבי יהושע בן לוי שבעה שמות יש לו ליצר הרע הקדוש ברוך הוא קראו רע שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו משה קראו ערל שנאמר ומלתם את ערלת לבבכם דוד קראו טמא שנאמר לב טהור ברא לי אלהים מכלל דאיכא טמא שלמה קראו שונא שנאמר אם רעב שנאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים כי גחלים אתה חותה על ראשו וה' ישלם לך אל תקרי ישלם לך אלא ישלימנו לך ישעיה קראו מכשול שנאמר סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי יחזקאל קראו אבן שנאמר והסרת י את לב האבן משרכם ונתתי לכם לב בשר ואל קראו צפוני שנאמר ואת הצפוני ארחיק מעליכם.

###*¹⁴⁷

בתרי סמכי קשוט כנ"ל, ותמן סמיכין {עג ע"ד} אלהים אחרים, כמש"ל (צג ע"א & 148), וזהו מזוזת ביתך. והמצוה עצמה, המזוזה הקבועה שם, הוא אות ברית, דביה צריך למעשה המצוה, מילה כו', והוא כל השם, לכן רשים תמן: ובג"ד כו' - חוזר לפרש ברית מילה, דג"כ זו כו': דאיהו שטן כו' - חשיב ששה שמות נגד ו"ק דגופא, שהוא בשדי, וכלילו דכלהו שכינתא, ונגד המות דכלילא מכלהו ס"א, כמ"ש מות מיני דאיהו שטן כו':

<p>ומאן דמשקר בברית מילה הוא משקר בחותם המלך, שהוא רשום בו. שד"י מבחון, יהו"ה מבפנים. מנין לנו, מהפסוק הזה משמע "מי יעלה לנו השמימה", ראשי תיבות מיל"ה, סופי תיבות יהו"ה. ובודאי מי שמשקר בברית מילה, מסתלק ממנו יהו"ה ושד"י, ושורה עליו שטן, שהוא אל אחר. הנחש שורה במקום של יהו"ה מבפנים, וסם המות שורה במקום של שד"י מבחוץ. וזהו שאמר הנאמר "את מקדש יהו"ה טמא וכו'". אם לא שב בתשובה, וסובל כמה יסורים להעביר אותו הנחש משם, ואת סם המות שלו, שהיא צרעת ממארת בכמה מחלות ומכות, עד שלא נשאר בו בשר, שהוא עפר.</p>	<p>ומאן דמשקר בברית מילה הוא משקר בחותם המלך, שהוא רשום בו. שד"י מבחון, יהו"ה מבפנים. מנין לנו, מהפסוק הזה משמע "מי יעלה לנו השמימה", ראשי תיבות מיל"ה, סופי תיבות יהו"ה. ובודאי מי שמשקר בברית מילה, מסתלק ממנו יהו"ה ושד"י, ושורה עליו שטן, שהוא אל אחר. הנחש שורה במקום של יהו"ה מבפנים, וסם המות שורה במקום של שד"י מבחוץ. וזהו שאמר הנאמר "את מקדש יהו"ה טמא וכו'". אם לא שב בתשובה, וסובל כמה יסורים להעביר אותו הנחש משם, ואת סם המות שלו, שהיא צרעת ממארת בכמה מחלות ומכות, עד שלא נשאר בו בשר, שהוא עפר.</p>
---	---

דאיהו אל אחר - דאסתלק קוצו של ד' דאחד, דאיהו אות ברית ועמש"ל ריש תיקון כ"א (מב ע"א): חויה כו' וסם כו' - דהן זו"נ, ולקמן (פא ע"ב פז ע"א 149) אמר דנחש איהו נוק', וכן בכמה מקומות: **את מקדש כו' - דהוא ברית קודש יו"ד, כמ"ש בפרשת בראשית (&) ולקמן (פא ע"א פז ע"א):** ומאן כו' עליה אתמר כו' 150: **וסביל כמה כו' - דצריך יסורין ומיתה, יסורין בשביל החויה, וכמ"ש למטה, וכמה נשיכין כו', ומיתה בשביל סם המות, וכמ"ש (שבת נה ע"א) ופקדתי בשבט כו', ובג"ד אין מיתה כו' ואין כו' 151, וז"ש דאיהו צרעת ממארת כו', ר"ל ההוא חויה, וכמו שמפרש והולך, בגין דנחש כו', ועל מיתה בא לו עניות 152, וכמו שמפרש והולך ועני כו': עד דלא אשתאר ביה בשרא - והוא דין הקבר, דאדם ניצול ממנו בברית כמש"ל (פא ע"ב פז ע"א), ואמר למעלה (י ע"א &) ובג"ד צדיקים דנטרי ברית כו', ובג"ד מאן דלא כו', ומיתה סובל ג"כ, בג"ד כמש"ש ושם, וברא אשתזיב מחרבא דמלאך המות:**

<p>ורזא דמלה (&) ועפר אחר יקח וטח את הבית בגין דנחש עפר לחמו (ישעיה סה כה) עד דיתפרנס מההוא בשרא לא יזוז מניה ועני חשוב כמת מה מיתה אנפוי משתניין כגוונא דא עני אנפוי משתניין והא אוקמוהו כרום זלות לבני אדם מאי כרום זלות (&)</p>	<p>וסוד הדבר "ועפר אחר יקח וטח את הבית", משום שנחש "עפר לחמו", עד שיתפרנס מאותו בשר, לא יזוז ממנו, ועני חשוב כמת (גדרים סד ע"ב). מה במיתה פניו משתנות, כמו זה העני פניו משתנות. והרי פרושו (ברכות &) "כרום זלות לבני אדם" מה זה "כרום זלות" אלא מי</p>
--	--

- מאיר התיקון -

148 **##

149 שם איתא שנחש בחי' הערלה.

150 ז"ל: ומאן דעאל רשו נוכראה בחלל דילה דאיהי רשות הרבים יין נסך זונה עליה אתמר את משכן ה' טמא ונכרתה וכו'.

151 ז"ל בשלימות: אמר רב אמי: אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון. אין מיתה בלא חטא - דכתבי הנפש החטאת היא תמות בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן, צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה וגו'. אין יסורין בלא עון דכתבי ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. 152 ע"י זהר ח"ג קנג ע"א בגלות אחרונה לית מותא אלא עוני.

שנצטרך לבריות פניו משתנות ככרום, וכמה נשיכות של יסורים, הנחש ההוא נושכו.	אלא מאן דאצטרך לברייתא אנפוי משתניין ככרום וכמה נשוכין דיסורין נשיך ליה ההוא חויא:
--	--

ועפר אחר כו' - בגלגולא כמ"ש (&) ואדם על עפר ישוב, ועי' ברע"מ פרשת פנחס (ריז ע"ב) בגין דעפר אחר כו' 153, ע"ש. והשי"ת ברוב חסדו, באתר דגלגולא שולח לו עניות במקום המיתה, כמ"ש (&) דאיהי כגוונא דגלגולא בז' ארעין כו' 154, וזהו שאמר ועני חשוב כו': וכמה כו' נשיך כו' - עם העניות, דעניות הוא רק במקום המיתה. ואח"כ קאמר, ולא עוד כו', ר"ל דפעמים ניצול בעניות מהכל, דהוא במקום צרעת ממארת דחויא, כמו שמפרש והולך, והוא דחויא, כנ"ל:

ולא עוד אלא שעני חשוב כמצורע, מה מצורע וראשו יהיה פרוע וכ", כך עני. מה מצורע "מחוץ למחנה מושבו", כך עני. ערום ויחף ועניות היא לישראל במקום צרעת. וארבעה דמויות הם (צבעים) כארבעת צבעי הצרעת, והם: נגע לבן, אדמדם, ירקרק, בהרת שחורה, הרי ארבעה. ולכולם יש מקומות ידועים בגוף, ומהם באים לבני אדם כמה מחלות לבן ואדמדם, חלב טמא וכבד, ירקרק מרה בהרת 155 שחורה טחול, ומהם נובעים ארבעה מיני מחלות, והן: מרה לבנה, מרה אדומה, מרה ירוקה, מרה שחורה.	ולא עוד אלא דעני חשוב כמצורע מה מצורע וראשו יהיה פרוע וכו' (&) כך עני מה מצורע מחוץ למחנה מושבו 156 (&) כך עני ערום ויחף ועניותא איהי לישראל באתר דצרעתא וארבע דיוקנין אינון (ס"א גוונין) כארבע גוונין דצרעת ואינון נגע לבן אדמדם ירקרק בהרת שחורה הא ארבע וכלהו אית לון אתרין ידיעאן בגופא ומנהון (עד ע"א) אתיין לבני נשא כמה מרעין לבן ואדמדם חלב טמא וכבד ירקרק מרה בהרת שחורה טחול ומנהון נבעין ארבע מינים מרעין ואינון מרה חוורא מרה סומקא מרה ירוקא מרה אוכמא:
---	--

***מחוץ למחנה מושבו - צ"ל וגו' ור"ל דכתיב (&) בגדיו כו': וארבע גוונין אינון בד' כו' - והן ד' דיוקנין דנחש, ור"ל דלכן ד' מיני יסורין כמו שמפרש והולך מד' מרות, ונגדן ד' מיני עניות 157, שסימנן דמעה כידוע (*##), והוא דמעה דאל אחר כנ"ל (סד ע"ב &) וזהו דלת, ד':**

ואם שב בתשובה, יורד עליו סם חיים, שהיא שכינה, ונאמר בה "ושב ורפא לו" מאלו מיני המחלות, ומחיה אותו ממיתה של עניות, כמו שנאמר "והשיבו וחיו". שבזמן שישראל עניים הם קרויים מתים, ובשבילם נאמר "שובו וחיו". ואין עניות כעניות התורה, שמי שאין בו תורה נקרא מת. מהי רפואתו, לאותו העולם, התורה, שנאמר בה "עץ חיים היא וגו'", והיא	ואם תב בתיובתא נחית עליה סם חיים דאיהי שכינתא ואתמר בה (ישעיהו י) ושב ורפא לו מאלין מיני מרעין ומחיה ליה ממיתה דעניותא כמה דאת אמר (&) והשיבו וחיו דישראל בזמנא דאינון עניים קרויים מתים ובגינייהו אתמר (&) שובו וחיו ולית עניותא כעניותא דאורייתא דמאן דלא אית ביה אורייתא אתקרי מת אסוותא דיליה
--	---

- מאיר התיקון -

153 עי' מלואים אות (כב).

154 ספר חסד לאברהם - מעין ב - נהר ג

וכאשר ידמה כמה חשב הקב"ה מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, וברא גיהנםם לרשעים לתקנתם וברא גם אלו הארצות בסוד הגלגול, שיתגללו בהם הרשעים וישכנו בז' ארצותיה האלו עד שישבו לקדמותם, ומכאן הארץ הז' יעלו הנשמות למעלה לשכון בעליונים, או ירדו למטה אל הארצות התחתונות וילבישם בתוהו ההוא, כאמרו יעלו בתוהו ויאבדו, וכתב מי יודע רוח האדם ורוח הבהמה העולה היא למעלה וגו', והיינו סודה למטה ממש מן הארץ הזאת להתגלגל כפי בחינתה בז' הארצות, והאדם יתן אל לבו בחייו. ודע כי יש בני אדם >>>>>???

155

156 וגו' (נוסף גר"ל).

157 עי' לקמן קיא ע"ב שיש ז' וכן הוא בתז"ח כה ע"ג ועיי"ש בגר"א שמציין לס"י פ"ד מ"ג. @@@@

<p>מאי היא להווא עלמא אורייתא דאתמר ביה עין חיים היא וגו' (משלי ג יח) ואיהי אסוותא לכל מרעין כמה דאת אמר (שם ח) רפאות תהי לשרך וכו'.</p>	<p>רפואה לכל המחלות, כמו שנאמר "רפאות תהי לשרך וכו'".</p>
--	---

{עד ע"א} ושב ורפא כו' והשיבו וחיו – מב' הנ"ל כמו שמפרש והולך: מאלין כו' ומחיה כו' - דתשובה מועיל לשניהם, דשני מיני תשובה הן א' בה' בתראה וא' בוא"ו, וכמ"ש בר"מ (פרשת נשא קכב ע"א¹⁵⁸) וכל מאן דחזר בתשובה כו', ושם (קכג ע"א¹⁵⁹) כען צריך לאהדרא על פתח התשובה כו' אית כו' אית כו': ולית עניותא כו' - ר"ל, אע"ג דסביל עניות, מ"מ כ"ז אינו קשה כעניות דאורייתא, כמ"ש שהוא הפלא ופלא, שנאמר (ישעיה כט יד) לכן הנני יוסף כו'¹⁶⁰. ואיהי חיים, כמ"ש (&) כי חיים הם. ורפואה נגד העניות הנ"ל, שכולל ב', מיתה ויסורין, ובאורייתא זוכה לתשובה עילאה כנ"ל, וניצול משניהם. וז"ש ואיהו אסוותא כו' - דהש"י שולח עניות לאדם בעוה"ז להנצל מדינא דההוא עלמא כנ"ל. אבל למי שאינו נותן לו עניות, ניתן לו עניות דאורייתא, שהוא חלל בחייו, וסובל מרעין ומיתה בההוא עלמא, והאסוותא לזה שישוּב ויתעסק באורייתא, וז"ש אסוותא דיליה מאי היא, לההוא כו' רפאות כו'.

<p>שימני כחותם (שיה"ש ח טו) מאי חותם בהאי אתר¹⁶¹ דא אות שבת ויום טוב דאיהו שקיל לברית מילה¹⁶² כגוונא דא שב"ת ש' לקבל ש"י דשם שד"י כלילא מתלת חיוון עלאין בתלת אבהן ב¹⁶³ דא ד' דאיהי רביעאה לאבהן ורביעאה לתלת חיוון ואיהי דמות אדם ולא אדם הה"ד (יהוקאל א י) ודמות פניהם פני אדם אלא מאי אדם יו"ד ה"א וא"ו ה"א¹⁶⁴ שבת ביה שד"י יהו"ה איהו רשות היחיד רחבו ארבעה וגבהו עשרה יו"ד ה"א וא"ו ה"א י' דשדי לקבל אות דשבת ויומין טבין י' ביה אתרמיוו עשר ספירין¹⁶⁵:</p>	<p>"שימני כחותם" מה החותם במקום הזה, זה אות שבת ויום טוב, שהוא שקול לברית מילה. כדוגמא זה שב"ת, ש' כנגד ש"י של שם שד"י, כלול משלש חיות עליונות, בשלשה אבות. ב' זה [כנגד] ד', שהיא רביעית לאבות, ורביעית לשלש חיות, והיא "דמות אדם" ולא אדם, זהו שנאמר "ודמות פניהם פני אדם", אלא מה זה אדם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שבת בו שד"י, יהו"ה הוא רשות היחיד, רחבו ארבעה וגבהו עשרה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. י' של שד"י כנגד אות של שבת וימים טובים, י' נרמזו בו עשר ספירות.</p>
---	---

***שימני כחותם דא אות שבת כו' לברית מילה מאי חותם בהאי אתר כגוונא [דא] שבת ש' כו' -** כצ"ל, דלמעלה אמר כחותם דא אות דמילה ושבת וי"ט, ופירש למעלה, מילה בשדי הוי"ה, דהוא חותם, ועתה מפרש שבת: *בת דא ד' דאיהי כו' - כצ"ל בת, דשבת שכינה (&), דאיהי רגל רביעי, ורביעאה לחיוון, ולכן בת רמוזה כו': ולא אדם כו' ואו קא - כאן צ"ל, י' דשדי לקבל כו' ע"ס, ואח"כ אות שבת, ביה שדי הוי"ה, הוא רה"י כו', ור"ל שבת הוא ד' חיוון דמרכבתא, ושם דמות אדם, והוא ש"ד דשדי, ויוד דשדי אות שבת, הוא אדם היושב על הכסא, שהוא שמא מפרש¹⁶⁶, יו"ד אותיות, והוא האות בשמירת האדם. וכמ"ש למעלה שיוד דשדי הוא ע"י מעשה

- מאיר התיקון -

¹⁵⁸ עי' מלואים אות (כג).
¹⁵⁹ עי' מלואים אות (כד).
¹⁶⁰ לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבניו תסתתר.
¹⁶¹ "מאי חותם בהאי אתר" נמחק בגר"א.
¹⁶² מאי חותם בהאי אתר (נוסף בגר"א).
¹⁶³ בת (גר"א).
¹⁶⁴ י' דשדי לקבל אות דשבת ויומין טבין י' ביה אתרמיוו עשר ספירין אות (נוסף בגר"א).
¹⁶⁵ י' דשדי לקבל אות דשבת ויומין טבין י' ביה אתרמיוו עשר ספירין - נמחק בגר"א.
¹⁶⁶ עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש.

האדם, והוא גבוה עשרה, והוי"ה רחבו ד' (עי' לקמן עז ע"א), ומ"מ רמוז יוד זאת בנקודה שתוך הבית¹⁶⁷, שהיא בת של בראשית, נקודה בחלל דילה, וכמ"ש בתיקון ל"ו (פו ע"א) בראשית נקודה בחלל כו', והיא נקודה איהי אות דשבת כו':

<p>האי רשימו איהו לברא דמלכא אבל לעבדא דמלכא רשימו דיליה שד"י מסטרא דההוא דאתמר ביה (&) כל הנקרא בשמי וכו' ומאי ניהו מטטרו"ן דסליק לחושבן שד"י ואיהו אדם זעירא בדיוקנא דלעילא ודא איהו אם כבנים אם כעבדים וכו'¹⁶⁸:</p>	<p>הרושם הזה הוא עבור בן המלך, אבל לעבד של המלך, הרושם שלו שד"י מהצד של אותו שנאמר בו "כל הנקרא בשמי וכו'", ומי הוא, מטטרו"ן, שעולה לחשבון שד"י. והוא אדם קטן, בדמות של מעלה, וזהו (תפילת ימים נוראים) "אם כבנים אם כעבדים וכו'".</p>
---	---

האי רשימו - ר"ל, שדי, כמו שמפרש והולך: כל הנקרא כו' - דשמו כשם רבו (&): ואיהו אדם זעירא כו' - והוא יוד דשדי, אדם כו' כנ"ל. וכמ"ש (סג ע"א &) ואדם רכיב ע"ג, דא מט"ט כו'. וש"ד, ד' חיוון דיליה, וכמו שמפרש והולך מאן דאיהו כו':

<p>מאן דאיהו רשימו דאריה בחותמא דיליה איהו חוור באנפוי מאן דאיהו בחותמא דשור איהו סומקא באנפוי מאן דאיהו בחותמא דנשר איהו ירוקא באנפוי מאן דאיהו בחותמא דדמות אדם איהו אוכם באנפוי כגוונא דאורייתא דאתמר שחורה אני ונאווה (שיה"ש א ה):</p>	<p>מי שרושם של אריה בחותמו, פניו לבנות. מי שהוא בחותם של שור, פניו אדומות. מי שהוא בחותם של נשר, פניו ירוקות. מי שהוא בחותם של דמות אדם, פניו שחורות, כדוגמת התורה, שנאמר בה "שחורה אני ונאווה".</p>
--	--

דאתמר בה שחורה כו' - היא שכינתא, דמות אדם, והיא לילה, שחורה, דל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפא ע"א), ונאווה דכלילין בה כל הגוונים והאורות¹⁶⁹:

<p>שימני כחותם דא אורייתא דאתמר בה (מלאכי ב ו) תורת אמת היתה בפיהו ואיהי כלילא מעשר אמירן דאינון י' ומעשר דברן דאינון ה"ה ומאי תורה ו' כליל שית ימי בראשית¹⁷⁰ על לבך דא ל"ב אלהי"ם בחושבן ל"ב דתליין מן ו' דאיהו ו' זמנין טוב¹⁷¹ ובה אשתלים (נ"א ו') שמא דארבעין ותריין אתוון דבהון אתבריאו שמיא וארעא וכל מה דאית בהון ודא איהו רזא (ישעיה סג ד) כי יום נקם בלבי לב"י סליק מ"ב:</p>	<p>"שימני כחותם", זו התורה שנאמר בה "תורת אמת היתה בפיהו". והיא כלולה מעשר אמירות, שהם י', ומעשרה דברות, שהן ה"ה. ומה זה תורה, ו' הכולל ששת ימי בראשית. "על לבך" זה שלשים ושנים אלהי"ם [שבמעשה בראשית], בחשבון ל"ב שתלויים מו', שהוא ו' פעמים טוב, ובה נשתלם (ו') השם של ארבעים ושתיים אותיות, שבהם נבראו שמים וארץ, וכל מה שיש בהם. וזהו הסוד של "כי יום נקם בלבי", לב"י עולה ארבעים ושתיים.</p>
--	---

שימני כו' תורת אמת - דאמת הוא חותמא, כנ"ל (עג ע"ב) בחותמא ה' אמת, והוא עמודא דאמצעייתא, ואיהי {עד ע"ב} שכינתא, כחותם איהי תורת אמת, כמש"ל (ד ע"ב ה ע"ב): *ומאי

- מאיר התיקון -

¹⁶⁷ {} עי' מלואים אות (כה). ועי' לקמן פא סע"ד, ועי' לעיל סה סע"ב עבדין הן על מנת לקבל פרס, ובנין מאהבה.

¹⁶⁹ עי' זהר ח"ב יד ע"א, ח"א מט ע"א.

¹⁷⁰ "ומאי תורה ו' כליל קית ימי בראשית" נעמחק בגר"א ובמקומו איתא ו' כליל קית ספרי תורה, ואיהו כליל קית ימי בראשית ואיהו ו' זמנין טוב.

¹⁷¹ ו' דאיהו ו' זמנין טוב" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "ו' ד".

תורה - ל"ג, וכצ"ל, דאינון ה"ה ו' כליל שית ספרי תורה, ואיהו כליל שית ימי בראשית ואיהו ו' זמנין טוב על לבך כו' דתליין מן יו"ד ובה אשתלים כו' - ואמר דתליין מן יו"ד, דבעשר מאמרות¹⁷² יש ל"ב אלהים, ונשלם למ"ב: יום נקם בלבי - ר"ל, בלבי אהיה נוקם, דנקמה מסט' דמ"ב, גבורה¹⁷³. והגאולה מסט' דחסד, ע"ב. וז"ש ויכלו כו', ללבי גימ' ע"ב, וכן ויכלו. וע"ל סוף תיקון ל"ו (מא ע"ב) בעשר אמירן ול"ב אלהים דאינון מ"ב כו', ושבת, ויכלו, חסד כו'. וע"ל (סו ע"א &) ועוד איהו ל"ב כו', ביה אשתלים כו', ועמש"ש:

<p>ויכלו ע"ב שמהן דשמא מפרש ועליה אתמר ללבי גליתי ולאברי דאינון רמ"ח פקודין דאורייתא לא גליתי ובהאי ויכלו (ה' בששי דאיהו בו' ודא איהו ויהי [סו ע"א] ערב ויהי בקר יום הששי דהאי) ה' דהששי איהו מלכות שביעאה ואיהי אתקריאת ע"ב ובה רכיב ו' למפרק לישראל הה"ד (ישעיה יש &) הנה ה' רוכב על ע"ב קל בגין דאיהי כללא דתלת אבהן דתליין מנהון ע"ב שמהן ואתכלילן בה ולקבל תלת אבהן אתמר בויכלו תלת זמנין שביעי ודא איהו רזא דשב"ת ב"ת ש' דאינון (&) ויסע ויבא ויט דאתכלילן בב"ת בההיא זמנא חלה זכות אבהן¹⁷⁴ דמיומא דאתחריב בי מקדשא עלמא (עד ע"ב) אתקרי תהו ובהו מתמן ואילך אתקיים קרא אמרתי עולם חסד יבנה (תהלים פט ג) חס"ד סליק לחושבן ע"ב שמהן:</p>	<p>"ויכלו" שבעים ושנים שמות של השם המפורש, ועליו נאמר (סנהדרין צט ע"א) "ללבי גליתי", ולאברי, שהם מאתים ארבעים ושמונה מצוות התורה, לא גליתי. ובויכלו הזה (ה' בששי שהוא בו', וזהו (&) ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, שזו) ה' של הששי, היא המלכות, השביעית, והיא נקראת ע"ב, ובה רוכב ו' לגאול את ישראל, זהו שנאמר "הנה יהו"ה רוכב על ע"ב קל", משום שהיא הכלל של שלשת האבות, שתלויים מהם שבעים ושנים שמות, ונכללים בה. וכנגד שלשת האבות, נאמר בויכלו שלש פעמים "שביעי", וזהו הסוד של שב"ת, ב"ת ש, שהם "ויסעי" "ויבא" "ויט", שנכללים בב"ת. באותו הזמן חלה זכות אבות, שמיום שנחרב בית המקדש, העולם נקרא תהו ובהו, משם ואילך התקיים הפסוק "אמרתי עולם חסד יבנה", חסד עולה לחשבון שבעים ושנים שמות.</p>
---	--

ללבי גליתי ולאברי כו' - הענין כי יש קצים בכל דרא לפי הזכיות של פקודין, וכמ"ש (&) היום אם כו', אבל קץ האחרון לא תליא בתשובה אלא בחסד, כמ"ש (יחזקאל כ ט) ואעש למען שמי כו'¹⁷⁵, וכמ"ש בתפלה (&) למען שמו באהבה, וזה הקץ יתגלה, והוא ג"כ בזכות אבות, דאינון ע"ב דשמא מפרש כמו שמפרש והולך. ואמר למטה, בההוא זמנא חלה זכות אבהן כו', ועבתז"ח (עג ע"ב ג ע"ב) ובהאי ע"ב דאיהו חסד אתחזי קשת כו', ובגינה אתמר ללבי כו', אבל קץ וזמן דשוי קב"ה כו', ע"ש כל הענין¹⁷⁶, וזהו הקץ גלה ללבא דאינון אבהן, דבהון ע"ב, ולשאר דאינון אברים, לא גלה. ואף זה הגילוי אינו אלא בקץ האחרון כנ"ל: ובהאי ויכלו ה' דהששי ואיהי מלכות כו' - ר"ל,

- מאיר התיקון -

¹⁷² של מעשה בראשית.

¹⁷³

¹⁷⁴ עיי' זהר ח"ג קעד ע"א: כתיב (שמות לב יא) ויחל משה את פני יהו"ה אלהיו, (דברים ג כד) אדני יהו"ה אתה החלות להראות את עבדך, ובה חלה זכות אבות, ובה תמה זכות אבות לרשעים, דהוו מקבלים אגרייהו בהאי עלמא.

תרגום: כתוב "ויחל משה את פני ה' אלהיו" "אדני יהו"ה אתה החלות להראות את עבדך", ובה חלה זכות אבות, ובה תמה זכות אבות לרשעים, שהיו מקבלים שכרם בעולם הזה.

¹⁷⁵ עיי' לעיל כד ע"ב. עיי' זהר ח"ג רכב ע"א: ובג"ד כל מאן דעביד תשובה גרים לאחזרא ה' לאת ו' ופורקנא בדא תלייא ובג"ד הכל תלוי בתשובה דכך אמרו קדמאי כל הקצים כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה דאיהו שלימו דשמיא וע"ד (יחזקאל כ ט) וואעשה למען שמי ועוד (ישעיה מח יא) ולמענו למעני אעשה ואם לאו חזרין אנא אעמיד לון מלכא שקשין גזרותיו משל פרעה ויחזרון על כרחיהו כיון דשארי דינא לא אסתלק עד דישתלים:

תרגום: ולכן כל מי שעושה תשובה גורם להחזיר ה' לאותו ו', והגאולה תלויה בזה. ולכן הכל תלוי בתשובה, שכך אמרו הראשונים (סנהדרין צז ע"ב) כל הקצים כלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שהוא שלמות שמו, ולכן ואעשה למען שמי. ועוד למעני, למעני אעשה. ואם לא חוזרים אני אעמיד להם מלך שקשים גזרותיו משל פרעה, ויחזרו בעל כרחם, כיון ששורה הדין, לא מסתלק עד שנשלם. עיי' מלואים אות (כו).¹⁷⁶

ויכלו הוא מלכות, שהוא ע"ב כמו שמפרש והולך, והיא ה' דהששי, ה' תתאה, שביעאה לששי, לו"ק, התחלת הבנין עולם כו': ובה רכיב כו' - ששי בה', הששי, דייתי בגינה למפרק לה. ועי' בפרשת בראשית (כה ע"א¹⁷⁷) ובר"מ פ' משפטים (קיד ע"ב)¹⁷⁸: בגין דאיהי כללא - וזהו ויכלו, דאתכלילת מג' אבהן, דאתמר בהון בכל מכל כל, כמ"ש בתז"ח (עג ע"ב ג ע"ב) ע"ש¹⁷⁹, ובהם בכל א' ע"ב אתוון, ואתכלילו בה כלהו בע"ב תיבין, כמ"ש בפ' בשלח (נא ע"ב¹⁸⁰) ובפ' בהעלותך (ק ע"ב)¹⁸¹: בההוא זמנא חלה כו' - ר"ל, בזמן הגאולה, שהוא ויכלו, יום השביעי, דביה רכיב ו' כו', דאתכלילין ג' אבהן בכת¹⁸², דאתחזיאת קשת בג' גוונין נהירין, באבהן, הנצנים נראו בארץ כו' (&) קומי רעיתי כו' (&). וזכותם נראה בארץ, דבגלותא הני גוונין אתחשכאן ומתכסאן בגוונין חשוכין, וז"ש תמה זכות אבות. אבל אז תחון, תחל זכות אבות, ור"ל כמ"ש (שבת נה ע"א) ת' תמה כו' תחון כו': דמיומא דאתחרב כו' - כמ"ש (&) והארץ היתה כו', בית המקדש חרב, כמ"ש (&) ראיתי הארץ והנה תהו כו', יהי אור (בראשית א ג), זו בנין דלעתיד, והוא אור חסד דאברהם, וז"ש מתמן { עד ע"ג } ואילך כו', וכמ"ש (&) אלה תולדות השמים, ר"ת תהו (&), עד בהבראם באברהם (&). ועתה בגלות הוא עולם התהו, וע' ז"ח (פא ע"ב כו ע"ד)¹⁸³ בארוכה:

<p>וה' דא רזא דאתקשר שביעי ביומא קדמאה ומאן שביעי דא צדיק אות דשבת ויומין טבין ורזא דמלה חי ה' שכבי עד הבקר (רות ג יג) ודא בקר דאברהם ההוא דאתמר ביה וישכם אברהם בבקר (בראשית י"ב כז) ואיהו חסד דיליה בגין דבהאי חסד אתתקן כורסיא דאיהי נפילה הה"ד (ישעיה סז ה) והוכן בחסד כסא וביה תקום ורזא דמלה ובחסד עולם רחמתיך (&) וכל ספירן מתקשרין בימינא בגין דעליה אתמר (דברים לג ב) מימינו איש דת למו מימינא אתיהיב אורייתא בגין דא (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה זרוע תפארתו ובוקע מים דאורייתא מתמן מה' דאברהם למהוי ליה בה שם עולם (&) ובה אשתלים ה' דמשה דאיהי במשכונא לגביה דאברהם במשה דאיתי אורייתא עד דיפרוק לבנוי ורזא דמלה (מיכה</p>	<p>ו[אות] ה', זה הסוד שנקשר השביעי ביום הראשון. ומי הוא השביעי, זה צדיק, האות של שבת וימים טובים. וסוד הדבר "חי יהו"ה שכבי עד הבוקר", וזה הבוקר של אברהם, אותו שנאמר בו "וישכם אברהם בבוקר", והוא החסד שלו, משום שבחסד הזה נתקן הכסא, שהיא נפילה, זהו שנאמר "והוכן בחסד כסא", ובו תקום. וסוד הדבר "ובחסד עולם רחמתיך" וכל הספירות נקשרות בימין, משום שעליו נאמר "מימינו איש דת למו". מימין נתנה תורה, בגלל זה "מוליך לימין משה זרוע תפארתו", ובוקע המים של התורה משם, מה' של אברהם, להיות לו בה "שם עולם", ובה נשלמה ה' של משה, שהיא במשכון אצל { אברהם במשה, שהביא את התורה, עד שיפדה את בניו. וסוד הדבר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".</p>
---	--

– מאיר התיקון –

¹⁷⁷ עי' מלואים אות (כז).

¹⁷⁸ עי' מלואים אות (כח).

¹⁷⁹ עי' מלואים אות (כו).

¹⁸⁰ ז"ל: הכא אתרשים שמא קדישא גליפא בע"ב ותיבין (אתוון) דמתעטרי באבהתא רתיכי קדישי עלאי [נ"א רתיכא קדישא עלאה] ואי תימא הני אתוון תליתאי מאי טעמא לאו אינון כתיבין מנהון בארץ מישר כסודון ומנהון למפרע ולישרא להאי סטרא ולהאי סטראו דהא תנינן (שם צט ד) אתה כוננת מישרים (לישרא להאי סטרא ולהאי סטרא) קודשא בריך הוא עביד משרים לתרי סטרי וכתיב (שמות כו כח) והבריא התיכון בתוך הקרשים וגו' דא קודשא בריך הוא רבי יצחק אמר דא יעקב וכלא חד:

תרגום: כאן נרשם השם הקדוש, חקוק בשבעים ושתים תיבות, שמתעטרות באבות המרכבה הקדושה העליונה. ואם תאמר, למה אינן כתובות האותיות השלישיות הללו, מהם בסדר ישר כסדרם ומהם למפרע, לישר את הצד הזה ואת הצד הזה. שהרי שנינו "אתה כוננת מישרים", הקדוש ברוך הוא עשה מישרים לשני הצדדים, ונאמר "והבריא התיכון בתוך הקרשים וגו'", זה הקדוש ברוך הוא. רבי יצחק אמר, זה יעקב, והכל אחד.

¹⁸¹ עי' מלואים אות (כט).

¹⁸² עי' מלואים אות (ל). וצ"ע שכן רבינו מרמז לב' מאמרי זהר. { }

¹⁸³ עי' מלואים אות (לא).

<p>ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות:</p>	
---	--

וה' דא רזא כו' - ר"ל, ה' הששי¹⁸⁴, דאתקשר בויכלו, דאיהו ע"ב, חסד, הוא רזא התקשרות ה', מלכות בחסד¹⁸⁵, ה' דאברהם, ברתא דאברהם¹⁸⁶, חסידה ברושים ביתה (&)¹⁸⁷. כי למעלה אמר ע"ב בשכינה, וכאן דריש על חסד, והכל אחד, דשכינתא אתכלילת בחסד¹⁸⁸, ומסט' דחסד נקרא ע"ב. ואע"ג שלמעלה אמר בכל ג' אבהן, היינו מצד כלילותם באברהם, חסד, וכמ"ש בתז"ח (עג ע"ב ג ע"ב¹⁸⁹) ובהאי ע"ב דאיהו חסד כו', ונטיל בימינא דאיהו חסד דכליל ע"ב: ומאן שביעי כו' - ר"ל, לא יום השביעי, אלף השביעי, דאיהו במלכות, דהגאולה תהיה באלף הששי, ואמר שביעי דא אות צדיק אות ברית, ר"ל עטרת הברית, ה' הששי, ה' בתראה דשם, והיא סיהרא דתתמלא, והיה אור הלבנה כו'¹⁹⁰ (ישעיה ל כו), הברית דיתגלה¹⁹¹. והוא חי וקיים¹⁹², דלא מית בעולם התהו¹⁹³. ולכן, אז בלע המות לנצח (&), ויסורו הערלה והפריעה משם, והיא ברית דאברהם, והיא שביעי דכאן. וז"ש מאן שביעי, דלא תטעי לומר על מלכות, אדני: ורזא דמלה חי ה' שכבי - דהיא נקרא חי ה' כנ"ל (נו ע"א). שכבי, עד דיתגלה חסד, והוא חסד בפום אמה דיתגלה¹⁹⁴, ועי' באד"ר (קמב ע"א) והוא קשת בגונוני נהירין, וע"ל תיקון ל"ז (&) והוא עד הבוקר כמו שמפרש והולך: דאיהי נפילה - כמ"ש (תהלים פט מה) וכסאו לארץ מגרתה: וביה תקום - כמ"ש (עמ"ס ט יא) ביום ההוא אקים כו'¹⁹⁵: בגין דעליה אתמר - ר"ל, דעל חסד אתמר, מימינו כו', כמו שמפרש והולך, מימינא כו', וכמ"ש בפרשת יתרו (פד ע"ב¹⁹⁶) הכי תאנא חמשה כו' והכא כולא איהו ימינא כו' דהא תנינן

– מאיר התיקון –

¹⁸⁴ עי' זהר ח"א מז ע"א: יום הששי מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ה"א אלא הכא כד אשתכלל עלמא אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד ה' בששי [דאיהו] (יסוד – דפ"ו) למהוי כלא חד ויכלו אשתכללו כלא (חד) [כחד] אשתכללו מכלא ואשתלימו בכלא.
תרגום: "יום הששי" מה שונה בכל הימים שלא נאמר בהם ה"א, אלא כאן כאשר נתקן העולם, התחברה הנקבה בזכר בחבור אחד, ה' בששי (שהוא) להיות הכל אחד. "ויכלו" נתקנו הכל אחד (כאחד), נתקנו מהכל והשתלמו בכל.
אשתכללו - פי' מלת ויכלו ג' פרושים: הא', לשון כללותם יחד. והב', לשון כללות, כל א' מכלם. והג', לשון שלימות. וזהו שאמר "אשתכללו כלא בחד" היינו כללותם יחד. "אשתכללו מכל" היינו כל א' כלול מכולם. שלמות, היינו "אשתלימו" (אור יקר).
¹⁸⁵ עי' דברי רבינו בפירושו על ספד"צ י ע"ד: אברהם היה במלכות, ואח"כ נתקן בחסד כידוע, וז"ס שאמרו (שבת קנו ע"ב) מאי דעתך שצדק במערב אהדרנא ליה למזרח, והוא ככב אברהם, וז"ס מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו (ישעיה מא ב).
¹⁸⁶ עי' זהר (חלק א דף ריט ע"א): תרין בנין אית לקב"ה חד דכר וחד נוקבא דכר יבניה ליעקב דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל וכתוב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר בת יבנה לאברהם דכתיב (בראשית כד א) ויהו"ה בך את אברהם בכל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. תרגום: יש שני בנים לקדוש ברוך הוא, אחד זכר ואחד נקבה. הזכר נתן אותו ליעקב, שכתוב "בני בכורי ישראל", וכתוב "ישראל אשר בך אתפאר". בת נתן לאברהם, שכתוב "וה' בך את אברהם בכל", בת היתה לו לאברהם, ו"בכל" שמה.
¹⁸⁷ עי' זהר ח"א קסג ע"א.
¹⁸⁸ עי' שעה"כ כב ע"ג: מדת החסד הוא המתקן לז"ן והמזווג אותם.
¹⁸⁹ עי' מלואים אות (כו).
¹⁹⁰ המשך הפסוק: כאור החמה וכאור שבעת ימי הבראשית.
¹⁹¹ עי' פת"ש א"א לה: בסוף אלף הששי בימות המשיח שאז יתגלה ברית אבות בסוד ג' גוונים דקשת, גוונים נהירין דביה כמ"ש בזה"ק (ח"ב כ"ג ע"א).
¹⁹² ח"י צדיק וקיים עמודא דאמצעייתא (זהר ח"ג רפב ע"א).
¹⁹³ היינו מלך הדר, עי' דברי רבינו בפירושו לספד"צ ט ע"ד.
¹⁹⁴ עי' חסד בפומא דאמה אד"ר קמב ע"א זהר ח"ב קכג ע"א ובשעה"כ (שם קא ע"ג, וע"ש קו ע"ב), ועי' הגר"א ספד"צ (פרק ג דף מג סע"ד כז ע"א).
¹⁹⁵ ז"ל הפסוק בשלימות: ביום ההוא אקים את סכת דויד הנפלת וגדרתי את פרציהן והרסתי אקים ובניתי כימי עולם:
¹⁹⁶ ז"ל: הכי תאנא חמשה קלין אינון לימינא וחמשה לשמאלא ואינון דשמאלא כלילן בימינא ומן ימינא אתחזון אינון דשמאלא והכא כלא איהו ימינא ואתכלילן אלין באלין מאן דהוה בסטרא דא חמי לסטרא אחרא וקרי לון לאינון אתוון דהא תנינן שמאלא אתחזר ימינא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו ובגין כך מכתב אלהים הוא ודאי:

שמאלא אתחזור ימינא דכתיב מימינו כו', וז"ש וכל ספירן כו' בגין כו': בגי' מוליך לימין כו' - ר"ל, זרוע ותפארתו מוליך לימין (זרוע של תפארת), שהם גבורה ותפארת דאתכלילו כולהו בימינא כנ"ל¹⁹⁷, ועי' באד"ר (קמב ע"ב¹⁹⁸) ותאנא בהאי ימינא מתאחדין כו' דכתיב כו': ובוקע כו' מתמן - ר"ל, מחסד, וכמו שמפרש והולך, מה' דאברהם, ה', שכינה דאתקשר וניתוסף באברהם ואתקשר בימינא, והיא באר מים חיים (זהר ח"א ס ע"ב), מים דאורייתא: למהוי ליה כו' ובה אשתלים כו' - דאתון דמשה הוא ש' משת, ואזיל יו"ד דורות עד שם, ורוח שם מ"ם, ש"מ, ואזיל יו"ד דורות ורוח ה' מאברהם, דאיהי מתקשרא בימינא, וזהו לעשות לו שם (ישעיה סג יב¹⁹⁹), שלו בה, בה' דילה, לאשלמא משה, והוא ה' בתראה, דג' אותיות יה"ו נתקנו באבהן, והוא אתקין לה'. ואח"כ נפלה כחטא ערב רב, ובגינם חב בסלע²⁰⁰, ואתנטיל הה"א ממנו ואזלא בגלותא בהדי בנוי דאברהם²⁰¹.

Commented [YL36]:
רווח

Commented [YL37]:
רווח

Commented [YL38]:

– מאיר התיקון –

תרגום: כך שנינו, חמשה קולות הם לימין וחמשה לשמאל, ואותם של השמאל כלולים בימין, ומהימין נראו אותם שבשמאל, וכאן הכל הוא ימין ונכללו אלה באלה. מה שהיה בצד זה נראה לצד האחר וקוראים את אותם האותיות, שהרי שנינו השמאל הפך להיות ימין, שנאמר "מימינו אש דת למו" ולכן "מכתב אלהים הוא", ודאי.

¹⁹⁷ עי' לעיל מה ע"ד שזה הדעת מתקשר בחסד להראות אורו במלכות.
¹⁹⁸ ז"ל בשלימות: ותאנא בהאי ימינא מתאחדן תלת מאה ושבעין אלף רבוא דאקרון ימינא ומאה ותמנין וחמשה אלף רבוא מזרוע דאקרי זרוע י" מהאי ומהאי תלייא זרועא והאי אקרי תפארת דכתיב מוליך לימין משה (ישעיה סג) הא ימינא זרוע הא שמאלא דכתיב זרוע תפארתו (שם) דא בדא תרגום: ולמדנו: בימין זה נאחזים ש"ע אלף רבוא הנקראים ימין וקפ"ה אלף רבוא מזרוע ונקראים "זרוע ה'". מזה ומזה תלויה הזרוע, וזו וזו נקראות תפארת שנאמר "מוליך לימין משה" הרי יד הימין, "זרוע", הרי ביד השמאל שנאמר "זרוע תפארתו" - זה בזה.

¹⁹⁹ ז"ל הפסוק בשלימות: מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם.
²⁰⁰ עי' זהר ח"ב קטו ע"א: לא הוית אלא באילנא דטוב ורע עבד ונער הוה שמך בקדמיתא (שמות ב ו) והנה נער בוכה עבד נאמן הדא הוא דכתיב (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא והוא רע שותפא דעבד גרם לך למחטי בסלע בגין דמטה דאתמסר לך (נ"א בידך) הוה דאילנא דטוב ורע מטטרין טוב סמאל רע.

תרגום: לא היית אלא בעץ של טוב ורע עבד ונער היה שמך בתחלה והנה נער בכה עבד נאמן זה שנאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא ואותו הרע השתף של העבד גרם לך לחטא בסלע משום שהמטה שנמסר לך (בידך) היה של העץ טוב ורע מטטרין טוב סמאל רע.
ועי' לעיל מב סע"ג.

²⁰¹ עי' לקמן קיח ע"ב בדברי רבינו: מ"ה דיליה רצה לתקן בגרי הצדק דש' ג' חיוון ג' דרגין ומ"ה אדם ורב בזה בע"ר ולכן מ"ה דיליה מה שהיה כבר הוא ואשר כו' אזלא בגלותא כנ"ל, וצ"ע שמשמע שזה לשון הזהר.

ועי' עי' זהר ח"ב קכ ע"א: ויתקיים במשיח (תהלים עב ח) וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ והכי בתרין משיחין והכי בישראל וכלא בזכות מ"ה [שמו] דמשה וייתון נס דמשיח בן דוד מיהודה אריה רשים עליה [ונס דמשיח בן יוסף שור רשים עליה נס] ונסו [נס] דשילה אריה לימינא שור לשמאלא נשר באמצעיתא ואדם על כלהו וארבע ענפין לכל חד ארבע שבטין דשלש חיוון י"ב ולגבי אדם איהו מה שמו בני משה דבהווא זמנא יתקיים במשה (במדבר יד יב) [ואעשה אותך] (ואעשך) לגוי גדול ועצום ממנו בהווא זמנא (קהלת א ט) (ד)מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה (שם ג טו) ואשר להיות כבר היה והאלהים יבקש את נרדף.

תרגום: ויתקיים במשיח "וירד מים על ים ומנהר עד אפסי ארץ", וכך בשני משיחים, וכך בישראל, והכל בזכות מ"ה שמו של משה, ויביאו נס של משיח בן דוד, מיהודה, אריה רשום עליו. ונס של משיח בן יוסף, שור רשום עליו. ונס של שילה, אריה לימין, שור לשמאל, ונשר באמצע, ואדם על כולם. וארבע פנים לכל אחד, ארבעה שבטים של שלש חיות, שנים עשר. ולאדם, שהוא מה שמו, בני משה, שבאותו זמן יתקיים במשה "ואעשה אותך לגוי גדול ועצום", ממנו, באותו הזמן "מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה", "ואשר להיות כבר היה והאלהים יבקש את נרדף".

ועי' לעיל לה ע"א: וברי כל זמנא דאלין קליפין לא מתעברין מקשת לא יהא קשת בגוונוי נהירין וסימנא דא יהא בידך עד דתחזי קשתא בגוונוי נהירין לא תצפי לרגלי דמשיחא ומיד דיהא נהיר בגוונין נהירין²⁰¹ מיד וראיתיה לזכור ברית עולם (בראשית ט טז) ומיד אתגלייא ההוא דאתמר ביה²⁰¹ וזה לך האות כי אנכי שלחתיך (שמות ג יב) לקיימא ביה (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות בהווא זמנא אתגלייא מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה (קהלת א ט):

תרגום: ובני, כל זמן שהקליפות הללו לא עוברים מן הקשת, לא תהיה הקשת בצבעיה המאירים, וסימן זה יהיה בידך, עד שתראה קשת בצבעיה מאירים, אל תצפה לרגלי המשיח. ומיד תהיה מאירה בצבעים מאירים, מיד "וראיתיה לזכור ברית עולם", ומיד מתגלה אותו שנאמר בו "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך", לקיים בו "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", באותו זמן מתגלה מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה".

והוא נשאר קול בלא דבור. ואזיל הוא בגלגולא בשבילה, והוא המשכונא דישראל בגלותא ממשה דייתי למפרק יתהון בשבילה. וז"ש דאיהי במשכונא כו' ממשא דאייתי כו', ועי' בהגהה לקמן (קה ע"א &) ועוד שת בא"ת ב"ש כו', תמן רווח ה' דיליה ואתקרי משה, ורזא דמלה מוליך לימין כו'. ועי' ברע"מ פרשת משפטים (קיא ע"ב קיד ע"א²⁰²) פקודא בטר דא להשיב אבידה כו' נפלת כלה דילך כו' הן כל אלה יפעל אל כו' דאיהו גלגול רביעאה דאדם ה' בתראה בגין בת {עד ע"ד} יחידה כו', ע"ש. ובפרשת בראשית (כה ע"א²⁰³) בגינייהו נפלת ה' זעירא ה' דאברהם ובג"ד איהו לא ייעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה. ור"ל שארץ ישראל היא ה' בתראה (ע"ה שער הארת המוחין דו"ץ ג), ובשביל דנפילת ע"י ערב רב דקביל לון, לכן ניטל ממנו הה"א במשכונא לבנוי דאברהם, ובג"ד נחית איהו מדרגיה כו', מוליך לימין משה כו', וזהו ה' זעירא בגלותא דתהו דרמיז שם. וכל דא בגין דאדם אין כו', וכל שיח כו', משיח ומשה כמש"ש (עמוד ב) ע"ש²⁰⁴: ורזא דמלה כו' - שישתלם ה' דמשה ותתקשר בימינא, וכמ"ש (קהלת א ט) מה שהיה הוא כו'²⁰⁵:

<p>ורזא דפורקנא בהאי חותמא איהו דעליה אתמר (&) כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון בשמחה סליק²⁰⁶ לחושבן אר"ן דאיהו אדנ"י ארון הברית "ארון כל הארץ" (&) אתקרי בר מאת ש' דאיהו תלת מאה ואינון תלת אבהן דאתחברו בה ואתוון בשמח"ה איהי מחשב"ה בחמ"ה ה"ן²⁰⁷ ואיהי שכינתא דלית לה יהודא אלא במינה כמה דאתותא דה"ן ואתעבידו עשרה ואתעבידו מאה כמה דשכינתא כלילא כלהו עשרה וכלהו מאה והיינו דכתיב (&) הן לה' אלהי"ך השמים ושמי השמים ורזא דמלה הן אדנ"י:</p>	<p>וסוד הגאולה הוא בחותם הזה, שעליו נאמר "כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון". בשמחה עולה לחשבון אד"ן, שהיא אדנ"י, ארון הברית, נקרא "ארון כל הארץ". פרט לאות ש', שהוא שלש מאות, והם שלשת האבות שהתחברו בה, ואותיות בשמח"ה היא מחשב"ה, בחמ"ה ה"ן, והיא השכינה שאין לה יחוד אלא במינה, כמו שאותיות ה"ן, ונעשו עשרה, ונעשו מאה. כמו שהשכינה כלולה כל העשרה וכל המאה, והיינו מה שנאמר "הן ליהו"ה אלהי"ך השמים ושמי השמים", וסוד הדבר, הן אדנ"י.</p>
--	--

ורזא דפורקנא כו' - ר"ל, בחותמא דאורייתא, חותם הנ"ל (עד ע"א) דאמר דא אורייתא, דבה יגאלו, וכמ"ש בר"מ פ' משפטים שם (קיד ע"ב)²⁰⁸ והאי אורייתא דאתגליא על ידך כו', ואיהי חותמא דשד"י כמו שמפרש והולך, דעליה אתמר, ואמר למטה בשמחה לחמך, והוא התורה, יינך דא יין המשומר כו'²⁰⁹, סוד ה' ליראיו²¹⁰ (תהלים כה יד), והיא השמחה, יין המשומר (ברכות לד ע"ב), שלא נתגלה מששת ימי בראשית, ע' אנפין דתורה (ע"י זהר ח"ג כ ע"א²¹¹), ועי' מדרש הנעלם פ' תולדות (קלה ע"ב)

– מאיר התיקון –

ועי' לקמן הערה 205.##*

²⁰² עי' מלואים אות (לג).

²⁰³ עי' מלואים אות (כז).

²⁰⁴ עי' מלואים אות (לד).

²⁰⁵ עי' הערה 201.

²⁰⁶ בשמחה סליק לחושבן א"ד בר מאת ש' דאיהו תלת מאה ואתוון בשמחה איהי מחשבה ש תלת אבהן בחממה ה"ס ואיהי שכינתא ובשלום תובלון כו' כן הוא בס"א וכן משמע שהיה גרסת רבינו בפירושו ובהגהתו (לש"ו).

²⁰⁷ "מתבת בחמ"ה ה"ן עד תבת אד"ן" כל זה מוסגר ונב. בס"א ליתא כל זה (לש"ו).

²⁰⁸ הוב"ד במלואים אות (לה).

²⁰⁹ עי' זהר ח"ג (דף רלו ע"א) צדיק יסוד ביה סוד דאיהו יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. ועי' מלואים אות (לז), עי' מלואים אות (לח), 212.

דהיינו בגילוי הדעת אז זה הורג את הסוס ורוכבו על ידי הים שהמים (דעת) מכסים את הים ומאפשרים גילוי, וזה מלאה הארץ דעה (עי' בהגר"א בסד"צ יב ע"ג שזה צריך תיקון בגלל שתורת הנסתר נמסר לחיצונים) ועי' ב"ע סו ע"א שזה גילוי של המו"ס. { עי' לקמן מד ע"א ד"ה לויתן זה.

²¹⁰ עי' לעיל עב ע"ב.

²¹¹ עי' מלואים אות (ו).

אר"י יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית אלו דברים עתיקים כו'²¹²: בשמחה סליק כו' - מפרש והולך, דהוא חותמא דשדי, והוא אורייתא, כמ"ש למטה בשמחה לחמך כו', אלמא דשדי תמן, והוי"ה מלגאו כבר ביאר למעלה, ואיהי כלילא מעשר כו': *בשמחה סליק כו' - כצ"ל, כי בשמחה י' ב²¹³ שמחה סליק כו' תלת מאה כי בשמחה איהי בחכמה דאיהי אתון מחשבה²¹⁴ - ר"ל דגם אותיות בשמחה מורה על חכמה, ש' תלת אבהן כו', ר"ל ש' דבשמחה הוא ש' דשד"י, ונשאר בחכמה, ועם י', דכ"י²¹⁵ הוא שכינתא, ד' דשד"י שהוא בנו"ה כמש"ל (סד ע"ב &), ועם כ' הוא בחכמה, שהוא יו"ד דשד"י, אות ברית, נקודה בהיכליה²¹⁶, וע"ל תיקון ל"ו (&) בראשית נקודה כו', והאי נקודה איהי אות דשבת כו'. וע"ל סוף תיקון י"ח (&) וריש תיקון י"ט (&). וכן אמר "ובשלו"ם", כמו שמפרש והולך, ש' כו', ו"ו תרין משיחין, דהן בנו"ה (זהר ח"ג סד ע"ב), דתמן שכינתא, מל"ב כו', והוא אות ברית כנ"ל, ואיהי אתקריאת ע"ב כו', מאן שביעי דא כו', וכמש"ל וכמ"ש למטה, ועליה אתמר סוד כו', יין טוב כו'. ונחלק "כי בשמחה" לב' תיבין, לדרוש ב' אותיות ד"כ"י, כל א' בפ"ע בתיבת בשמחה. וכאן הוא שתתמלא הלבנה, כי שנת הלבנה חסרה שנ"ג, גימ' שמחה (מליאה), ושלימה שנ"ה, חושבן בשמחה, שנ"ה שלימה. ועוד אינה שלימה לשנת החמה אלא בעיבורה ל' יום, והוא כ"י ב"שמחה, והוא שפ"ה יום, גימ' שכינה, שתתמלא. וכן ובשלו"ם, אלא ששם כסדרן²¹⁷, והוא בשלו"ם כסדרן, אבל בשמחה תוספת טובה, תכלית השלימות:

<p>ובשלו"ם תובלון, ש' שלשת האבות, ו"ו שני משיחים, מ'ל"ב של "ובשלו"ם עולים [לגימ'] ע"ב, וזהו שנאמר "ושבתי בשלו"ם אל בית אבי". שמחה היא שנאמר בה "לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך", זה יין המשומר בענביו, ועליו נאמר "סוד יהו"ה ליראיו". "יין טוב", זה צדיק, שנאמר בו "הצדיק אבד", ומה זה אבד, אבד אותו המעין ונשאר נחרב ויבש בבית ראשון ושני.</p>	<p>ובשלו"ם תובלון ש' תלת אבהן ו"ו תרין משיחין מ'ל"ב דובשלו"ם סליק ע"ב ודא איהו דאתמר (&) וישבתי בשלו"ם אל בית אבי שמחה איהו דאתמר ביה (&) לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך דא יין המשומר²¹⁸ בענביו ועליה אתמר (תהלים כה יד) סוד ה' ליראיו יין טוב דא צדיק דאתמר ביה (&) הצדיק אבד ומאי אבד אבד ההוא נביעו ואשתאר נחרב ויבש בבית ראשון ושני²¹⁹:</p>
---	--

ודא איהו דאתמר ושבתי בשלו"ם כו' - ר"ל, אל בית אבינו, בית המקדש: שמחה איהו דאתמר כו' - ר"ל, על התורה שתתגלה, בשמחה לחמך, בלב טוב יינך, יין המשומר בענביו גימ' סוד דיסוד²²⁰, וז"ש יין טוב דא צדיק, דביה אמרו צדיק כי טוב (ישעיה ג' ט), וביה סוד ויו"ד מיסוד הוא אות שיתגלה. ובשלו"ם נאמר על היציאה מגלות, ובשמחה על התורה שתתגלה, והכל על ידי משה:

- מאיר התיקון -

²¹² ז"ל: ותאנא אמר רבי יוסי יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם ועתידיים להתגלות לצדיקים לעתיד לבא וזו היא השתיה ואכילה (ושתיה) ודאי דא היא אמר רבי יהודה ברבי שלום אם כן מהו לויתן ומהו השור דכתיב (איוב מ טו) כי בול הרים ישאו לו.

תרגום: ולמדנו, אמר רבי יוסי, יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם, ועתידיים להתגלות לצדיקים לעתיד לבא, וזו היא השתיה והאכילה, ודאי זו היא. אמר רבי יהודה ברבי שלום, אם כן מהו לויתן ומהו השור, שכתוב "כי בול הרים ישאו לו".

²¹³ *##עי' כת"י

²¹⁴ ע"י הערות 206, 207.

²¹⁵ *##?דכ"י?? ע"י כת"י

²¹⁶ ע"י מלואים אות (לט).

²¹⁷ ור"ל כידוע שחשון וכסלו פעמים ששניהם מלאים ופעמים ששניהם חסירים ופעמים אחד מלא ואחד חסר ואז הם כסדרן, ועם חדש העיבור הם שפ"ד יום כמנין ובשלו"ם (לש"ו).

²¹⁸ ע"י לעיל הערה 212.

²¹⁹ ע"י זהר ח"א כה ע"א: ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני.

ביאור: ונהר - יסוד דז"א (רח"ו). ויבש - שנשאר לחלוות (רח"ו).

²²⁰ ע"י לקמן עח ע"ד ופ ע"ד.

ואשתאר חרב כו' - כמ"ש (&) ונהר יחרב כו', אבל ביום ההוא, יצאו מים חיים כו' (&), כי נבקעו במדבר מים כו' (ישעיה לה ב):

<p>קם {עה ע"א} סבא²²¹ ואמר אדניי במחשבה סלקא ולא בחושבן ועליה אתמר (&) ה"ס כל בשר מפני ה' כי נעור ממעון קדשו יתער ביה כמה דאתער משנתיה וחזר לשנתיה עד דיתער יהו"ה דאיהו רחמי לקיימא ביה (ישעיה נד ז) וברחמים גדולים אקבצך גדולים אתקריאת מסטרא דהא"ל הגדול דאיהו הסד ושכינתא ביה סלקא לאתקרי גדולה וביה ודאי רזא דפורקנא כגוונא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה וא"ו ביה רזא דפורקנא דאיהו רשים בשמא דע"ב דאינון וה"ו אנ"י וה"ו (ר"ת וא"ו) תלת עשר מכילן דרחמי²²² דאורייתא דאתיהיבת מימינא:</p>	<p>קם הזקן ואמר, אדניי עולה במחשבה ולא בחשבון, ועליו נאמר "ה"ס כל בשר מפני יהו"ה כי נעור ממעון קדשו", יתעורר בו כמו [מי] שהתעורר משנתו וחזר לשנתו, עד שיתעורר יהו"ה שהוא רחמים, לקיים בו "וברחמים גדולים אקבצך". גדולים נקראת מצד של הא"ל הגדול, שהוא חסד והשכינה עולה בו להקרא גדולה, ובו ודאי סוד הגאולה כדוגמא זה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה. וא"ו, בו סוד הגאולה, שהוא רשום בשם של ע"ב, שהם וה"ו אנ"י, וה"ו ראשי תיבות, וא"ו שלש עשרה מדות של רחמים של התורה שנתנה מימין.</p>
--	--

קם {עה ע"א} סבא כו' ולא בחושבן - כי במחשבה לאו בחושבן אדניי, אלא דסליקו דילה תמן הוא, דהיא חכמה זעירא (זהר ח"ב רלה ע"ב), מקום כבודו (זהר ח"א כד ע"ב): ועליה אתמר כו' - ר"ל, ה"ס איהי אדניי כנ"ל, והיא נעור ממעון קדשו, קדש דהוא בחכמה²²³: יתער ביה כו' וחזר כו' - דתחלה יתגלה משיח ואח"כ יתכסה, ויהיה לישראל אז חבלים וצירים גדולים, וכמו שהיה בגאולה הראשונה²²⁴. והענין, כי תחלה יגאלו בדרגא דנוק', כסדר המדרגות, ויהא בדינא. ואם יגאלו בדינא, לא יהא לון תקומה, וימות משיח בן יוסף, ע"כ יתכסה ויצרפו אז, ואח"כ יגאלו בדכורא, וברחמים גדולים כו' (&)²²⁵. ותחלה, חי אני אם לא בחימה כו' (&) והוא חושבן אדניי כנ"ל, ואח"כ תתכליל בחסד, וזה שהקפיד משה למדתה, אדניי, למה הרעותה לעם כו' (&). וז"ש שהשיב לו ה' ית', חבל על דאבדן (סנהדרין קיא ע"א), וארא כו' באל שדי כו' (&), ר"ל הכל במדה זו ולא הקפידו, וכמש"ש²²⁶ שלא מצא מקום קבורה, ונתנסה בה בכמה נסיונות, ואתה כו', ר"ל וזהו רזא דפורקנא בהאי חותמא, בתחילה באדני דהיא במחשבה, אתון בשמחה הנ"ל, הס מפני כו', והוא אל שדי. ואח"כ ברחמים כו', מסט' דהוי"ה, דאיהו מלגאו. ומפרש והולך היאך כלילא הוי"ה בפורקנא דשדי, כבר פי' ובשלום, ש' תלת כו' כנ"ל. וז"ש וביה ודאי רזא דפורקנא כגוונא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א וא"ו ביה כו', ואמר דאינון כו', דאלו הג' שמות הן כלל של כל הע"ב, כמ"ש (&) דאינון ענפא ונופא ושרשא, ועמ"ש במ"א בארוכה. ור"ת שלהן וא"ו, י"ג מכילן דרחמי, דאינון בחסד חושבן ע"ב. ועי' בתז"ח (עה ע"ב &) בארוכה, ועי' בפרשת וארא (כו ע"ב) אר"א בסטר ימינא עילאה כו'²²⁷: *דרחמי - ל"ג, וכצ"ל מכילין דאורייתא, ור"ל י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, ויו"ד ה"א, ה"א הוא התורה כמו שמפרש והולך, ב' מן כו' והכל בתורה:

! : Commented [YL39] ?

<p>אשתאר יו"ד ה"א ה"א דסליק לחשבון ל"ב ואיהו ב' מן בראשית (בראשית א א) ל' לעיני כל ישראל (&) ועוד איהו ל"ב אלהיים</p>	<p>נשאר יו"ד ה"א ה"א שעולה לחשבון שלשים ושתים, והוא ב' מן "בראשית", ל' "לעיני כל ישראל". ועוד, היא שלשים ושנים אלהיים של מעשה בראשית, שעליו נאמר "כי יום נקם בלבי</p>
---	---

- מאיר התיקון -

²²¹ עי' לעיל הערה 22.

²²² נמחק בגר"א.

²²³ עי' לעיל כח ע"א.

²²⁴ עי' סוף פרשת שמות. { }

²²⁵ ז"ל הפסוק בשלימות:

²²⁶ ##*

²²⁷ עי' מלואים אות

<p>דעובדא דבראשית דעליה אתמר (ישעיה סג) כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה ושמא דע"ב איהו ויכל"ו ביה אשתלים רזא דפורקנא ועליה אתמר ללב"י גליתי דאיהו חושבן ויכל"ו וביה אתקיים קרא אמרתי עולם חסד יבנה (תהלים פט ג) וכמה דנפקו ממצרים ברזא דע"ב שמהן כך יפקון בהון כד יפרקון בבתרייתא בההוא זמנא (&) חסד ה' מלאה הארץ ועליה אתמר (&) וחסדי מאתך לא ימוש (&) ובחסד עולם רחמתיך ובגין דא שבת דוד לקודשא בריך הוא בגלותא דאיהי שאול בהאי חסד כמה דאת אמר (תהלים פו יג) כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה:</p>	<p>ושנת גאולי באה". והשם של ע"ב הוא ויכל"ו, בו נשלם סוד הגאולה, ועליו נאמר "ללבי גליתי" שהוא חשבון ויכל"ו, ובו ²²⁸התקיים הפסוק "אמרתי עולם חסד יבנה". וכמו שיצאו ממצרים בסוד של שבעים ושנים שמות, כך יצאו בהם כשיגאלו באחרונה, באותו זמן "חסד יהוה" מלאה הארץ", ועליו נאמר "וחסדי מאתך לא ימוש", "ובחסד עולם רחמתיך". ולכן שיבח דוד את הקדוש ברוך הוא בגלות, שהיא שאול, בחסד הזה, כמו שנאמר "כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה".</p>
---	---

ועוד איהו ל"ב כו' ושמא דע"ב כו' - עתה מפרש שמא מפרש ברזא דפורקנא, דתחלה מפרש שמא מפרש בתורה, ועתה בפורקנא. ל"ב הוא דאלהים דמעשה בראשית, שבתחלה בסט' דגבורה, ובה עתיד להנקם בגוים פלחי כוכביא, יום נקם בלבי, ואח"כ וא"ו דהוא רזא דע"ב, הוא ויכלו דשבת, יום השביעי, בחסד. וז"ש בה אשתלים רזא דפורקנא, וזהו לשון ויכלו שנשתלם בו הכל: ועליה אתמר ללבי גליתי - כמו שמפרש והולך דאיהו כו', ור"ל שבחסד דע"ב, אז יתגלה, אבל בפורקן ראשון יתכסה כנ"ל: וביה אתקיים כו' יבנה - ר"ל, בית המקדש יבנה בחסד, דבית המקדש דלעבר, על אפי וחמתי כו' (ירמיה לב לא). { עה ע"ב } משא"כ לע"ל, שבת לירושלים ברחמים ביתי יבנה בה כו' (&): וכמה דנפקו ממצרים כו' - כמ"ש (מיכה ז טו) כימי צאתך כו': ברזא דע"ב כו' - קריעת ים סוף, ויסע כו' ²²⁹:

<p>ואי אומין [סו ע"ב] דעלמא דחקין להו לישראל יותר מדאי קודשא בריך הוא חס על ד' מן חסד דאיהי דל"ת בגלותא ואתקיים קרא ביה (ישעיה סו &) בטרם תחיל ילדה. ושבעים תיבות של המזמור "יענך יהוה ביום צרה" הם כנגד שבעים שרים, שהם הצירים והחבלים של השכינה העליונה והתחתונה, שאותיות ב', נקראים בו ארמונים גדולים, זהו שנאמר "גדולים מעשי יהוה". והקדוש ברוך הוא נקרא בו גדול, כמו שנאמר "גדול אדונינו ורב כח", ובו עולים ישראל לגדולה.</p>	<p>ואם אומות העולם דוחקים את ישראל יותר מדאי, הקדוש ברוך הוא חס על ד' מן חסד, שהיא דל"ת בגלות, ומתקיים בו הפסוק "בטרם תחיל ילדה". ושבעים תיבות של המזמור "יענך יהוה ביום צרה" הם כנגד שבעים שרים, שהם הצירים והחבלים של השכינה העליונה והתחתונה, שאותיות ב', נקראים בו ארמונים גדולים, זהו שנאמר "גדולים מעשי יהוה". והקדוש ברוך הוא נקרא בו גדול, כמו שנאמר "גדול אדונינו ורב כח", ובו עולים ישראל לגדולה.</p>
--	---

***לקבל שבעין צירין - כצ"ל: *עלאה ותתאה דאינון ב' - כצ"ל, ור"ל דאינון ב' לאשלמא ע"ב, דב' דע"ב הן כוללים דע', כידוע (עי' לעיל עא ע"ד ד"ה אתפליג): ביה אתקריאו כו' - ר"ל, ב' בתים**

- מאיר התיקון -

{ } ²²⁸

{ } ²²⁹ ויבא ויט.

²³⁰ "שרים לאינון" נמחק בגר"א.

²³¹ לאינון (גר"א).

דלעתיד, ששניהם יבנו, כמ"ש בפרשת פנחס (רמב"א ע"א²³²): הה"ד גדולים כו' - דאינון מעשיו, כמ"ש (&) מקדש אדני כוננו ידיך:

<p>ושכינתא בה²³³ אתמר (&) הנה מקום אתי בההוא זמנא אתקיים בה קרא (&) גדלו לה' אתי ובה (נ"א וביה) אתמר בקודשא בריך הוא בההוא זמנא (&) כי גדול אתה וגו' וביה (&) עושה גדולות עד אין חקר ודא איהו חס"ד ביה ויכלו ה' בששי (נ"א וביה ויכלו בהששי) בגין דביה ה' דאברהם אזיל ו' לגבה מיד יתער י"ה לקרבא הה"ד (שמות יז טז) כי יד על כס י"ה וששי איהו²³⁴ אלף שתיאתא שביעי²³⁵ יסוד ביה אתכלילו ואתיהדו שית ספירן²³⁶ הה"ד ויכלו השמים והארץ דא קודשא בריך הוא ושכינתא דאינון ו"ה יום הששי בגין²³⁷ דעליה אתמר (דבה"י א' כט יא) כי כל בשמים ובארץ ותרגמו דאחיד בשמיא ובארעא ודא איהו כ"ל ועליה אתמר וכל צבאם מאי צבאם תרי סמכי קשוט:</p>	<p>ובשכינה נאמר "הנה מקום אתי". באותו זמן התקיים בה הפסוק "גדלו ליהו"ה אתי", ובה (ובו) נאמר בקדוש ברוך הוא באותו זמן "כי גדול אתה וגו'", ובו "עושה גדולות עד אין חקר", וזהו חס"ד, בו, ויכלו ה' בששי (ובו ויכלו בהששי), משום שבו ה' של אברהם, הולך אליה ו', מיד יתעורר י"ה למלחמה, זהו שנאמר "כי יד על כס י"ה". וששי הוא האלף הששי. שביעי, יסוד, בו נכללו והתייחדו שש ספירות, זהו שנאמר "ויכלו השמים והארץ", זה הקדוש ברוך הוא והשכינה, שהם ו"ה, יום הששי, משום שעליו נאמר "כי כל בשמים ובארץ", ותרגמו "שמאחד בשמים ובארץ", וזהו "כל", ועליו נאמר "וכל צבאם", מה זה צבאם, שני עמודי אמת.</p>
---	---

***ושכינתא דבה אתמר כו' - כצ"ל, ור"ל, דאתי גדלו אותה לה', כמו עת לעשות לה'²³⁸ (תהלים קיט קכ) : ביה ויכלו - חוזר לענין ראשון, לדרוש ויכלו. ואמר ביה ויכלו, ר"ל בחסד כנ"ל, וה' דהששי סמיך לו, בגין דאיהי ה' דאברהם, דויכלו וששי סמיך לה', דוא"ו אזיל לגבה, למפרק יתה כנ"ל. וז"ש ה' בהששי כו' לגבה : *וששי איהי אלף שתיאתא יסוד ביה כו' יום הששי הה"ד ויכלו כו' דאינון ו"ה דעליה אתמר כי כל כו' - כצ"ל, ור"ל הששי הוא יסוד, וביה ויכלו השמים והארץ, זו"ג, דאינון ו"ה דהששי, ששי ו', הששי ה', וזהו הששי. וחוזר ואומר ויכלו, דהוא ענין אחד, אלא דתחלה אזיל ו' לה', והוא יום הששי, באלף שתיאתא, בדרגא דיסוד. ואח"כ בזמן הגאולה, דהוא עטרת היסוד כנ"ל, יום השביעי, ואז ויכלו השמים והארץ, שנכללין כאחד, וזהו לשון ויכלו, שנכללין כא' : ודא איהו כל ועלי' כו' - ר"ל, שמים וארץ, וכל אלו ג' נכללין כא', וגם צבאם, כמ"ש (&) מאי צבאם כו' דנקראים צבאות, א' דשמים וא' דארץ, מלאכים וישראל כמ"ש למעלה (&), וז"ש צבאם והן מעלה ומטה, וז"ש איהו בנצח ואיהי בהוד²³⁹:**

<p>וביה אתקריאו תלת אבהן שביעיות כמה דאת אמר (בראשית ב-ג) ויכל אלהים</p>	<p>ובו נקראו שלשת האבות שביעיות, כמו שנאמר "ויכל אלהים ביום השביעי" "וישבות ביום השביעי" "ויברך אלהים את יום</p>
--	--

- מאיר התיקון -

²³² עי' מלוואים אות (מג).

²³³ דבה (גר"א).

²³⁴ איהי (גר"א).

²³⁵ נמחק בגר"א.

²³⁶ יום הששי (נוסף בגר"א).

²³⁷ יום הששי בגין (נמחק בגר"א).

²³⁸ עי' זהר ח"א קטז ע"א: עת לעשות ליהו"ה הפרו תורתך עת לעשות ליהו"ה מהו אלא הא אוקמוה אבל עת דא כנסת ישראל דאקרי עת וכו' דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו עביד ותקן האי עת לחברא לה בקב"ה.

²³⁹ עי' ע"ח אנ"כ ט', ועי' לש"ו כללים ח"ב לב ע"ג, שמביא מקור לזה מלעיל לד ע"א, ועי' קג ע"ב ד"ה לזמנין.

<p>ביום השביעי וישבות ביום השביעי ויברך אלהים את יום השביעי ויברך אותו מסטרא דברכה ויקדש אותו מסטרא דקדושה²⁴⁰ וישבות בו מסטרא דיחוד ודא איהו ויכלו דאתכלילו ביה תלת אבהן דאינון ברזא דשמא דע"ב כנוונא דא חסד אתקרי גדול²⁴¹ בגין דאיהו כללא דע"ב תיבין גבורה כללא דריין אתוון דאית בשמא דע"ב עמודא דאמצעייתא דאיהו ועה ע"ב ו' כליל כלא ודא איהו רזא ויעבר ה' על פניו (שמות לד ו) ע"ב רי"ו יהו"ה על פניו מאי פניו אנפוי דא וא"ו י"ג מכילן דרחמי דאתמר בהון (ישעיה נד ז) וברחמים גדולים אקבצך גדולים ודאי מסטרא דחסד דאיהו הא"ל הגדול:</p>	<p>השביעי". ויברך אותו, מצד של ברכה, ויקדש אותו מצד של קדושה, וישבות בו מצד של היחוד. וזהו "ויכלו", שנכללו בו שלשת האבות, שהם בסוד השם של ע"ב, כדוגמא זה, חסד נקרא גדול, משום שהוא הכלל של ע"ב תיבות. גבורה הכלל של רי"ו אותיות, שיש בשם של ע"ב. העמוד האמצעי שהוא ו', כולל הכל. וזהו סוד "ויעבר יהו"ה על פניו", ע"ב רי"ו יהו"ה על פניו, מה זה פניו, פניו זה וא"ו, י"ג מדות הרחמים, שנאמר בהם "וברחמים גדולים אקבצך", גדולים ודאי מצד של חסד, שהוא הא"ל הגדול.</p>
---	--

וביה אתקריאו כו' - כמש"ל (סה ע"ב עד ע"א) תלת זמנין שביעי כו', דאתכלילן בבת, ולכן נקרא על שמה, והוא ש' בת כמש"ש: ויברך אותו מסט' דברכה כו' - הן ג"ר, דאבהן אתברכו משם, וכן יום השבת, והרי אתכלילן כל הע"ס בה: מסט' דיחוד - שזהו סוד השבת, יחודא דכלהו, והוא המנוחה²⁴², וכמ"ש (רות א ט) ומצאן מנוחה אשה כו' (דברים יב ט) אל המנוחה כו'. ועי' בריש פרשת נח (נט ע"ב) ודא נייחא כו' כד"א כי בו שבת כו'²⁴³. ודא איהו ויכלו כו' - נותן טעם במה ויכלו חושבן ע"ב כולל ג' אבהן, דנאמר בכל מכל כל²⁴⁴, ואומר דכל א' מאבהן כולל ע"ב, כמו שמפרש והולך דאינון כו': *כנוונא דא גדולה אתקרי חסד כו' - כצ"ל, והוא ראייה לע"ב: גבורה כו' - ג"כ ע"ב, אלא שהוא ברזא דאתוון פרטא²⁴⁵, דהוא דינא: עמודא דאמצעייתא כו' - ג"כ ע"ב, כמו שמפרש והולך, דכליל מויעבר ה', שהן ג' דרגין, ע"ב {עה ע"ג} רי"ו ה²⁴⁶, והן כלילן על פניו, דפניו הוא וא"ו, ווא"ו כולל ע"ב בר"ת וה"ו כו', י"ג מכילן דרחמי, ולכן מפרש הקרא אחריו י"ג מכילן דרחמי, ומביא ראייה שהרחמים, שהוא עמודא דאמצעייתא, הוא מסט' דגדולה, שהוא חסד, שנאמר וברחמים גדולים כו', וכמו שמפרש והולך, גדולים ודאי כו':

Commented [YL40]: ו אשי תיבות?

<p>וכלא אתכליל בשביעית דאיהי מלכות השביעי ה' ודאי בכל שביעיות כלילא ואיהי ה' דיום הששי יום דא צדיק²⁴⁷ עליה אתמר והיה ה' למלך על כל הארץ וגו' (וכריה</p>	<p>והכל נכלל בשביעית שהיא מלכות, השביעי, ה' ודאי, כלולה בכל השביעיות. והיא ה' של יום הששי. יום זה צדיק, עליו נאמר "והיה יהו"ה למלך על כל הארץ וגו", הוא יום הששי. ויום השביעי, יום של כל הימים, ועליו נאמר "שכבי</p>
--	--

– מאיר התיקון –

²⁴⁰ עי' ענין יב"ק במלואים אות (ג).
²⁴¹ "חסד אתקרי גדול" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "גדולה אתקרי חסד".
²⁴² עי' אור יקר ח"ב קלה ע"ב: בענין שיעשה שלום בהיכלותיה, כולם רחמים כולם מסכימין אל המנוחה, ובזה בהעברת החצונים הדינים מעצמה "איהי אשתארת ביחודא" שאין מונע. { }
²⁴³ עי' מלואים אות (גא).
²⁴⁴ עי' זהר ח"ג רנז ע"א: אהבת חסד [הה"ד (ירמיה לא ב) אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד] אהבה כלילא מאבהן דאתקרי בהון בכל מכל כל ורזא דמלה (ירמיה ב ב) זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך:
 תרגום: אהבת חסד, זהו שכתוב "אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד", אהבה כלולה מהאבות שנקרא בהם "בכל מכל כל", וסוד הדבר "זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך".
 כלולותיך - ר"ל בכל מכל כל, דכלילא מכלם (יהל אור).
 ועי' לקמן צד ע"ב בדברי התיקון ז.
²⁴⁵ ##*
²⁴⁶ הו"ה. { } שוטנשטיין
²⁴⁷ "יום לך לדיק" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "לך לדיק יום".

<p>יד ט) איהו יום הששי ויום השביעי יום דכלהו יומין ועליה אתמר (רות ג יג) שכבי עד הבקר ודא הוא בקר דאברהם דכתיב וישכם אברהם בבקר (בראשית יט כז) וישכם לפורקנא וביה (&) הבקר אור דאתמר ביה (משלי כג) ותורה אור והאי איהו אור דאתמר ביה (שמות י כג) ולכל בני ישראל היה אור ואיהו פסח דרועא ימינא וביה עתידין לינאל:</p>	<p>עד הבוקר", וזהו בוקר של אברהם, שנאמר "וישכם אברהם בבוקר", וישכם לגאולה, ובו "הבוקר אור", שנאמר בו "ותורה אור". וזהו האור שנאמר בו "ולכל בני ישראל היה אור", והוא פסח, זרוע ימין, ובו עתידים להגאל.</p>
--	---

וכלא אתכליל כו' - דזהו ויכלו, יום השביעי, ונאמר בה ג' יום השביעי כנ"ל (&): **השביעי ה' כו' -** ר"ל, דג' השביעי הן ג' אבהן, וה' כלילא עם כל חד וחד, וז"ש (בתפלה) הגדול הגבור והנורא (&), ועוד ה"אל" ה' רביעי, והוא ה' דיום הששי, מסט' דצדיק, בחי' הרביעי שבה²⁴⁸. וז"ש ואיהי ה' **דיום הששי: *יום דא צדיק -** ט"ס וכצ"ל, **הששי דא צדיק יום עליה אתמר והיה כו' איהו יום הששי ויום השביעי יום כו' ודא הוא כו',** ור"ל הששי דא צדיק, והיא אתכלילת ביה כנ"ל, אבל יום הוא חסד, דהוא יום דכלא יומין, ולכן אתמר בששי יום, וכן בשביעי יום, וכן בכלהו, ועליה אתמר (&) והיה כו' ביום ההוא²⁴⁹, דהוא יום הנ"ל, דעולם חסד יבנה (תהלים פט ג), חסד ה' כו'²⁵⁰ (&), כנ"ל. ואמר עלי' אתמר שכבי כו', על ההוא יום כנ"ל (סה ע"ב &), ורזא דמלה חי ה' שכבי עד הבקר ודא בקר כו' כמ"ש כאן. וענין יומא דכולא יומין²⁵¹ שאמר כאן ובזוהר בכמה מקומות על החסד²⁵², ואמר דאזיל בכלהו, כי יום נק' ע"ש האור, כמ"ש (&) ויקרא אלהים לאור יום, ואור הוא בחסד, וכל ו"ק שנק' יום, ע"ש שמקבלין החסדים על ידו, ה"ח, ונק' כל א' יום באורו, וזהו יום דכתיב בכל מעשה בראשית, וערב מתייחד ביום, ביחודא שמקבלת ממנו, להמתיק גבורות שלה. אבל אין נק' יום, כי היא מסט' דגבורות, ולחשך קרא לילה (בראשית א ה), רק בחיבורה בו נק' יום שלם, ע"ש הדכורא²⁵³, רק אור הלבנה בלילה. אבל לע"ל, והיה אור הלבנה כאור החמה²⁵⁴ (ישעיה ל כו), והיה לעת ערב יהיה אור (זכריה יד ז), שגם היא תקבל החסדים²⁵⁵, וכנ"ל עולם חסד יבנה, חסד ה' מלאה הארץ (&). ולכן ביום השביעי, אין לילה כלל, וכמו בשבת בראשית, שהיה האור משמש²⁵⁶. וביום הששי, שתלך הה"א ותתקשר בחסד ע"י הוא"ו, ניתוסף ה' ביום הששי, והוא בביאתו וקיבוץ גליות. אבל אח"כ, יום השביעי כנ"ל. וז"ש וביה הבקר אור, דמסטרית אור, וזהו וישכם אברהם בבקר דיליה, כנ"ל:

- מאיר התיקון -

²⁴⁸ עטרת היסוד שבה. { } שוטנשטיין.
²⁴⁹ ז"ל הפסוק בשלימות:
²⁵⁰ מלאה הארץ.
²⁵¹ וכן הוא במבד"ש לב ע"א וע"ח שער הזווגים ה', אמנם בשער מאמרי רשב"י י"ח ע"א שזהו חסד פרטי, ועי' פת"ש עקודים א' שמשווה אותם יחד.
²⁵² ח"א מו ע"א ח"ג קג ע"ב קצא ע"ב (לש"ו).
²⁵³ עי' שעה"כ קבלת שבת א שבמקום דר"נ אין הנוק' עולה בשם כלל. ועי' זהר ח"ב קלח ע"א.
²⁵⁴ המשך הפסוק: כאור החמה וכאור שבעת ימי הבראשית.
²⁵⁵ עי' דברי רבינו בספד"צ יא ע"א ד"ה וזהו סוד השבת, אלא ששבת אינה חוזרת לשרשה אל בינה, אלא בינה מאיר לה שלא ע"י ו"ק, ששת ימי המעשה, והיא שוה לגביה.
²⁵⁶ עי' ב"ר (פי"א סי' ב): וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר ומניין שהתקינה לצדיקים לעתיד לבא שנאמר (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום ר' לוי בשם רבי זעירא אמר ל"ו שעות שימשה אותה האורה שנים עשר של ערב שבת וי"ב של לילי שבת וי"ב של שבת כיון ששקעה החמה במ"ש התחיל החושך ממשמש ובא ונתירא אדם הראשון שנאמר (תהלים קלט) ואומר אך חשך יושפני ולילה אור בעדני אותו שנאמר בו הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב בא להזדווג לי מה עשה הקב"ה זימן לו שני רעפים והקישן זה לזה ויצא מהן אור ובירך עליה הה"ד (שם) ולילה אור בעדני מה בירך עליה בורא מאורי האש אתיא כשמואל דאמר שמואל מפני מה מברכין על האור במוצאי שבת מפני שהיא תחלת ברייתה.

<p>דבר אחר שימני כחותם על לבך (שה"ש ח' ו) האי קרא על שכינתא אתמר דאיהי בגלותא חותם לא כתיב אלא כחותם כההוא חותם דגושפנקא דאיהי חותם אמת ובה (נ"א ודא) חתמנו לחיים ומאי ניהו האי חותם דבה חיים אלא דא עץ החיים דביה בני חיי ומזוני נפקין²⁵⁸ עץ ודאי ההוא דאתמר ביה עץ החיים מהלך ת"ק שנה והאי עץ איהי ו' מהלך ת"ק שנין דא ה' החיים אינון אבא ואימא דאינון י"ה י' איהו חכמה ומנלן דאתקרי חיים כמה דאת אמר והחכמה תחיה בעליה (קהלת ז יב):</p>	<p>דבר אחר "שימני כחותם על לבך", הפסוק הזה נאמר על השכינה שהיא בגלות. לא נאמר חותם אלא כחותם, כאותו חותם של החותם²⁵⁷, שהיא חותם אמת, ובה (וזה) "חתמנו לחיים" (תפילת נעילה). ומהו החותם הזה, שבו חיים, אלא זהו עץ החיים, שבו בנים חיים ומזונות יוצאים. עץ, ודאי אותו שנאמר בו "עץ החיים מהלך חמש מאות שנה" (ב"ר פט"ו ס' ו). והעץ הזה היא ו', מהלך חמש מאות שנה, זה ה', החיים, הם אב ואם, שהם י"ה, ה' היא חכמה, ומנין לנו שנקרא חיים, כמו שנאמר "והחכמה תחיה בעליה".</p>
---	---

ד"א שימני כו' - דלמעלה פי' על הגאולה, ועתה על הגלות: חותם לא נאמר כו' - כנ"ל (סד ע"א &): דאיהו חותם אמת - כמ"ש (דניאל י כא) הרשום בכתב אמת, וחותם דקב"ה הוא אמת (שבת &): ובה חתמנו לחיים - ר"ל, בחותם אמת הנ"ל, והוא עמודא דאמצעייתא וכמו שמפרש והולך, ומאי ניהו האי כו' אלא כו': לחיים - דחיים הוא באמת, כמ"ש (סנהדרין צו ע"א²⁵⁹) בהיא אתרא דקושטא, ונאמר (&) וה' אלהים אמת, הוא אלהים חיים (&): אלא דא עץ החיים כו' - ר"ל, עמודא דאמצעייתא, והוא {עה ע"ד} אמת, כמ"ש (מכה זכ) תתן אמת ליעקב, וכמש"ל (עמוד ב): דביה בני כו' - דכולל ג' דרגין כמו שמפרש והולך, ומינייהו נפקין אלו שלשה כמו שמפרש והולך: עץ ודאי ההוא כו' - ר"ל, ההוא נהר דאיהו עמודא דאמצעייתא (וזה ח"א כו ע"א), עד יסוד: והאי עץ כו' - מפרש והולך דכליל כל התלת דרגין דמהימנותא הידועים²⁶⁰, כמו שמפרש והולך: עץ איהו ו' - ר"ל, בצורתו, ונאמר כי האדם עץ השדה (דברים כ"ט)²⁶¹: מהלך ת"ק שנה דא ה' - ר"ל, ה' בתראה, ואליה הולך מהלך ת"ק שנה, והיא ה' דהחיים, וחיים אינון י"ה כמו שמפרש והולך. הרי באלו ב' תיבות כולל כל שם הוי"ה, והוא בת"ת דכליל כל הוי"ה:

<p>ה' ביה אימא עלאה מנא לן דאתקרי חיים כמה דאת אמר עץ חיים היא (משלי ג יח) ודאי ותרוייהו כי חיים הם למוצאיהם (&):</p>	<p>ה' בו האם העליונה. מנין לנו שנקראת חיים, כמו שנאמר "עץ חיים היא" ודאי. ושניהם "כי חיים הם למוצאיהם".</p>
---	---

ה' איהי אימא כו' עץ חיים היא ודאי - ר"ל, דנאמר היא נוק', ונאמר הם על שניהם, כמו שמפרש והולך:

<p>ושכינתא תתאה איהו רישומא בהאי חותמא דאיהו חותם אמת וכל ציורין דהאי חותמא אינון רשימין בה לאשתמודעא דאיהי ציורא דעמודא דאמצעייתא דאיהו</p>	<p>והשכינה התחתונה, הוא רשום בחותם הזה, שהוא חותם אמת. וכל ציורים של החותם הזה הם רשומים בה להודיע²⁶² שהיא הציור של העמוד האמצעי, שהוא אמת, אדם, שהוא (זהו) החותם שלו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הוא חתום בו לחיים, וממנו יורשים בני ישראל, בנים חיים ומזונות. חיים מצד של האב והאם שהם י"ה,</p>
--	--

- מאיר התיקון -

257

²⁵⁸ עי' מ"ק כח ע"א: אמר רבא חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא. ועי' לקמן ד"ה שכינתא תתאה. ²⁵⁹ עי' לעיל הערה 138.

²⁶⁰ עי' דברי רבינו בספד"צ (יג ע"ב): בכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג' שמות אה"ה הו"ה אדנ"י, ג' פרצופים א"א ז"נ, שאר"א נכללין במזלא, וכן בא"ר לא הזכירם. I THINK THE MAIN PROOF IS FROM THE NEXT PARAGRAPH VESECHINTA TA TAA

19 ²⁶¹

262

<p>אמת אדם דאיהו (ס"א דא איהו)²⁶³ חותם דיליה יו"ד ה"א וא"ו ה"א איהו חתים ביה לחיים ומניה ירתין בני ישראל בני חיי ומזוני²⁶⁴ חיי מסטרא דאבא ואימא דאינון י"ה בני מסטרא [סח ע"א] דעמודא דאמצעיתא דעל (נ"א ועל) שמיה אתקריאו ישראל לתתא²⁶⁵ (&) בני בכרי ישראל ואיהו ו²⁶⁶ מזוני מסטרא דה' דאיהי המוציא לחם מן הארץ:</p>	<p>בנים מצד של העמוד האמצעי, שעל (ועל) שמו נקראו ישראל למטה "בני בכורי ישראל", והוא ו'. מזונות מהצד של ה', שהיא "המוציא לחם מן הארץ".</p>
--	---

ושכינתא כו' וכל ציורין כו' - ר"ל, דלכך כל הוי"ה²⁶⁷, בה כלילא ג"כ: *אדם איהו חותם דיליה - כצ"ל, ור"ל אדם הוא חותם דאמת, דאיהו עשורא בשכינה²⁶⁸, דאיהי מעשר מכל (עי' זהר ח"א פו ע"א), ולכך היא דמות אדם: ואיהו יו"ד כו' איהו חתים כו' - את האדם²⁶⁹, דהוא חותם דאמת, שהוא חיים, לכך חותם אותו בספר החיים, כ"ז שדיוקנו הוא בה, וכמ"ש למטה, ומאן דאשתדל באורייתא כו' דיוקניה כו': ומניה ירתי - ר"ל, מעמודא דאמצעיתא, דהוא כולל כל הג' כנ"ל: *בני מסט' דעמודא דאמצעיתא דאתקרי בני בכורי ישראל ואיהו ו' ועל שמיה אתקריאו ישראל לתתא בנוי דקב"ה כד"א בנים אתם לה' אלהיכם מזוני כו' תלת דרגין דכלילין בשמיה בני חיי ומזוני אתמר בהון ואנכי נטעתין שורק כלה זרע אמת כי עזה כמות אהבה כו' - כצ"ל, דשורק הוא ג' נקודין, על ג' דרגין הנ"ל, זה על זה. ונקרא בשמו זרע אמת. וג' דרגין אלו: מעץ, בני. עץ פרי, חיים. חיי ה', מזוני. כנ"ל ומסט' ה' מיני דגן, כמ"ש בר"מ פ' משפטים (קב ע"ב)²⁷⁰. וכל הג' דרגין הן באמת: חיים, כנ"ל ה' אלהים אמת כו' (&). זרע, כנ"ל זרע אמת (ירמיה ב כא). מזוני, כמ"ש (תהלים סא ח) חסד ואמת מן ינצרהו, וכמ"ש (עירובין פו ע"א) אימתי כו'²⁷¹. ואח"כ מתחיל לפרש סיפא דקרא של שימני כו' כי עזה כו':

<p>ובזמנא דירתין מניה אלין תלת (נ"א תריין)²⁷² דרגין דכלילין בשמיה אתקריאו ישראל לתתא בנוי דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר בנים אתם לה' אלהיכם (דברים יד א) ובזמנא דירתין ישראל משמוי</p>	<p>ובזמן שיורשים ממנו שלש (שתי) הדרגות הללו שכוללות בשמו, נקראים למטה ישראל בני הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר "בנים אתם ליהו"ה אלהיכם". ובזמן שיורשים ישראל משמו של הקדוש ברוך הוא שלשת אלה, בנים חיים ומזונות, נאמר בהם "כי עזה כמות אהבה", קשה היא ממתה הפרדת הקדוש ברוך</p>
---	--

– מאיר התיקון –

²⁶³ "דאיהו (ס"א דא איהו)" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "איהו".
²⁶⁴ עי' לעיל הערה 258.
²⁶⁵ "דעל (נ"א ועל) שמיה אתקריאו ישראל לתתא" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "דאיתקרי".
²⁶⁶ ועל שמיה אתקריאו ישראל לתתא בנוי דקב"ה כד"א בנים אתם לה' חלקים (נוסף בגר"א).
²⁶⁷ היינו כל קומת שם הוי"ה.
²⁶⁸ עי' לקמן קי ע"א: אמת א' ברישא דאלפא ביתא מ' באמצעיתא ת' בסופיה (נ"א ד' אתון) עשורא דיליה יו"ד ה"א וא"ו ה"א.
²⁶⁹ עי' אד"ר קמא ע"ב: תקונא דשמא שלים י' אלקים ובמה אתכלילו, בדיוקנא עלאה, דא דאקרי אדם דכליל דכר ונוקבא, ועל דא כתיב את האדם (בראשית ב ז), דכליל דכר ונוקבא, את לאפקא ולמסגי זינא דנפיק מניה דדו"ג.
²⁷⁰ עי' מלואים אות (נב).
²⁷¹ תלמוד בבלי מסכת עירובין דף פו/א
פנו מקום לבן מאתים מנה אמר לפני רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי אביו של זה יש לו אלף ספינות בים וכנגדן אלף עיירות ביבשה אמר לו לכשתגיע אצל אביו אמור לו אל תשגרהו בכלים הללו לפני רבי מכבד עשירים רבי עקיבא מכבד עשירים כדדרש רבא בר מרי ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו אימתי ישב עולם לפני אלהים בזמן שחסד ואמת מן ינצרהו רבה בר בר חנה אמר כגון יתד של מחרישה אמר רב נחמן תנא דבי שמואל דבר הניטל בשבת אוסר דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוסר תניא נמי הכי יש לו טבל יש לו עששית וכל דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוסר:
²⁷² נמחק בגר"א.

<p>דקודשא בריך הוא אלין תלת²⁷³ בני חיי ומזוני אתמר בהון (שיה"ש חו)²⁷⁴ כי עזה כמות אהבה תקיפא איהי ממיתה אפרשותא דקודשא בריך הוא מבנוי ומנלן דאפרשותא אית בין קודשא בריך הוא ובנוי הכא אוכה (ישעיה נט ב) כי אם עונותיכם היו מבדילים וכו' וחבה²⁷⁵ איהי ממיתה ועלה אתמר כי המות יפריד ביני ובינך (רות א יז):</p>	<p>הוא מבניו. ומנין לנו שיש הפרדה בין הקדוש ברוך הוא ובניו, כאן מוכח, "כי אם עונותיכם היו מבדילים וכו'", וקשה היא ממיתה, ועליה נאמר "כי המות יפריד ביני ובינך".</p>
--	---

תקיפא איהי כו' - ר"ל, חולת אהבה (שיה"ש ב ה), דאנן מתאויין ואוהבין, וכמ"ש (שם ה ו, ח) נפשי יצאה בדברו בקשתיהו כו' שחולת אהבה אני: ומ"ל דאפרשותא כו' - ר"ל, דאית אפרשותא, ומיירי בזה דלא נאמר כאן אפרשותא, ומביא ראייה שנאמר, כי אם כו', ונאמר כי המות כו', ולכן כמות דנאמר כאן הוא מדבר על אפרשותא: *וחבה - צ"ל ועזה איהי כו':

<p>ובזמנא דישראל מקיימין פקודיא דאורייתא ברחימו (שיה"ש ח ו) קשה כשאל קנאה דמקנא קודשא בריך הוא על סמא"ל (עו ע"א) ועל נוקביה דאינון גרמין לבר נש מיתה בחובייהו וגרמין לון למחטי ובגין דא עתיד קודשא בריך הוא לנטלא נוקמא מנייהו ולאעברא לון מן עלמא דסמא"ל ונוקבא דיליה איהי²⁷⁶ מיתה דאיהי לילית מלאך המות²⁷⁷ יצר הרע דנוקבא איהי עם דכורא ודכורא עם נוקבא והאי מנלן קרא אוכה דכתיב (בראשית ג יז) בעצבון תאכלנה אדם האב בנוקבא אתייהיב ליה יצר הרע נוקבא חוה חבת בדכורא אתייהיב לה יצר הרע דכורא אל אחר ועלה אתמר (בראשית ג טז) בעצב תלדי בנים ודא איהו (שיה"ש ח ו) כי עזה כמות אהבה וכו':</p>	<p>ובזמן שישראל מקיימים את מצות התורה באהבה, "קשה כשאל קנאה", שמקנא הקדוש ברוך הוא על סמא"ל ועל נקבתו, שהם גורמים לאדם מיתה בחטאייהם, וגורמים לו לחטוא. ולכן עתיד הקדוש ברוך הוא לקחת מהם נקמה, ולהעבירם מן העולם. שסמא"ל ונקבתו היא מיתה, שהיא לילית, מלאך המות, יצר הרע. שנקבה היא עם הזכר, וזכר עם הנקבה. וזה מנין לנו, הפסוק מוכיח, שנאמר "בעצבון תאכלנה", אדם חטא עם נקבה, נתן לו יצר הרע [של] נקבה. חוה חטאה עם זכר, נתן לה יצר הרע [של] זכר, אל אחר, ועליה נאמר "בעצב תלדי בנים", וזהו "כי עזה כמות אהבה וכו'".</p>
---	--

ובזמנא דישראל כו' כשאל קנאה דמקני הקב"ה עליהון האי מיתה איהי לילית מ"ה וההיא שאול איהו יצה"ר דנוקבא איהי כו' - ור"ל, דאהבה שהיא קשה עלינו, על מחיצה הנעשית בפני הקב"ה נק' מיתה, דהיא נוק'. וקנאה דמקני הקב"ה על יצה"ר שמבדיל אותנו והשכינה מאתו, נק'

– מאיר התיקון –

²⁷³ "אתקריאו ישראל לתתא בנוי דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר בניס אתס לה' אלהיכ"ס (דברים יד א) ובזמנא דירתין ישראל משמוי דקודשא בריך הוא אלן תלת" נמחק בגר"א.
²⁷⁴ ואנכי נטעתיד שורק כלה זרע אמת (נוסף בגר"א).
²⁷⁵ ועזה (גר"א).

²⁷⁶ "על סמא"ל ועל נוקביה דאינון גרמין לבר נש מיתה בחובייהו וגרמין לון למחטי ובגין דא עתיד קודשא בריך הוא לנטלא נוקמא מנייהו ולאעברא לון מן עלמא דסמא"ל ונוקבא דיליה איהי" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "עליהון האי".
²⁷⁷ "והוא שאול איהו" נוסף בגר"א.

שואל, דכורא. ובהיפך היה צריך להיות. { עו ע"א } ומשני דנוק' איהי כו', וכמ"ש בז"ח (פרשת יתרו כט ע"א לג ע"ג) **בת זוגיה דיצה"ר לילית פתי לאדם כו' ויצה"ר פתי לחוה כו' וכגוונא דא אתלבן אדם כו', ע"ש²⁷⁸: והאי מ"ל כו' - ר"ל, דאצלה כתיב בעצב, דכורא, ואצלו כתיב, בעצבון, נוק', וכן שבתון על שבות דרבנן בנוק' דקדושה²⁷⁹, וכן כל כיוצא:**

<p>ועוד כי עזה כמות אהבה אם ישראל יתערוך לה להאי אהבה קדם זמנא צריכינן לאתערא לה כדקא יאות ואי לאו לא יתערוך לה הה"ד (שיר השירים ג &) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה וגו' דאומאה איהי דלא שריא²⁸⁰ על</p>	<p>ועוד "כי עזה כמות אהבה", אם ישראל יעירו את האהבה הזו קודם הזמן, צריכים להעירה כראוי. ואם לא, לא יעוררו אותה, זהו שנאמר "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה וגו'", ששבעה היא שלא שורה על הכסא, עד שנוטל נקמה מעמלק, שחלל שתי</p>
---	--

- מאיר התיקון -

²⁷⁸ ז"ל: מה עבד אזל איהו ואתתיה לפתאה לאדם ולאנתיה דסטרא טבא בת זוגיה דיצה"ר לילית פתי לאדם דאיהו יצה"ט ובגינה איתמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ויצה"ר פתי לחוה וגרמו לון מות.

בג"ד קב"ה אפשיט לאדם דאיהו יצר הטוב מגופיה בגן עדן וממלבושוי ליה ולאנתיה הה"ד וידעו כי ערומים הם וגירש לון מג"ע הה"ד ויגרש את האדם את בת זוגיה עמיה. ונחית לון לשבע ארעין דאינון גיא נשיה ציה ארקא ארץ אדמה תבל עבד תיובתא הוה מצפצף ועולה ועל"ד הוה ערום בלא לבוש הוא ואתתיה. מה עבד קב"ה אייתי ליה בגלגלא באברהם ולאנתיה בשרה וקב"ה הוה מלבן ליה בכורא דכספא דאיהו מעורב באברם דאיהו עופרת מיד דארמי ליה בנורא אתלבנא כספא ואפיקת זוהמא דאיהו עופרת לבר וכגוונא דא אתלבן אדם באברהם ואפיק מניה זוהמא לבר ודא ישמעאל דאיהו זוהמא דהטיל חיויא בחוה.

תרגום: מה עשה, הלך הוא ואשתו, לפתות לאדם ואשתו שמצד הטוב, בת זוגו של היצר הרע הלילית, פיתתה לאדם שהוא היצר הטוב, ובשבילה נאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ, ויצר הרע פיתה לחוה, וגרמו להם מיתה.

ובשביל זה הפשיט הקב"ה לאדם שהוא יצר טוב מגופו בגן עדן, לו ולאשתו, זהו נאמר וידעו כי ערומים הם, וגירש אותם מן הגן עדן, זהו נאמר ויגרש את האדם, "את" בת זוגו חוה. והוריד אותם לשבע ארצות, שהם גיא, נשיה, ציה, ארקא, ארץ, אדמה, תבל, כשעשה תשובה, היה מצפצף ועולה, ועם כל זה הוא [ואשתו] היו ערומים בלא לבוש.

מה עשה הקב"ה, הביא אותו בגלגול באברהם ואת אשתו בשרה, והקב"ה היה מלבן אותו בכור של כסף, שהוא מעורב באבר שהוא עופרת, מיד השליכו אותו באש, נתלבן הכסף והוציא הזוהמא שהיא העופרת לחוץ וכדוגמא זה נתלבן אדם באברהם, והוציא ממנו את הזוהמא לחוץ, וזהו ישמעאל, שהוא היה הזוהמא שהטיל הנחש בחוה.

²⁷⁹ עי' לקמן פט ע"א: כל תוספת נר"ן הוא לשון נקבה שבתון על שבות דרבנן. ²⁸⁰ וכן הוא בתז"ח לז ע"ב (לש"ו), ז"ל: אינון רישין עליהו בגלותא ומיד דאתמחון יתיב קב"ה על כורסייה דאומאה אומי דלא יתיב על כורסיה עד דיתמחון מעלמא הה"ד (שמות יז &) כי יד על כס"ה מלחמה וגו' ודא איהו אתנח יתיב.

עי' פרקי דרבי אליעזר (פרק מד): רבי שילא אומר רצה הקדוש ברוך הוא להכרית ולהשמיד את כל זרעו של עמלק. מה עשה הקדוש ברוך הוא, פשט יד ימינו ואחז בכסא כבודו ונשבע להכרית ולהשמיד את כל זרעו של עמלק מן העולם הזה ומן העולם הבא, שנאמר (שם טז) כי יד על כס"ה מלחמה לה' בעמלק.

עי' תנחומא כי תצא (סי' יח): ר' לוי בשם ר' חמא בר חנינא אמר כל זמן שזרעו של עמלק בעולם, לא השם שלם, ולא הכס שלם, אבד זרעו של עמלק מן העולם, הכס שלם, והשם שלם, מה טעם שנאמר האויב תמו חרבות לנצח וערים נתשת אבד זכרם המה (תהלים ט ז), מה כתיב אחריו וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו (שם שם ח), הרי השם שלם והכסא שלם.

עי' הקד"ש כו ע"ד שציינן עוד לזהר ח"א רמג ע"א: תא חזי כתיב (מ"א י יח) ויעש המלך שלמה כסא שן גדול כרסייה דשלמה עבד ליה כגוונא דלעילא וכל דיוקנין (דהכא) ודלעילא עבד הכא ועל דא כתיב (דה"א כט כג) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך מלך ומלהו סתימא הוא וכן (מ"א ב יב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד דקיימא סיהרא באשלמותא

תרגום: בא וראה, כתוב "ויעש המלך שלמה כסא שן גדול". הכסא של שלמה עשה אותו כדוגמא שלמעלה, וכל הצורות (של כאן) שלמעלה עשה כך. ועל זה כתוב "וישב שלמה על כסא ה' למלך". מלך דבר סתום הוא. וכן "ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד", שעמדה הלבנה בשלמות.

<p>כורסיא עד דנמיל נוקמא מעמלק דחלל תרין אתוון דאינון י"ה דנפיק מן מיל"ה מ"ל י"ה ובגין דא (שמות יז טז) כי יד על כס י"ה ודא א'281:</p>	<p>אותיות, שהן י"ה, שיצא מן מילה, מ"ל י"ה, ולכן "כי יד על כס י"ה" וזו א'.</p>
---	---

ועוד כי עזה כו' - דצריך למהוי עזה ביותר בדחילו ורחימו²⁸² רבה, דהוא י"ה, וז"ש דאומאה כו', דאינון י"ה. ולכן לית לאדחקא לקץ אא"כ בדחילו ורחימו גדולה: **דנפיק מן כו' -** שהן דאיש ואשה כמו שמפרש והולך, ושם חיבורא דתרוויהון של אב ואם להוליד: ***ובגין דא כו' כס י"ה ודאי וכד כו' -** כצ"ל:

<p>וכד מטא זמנא לנקמא מניה ושלחובין דאשא נפקין מהאי י"ה כמה דאת אמר (שיה"ש ח ו) רשפיה רשפי איש שלהבת י"ה²⁸³ ואינון שלחובין דאיש ואשה דתמן א"ש א"ש ותמן י"ה איש כמה דאת אמר (שמות טו ג) ה' איש מלחמה דנטל נוקמין מפרעה ומעמיה אשה דא שכינתא דאתמר בה (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב וגו':</p>	<p>וכשמגיע הזמן לנקם ממנו, ושלחבות אש יוצאות מ"ה הזו, כמו שנאמר "רשפיה רשפי איש שלהבת י"ה", והן השלהבות של איש ואשה, ששם א"ש א"ש, ושם י"ה. איש כמו שנאמר "יהו"ה איש מלחמה", שנטל נקמות מפרעה ומעמו. אשה, זו שכינה שנאמר בה "מצא אשה מצא טוב וגו"</p>
--	--

– מאיר התיקון –

סתוימא הוא - פי' כמו שהמלכות יושבת על כסא הכבוד שבבריאה כך שלמה יש על כסא המלכות שהוא דוגמת כסא של המלכות (מ"מ).

ועי' דע"ה ח"ב קטז ע"ד: מ"ש רז"ל פסיקתא (פיסקא זכור) ומדרש תהלים (מזמור ט) ותנחומא (סוף תצא פרק יא) כי אין שמו שלם ואין כסאו שלם כל זמן שזרעו של עמלק בעולם, [ורש"י ז"ל בסו"פ בשלח (יז טז) כתב נשבע הקב"ה שאין כו', הנה זה הלשון שהיה שבועה על זה לא מצאתי בהמדרשים שבידינו, אמנם אמרו שם כי היה השבועה שלא להשאיר מזרעו של עמלק ושלא לקבל ממנו גרים, וע' פדר"א (פרק מד) ובמכילתא (סוף בשלח). אבל אותה השבועה שאמר רש"י ז"ל, לא מצאתי במדרשים שבידינו, אמנם הנה בתיקונים נמצא מעין זה, דאמרו שם (תיקון כב דף עו ע"א, וכן בתיקוני ז"ח לז ע"ב) דאומא אומי דלא יתיב על כרסייא עד דיתמחון מעלמא. ואולי רש"י ז"ל מדעת עצמו ומרוח קדשו כתב כן, כי כן מורה פשט הכתוב (שמות יז טז) כי יד על כס י"ה, אמנם הרמב"ן שם אמר שם על דברי רש"י ז"ל שהוא מדרש חכמים].

²⁸¹ "ולא ח"י נמחק בגכ"ל, וכמקומו איתא "ולא ח"י".

²⁸² עי' שער רוה"ק י ע"ב: א"ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י"ה הנפרד מן ר"ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ר"ה שהם קב"ה ושכינתיה. ועי' פע"ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י"ה עם ר"ה בשם כל ישראל. שזה אר"א.

²⁸³ היינו על אף שהמילה כתוב שלהבתיה בפסוק, אבל הוא דורש את זה כשלהבת של שם י"ה. עי' פת"ש אבי"ע כא, וז"ל ושמות החכמה מילוי מ"ה דהו"ה בסוד חכמה כח מ"ה, וכן בינה הכל שמות אה"ה זה ידוע, ושמות הגבורה בסוד שם אלקים בנקודות או בגילופי יוד"ן, ובאחוריים הפנימי סוד שם י"ה, והוא כמ"ש (שיה"ש ח ו) שימני כחותם וגו' כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה רשפיה רשפי איש שלהבת י"ה, כי עיקר האהבה הוא דביקותא דרוחא ברוחא בסוד אש ואש דבאיש ואשה שבהם ב' אותיות י"ה, שמצד הדין הנמצא במאורות שהוא גורם חסרון בתחתונים תשוקת הנבראים ומאורות התחתונים למלאות חסרונם, והוא סוד (בראשית ג טז) ואל אישך תשוקתך בסוד הצמצום וחפירה שביסודה שרצונה להתמלאות מיסוד דזכורא, והוא סוד כוונה פנימית של הגבורות כדי שיתגבר התשוקה בתחתונים להתמלאות מאור עליון מבאר מים חיים.

שלהובין דאשא כו' - שהן אש ואש דאיש ואשה²⁸⁴, וי"ה דבהון כמו שמפרש והולך, וזהו רשפיה, רשף י"ה, רשפי אש, וכן בשלהבת: **איש דנטל כו' -** דהוא מקני בשבילנו: **אשה כו' -** דאנחנו דבקים בה, בה', ויפק רצון (משלי יח כב)²⁸⁵, ומצא טוב עמה, טוב ה' לכל (תהלים קמה ט)²⁸⁶:

<p>דבר אחר "שימני כחותם", כ"ח ת"ם. כ"ח זו השכינה העליונה, כ"ח מ"ה מן חכמה, ועליה נאמר "ועתה יגדל נא כח אדני". ת"ם זה ישראל שלמעלה, שעל שמו נקרא יעקב, תם, כמו שנאמר "ויעקב איש תם". ומשום שהוא דמות של חותם האמת של מעלה, נאמר בו "תתן אמת ליעקב". ומי שעוסק בתורה שנקראת תורת אמת, צורתו חקוק למעלה באותו חותם אמת. ומי שמשקר בה, כאלו הפיל את התורה למטה, זהו שנאמר "ותשלך אמת ארצה". ובאותו זמן, נופל צורתו וחותמו למטה, ונופל מזלו, ומסתלק אותו כח ממנו. באותו זמן סמא"ל וכחו, שהם חיות ובהמות ועופות טמאים, רודפים אחריו, זהו שנאמר "וילכו בלא כח לפני רודף".</p>	<p>דבר אחר "שימני כחותם", כ"ח ת"ם. כ"ח זו השכינה העליונה, כ"ח מ"ה מן חכמה, ועליה נאמר "ועתה יגדל נא כח אדני". ת"ם זה ישראל שלמעלה, שעל שמו נקרא יעקב, תם, כמו שנאמר "ויעקב איש תם". ומשום שהוא דמות של חותם האמת של מעלה, נאמר בו "תתן אמת ליעקב". ומי שעוסק בתורה שנקראת תורת אמת, צורתו חקוק למעלה באותו חותם אמת. ומי שמשקר בה, כאלו הפיל את התורה למטה, זהו שנאמר "ותשלך אמת ארצה". ובאותו זמן, נופל צורתו וחותמו למטה, ונופל מזלו, ומסתלק אותו כח ממנו. באותו זמן סמא"ל וכחו, שהם חיות ובהמות ועופות טמאים, רודפים אחריו, זהו שנאמר "וילכו בלא כח לפני רודף".</p>
--	--

כ"ח מ"ה - דחכמה כולל שניהם, והוא מ"ה, עשר אתון, והיא כ"ח אתון עובדא²⁸⁷ דבראשית, ועמש"ל (לט ע"א לט ע"ב): **תתן אמת כו' -** הא' הוא מאימא כמש"ל (סז ע"ב &) **ושריא בהון א'.** דמסטרית דו' נק' תם, דהוא תם בצורתיה, פשוט מכל צד, ו'. וא' באמצע²⁸⁸, והוא א' דאהיה, דנחית ביה בשמא מפרש²⁸⁹, להשלימו בדם²⁹⁰, חותם דתם, להשלים כאן וכאן: **דאינון חיוון כו' -** ר"ל, למ"ש בסוף פרק כ"ג דשבת (קנא ע"ב) אין חיה שולטת באדם כו'²⁹¹, דאסתלק מיניה דיוקנא דאדם, וע' בסוף פרשת משפטים (קכה ע"ב)²⁹² והוא חותם אמת כנ"ל:

– מאיר התיקון –

²⁸⁴ עי' סוטה יז ע"א: דריש ר"ע: איש ואשה, זכו, שכינה ביניהן, לא זכו, אש אוכלתן. פי' רש"י: שכינה ביניהם - שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן יו"ד באיש וה"י באשה.
²⁸⁵ לשון הפסוק בשלמות היא: מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'. ועי' לעיל לט ע"ב: אין אדם מפיך רצונו מה' אלא בזאת דעלה אתמר (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'.
²⁸⁶ עי' זהר ח"א ל ע"ב הוב"ד במלואים אות (נג).
²⁸⁷ דהיינו דפסוק בראשית עי' לעיל יד ע"א. ועי' לעיל לג ע"ב: **כ"ח אתון כו' -** דפ' ראשון בראשית כו', והוא כ"ח אתון דמילוי המילוי דשם שהוא בבינה.
²⁸⁸ עי' (&): שבשם מ"ה וא"ו הא' באמצע מגיע מאימא.
²⁸⁹ עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש.
²⁹⁰

²⁹¹ אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה שנאמר אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו.
²⁹² ז"ל: ודניאל דאסתמר מהאי כד רמו יתיה לגובא דארייותא אשתלים בצולמא דמאריה ולא שני צולמיה לצולמא אחרא ועל דא דחלו ארייותא מניה ולא חבלוהו וההוא רשע בשעתא דמלכותא אתעדי מניה (עי' דניאל ד כט) ועם חיות ברא והוהו מדוריה אעדי צולמא דאנפוי מניה ומההוא יומא לא אתחזי צולמיה (ביה) צולמא דבר נש וכל בעירא דאתי אתחזי ליה צולמא דזינייה ונוקביה והו אתיין עליה כלהו ובכמה זמנין הו אכלין ליה חיות ברא בר דאתגזר האי עונשא עליה בגין דכתביב (חבקוק א') והוא במלכים יתקלס בגין כך כלא יתקלסו ביה כל ההוא זמנא:
 תרגום: ודניאל שנשמר מזה, כשזרקוהו לגב האריות, השתלם בצלם רבונו, ולא שנה צלמו לצלם אחר, ולכן פחדו ממנו האריות ולא חבלו בו. ואותו רשע, בשעה שהועברה ממנו מלכותו, ומדורו היה עם חיות השדה, הועבר ממנו צלם פניו, ומאותו יום לא נראה צלמו של אדם, וכל בהמה

<p>אם תב בתיובתא תב ההוא כח לגביה דאיהי שכינתא עלאה בההוא זמנא אתקיים ביה (&) ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך מאי אדם הא אוקמוהו אל תקרי אדם אלא אדום ולאומים ולאום מלאום יאמין (&) בההוא זמנא אומה דישראל יתקפון (נ"א יתגברון) על אומה דעשו בחילא דהאי כח דאתלבש בשבע תיבין דעובדא דבראשית כח²⁹³ אתון שכינתא עלאה שבע תיבין כלילן בשכינתא תתאה:</p>	<p>אם שב בתשובה, שב אליו אותו כח שהיא השכינה העליונה. באותו זמן מתקיים בו "ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך". מה זה אדם, הרי פרשוהו (&) "אל תקרי אדם אלא אדום". ולאומים, "ולאום מלאום יאמין". באותו זמן, האומה של ישראל יתחזקו (יתגברו) על האומה של עשו, בחיל של הכח הזה שהתלבש בשבע תיבות של מעשה בראשית, עשרים ושמונה אותיות, השכינה העליונה, שבע תיבות כלולות בשכינה התחתונה.</p>
---	---

אם תב כו' - וזהו שבקש משה, ועתה יגדל כו' (&) כנ"ל: **בההוא זמנא אתקיים כו' -** דנגזר עליו ואתייהב חלופיה, ועי' בז"ח (מג ע"ג נד ע"ב) פתח ר"א ואמר, מאשר יקרת כו'²⁹⁴, ע"ש כל הענין. והוא אשר נאמר, הבן יקיר כו' (&) ²⁹⁵: **בההוא זמנא כו' -** כנ"ל אלא אדום: **דאתלבש בשבע כו' -** כמ"ש דכ"ח אתון הן דשכינה עלאה, וז' תיבין דקרא הן דשכינה {עו ע"ב} תתאה, וכמו בשם ע"ב²⁹⁶:

<p>והאי כ"ח איהו רזא דכ"ח פרקין דעשר אצבעות דבהון (&) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל ובגין דא אוקמוהו זכרונם לברכה למי נושאים כפים לרום השמים²⁹⁷</p>	<p>והכ"ח הזה הוא סוד של עשרים ושמונה פרקים של עשר אצבעות, שבהם "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל". ולכן פרשוהו זכרונם לברכה (&) למי נושאים כפים, לרום השמים, שצריך להעלות הכח הזה לחכמה, וזהו</p>
--	--

– מאיר התיקון –

שבאה נראה לה בצלם של מינה ונקבתה, וכולם היו באים עליו, ובכמה פעמים היו אוכלות אותו חיות השדה. זולת שנגזר עליו העונש הזה, משום שנאמר "והוא במלכים יתקלס", לכן כולם התקלסו בו כל אותו זמן.
²⁹³ נדצ"ל כ"ח.

²⁹⁴ ז"ל: פתח רבי אלעזר ואמר מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך מאשר יקרת יקר מבעי ליה והכי אצטריך מאשר אתה יקר בעיני מהו יקרת מכלל דאיהו מגרמיה אתיקר הכי הוא ודאי דכל ב"נ דאיהו בחיובא קמי קב"ה בקדמיתא הוא מזלזלא ותועבה איהו קמי קב"ה ובתרא דאמלך ותב מחוביה השתא אתיקר איהו מגרמיה וקב"ה קארי עליה ואמר מאשר יקרת את מגרמך יקרת.

תרגום: פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה מג) מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך מאשר יקרת יקר היה צריך להיות וכך צריך מאשר אתה יקר בעיני מה זה יקרת מכלל שהוא מעצמו התכבד כך הוא ודאי שכל אדם שהוא בחובה לפני הקדוש ברוך הוא בראשונה הוא מזלזל והוא תועבה לפני הקדוש ברוך הוא ואחר שנמלך ושב מחטאו כעת הוא התכבד מעצמו והקדוש ברוך הוא קורא עליו ואומר מאשר יקרת אתה מעצמך יקרת.
²⁹⁵ ספר הליקוטים - ספר מלכים א - פרק ד

היא אומרת כי בתוך עמה היא יושבת, ואינה רוצה להתפרסם עוד ללכת בגלגולים, בהיותה יושבת בין הצדיקים בג"ע, לחזות בנועם ה'. אז בא אחד מן השרים העומדים שם, מיכאל שר ישראל, ואומר אבל בן אין לה, הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועים, כי בן פורת יוסף ולא זכה עדין לגאול, וכבר הגיע הזמן ואישה זקן, בסוד נער הייתי גם זקנתי, א"כ ראוי הוא שיותן לה הבן, ובזה יתוקן הטורח של הגלגולים, ובזה לא תשוב היונה לבא שם עוד.***

בית עולמים - דף קל ע"א - ד"ה סוד @@@@
בסדר ירידת המוחין וכל תיקוניו כידוע. וז"ש וכתוב בך יברך ישראל כו'. מביא ראי' שכל תקוני ז"א מע"ק תלוי ע"י עבודת ישראל דלתתא והוא באור הכתוב שאמר יעקב ליוסף בך יברך ישראל כידוע בכל ישראל מתיחסים ע"ש יוסף כמ"ש הבן יקיר לי אפרים והרבה פסוקים כמוהם ואמר שע"י יבורך ישראל דלעילא וגם נרמז בו סוד הכמוס הזה שע"י ישראל דלתתא גורמים הארת ע"ק לז"א. וידוע כי יוסף זכה לעינא

²⁹⁶ ***עי' זהר ח"א ז ע"ב ע"ב ר"ו ???

²⁹⁷ עי' זהר (ח"ב סז ע"א), כי כל הרמת יד אשר לשם שמים הוא תיקון גדול, לנטלא מאינון ברכאן דלעילא ולארקא לתתא ועי' לעיל לט ע"א בגר"א ד"ה ושוב בדגש ואינון.

<p>דצריך האי כח לסלקא ליה לגבי חכמה ודא איהו רום שמים ואיהו י"וד ה"א ו"או ה"א דשאר ביעשר אצבעאן על האי כח ואיהו חכמה כ"ח מ"ה והאי כח עליה אתמר (&) ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך לעמוד בצלותא דעמידה בהיכל המלך סתם דא אדנ"י דסליק לחושבן היכל:</p>	<p>רום השמים. וזהו י"ד ה"א וא"ו ה"א ששורה בעשר אצבעות על הכח הזה, והוא חכמה, כ"ח מ"ה. והכח הזה נאמר עליו "ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך", לעמוד בתפלת העמידה. בהיכל המלך סתם זה אדנ"י, שעולה לחשבון היכל.</p>
--	--

והאי כ"ח איהו כו' - כמו שמפרש והולך, דיו"ד אתוןן הוא בחכמה, וכ"ח פרקין בבניה, וע"ל (לט ע"ב) כל הענין הזה:

<p>והאי כ"ח איהו רוא דיהו"ה אלהינו [סח ע"ב] יהו"ה כו"ו במוכס"ו כו"ו ועליה אתמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו דאיהו²⁹⁸ כח דאתלבש בתרין דרועין דאינון חסד וגבורה וצריך לסלקא ליה לגבי י' דאיהו רום שמים ולנחתא ליה לגבי ו' דאיהו שמים דעליה אתמר ואתה תשמע השמים (מלכים א' ח לב) כד נחתא ליה לגבי עמודא דאמצעייתא למפרק בה לישראל בנוי וכד סליק לה לגבי רום השמים דאיהו י' למיטל נוקמא מעמלק:</p>	<p>והכ"ח הזה הוא הסוד של יהו"ה אלהינו יהו"ה, כו"ו במוכס"ו כו"ו, ועליו נאמר (&) "כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו", שהוא כח שהתלבש בשתי זרועות, שהן חסד וגבורה. וצריך להעלותו ל', שהוא רום השמים, ולהורידו לו', שהוא שמים, שעליו נאמר "ואתה תשמע השמים". כשמורידו אל העמוד האמצעי, לגאול בו את ישראל בנוי, כשמעלה אותה לרום השמים, שהיא י' לקחת נקמה מעמלק.</p>
---	--

דצריך האי כח לסלקא כו' - לייחד י"ה. וה"א זאת דכח, אתפשטת ואתלבשת בחו"ג, דאינון כמ"ש למטה, דאיהו כח דאתלבש כו', ולכן צריך להגביה הידים לרום חכמה: ואשר כח בהם כו' - להתלבש כח הזה בהיכלא מלכות, להעמיד שם בצלותא דעמידה כמו שמפרש והולך: והאי כח איהו כו' - שהן בב' ידים, בכל יד י"ד אתוןן בי"ד פרקין: ועליה אתמר כו' - ע"ל (לט ע"א &): *ואיהו כח דאתלבש כו' - כצ"ל, ור"ל ולכן וצריך לסלקא בנשיאת כפים, ואחר הברכה לנחתא, להוריד האי כח לגופא, לשמים, וכמ"ש (ספר הבהיר אות קלח²⁹⁹) דאסור יותר מג' שעות להגביה, ולכן עשוי הידים בענין זה להגביה ולהוריד: לנחתא לה לגבי שמים - ר"ל, דכתיב (דברים לב מ) כי אשא אל שמים ידי ואמרתי כו', ור"ל מתחילה אשא אל רום שמים, ואח"כ אשיב אל שמים ידי, ואז בנשיאת יד, אשיב נקם לצרי כו' (שם מא): וכד סליק לה כו' - דהוא ה' לגבי יו"ד³⁰⁰, על כס י"ה (שמות יז טז):

<p>ודא איהו והיה כאשר ירים משה ידיו ואיהו יד ו' ואיהו יו"ד ואיהו י"ה ולבתר נחית האי כ"ח לגבי וא"ו דאיהו י"ג מכילן דרחמי למפרק לבנוי דישראל כמה דאת</p>	<p>וזהו "והיה כאשר ירים משה ידיו", והיא יד ו', והוא יו"ד, והוא י"ה. ואחר כך יורד הכ"ח הזה לוא"ו, שהוא י"ג מדות הרחמים, לגאול את בני ישראל, כמו שנאמר "וברחמים גדולים אקבצך". וכ"ח בוא"ו הזה השתלם³⁰¹ ונעשה א"ם. באותו</p>
--	--

- מאיר התיקון -

²⁹⁸ ואיהו (גר"ל).

²⁹⁹ ז"ל: ומאי ניהו תורת אמת, דבר שמורה על אמיתות העולמים ופעולתו במחשבה והוא מעמיד עשרה מאמרות שבהם עומד העולם והוא אחד מהם, וברא באדם כנגד אותם עשרה מאמרות עשר אצבעות ידים, וכשהיה משה מרים ידו ומכוין במיעוט כוונת הלב באותה המדה הנקראת ישראל ובתוכה תורת אמת ורומז לו עשר אצבעות ידיו שהוא מעמיד את העשרה, ואם לא יעזור את ישראל לא יתקיימו העשרה מאמרות בכל יום ויום הלכך וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו וגבר עמלק (שם) וכי היה משה עושה שייגבר עמלק דכתיב וכאשר יניח ידו וגבר עמלק, אלא אסור לו לאדם לשהות שלש שעות כפיו פרושות השמים:

³⁰⁰ צ"ע קצת בזה שמשמע שזה חיבור או"א שהם שתי רעין שלא מתפרשים ועי' @@@@

³⁰¹ 27

<p>אמר (ישעיה נד ז) וברחמים גדולים אקבצך וכ"ה בהאי וא"ו אשתלים ואתעביד א"ם בההוא זמנא (&) כי היא היתה א"ם כל ח"י ודא ח"י עלמין דבה אתמלי ואשתלים בח"י ברכאן דצלוחא:</p>	<p>הזמן, "כי היא היתה א"ם כל ח"י", וזהו ח"י העולמות, שבו התמלא³⁰² והשתלם³⁰³ בח"י ברכות התפלה.</p>
---	---

ואיהו יו"ד כו' - דריש בג' אופנים יד ו' דעמודא דאמצעיתא, והן אותיות יוד, דמרים לגבי יוד, ומתחברים י"ה, והוא ג"כ ידו, דד"ו נעשה ה': ולבתר נחית כו' - כנ"ל אל שמים ידי, ולכן מביא ראיה למעלה, ועליה אתמר (&) ואתה תשמע כו': כד"א וברחמים כו' - מביא ראיה דשם י"ג מכילן דרחמי, דכתיב אצל רחמים דבת"ת גדולים, וכמש"ל (סו ע"א &): בהאי וא"ו כו' - י"ג להשלים א"ם: בההוא זמנא כי היא כו' - דבה אתמלי, דמחיים דילה נק' חי, ואשתלם בצלוחא, במלכות דהיא צלוחא, ומתמלאין ע"י ח"י ברכאין בה. ור"ל בזה סיפא דקרא הנ"ל, ואמרתי חי אנכי, חי מסט' דאנכי³⁰⁴, לעולם במלכות:

:Commented [YL41]

<p>ה"א ה"א תליין מן ב' (עו ע"ב) ה"ה דאינון ה"א ה"א בחושבנא י"ב ומנייהו תליין אתוון כפולים ואינון תליין מן תריין ה"ה פשוטות ובהון סלקין לחושבן י"ד ודא איהי כי י"ד על כס י"ה (שמות יז טז) וכן וא"ו י"ג מכילין דתליין מן ו"ו פשוטות ובה אשתלים י"ד ודא איהו (משלי יא כא) יד ליד לא ינקה רע דא עמלק לעילא ותתא נטיל נוקמא מניה נטיל נוקמא לעילא בי"ד ולתתא בי"ד ודא איהו הנה י"ד ה' הויה ו' ו' ה"א (נ"א ו' וה"א עם ו') וה"ה³⁰⁵ אינון כ"ה יו"ד כ' ותליין מן יו"ד פשוטה הרי כ"א בחושבן אהי"ה וסליק כלא מ"ט אנפין דאורייתא כגוונא דא כ"ה דאיהו תמניא ועשרין אהי"ה דאיהו כ"א הרי מ"ט וכלא יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א מ"ה יו"ה ד' עולה לארבעים ותשע.</p>	<p>ה"א ה"א תלויים מן שנים ה"ה, שהם ה"א ה"א בגימ' י"ב. ומהם תלויות אותיות כפולות, והם תלויים משנים, ה"ה פשוטות, ובהם עולים לחשבון י"ד. וזהו "כי י"ד על כס י"ה". וכן וא"ו, י"ג מדות, שתלויות מן ו"ו פשוטות. ובה השתלם י"ד. וזהו "יד ליד לא ינקה רע", זה עמלק, למעלה ולמטה, לוקח נקמה ממנו. לוקח נקמה למעלה בי"ד, ולמטה בי"ד, וזהו "הנה י"ד יהו"ה הויה". ו' ו' ה"א (ו' וה"א עם ו') וה"ה, הם כ"ה, יו"ד כ', ותלויים מן יו"ד פשוטה, הרי עשרים ואחת, כחשבון אה"ה. והכל עולה לארבעים ותשע פנים של התורה. כדוגמא זה כ"ה, שהיא שמונה ועשרים, אה"ה שהוא עשרים ואחת, הרי ארבעים ותשע, והכל יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, מ"ה יהו"ה, ד' עולה לארבעים ותשע.</p>
--	---

הא הא כו' - הכלל בזה דדריש חושבן האות מלאה, והאות פשוטה, דורש בכללות לאחד: {עו} ע"ג} ומנייהו תליין אתוון כו' דתליין כו' - ר"ל, ה"א ה"א הן ו' כפולות, וה"ה הכללות בה' כפולות, הן ז' כפולות דכפולות בשם, אבל וא"ו הוא פשוט בשם פעם א', ולכן מיניה י"ב פשוטות, דבשביל המילוי אינו נקרא כפול: דא עמלק - ר"ל, דהוא נקרא רע: לעילא ותתא כו' - ר"ל, משרו וממנו, כמ"ש (&) יפקוד כו', והוא בב' ידים, דכתיב (&) אף ידי כו' וימיני כו', והן ב' יד הנ"ל דוא"ו, ודב' ההי"ן כנ"ל: ודא איהו יד ה' כו' - מביא ראיה שמכות ממנה על צרי: *ואו"ו ה"א ה"א

- מאיר התיקון -

27 ³⁰²

27 ³⁰³

³⁰⁴ עי' ז"ח (מא ע"א): וע"ד כתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה, דאינון כללא דזכור ושמור אנכי ולא יהיה לך. אנכי כללא דכל פיקודי אורייתא, דאינון בכלל זכור, ואיקרון מצות עשה. אנכי כללא דדכר ונוקבא כחדא:

³⁰⁵ ו' ו' ה"א (נ"א ו' וה"א עם ו') וה"ה" נמחק כג"כ וזמקומו איתא "וא"ו י' ה"א ה"א ה"ה אינון כ"ח".

ה"ה אינון כ"ח - כצ"ל, ור"ל הוא כ"ח הנ"ל דאימא, ויו"ד י', כ"א ג"כ אהי"ה דאימא, והוא מ"ט שערים שלה, כמו שמפרש והולך:

<p>לבושא דיו"ד חסד לבושא דה"א גבורה לבושא דוא"ו תפארת לבושא דה"א מלכות נצח קשורא דיליה חסד ה"ד (תהלים טו יא) נעימות בימינך נצח הוד קשורא דיליה גבורה צדיק קשורא דיליה עמודא דאמצעייתא דגוף וברית חשבין חד מלכות שלימו דלהון איהי שלימו דעלאין ותתאין:</p>	<p>הלבוש של יו"ד חסד, הלבוש של ה"א גבורה, הלבוש של וא"ו תפארת, הלבוש של ה"א מלכות. נצח הוא הקשר שלו עם חסד, זהו שנאמר "נעמות בימינך נצח". הוד הקשר שלו גבורה, הצדיק הקשר שלו העמוד האמצעי, שגוף וברית נחשבים לאחד. המלכות היא השלמות שלהם, היא שלמות העליונים והתחתונים.</p>
---	--

לבושא דיו"ד כו' - מפרש והולך שמ"ט מתפשטין בז"ת כידוע: מלכות שלימו כו' - ה' אחרונה, כנ"ל משלים לד' ולז' לשניהן:

<p>כתר עליון דא איהו שלימו דחמשיין שערי בינה³⁰⁶ ודא איהו דלא אתיהיב למשה דעליה אתמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט ועליה אמרו זכרונם לברכה במופלא ממך אל תדרוש וכו', משום שהוא מקור שאין לו סוף, ובמקור שאין לו סוף, מי יכול להשיג ולמצא לו (סוף).</p>	<p>כתר עליון זוהי שלמות של חמשים שערי בינה, וזהו שלא נתן למשה, שעליו נאמר "נתיב לא ידעו עיט". ועליו אמרו זכרונם לברכה (חגיגה יג ע"א) "במופלא ממך אל תדרוש וכו'", משום שהוא מקור שאין לו סוף, ובמקור שאין לו סוף, מי יכול להשיג ולמצא לו (סוף).</p>
---	--

כתר - דחו"ב הן בפרקי האצבעות, כ"ח ומ"ה ומתגלין, משא"כ כתר עליון: מקור כו' - עי' ברע"מ פ' בא (מב ע"ב)³⁰⁸ ובמקור לית סוף לעולם:

<p>קם סבא³⁰⁹ ושאל ואמאי אתקשר נצח עם חסד³¹⁰ כמה דאוקימנא נעימות בימינך נצח (תהלים טו יא) וכן הוד עם גבורה אלא בגין דדרועא ימינא לא אית ביה אלא תלת פרקין וכן בשמאלא ובגין דא אתקשר שוקא ימינא דאית בה תלת פרקין עם</p>	<p>קם הזקן ושאל, ולמה נקשר נצח עם חסד, כמו שבארנו "נעמות בימינך נצח". וכן הוד עם גבורה. אלא שמשום שבזרוע הימין אין בה אלא שלשה פרקים, וכן בשמאל, ולכן נקשר שוק ימין שיש בה שלשה פרקים עם זרוע ימין, להשרות בו ה"א. וכן זרוע שמאל עם שוק שמאל, להשרות בו ה"א. וכן גוף וברית הם ו' ו', ושורה בהם א', שהיא האם, ונעשו י"ג, וא"ו.</p>
--	---

– מאיר התיקון –

³⁰⁶ עי' ביאורים ח"א כ ע"ב שהוא שער הנ' הכולל כל המ"ט והוא נקרא כתר עליון, כמ"ש הרב בשער א"א פרק יג.

עי' דברי רבינו בס"י ד ע"א ז"ל: בחו"ב נברא העולם וכל היחוד הוא בכתר והתפשטותו למטה שהוא סוד הדעת, מזלא קדישא, ע"כ, ולפי זה נראה שכוונתו לזה שכל הג"ר נחשבים כחד - עי' ע"ח שער מטי ולא מטי פרק ב, דהג"ר הם כחד חשיבן.

³⁰⁷ עי' תז"ח ה ע"ד (לש"ו).

³⁰⁸ עי' מלואים אות (נד).

³⁰⁹ עי' ביאור רבינו בתז"ח י ע"ג ז"ל, סבא כו' - ר"ל אדה"ר שהוא דרגא דחכמה ישראל סבא, ועי' עוד שם לט ע"ב. ועי' שם מט ע"א וז"ל סבא עילאה - אדה"ר כמ"ש לקמן והוא עילאה על כל, עכ"ל. עי' שער מאמרי רשב"י (יב ע"ב): דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם משורש נשמתו ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש בהווא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה בכל ס' התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה ודע כי לפעמים אותה הנפש של הצדיק ההוא מתלבשת בהווא חלוקא דרבנן ולפעמים מתלבש גם הרוח. ולפעמים גם הנשמה. ואמנם בהיותו בא בבחי' נפש בלבד אז הוא בצורת טעין חמרי כי הוא רמז אל הנפש שמעולם העשיה.

³¹⁰ ר"ל כי הרי הם אינם נמשכים כא' שהגוף מפסיק ביניהם וא"כ צריך טעם למה אתקשרו עי' לקמן פב ע"ב בגר"א (לש"ו).

<p>דרועא ימינא לשריא ביה ה"א וכן דרועא שמאלא עם שוקא שמאלא לשריא ביה ה"א וכן גוף וברית אינון ו' ו' ושריא בהון א' דאיהי אימא ואתעבידו י"ג וא"ו יו"ד שריין בעשר אצבעאן דידין ובעשר אצבען דרגלין משום דאתחלתא דשמא קדישא מחכמה שריא דאיהי באצבעאן:</p>	<p>יו"ד שורים בעשר אצבעות של הידים ובעשר אצבעות של הרגלים, משום שתחלת השם הקדוש מתחילה מחכמה שהיא באצבעות.</p>
---	--

אלא בגין כו' – וכל א' צריך למהוי כלול מו"ק, והן ה"א ה"א כמו שמפרש והולך: **וכן גוף כו' א' –** והוא בלב, אימא, בגוף ת"ת: **יו"ד כו' –** כנ"ל, שהוא חכמה, ולכך נושאין לשרשם, והוא מספר יו"ד, כ', והכל מ"ה: **משום דאתחלתא כו' –** ר"ל, לכך רמיזא באצבעאן, דבנשיאתם הם למעלה, וכן סיומא ברגלין, דבחכמה ראש וסוף כידוע (זהר ח"ג כו ע"ב)³¹¹:

<p>כתר עלאה³¹² שריא ברישא דבר נש דתמן מחשבה סתימאה וכמה דמחשבה איהי סתימא כך איהו סתים אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר כתר דרישא עלאה ארבע יסודין דגופא בהון שריא יהו"ה ודא איהו (&) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו בראתיו דא נשמתא קדישא דאיהי עולם המחשבה יצרתיו דא רוח ממלא דמיניה חיוון (נ"א חיין) ממללין עשיתיו דא נפש דתמן עשייה דשריא ברמ"ח פקודין:</p>	<p>כתר עליון שורה בראש האדם, ששם המחשבה הנסתרת. וכמו שמחשבה היא נסתרת, כך הוא נסתר. אין סוף נקרא מבפנים, כתר עליון מבחוץ. כתר הראש העליון, ארבע יסודות הגוף, בהם שורה יהו"ה. וזהו "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו". "בראתיו", זו הנשמה הקדושה, שהיא עולם המחשבה. "יצרתיו", זו רוח מדברת, שממנה החיות (החיים) מדברות. "עשיתיו" זו הנפש, ששם עשיה, ששורה במאתים ארבעים ושמונה מצוות.</p>
--	---

כתר כו' – קוצו של יוד: **ארבע כו' –** ר"ל, הויה פשוטה הנ"ל: **ודא איהו כו' –** סיפא דקרא בראתיו כו', על נר"ן כמו שמפרש והולך: **ממללין –** כמ"ש חשמ"ל³¹³: **פקודין –** במעשה:

– מאיר התיקון –

³¹¹ ז"ל: קדמאה אפיק ראש וסוף מאן ראש דא נקודה עלאה דאיהי רישא דכלא סתימאה דקיימא גו מחשבה ועביד סוף דאקרי סוף דבר אבל להתם אין סוף לאו רעותין לאו נהורין לאו בוצינין בהווא אין סוף כל אלין נהורין ובוצינין תליין לאתקיימא בהו ולא קיימי לאתדבקא מאן דידיע ולא ידע לאו איהו אלא רעו עלאה סתימאה דכל סתימין אין.

תרגום: הראשון הוציא ראש וסוף, מי הראש זו הנקודה העליונה, שהיא ראש של הכל, הסתום שעומדת בתוך המחשבה, ועושה סוף שנקרא סוף דבר, אבל לשם אין סוף אין רצונות ואין אורות ואין נרות, באותו אין סוף כל האורות והמאורות הללו תלויים להתקיים בהם, ולא עומדים להשגה {להתדבק}@@@, מי שיודע ולא יודע, אינו אלא רצון עליון סתום של כל הסתומים, אין.

³¹² כאן רואים שהמ"ס הוא הנקרא בשם כתר עלאה (דע"ה ח"א ח ע"א).
³¹³ עי' לעיל כו ע"א: כד מתחברן אתוון אקרי חשמ"ל חיות אש ממללן זמנין חשות זמנין ממללות ובגיניהו אתמר גדול העונה אמן יותר מן המברך בגין דמתחברין חתן וכלה תמניא אתוון כחדא.

מלואים

(א) עי' זהר ח"א ה ע"ב: ואנא שמענא מאבא דאמר הכי ודייק את לאסגאה³¹⁴ תחום שבת שבתותי דא עגולא ורבוועא דלגו ואינון תרין ולקביל אינון תרין אית תרי קדושת דאית לנא לאדכרא חד ויכלו³¹⁵ וחד קדוש³¹⁶ ויכלו אית ביה תלתין וחמש תבין ובקדושה דאנן מקדשין תלתין וחמש תבין וסליק כלא לשבעין שמהן דקב"ה³¹⁷ וכנסת ישראל אתעטר בהו ובגין דעגולא ורבוועא³¹⁸ דא אינון שבתותי³¹⁹ כלילן תרוייהו בשמור³²⁰ דכתיב תשמורו [דהא] (דא) שבת עלאה³²¹ הכא לא אתכליל בשמור אלא בזכור³²² דהא מלכא עלאה בזכור אסתיים ועל דא אקרי מלכא³²³ דשלמא דיליה ושלמא דיליה זכור איהו

תרגום: ואני שמעתי מאבא שאמר כך, ודייק "את" לרבות תחום שבת. "שבתותי" זה העיגול והריבוע שבפנים, והם שנים, וכנגד אותם השנים יש שתי קדושות שיש לנו להזכיר, אחד ויכולו ואחד קידוש. ויכולו יש בו שלשים וחמש תיבות, ובקידוש שאנו מקדשים יש שלשים וחמש תיבות, והכל עולה לשבעים שמות שהקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל מתעטרים בהם. ומשום שהעגול והריבוע הזה הם שבתותי, שניהם כלולים בשמור, שכתוב "תשמורו". שהרי השבת העליונה כאן לא נכללה ב"שמור" אלא ב"זכור", שהרי המלך העליון סתום ב"זכור", ועל זה נקרא מלך שהשלוש שלו. והשלוש שלו הוא "זכור".

(ב) עי' זהר ח"ג קסא ע"ב: ות"ח (כך הוא)³²⁴ כד ברא קב"ה עלמא אסרא³²⁵ (ס"א אסדר)³²⁶ לימא³²⁷ דאוקיינוס דאסחר כל ישובא דעלמא וישובא דכל שבעין אומין כלא אסחר לירושלם

– מאיר התיקון –

³¹⁴ מרכבת המשנה וחיותיה ואופניה ב' אלפים אמה לכל סטר, כי גם בהם צריך לנהוג קדושה ואין להכניס בימי הקלי' וחול, חלילה וחס (רח"ו). ועי' שעה"כ סג ע"ב.
³¹⁵ ת"ת (רח"ו).

³¹⁶ מלכות (רח"ו). ויכולו נגד בינה, וקדושה דאנן מקדשין וממשיכין היא תבונה, שהיא נותנת מוחין וינקא לבנין (יהל אור).

³¹⁷ הם ע' אותיות דע"ב מ"ה ס"ג ב"ן קס"א קנ"א קמ"ג עולים ע' שמהן שהם האורות היורדים בשעת קידוש לז"ן (רח"ו). שהן ע"ב שמות עם יום הששי, שע"ב שמות הן ע' שמות וב' הן כללם (יהל אור).

³¹⁸ מלכות אות סמך, ות"ת עם קצוותיו ריבוע, רוכב על עיגוליא, והם ד' רוחות שבו, ב' דרועין וב' ירכין ות"ת עילאה ויסוד תתאה הרי י"ג (רח"ו).

³¹⁹ ת"ת (רח"ו).
³²⁰ כי יסוד שלו בת"ת נוק' הנקרא שמור (רח"ו). שזכור ושמור הן ז"נ, וכאן הן שבתות דשמור, אבל בינה דלעילא נכלל בזכור את יום השבת שהוא יסוד (יהל אור).

³²¹ בינה (רח"ו).
³²² שיסוד דידה אסתיים בת"ת ז"א הנקרא זכור (רח"ו).

³²³ בינה (רח"ו). ר"ל מלכא בינה, שלמא יסוד (יהל אור).
³²⁴ כגוונא דא (יהל אור).

³²⁵ אשרא (דפ"ו).

³²⁶ ת"ח (כך הוא) כד ברא קב"ה עלמא אסרא (ס"א אסדר) נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "במוחא עלאה דשריא לעילא כגוונא דא כד ברא קב"ה עלמא אסדר".

³²⁷ התחלת עולם מיצירה, כמש"ל (קנט ע"א) עלמא תליתאה כו', ועולם העשיה דפוס כולם, כמש"ש. והנה הים נגד יצירה, כמש"ש בפ' צו (ל ע"א) דשם גלגלי ימא כו'. וישובא הוא נגד ארץ החיים, ומירושלים מתחילין היכלין. ירושלים והר הבית ועזרות, דהן ג' מחנות. ואמר לשכת הגזית אסחר לאולם. ר"ל כל הלשכות של העזרה ג' תתאין. ולשכת הגזית היכל זכות. ואולם אהבה, ולכן פתוח לרוחה, פתוח לכל, ביתו של א"א פתוח כו'. והיכל שהוא בית, ידוע, היכל הרצון. וק"ק. ואמר שכינה וכפרת כו'. דשם ד' היכלות, ד' רגלין כו', ושכינה כתר סיום של מעלה. ואמר והכא הוא לבא כו'. דמכאן הושתת העולם, ובלבא שורה רוח החיים, והוא השכינה. ואמר ולבא דא אתזן כו'. דרישא הוא בשמי' [בשמים], כמ"ש בז"ח שיה"ש (סא ע"א), וצואר הוא הסולם, והוא תקונין דבה"מ, צוארן כו'. ואמר ימא עלאה לקבל כו' אית כו'. ר"ל כמי שהתחלת עולם כאן מן ים. וכן הוא למעלה, כמו שמפרש והולך ת"ח. וכן הוא למעלה למעלה, דבינה ג"כ נק' ים, נ' שערי בינה. ואמר ת"ח נהר דינור כו'. והוא התחלת העולם, כי שם צריכין לעבור. ואמר משבעה דליקין. שנהר דינור מתפשט לז' נהרות, כמש"ל בפ' בהעלותך (קנד ע"ב) ולכן אינון שבעין כו'. ואמר ואינון כו'. הן שבעין שכ' בפ' ירא (קח ע"א) ובז"ח שיה"ש (סח ע"ב) ועליהם ארגמן, וכמו שמפרש והולך ואינון סחרן לארבע כו'.

וירושלם באמצעות דכל ישובא שריא והיא אסחרא להר הבית והר הבית אסחר לעזרות דישראל ואינון עזרות סחרן ללשכת הגזית דתמן סנהדרי גדולה יתבין³²⁸ ותנין לית ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלחודייהו³²⁹:

ולשכת הגזית אסחר (לבית האולם והאולם) למזבח והמזבח אסחר ולבית האולם והאולם³³⁰ להיכל וההיכל³³¹ לבית קדש הקדשים דתמן שכינה שריא וכפרת וכרובים וארון³³²:
והכא הוא לבא דכל ארעא ועלמא³³³ ומהכא אתזנו כל אינון אתרי דישובא דאינון שייפי דגופא ולבא דא אתזן³³⁴ ממוחא דרישא ואתאחיד דא בדא הה"ד (שמות טו יז) מכון לשבתך פעלת יי' כגוונא דא לעילא לעילא ואיהו ברזא דמלכא עלאה³³⁵ ברזא יקירא סתימאה ימא עלאה לקביל דא [ואי תימא ואית ימא לעילא³³⁶] ודאית ימא לעילא (ואי תימא אית לעילא ימא) מן ימא וימא מן ימא:

תרגום: בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא העולם השכין (סדר) את ים האוקינוס סביב ישוב כל העולם, וישוב כל שבעים האומות כולם סביב לירושלים, וירושלים שורה באמצע כל הישוב, והיא מסובבת להר הבית, והר הבית סביב עזרות ישראל, ואותן עזרות סובבות ללשכת הגזית, ששם יושבים סנהדרין גדולה, ושנינו שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד לבדם. ולשכת הגזית סביב המזבח, והמזבח סביב בית האולם, והאולם להיכל, וההיכל לבית קדש הקדשים ששם שורה השכינה וכפורת וכרובים וארון.

וכאן הוא הלב של כל הארץ והעולם, ומכאן נזונו כל אותם מקומות הישוב שהם אברי הגוף, ולב זה נוזן ממוח הראש, ונאחז זה בזה, זהו שכתוב "מכון לשבתך פעלת ה" כדוגמא זה למעלה למעלה, והוא בסוד המלך העליון, בסוד נכבד נסתר. הים העליון כנגד זה, שיש ים למעלה מן הים, וים מן ים.

(ג) עי' זהר ח"ב צא ע"א: אנכי ולא יהיה לך אתמר ברזא דאורייתא³³⁷ ודא איהו זכור ושמור אנכי רזא סתימא וגניז בכל אינון דרגין דעלמא עלאה בכללא חדא וכיון דאתמר אנכי אתחבר כלא כחדא ברזא חדא:

– מאיר התיקון –

והן ע' נפש דישראל, ע' משפחות, וד' דגלים של ישראל, יצב גבולות עמים למספר כו'. וכל אלו סובבין הכסא. ואח"כ קרתא קדישא כו' כנ"ל. וז"ש ב' מיני עזרות, נגד נו"ה, איהו כו'. ובכלל הר הבית מחנה לוייה הוא. ואמר ולית ישיבה כו'. דתמן אתקשר דוד נעים זמירות, נעימות כו', חסדי דוד. ואמר וההוא ב"ד כו'. דשם אתדבקתא בדכורא, כמ"ש בהיכלות (רנא ע"ב) ואלקי לצור מחסי. ואמר בקיצור עד דמטא כו'. ואמר ודא הוא כח כו'. כמ"ש בתיקון כ"ב [עי"ש דף עו ע"ב] ה' אלהים חילי תוקפא. ואמר יגדל נא כו' לתתא. ר"ל לעילא לעילא בבינה, ולתתא במלכות והיכלות עד עלמין כלהו, דלמעלה אמר עד דמטא לאתר כו' ודא אתזן מן מוחא דלעילא. ר"ל מז"א באצילות. ואח"כ אמר כגוונא דא לעילא לעילא. ר"ל בבינה שמקבל מחכמה, והוא נק' מלכא עלאה כידוע. ואמר כאשר דברת כמה דאוקמוה. ר"ל כמ"ש במס' עירובין (דף כב ע"א) ארך אפים אף כו' (יהל אור).

³²⁸ דישראל ואינון עזרות סחרן ללשכת הגזית דתמן סנהדרי גדולה יתבין (נמחק ביהל אור).
³²⁹ ואינון עזרות סחרן ללשכת הגזית דתמן סנהדרי גדולה יתבין (נוסף ביהל אור).
³³⁰ "(לבית האולם והאולם) למזבח והמזבח אסחר ולבית האולם והאולם" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "לאולם".

³³¹ והיכל (דפ"ו).

³³² עי' ע"ח שער ציור העולמות עשיה פרק א' שער הארת מוחין ז'ין פרק ה' שמקום המקדש נקרא אמצע הישוב וזהו יסוד דנוק', דהיינו מקום קבלת שפעת הת"ת.

³³³ "ארעא ועלמא" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "עלמא".
³³⁴ ירושלים של מעלה המכוון כנגדה (רח"ו).

³³⁵ "לעילא ואיהו ברזא דמלכא עלאה" (נמחק ביהל אור).

³³⁶ "ואי תימא ואית ימא לעילא" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "ואית לעילא ימא".

³³⁷ שהן ז'ין, מצות עשה, ומצות לא תעשה, ואלו ב', זכור ושמור, וכן אנכי ולא יהיה לך, הן כלל מצות עשה ומצות לא תעשה, אלא שזה בסוד ע"ז, שכל המודה בה ככופר כו' (חולין ה' ע"א), וכמ"ש את כל אשר צוה ה' כו' וזה בסוד השבת שהיא שקולה כע"ז (שם עירובין סט ע"ב), ולכן נאמר זכור ושמור תיכף אחר אנכי ולא יהיה לך, ולא תשא הוא כלל אנכי ולא יהיה לך (יהל אור). עי' מלואים אות (ד).

אנכי רזא דתריין כרסוון³³⁸ אני וי³³⁹ (כ') דכורסייא³⁴⁰ [אחרא³⁴¹ עילאה] ואחרא (נ"א אני כורסייא חדא כ' כורסייא אחרא עלאה):

אנכי דקא אתדכי מקדשא ונוכראה לא אתקרב בהדיה ומקדשא נהיר בלחודוי דקא אתבטל בהדיה שעתא יצר הרע מעלמא וקודשא בריך הוא אסתלק ביקריה בלחודוי וכדין אתמר (שמות כ ב) אנכי יהו"ה אלהיך רזא שלים בשמא קדישא א' ליחדא רזא דשמא קדישא בדרגוי למהוי חד בגין [דיהא (נראה שחסר)] ורזא דיליה איהו וי³⁴² (דיהא) נ' רזא למדחל ומקודשא (קודשא) בריך הוא³⁴³ ולמנדע דאית דין ואית דיין ואית אגר³⁴⁴ טב לצדיקייא ופורענות לרשיעיא בגין דרזא דיליה ה' תתאה:

כ' לקדשא שמא קדישא בכל יומא לאתקדשא בדרגין קדישין ולצלאה צלותא לגביה בכל זמנא לאסתלקא כתר א עלאה רזא דכורסייא עלאה³⁴⁵ על גבי חיוון עלאין³⁴⁶ כדקא יאות ורזא דיליה ה' עלאה:

י' לאשתדלא³⁴⁷ באורייתא יממא ולילי ולמגזר גזירו ברזא לתמניא יומין ולקדשא בכרא ולאנחא תפילין וציצית ומזוזה ולממסר נפשא לגבי קודשא בריך הוא ולאדבקא ביה אלין אינון תריסר פקודין³⁴⁸ עלאין דכלילין רל"ו פקודין אחרנין³⁴⁹ דאינון ברזא דאנכי כללא דזכור ואת דא לא אתחלף [באתר] ובאתר אחרא³⁵⁰ (באת) דא בגין דאיהי י' רזא עלאה כללא דאורייתא ובאלין תריסר אית תריסר מכילין דרחמי³⁵¹ דתליין מנייהו וחד דשלטא למהוי תליסר:

לא יהיה לך (שמות כ ג) רזא דשמור בתלת מאה ושתין וחמש פקודי אורייתא ל' רזא דלא למייהב יקר ורבו לאלהא אחרא ל' מגדלא ודפרח וסליקו (דפרחא וסלקא) באוירא³⁵² דלא יסטי לבא למבני לה ולא להא אחרא כמה דאית רזא דבונה מגדלא (לא להא אחרא) ל' דלא למפני בדיוקנא דע"ז [דלא] להרהרא אבתרהא דלא לסגדא ולא לאכפיא (לא תכפיא) גרמיה לאלהא אחרא:

א' דלא לחלפא יחודא דמריה בגין טעוון אחרנין א' דלא להרהרא דאית אלהא אחרא בר מניה א' דלא למסטי בתר בידין³⁵³ וכורו ברזא דדיוקנא דאדם ולא בדיוקנא אחרא א' דלא למשאל מן

– מאיר התיקון –

³³⁸ בינה ומלכות, שניהם נק' כסא, בינה כסא לא"א, ומלוכת כסא לז"א, ומפרש הזהר כיצד נרמזו ב' הכסאות באנכי ואמר אני כ' וכו' (מ"מ).

³³⁹ עי' ח"ג רנו ע"ב ובפרט בענין הגרסא.

³⁴⁰ כ' הוא ה' עילאה, כסא הכבוד, אני ידוע (יהל אור). ועי' זהר הרקיע ח"א ג ע"א.

³⁴¹ ור"ל אני היא מלכות, וכ' היא כסא העליון שהיא בינה (מ"מ).

³⁴² "בגין דרזא דיליה איהו ו' נמחק במ"מ ויהל אור, ובמקומו איתא "ורזא דיליה וא"ו". א' מתחלפת בו' כשתכתוב וא"ו במילואה (רח"ו במ"מ), ור"ל ד' אתוון דהו"ה כמש"ו וכולן נתחלף לבד ה', וז"ש למטה "ואת דא לא אתחלף כו", ויחודא תליא בא' וא' הוא ו' כמש"ש בסתרי אותיות פרשת בראשית ובריש פ' תצוה בארוכה, ושם הוא יחודא, נ' הוא סיהרא ועי' לקמן רטו ע"א ויהושע בן נון כו', ומש"ש ושם למדחל ויראת מאלהיך (יהל אור).

³⁴³ פ' שהנ' היא מ' שנקרא יראה, והיא ה' אחרונה שבשם (מ"מ).

³⁴⁴ כמש"ש בפסוק אני ה', אני נאמן לשלם כו' ואני נאמן כו', וז"ס הנ', כמש"ש (שבת קד ע"א) נ' כפוף, נ' פשוט, נאמן כפוף וכו', והוא נר"ן מלא כמש"ש וה' הוא נר"ן כמש"ש בה' תרעין בנ' תרעין י' פעמים ה', וכ' הוא כורסייא ה' עלאה כידוע ושם לקדשא ולצלאה ממעמקים קראתיך (יהל אור).

³⁴⁵ פ' בינה (מ"מ).

³⁴⁶ פ' חגת"ם (מ"מ).

³⁴⁷ שהכל הן באות ברית י', שאורייתא ברית, אם לא בריתי כו', כרתי אתך ברית כו', וכן כולם כידוע. והן תריסר פקודין דתליין בצלותא, נגד י"ב אברים פנימים שאמרו במעשה תורה ובאותיות דר"ע ובסוף ברכות (סא ע"ב), וכמש"ל בפ' ויקהל. וי"ב במלת לא, דלא יהיה לך, והן נגד י"ב איברים חיצונים מנהיגי הגוף, י"ב פרקים, פרקי המרכבה, והן נגד פנימי וחיצון נגד י"ב חיות וי"ב אופנים כידוע ואדם כלל כולן, וז"ש וחד דשטלא עליהו, והן ב"פ אח"ד מ"ע ומל"ת וב' אותיות לא דר"נ של סט"א, וז"ש ל' דלא למפני כו' ל' מגדלא כו' והוא בנוק' (יהל אור).

³⁴⁸ פ' חשבון מצות התלויים באנכי עולים י"ב (מ"מ).

³⁴⁹ פ' להשלים רמ"ח (מ"מ).

³⁵⁰ פ' ה' דאנכי לא נתחלפה (מ"מ).

³⁵¹ פ' ג' הו"ת בדיוקנא דא"א נגד י"ב תיקוני דיקנא, שכל הו"ת היא ד', הרי י"ב והו"ת הכוללת הם י"ג. וז"ש וחד דשלטא כו' והיא נגד "ונקה" הכולל כולם כנודע (מ"מ).

³⁵² יראה היא נוק' דסט"א שיונקת מיסוד דנוק' דקדושה שמשם חיותה ויסוד דנוק' נק' אוירא כנודע (מ"מ). עי' ע"ח שער כח פרק א וב, וכן שער כט פרק ה.

³⁵³ הוא בדכורא כידוע שהן דר"נ דיצר הרע, שאור ודבש, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר כו', ועי' בריש רות ד' אתוון דשמא קדישא באדם ד' נשמתין וב' דיצר הרע, שאינן אלא נגד זר"ן ולכן ד' אתוון

מתייא ולא למעבד חרשין א' דלא יומי בפומי בשמא דאלהא אחרא עד הכא תריסר אחרנין דאינן פקודי שמור ובאלין תריסר תליין תלת מאה וחמשין ותלת פקודי דשמור אחרנין דכלילן באלין תריסר ורזא דא אנכי³⁵⁴.

תרגום: "אנכי" ו"לא יהיה לך" נאמר בסוד התורה, וזהו זכור ושמור, אנכי סוד נסתר וגנוז בכל אותן דרגות של העולם העליון בכלל אחד, וכיון שנאמר "אנכי" התחבר הכל כאחד בסוד אחד.

אנכי סוד של שני כסאות, אני כ' של כסא אחר עליון (אני כסא אחד, כ' כסא אחר עליון). אנכי, שכשנטהר המקדש, ונכרי לא יקרב אליו, והמקדש מאיר לבדו, שהרי התבטל באותה שעה יצר הרע מן העולם, והקדוש ברוך הוא התעלה בכבודו לבדו, ואז נאמר "אנכי ה' אלהיך", סוד שלם בשם הקדוש א', ליחד סוד השם הקדוש בדרגותיו, להיות אחד, שסודו הוא ו' נ' סוד לירא מן הקדוש ברוך הוא, ולדעת שיש דין ויש דין, ויש שכר טוב לצדיקים ופורענות לרשעים, משום שהסוד שלו, ה' תחתונה.

כ', לקדש את השם הקדוש בכל יום ולהתקדש בדרגות קדושות ולהתפלל אליו תפלה בכל זמן, להעלות הכתר העליון, סוד של הכסא העליון על גבי החיות העליונות כראוי, והסוד שלו, ה' עליונה.

י', לעסוק בתורה יומם ולילה ולמול מילה בסוד לשמנה ימים ולקדש הבכור ולהניח תפלין וציצית ומזוזה ולמסור את הנפש לקדוש ברוך הוא ולהדבק בו. אלה הן שתיים עשרה מצוות עליונות שכוללות מאתיים שלשים ושש מצוות אחרות, שהן בסוד של אנכי, כלל של זכור. ואות זו לא מתחלפת במקום אחר זה, משום שהיא י', סוד עליון, כלל של התורה. ובשתיים עשרה הללו יש שתיים עשרה מדות הרחמים שתלויות מהם, ואחת ששולטת להיות שלש עשרה.

"לא יהיה לך", סוד של שמור, בשלש מאות ששים וחמש מצוות התורה. ל', סוד שלא לתת כבוד וגדולה לאלוה אחר. ל', מגדל שפורח ועולה באויר, שלא יסטה הלב לבנות לאלוה אחר, כמו שיש סוד של בונה מגדל (לאלוה אחר). ל', שלא לפנות בדמות של עבודה זרה, שלא להרהר אחריה, שלא להשתחוות ולא לכפות עצמו לאלוה אחר.

א', שלא להחליף היחוד של רבונו מחמת אלהים אחרים. א', שלא להרהר שיש אלוה אחר פרט אליו. א', שלא לסטות אחר אובות וידעונים בסוד של דמות אדם ולא בדמות אחרת. א', שלא לשאול מן המתים ולא לעשות כשפים. א', שלא ישבע בפיו בשם של אלוה אחר. עד כאן שתיים עשרה אחרות שהם מצוות שמור. ובשתיים עשרה הללו תלויות שלש מאות חמשים ושלוש מצוות של שמור אחרות, שכלולות בשתיים עשרה הללו, וסוד זה אנכי.

(ד) דרכי התיקונים הם שנים: אחד, הוא בביעור וביטול הרע, לבערו ולבטלו ממציאותו לגמרי, שלא להניח לו שום שארית כלל בשום מקום כלל. ואחד, הוא להמשיך אור קדושה של מעלה בכל המציאות כולו, שיהא גילוי כבודו ומלכותו ית"ש מלא כל העולם כולו. ואלו ה' מיני תיקונים הם כלולים בהשני דברות הראשונות: אנכי (שמות כ ב) ולא יהיה לך (שם ג), כי הדיבור דאנכי הוא שיקבל וימשיך כל אחד ואחד מישראל על עצמו אלוהותו ומלכותו ית"ש במחשבה ודיבור ומעשה, שהוא בקיום כל הרמ"ח מ"ע לשמו. ובוזה נעשה האדם מרכבה לשכינה, והוא משכן ומעון לאור קדושתו יתברך, כי הרמ"ח מ"ע הם פרטי הדברים אשר על ידם ממשיך האדם אור קדושתו ית"ש על כל גופו, שהם רמ"ח אבריו. וזהו מ"ש בתיקונים (תיקון כב דף עא ע"ב) וכן בזהר יתרו (דף צא ע"א) שכל המ"ע הם תלויים וכלולים באנכי, כי הם פרטי הדברים במה לקיים המ"ע דאנכי, ובכללותם מתקיים בהאדם מה שאמר הוא ית"ש אנכי ה' אלהיך. וכן הדיבור דלא יהיה לך הנה הוא להסיר ולהרחיק את עצמו מכל טומאה ורע, שהם אלהים אחרים במחשבה דיבור ומעשה, והיינו בשמירת וזהירות כל השס"ה ל"ת. כי כל הדבר טמא ואסור הנה הם כולם ע"י שיש להרע אחיזה ונגיעה בהם, וכשהאדם נזהר ומתרחק מהם כולם, הנה מרחיק את עצמו מהרע מכל וכל (וכמ"ש בתיקונים נט ע"א סב ע"ב ע"ש). וזהו שאמרו בתיקונים ובזהר יתרו הנ"ל, שכל הלא תעשה הם תלויים וכלולים בלא יהיה לך, כי הם כל פרטי הדברים במה שיש להרע אחיזה בהם, וכשנשמור ונרחיק מהם כולם, אז אנו מרחקים מהס"מ אל אחר ומכל סייעתו וחיילותיו לגמרי, ואנו מקיימים בזה הדיבור דלא יהיה לך בשלימות.

– מאיר התיקון –

באנכי וב' בלא יהיה לך ומ"מ ד' ל"ת ביה לא יהיה לך לא תעשה כו' לא תשתחוה ולא תעבדם (יהל אור).

³⁵⁴ פ' שגם לא יהיה לך שהם ל"ת נגד ה"ג הם כלולים בה' חסדים שהם אנכי (מ"מ).

אמנם האמת הוא כי אלו ב' התיקונים הם תלויים זב"ז, וכן נעשה כל א' ע"י שניהם. כי הרי התיקון דביטול הרע שהוא ע"י שמירת המצוות ל"ת, הרי הוא אלא דוקא כשהוא נזהר ומתרחק מהם למען שמו של הקב"ה וכמ"ש בספרא (סוף פרשה קדושים והובא ברש"י בחומש שם פסוק כו) שלא יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר כו', אבל אפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי וכו'. והרי לנו כי כל התיקון הנעשה במצוות ל"ת הנה הוא רק כאשר הוא מתקיים ע"י צירוף מצוות עשה, שהוא לעשות הישר בעיני ה', ומוכרח הוא שיהא הכוונה בכל שמירת מצוות ל"ת לעשות רצון קונו בזה, שהוא מצוות עשה דעשיית הטוב והישר בעיני ה' וכו', והרי נמצא כי כל שמירת המצוות ל"ת הנה הגם שקיומם במעשה הרי הם רק בשב ואל תעשה, אבל במחשבה הנה נעשה כל תיקונם רק כאשר שהם מצורף למצוות עשה, שהוא לעשות רצון קונו ועשיית הטוב והישר בעיני ה'.

וכן הוא להיפך במצוות עשה, כי הגם שכל קיומם הרי הוא בקום ועשה אך זהו רק במעשה, אבל במחשבה הנה הם מצורף ג"כ למצוות לא תעשה. ור"ל כי עיקר התיקון דהמצוות עשה שאמרנו לעיל, שהיא להמשיך עי"ז אור קדושתו ית"ש למטה, שיהא גילוי כבודו ומלכותו מלא כל העולם כולו, הנה נעשה עיקר התיקון הזה אשר ע"י מ"ע רק כשהוא מצורף במחשבה למצוות ל"ת. והוא כי הרי עיקר הזכות דכל עשיית המצוה הנה [הוא] רק כאשר שהוא נעשה ע"י כפיית היצר, וכמ"ש בעבו"ז (ג ע"א) גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, כי בזה יצרו תוקפו וכו'. והרי מצורף כל מצוות עשה להדיבור דלא יהיה לך (שמות כ ג), כי במה שעושה נגד יצרו הרי מקיים הדיבור דלא יהיה לך, שהוא התיקון דביעור וביטול הרע וכו', וזהו שאמרו בזה"ק (יתרו פא ע"ב) כי על אלו ב' הדברות אנכי ולא יהיה לך על זה נאמר (תהלים סב יב) אחת דיבר אלהים שתיים זו שמעתי, כי מתקיימים שניהם ע"י כל א'. ולכן נאמרו הם בדיבור אחד, גם כשחזר ופרטן וכמ"ש הגר"א (בתיקונים תיקון כב דף עא עמוד ג ד) כי הם תלויים זב"ז, שאינו מקיים האדם הציווי דלא יהיה לך רק ע"י הציווי דאנכי, והרי מקיים בלא יהיה לך שניהם יחד, ומתקן בזה ב' התיקונים יחד, וכן הזכות להאדם בקיומו הציווי דאנכי הוא רק כאשר שהוא נעשה בהקיום דלא יהיה לך וכנז' (דע"ה ח"ב עח ע"ד).

(ה) עי' זהר ח"ג רסא ע"א: [ח] אלעזר פתח ואמר (דברים ה כד) קרב אתה ושמע וגו' ת"ח בשעתא דאתייהיבת³⁵⁵ אורייתא לישראל כלהון קולות אשתכחו³⁵⁶ וקב"ה יתיב על כורסייא³⁵⁷ ודא מגו דדא אתחזי ומלולא דדא נפיק מגו עלאה דעליה ודא הוא רזא³⁵⁸ דכתיב (שם ד) פנים בפנים דבר יי' עמכם ובהר מתוך האש ומלולא נפקא³⁵⁹ ומליל מגו אשא ושלחובא דדחי ליה לבר בדפיקו

– מאיר התיקון –

³⁵⁵ כלהו קולות אשתכחו, הכונה שאז האירו כל האורות של קו האמצעי של כל האצילות, מה שלא היה כן מעולם ולא יהיה עד ביאת המשיח שאז יאיר אפילו פנימיות עתיק. והענין מובן במאי דקיל"ן שבמתן תורה נתעלה זעיר עד א"א, ונעשה כתרו מכל התפארות שעליו דהיינו ל"מ דאי', שזהו ההוה תמיד וכדאמרין עוטר ישראל בתפארה, אלא גם מת"ת דאבא ומת"ת דאריך שבו יסוד עתיק, ולכן נדמה כזקן. וידוע מכמה מקומות שת"ת בכל מקום הוא נקרא קול מפני שכולל גם חו"ג עמו, וה"ס הקול הנעשה מא'שא מ'י'א ור'זחא כמו שיבוא, והוא ר"ת אמ"ר. וכבר אמרתי במקום אחר שה"ס ג' שמות, ע"ב בחסד מ"ב בגבורה כ"ב בת"ת, ה"ס קו"ל. ולפי שכל אלו הת"ת הם אורות רמים ונעלמים, אמר אשתכחו ולא אמר אשתמעו, כי אין עצמותם מתגלה אלא אורם מאיר ומזהיר (רמ"ז).

³⁵⁶ כל הספירות הראו כחם (רח"ו).

³⁵⁷ ה"ס אי' שיסודה היא בתוך דעת זעיר, שה"ס כסא הכבוד, ומשם יוצאים הקולות הנשמעים לישראל כמו שנאמר בסמוך. ודא מגו דא אתחזי, פי' שהפנימי יהיה מתראה מתוך (נ"א מתגלה בתוך) החיצון, דהיינו אור אי' מתוך דעת דז"א, והיא אמרה (שמות כ, ב) אנכי ה' אלקיך אשר וגו', שיציאת מצרים היתה ע"י בינה כנודע. ומלולא דדא וכו', איתא בכללי הרח"ו זלה"ה סי' לד, שהתיקון השביעי של הדיקנא הנקרא ואמ"ת, שה"ס תרין תפוחין קדישין, שני שיפולי יסוד חכמה סתימאה, והוא כולל ששה התיקונים הקודמים, והוא גי' ז' פעמים ס"ג, והם נמשכים עד דעת דאי' ומשם יוצאים ז' אורות מקיפים לז' תחתונות שלה והם ז' הבלים דקהלת, עי"ש. ועליהם נאמר (שיה"ש א, ב) ישקני מנשיקות פיהו, שלא אמר פיו, והוא על דרך מ"ש בכללים (מלאכי ב, ו) תורת אמת היתה בפיהו, ה"י ו"ו דהיינו הב"ל. ויש בפסוק ישקני ז' תיבות בסוד ז' הבלים, ור"ת כל הפסוק גי' קו"ל בינ"ה, וג' תיבות הראשונות בלשון נסתר מפני שהם כנגד חג"ת, וד' אחרונות בלשון נוכח שהם נהי"ם, והם נכנסים בתוך ז"א כשנכנסת אי' בתוכו, והוא מבואר. באופן שז' הבלים הם נמשכים מתיקון ואמת ונמשכים לאי' ומשם יוצאים לז' תחתונות שלה, ואחר כך נכנסים ביסוד שלה והוא בדעת עליון דז"א שבין חו"ב דידיה. וז"ש ומלולא דדא, שהוא פי' ה' דעתו העליון ששם יסוד אי' נפיק מגו עלאה דעליה, דהיינו מתוך ז' ס"ג שהם מילואיהם (נ"א מילואי הכל) דעליה על אי'. ועתה תחזה סוד קול בפרטות, כי הנה כלי העושה הפה הוא יסוד בינה, ששם שם אהי"ה דההין שמילואו ק"ל ועם ו' אותיות המילוי הוא קו"ל, והמקום שבו יסוד הנזכר הוא דעת זעיר שסתמו שם אהו"ה שבמילוי אלפין עולה קו"ל, והז' הבלים ה"ס ז' היות קול יעק"ב, ונודע שחגתנ"ה הם העיקרים דהיינו ק"ל וכוללם [חמשה] ביסוד וכללות הכללות א' הרי קו"ל (רמ"ז).

³⁵⁸ שהכל בחינת היסודות דהיינו רזא, והבן. פנים בפנים וגו', פי' פנים של מעלה דהיינו תרין תפוחין, בפנים דעת זעיר דאסהיד באנפוי, ורוצה לומר שהפנים העליונים נתלבשו בפנים דזעיר לדבר עם ישראל, אבל במשה כתוב (לד, י) פנים אל פנים, דהיינו שנשמת משה שרשה בדעת זה העליון, ושם היה נמשך לו הפנים דאמת, וזהו משה אמת, ופנים אל פנים, פי' מדעת עליון שהוא פנים, אל פנים שהוא הדעת התחתון. וז"ש (שם) אשר ידעו ה', פי' נתן בו דעת בשתי בחינות הפנים. ומלת ידעו היא כמו הודיעו, על דרך (בראשית כב, יב) עתה ידעתי, ואמרו רז"ל הודעתי, והוא על משקל (שם י, טו) וכנען ילד (שם י, יג) ומצרים ילד, שר"ל הוליד. ולזה אמרו רז"ל שהקול היה מתדבר בינו לבינו עצמו ומשה מבין, ודוק (רמ"ז).

³⁵⁹ ידוע שהגרון הוא המוציא את הקול, וגרר"ן ז' פעמים הב"ל, וכל הב"ל הוא מילוי ס"ג שהוא ו' אותיות, וז' פעמים ו' הוא מ"ב ועם גרר"ן הרי א"ש, ולה"ב הוא הוא ההבל, ורוחא הוא ברית הלשון, ומי'א הוא החיך. דיהבין חילא וכו', ירצה שאלו שלשה כלי הדיבור והקול נותנים כחם בקול לצאת בכח חג"ת שבתוך יסוד אי' כנודע מכונת השופר. והמשכיל ישכיל שיש כאן חב"ד, דהיינו חיך גרון ולשון, שהם ג' יסודות של ח"ב ודעת דזעיר, וגם יש חג"ת ביסוד דאי' ויוכל לדרוש קול נעים, דהיינו ג' י"ה בחב"ד ובג' מילואים בחג"ת הרי קו"ל (רמ"ז).

דרוחא ומייתא דיהבין חילא דאשא ורוחא ומייתא מגו שופר דאיהו כליל לכלהו ונפיקן וישראל אתרחיקו מדחילו דא³⁶⁰:

ובג"כ (דברים ה כד) ואת תדבר אלינו לא בעינן בתוקפא עלאה דלעילא³⁶¹ אלא מאתר דנוקבא ולא יתיר ואת תדבר אלינו וגו' אמר משה ודאי חלשתון חילא דילי³⁶² חלשתון חילא אחרא דאלמלא לא אתרחקו ישראל [וישמעון] [ואשמעון] כל ההיא מלה [כד] בקדמיתא³⁶³ לא הוה יכול עלמא למהוי חריב לבתר ואינון הוו קיימין לדרי דרין דהא בשעתא קדמיתא מיתו³⁶⁴ מ"ט בגין דהכי אצטריך דהא אילנא דמותא גרים לבתר דחייו [וקמן] וקא סגו ובעא קב"ה לאעלא לון [ובעאן לאעלאה] לאילנא דחיי דקאים על ההוא אילנא דמותא בגין למהוי קיימין לעלמין

– מאיר התיקון –

³⁶⁰ שהוא יראת הרוממות, ולא רצו רק באתר דנוקבא ולא יתיר, שהוא הורדת הדעת עד החזה ששם מוצא הנוק', וזהו ואת תדבר, פי' הנקבה שהיא את, היא תדבר, באופן שירדו מעץ החיים למקום עץ הדעת, והוא שאמרו רז"ל שבתחילה נעקר יצה"ר מלבבם, והיו חורין מכל עול, דתמן אי' עלאה שמשם החירות, שידוע שבמקום החזה ה"ס שני לבבות. ועוד י"ל מ"ש לא בעינן בתוקפא וכו', שלא מצינו במתן תורה לשון חוזק אלא בשופר (שמות יט, טז) וקול שופר חזק מאד, מכלל דאיכא שופר אחר חזק ולא מאד. והענין שיש שופר גדול והוא בבינה ושופר קטן בתבונה. ואמנם ז' שמות ס"ג שבתרין תפוחין משפיעים ז' הבלים לבינה והוא מוציאם מפיה, וזהו שופר גדול, ונמשכים ומקיפים ז' תחתונות שלה, ואחר כך נכנסים בתבונה, והיא שופר קטן. ואמנם ישראל לא רצו בתוקפא עלאה דלעילא, הוא שופ"ר גדול בגי' תוק"ף, ששם היה שרש משה רבנו ע"ה, וכמ"ש (שם יט, יט) והאלהים יעננו בקול, ואמרו רז"ל בקולו של משה, אלא (שם כ, טו) ויעמדו מרחוק, הוא ממש מקום רחל המושפעת מיסוד תבונה שופר קטן. ואמרו ולא יתיר, שלא רצו אפילו בשרש רחל שבחזה אלא דוקא בבחינת האור אי' (נ"א אחר) שכבר הוא ברחל, וזהו ואת תדבר אלינו, שלפי הנראה היה די שיאמר קרב אתה ושמע את וגו' ותדבר אלינו, אלא רצו לפרש כוונתם, שאילו אמרו ותדבר, היה במשמע שישפיע להם משרש הנקבה שבתוך הזכר, לכן פירשו שאינם חפצים במדרגה זו אלא ואת תדבר אלינו, דהיינו בבחינת הנקבה מעצמה. והנה הם אמרו קרב אתה ושמע, שידוע שיש חילוק בין את לאתה, כי אתה סוד הזכר הכולל חו"ג דהיינו כ"ב אותיות מא' עד ת' וה' כפולות דמנצפ"ך, ולכן אמרו למשה קרב אתה, פי' זכה והתקיים בשלך ולגבי דידך קבל כל אשר בכחך, אבל לגבי דידך ואת, היינו ה' פעמים פ"ר גי' אלף ות', והיינו נוק' ולא יתיר, כי אין מדרגה זו אלא במלכות שבה נמצאו הגבורות לבד, מה שאין כן ממנה ולמעלה שהכל בחינת זכר שה"ס חו"ג ע"ה, ואין עיכוב לשפע שיבוא ובריוח גדול, מה שאין כן בחינת רחל הקטנה מכולם והשפע בא ממנה במדה ובמטרה (רמ"ז).

³⁶¹ אין אנו יכולים לקבל השפע מבחי' הת"ת ודי לנו במדרגת המלכות (רח"ו).

³⁶² כלומר דבריכם נשמע לשני פנים, כי את תדבר אלינו פשוטו עלי, ותדבר לזכר לנוכח, ואע"ג שהקדמתם לומר קרב אתה, חלשתון כחי. ולפי הרמז את היא מלכות, ותדבר לנקבה נסתרת, ובה החלשתם כח אחר בין של המשפיעין בין של מלכות המושפעת, שאמרתם שאתם רוצים מאתר דנוק' ולא יתיר, ור"ל דוקא באותה המדרגה של המלכות אספקלריא שאינה מאירה. דאלמלא לא אתרחקו ישראל, כמ"ש (שם כ, טו) ויעמדו מרחוק וכו"ל, כי זו היא מדרגת המלכות כשהיא למטה כנגד נ"ה, שאז אינה יכולה לקבל אור החכמה אלא מרחוק כמ"ש (ירמיה לא, ב) מרחוק ה' נראה לי, כדאיתא בסה"כ נ"ב ב'. ודוק מלת ויעמדו, שאין עמידה כי אם ברגלים שה"ס נ"ה, וגם אין מדרגה יותר רחוקה בבנין קומת המלכות כמדרגה זו, כי אם תרד יותר למטה כנגד היסוד וכל שכן למטה ממנו, אז אין בנין וקומת פרצוף אלא היא סוד נקודה בלבד, וכד"א (איכה ב, א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. והנה ישראל בתחילת אותו המעשה נתעלו למעלה מן המדרגה של נוק' וכמ"ש (ד, יב) ותמונה אינכם רואים זולתי קול, כי נתעלו ממדרגת רחל של עתה שהיא נקראת תמונה, ולא היו משתמשים כי אם בעולם העליון פנים בפנים שהוא זווג הנשיקין (דף רס"א ע"ב) לא הוה יכול עלמא וכו', כי כל העולמות נתעלו והיו ז"ן במקום אר"א עילאין, ואפילו עולם העשייה היה מזדכך בבחינת העוה"ב (רמ"ז).

³⁶³ כד בקדמיתא (דפ"ק).

³⁶⁴ ובאותו רגע נזדכך חומרם והעלו כל הניצוצות שנפלו בחטא האדם מתוך הקליפה, והם סוד כל הדורות שעמדו בהר סיני. אילנא דמותא גרים, הוא עץ הדעת טוב ורע היונק מרחל למטה מן החזה. ואילנא דחיי, סוד אר"א ע"ץ החיים בגי' ע"ב קס"א, כי אין שם כח הס"מ כלל ועיקר. דחיו וקמו, פי' שעמדו על דעתם היטב והיו מתעלים במחשבתם ובכוונתם ועלו עד סמוך אילנא דחיי שהוא למעלה מן החזה, והוא ממש על עץ הדעת. נראה שכיון שהגיעו לאותו מקום ששם אחיזת החיצונים, חזרו וניעורו עליהם ונתחרטו מהיות רוחניים, חזרו ונתרחקו מעץ החיים וירדו למקום נה"י: ונראה שנתאוו לחומריות של העוה"ז, וכן מוכח מה שיראו מן המות (רמ"ז).

אתרחקו³⁶⁵ ולא בעון כדין אתחלש חילא דמשה עלייהו ואתחלש חילא אחרא³⁶⁶:
 תרגום: רבי אלעזר פתח ואמר "קרב אתה ושמע וגו", בא וראה, בשעה שנתנה תורה לישראל
 כל הקולות נמצאו, והקדוש ברוך הוא ישב על הכסא, וזה מתוך זה נראה, ודיבור של זה יצא מתוך
 העליון שמעליו, וזהו סוד הכתוב "פנים בפנים דבר ה' עמכם בהר מתוך האש", שדיבור יצא ודיבר
 מתוך אש, ושלהבת שדחה אותו החוצה, בדופק של רוח ומים שנותנים כת, שאש ורוח ומים מתוך
 שופר שכולל את כולם יוצאים, וישראל התרחקו מפחד זה.
 ולכן "ואת תדבר אלינו" לא רוצים בכח עליון שלמעלה אלא ממקום של הנקבה ולא יותר,
 "ואת תדבר אלינו וגו", אמר משה ודאי החלשתם את כחי, החלשתם כח אחר, שאלמלא לא
 התרחקו ישראל וישמעו כל אותו דבר כמו בתחלה, לא היה יכול העולם להיות חרב אחר כך, והם
 היו קיימים לדורי דורות. שהרי בשעה ראשונה מתו. למה, משום שכך צריך, שהרי עץ המות גרם
 אחר שחיו וקמו והתרכו ורצה הקדוש ברוך הוא להכניסם לעץ החיים שעומד על אותו עץ המות,
 כדי להיות קיימים לעולמים. התרחקו ולא רצו, ואז נחלש כח משה עליהם, ונחלש כח אחר.

(ו) עי' זהר ח"ג כ ע"א: פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי גדולה שטעו (ו)תנאין ואמוראין
 ע' סנהדרי גדולה היו ומשה עלייהו³⁶⁷ ושבעים סנהדרי קטנה הוי ואהרן עלייהו ובגין דא אמרו
 מארי מתניתין משה שושבינא דמלכא הוה ודא תפארת מתמן סנהדרי גדולה אהרן שושבינא
 דמטרוניתא ודא מלכות ה"א זעירא קרינן ל(י)ה כגון (בראשית כט יח) אעבדך שבע שנים ברחל
 בתך הקטנה [ועל שמה] (וע"ד שמא דא) אתקרי סנהדרי קטנה:
 ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעים לשון דאינון שבעים פנים לתורה דאית שבעים לשון מסטרא
 דמלכות [הרשעה] וכו' כלא בפרודא הדא הוא דכתיב (שם י ה) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם
 ללשונותם כלהו [שבעים] לשון בפרודא דא מן דא אבל באורייתא שבעים פנים (לתורה) בלשון
 חד³⁶⁸ ודא יסוד ו' הלכה חדא³⁶⁹ חכמה זעירא מלכות [דבה] (רבא) שבעין לשון כחושבן סוד³⁷⁰
 מן יסוד ויסוד איהו לשון הקדש סוד המרכבה בשבעין קתדראין³⁷¹:
 תרגום: מצוה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים, שבעים סנהדרין
 גדולה היו ומשה עליהם, ושבעים סנהדרין קטנה היו ואהרן עליהם, ולכן אמרו בעלי המשנה
 שמה היה שושבין המלך, וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה. אהרן שושבין המלכה, וזו מלכות
 ה"א קטנה קוראים לה, כמו "אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה", ועל שמה נקראת סנהדרין
 קטנה.

– מאיר התיקון –

365 אתרחק (דפ"ו).
 366 בעת שהנוק' הוא במיעוט הירח שאינו שוה בשוה עם ז"א רק מחזה ולמטה חצי פרצוף והוא
 חצי עיגול הלבנה משא"כ כשהיא שוה בשוה עם ז"א אז היא ג"כ כלולה בחסדים בסוד הזיוג והיא
 כלולה בדכורא וז"ס א"ת עושה לי והם כ"ב אתון מבוצד"ק עט' דה"ג וה' של אתה הם ה"ח ה'
 דאברהם ולכן אתה הוא בחסד כמ"ש אתה כהן לעולם וכאשר ירד משה לסטרא דנוקבא אתר דמותא
 שריא ב' תשש כחו כנקבה וחסר ה' דאתה (ב"ע קיח ע"ב).
 367 משה רבנו ע"ה היה מפרקין קדמאין דנ"ה דז"א מן הפנים שלהם, ולכן נקרא שושבינא דמלכא.
 ואהרן היה יונק גם מפרקין קדמאין הנזכר, אך לא בזעיר עצמו, רק מהארתם בחו"ב דנוק', שהם
 כנגד פרקי קדמאי דנ"ה דז"א, ולכן הוא בסוד שושבינא דמטרוניתא. והנה אותם הפרקין קדמאין
 דנ"ה הם חו"ב דנ"ה, ותחתיהן תרין פרקין אמצעיים ותחתונים שהם סוד ו"ק (נ"א נ"ה) שלהם,
 ומשם שבעים סנהדרי גדולה, ומשה על גביהם שהוא יונק מחו"ב דנ"ה, והשבעים זקנים מתרין פרקין
 האחרים, וה"ה בסנהדרי קטנה דמצד אהרן, והוא עליהם בסוד חו"ב דמטרוניתא. ומפני שחו"ב בכל
 מקום מתייחדים בדעת, ודעת מתפשט בז' קצוות, לכן משם שבעים פנים לתורה. והסנהדרין היו
 יודעים שבעים לשון, שהדעת הוא ברית הלשון בייחוד גמור, לאפוקי מלכות הרשעה דכתיב בה
 (משלי יט, ב) גם בלא דעת נפש לא טוב, ואין שם זיווג וייחוד לכן נפרדו (רמ"ז).
 368 המאמר הזה מהופך וכלל המאמר שאמרו שבעים פנים לתורה בלשון א' על הלכה חדא על מלה
 זעירא, ומפ' לשון יסוד כידוע הלכה מל' והיא מלה זעירא שהיא חכמה זעירא ואמר מלה מצד הלשון
 (יהל אור).
 369 הכוונה כי טפת מוח החכמה מתפשט תוך הים שהיא הלכה כולל ו"ק ועם ה' הרי ז' וכשמתפשט
 היסוד תוך המלכות נעשה ע' פנים ונלע"ד שהמרכבה יסוד שרוכב על המלכות ועם ע' קתדראין
 דהיינו י' פעמים ז' (זהר הרקיע).
 370 וי' מן יסוד הוא י' דחכמה זעירא כמש"ו (יהל אור).
 371 עי' בהגר"א בתיקון ז' סוף תיקון לד.

ומשם היו יודעים סנהדרין שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה. שיש שבעים לשון מצד של המלכות הרשעה וכו', והכל בפירוד, זהו שנאמר "מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם", כל שבעים הלשון בפירוד זה מזה, אבל בתורה שבעים פנים לתורה בלשון אחת, וזה יסוד, ו', הלכה אחת, חכמה קטנה, מלכות שבה שבעים לשון, כחשבון סוד מן יסוד, ויסוד הוא לשון הקודש, סוד המרכבה בשבעים כסאות.

(ז) עי' דברי רבינו בתז"ח מא ע"ב: בגין דאורייתא כו' - שאורייתא דילן הוא אורייתא דבריאה שלכן כתיב בה שחר ועונש טוב ורע כמש"ו ואע"ג דדרשו והשיגו בה כמה דברים מאצילות הכל בבריאה שכלול מהכל כמו שמשגיגין מלכות כל הספירות דלעילא וכו', ואף משה לא נתנבא ולא השיג אלא בבריאה וז"ש חמשים ש"ב כו' דבינה מקנן בכורסייא ואף שער החמשים שהוא כתר דבריאה לא השיג ששה מלכות דאצילות אבל באצילות שהוא בחכמה עליה נאמר כך עלה במחשבה לא תשיג שם וכו'.

עיי"ש מ"ט ע"ב וז"ל, ואורייתא טפילה כו' שאורייתא הוא בבריאה שלכן בה שחר ועונש ע"ה טו"ר כמש"ל ונשמה מאצילות וכו', עכ"ל.

עי' לקמן פג ע"א: פקודא רביעאה לאתעסקא באורייתא דבעל פה ולאפרשא בה בשית דרגין באסור והתר טומאה וטהרה כשר ופסול הה"ד ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו) בין מים דדכיו דטהרה התר כשר ובין מים דמסאבו דאינון אסור טמא פסול דאינון מי בורות נשברים (ירמיה ב יג) מים סרוחים מים מטונפין ועלייהו אתמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

תרגום: מצוה רביעית, לעסוק בתורה שבעל פה, ולהפריד בהם כשש דרגות: באסור והיתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול. זהו שכתוב "ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים", בין מים של טהרה היתר כשר, ובין מים של טומאה, שהם אסור טמא פסול, שהם מי "בורות נשברים", מים סרוחים, מים מטונפים ועליהם נאמר "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". בהגר"א. בשית דרגין באיסור כו' - והרקיע הזה הוא מטטרו"ן, בשית אתוון דיליה, ו"ק דיצירה, שבהן מקנן ז"א ב"ק (לעיל כד ע"ב), ולכן הוא בשית דרגין. והנה הוא עץ הדעת טוב ורע, חציו טוב וחציו רע, החסדים שבו טוב. והנה ב"ק ג' חסדים וג' גבורות, והן ג' טוב: היתר, טהרה, כשר. וג' להיפך.

(ח) עי' זהר ח"א א ע"ב: בראשית רבי אלעזר פתח (ישעיה מ כו) שאו מרום³⁷² עיניכם וראו מי ברא אלה שאו מרום עיניכם לאן אתר לאתר דכל עיינין תליאן ליה ומאן איהו פתח עינים³⁷³ ותמן תנדעון דהאי סתים³⁷⁴ עתיקא דקיימא לשאלה³⁷⁵ ברא אלה ומאן איהו מ"מ³⁷⁶ ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא³⁷⁷ דכלא קיימא ברשותיה ועל דקיימא לשאלה ואיהו בארס סתים³⁷⁸ ולא אתגליא אקרי מ"מ³⁷⁹ דהא לעילא לית תמן שאלה³⁸⁰ והאי קצה השמים אקרי מ"מ

– מאיר התיקון –

³⁷² נקרא הנוקבא כי הת"ת שוכן מרום שהוא שוכן ב"ה ומרום ג' רפ"ו סוד פשוט וריבוע דאלהים שבנוקבא (רח"ו).

³⁷³ מלכות (רח"ו). פי' עטרה [אמרה] פתח לעינים הם נצח והוד עיין פ"ה ב' פ' אחרי מות דף ע"א ב' (ד"א).

³⁷⁴ בינה בעצמותה נקראת עתיקא סתימאה וקיימא לשאלה ע"י ה"ק שבראה, ומתגלים במלכות דאקרי מקצה, ששם מתחילים הקצוות (רח"ו).

³⁷⁵ עי' בבהגר"א על ס"י סוף ח ע"א וז"ל, בהן [בישסו"ת] מותר החקירה כמ"ש בזהר (בראשית א ע"א) דקיימא לשאלא, ולא בה [בבינה] עצמה, "כי שאל נא לימים ראשונים" (דברים ד לב) וכו' אלא הז"ס היוצאים ממנה, עכ"ל. וכן עי' בבהגר"א על תיקו"ז כ ע"ג, שכל הבחינה של "קיימא לשאלה" הנמצאת באימא היא אינה אלא על ידי ר"ק, משא"כ בה עצמה אין שאילה בכלל. עי' פת"ש אח"ף טו, לש"ו כללים ח"ב נב ע"ב, הקדו"ש לח ע"א, ודע"ה ח"א פג ע"ג.

³⁷⁶ שמות קמ ע"א (דפ"ק). עי' ח"ג רד ע"א (לש"ו). שם מתבאר שבחינת מ"י כולל את כל הג"ר (דע"ה ח"ב טו ע"ג).

³⁷⁷ תרומה קח ע"א (דפ"א).

³⁷⁸ שהוא מלובש בת"ת (שער מאמרי רשב"י ו ע"א).

³⁷⁹ כך נקר' ו"ק דבינה (רח"ו).

³⁸⁰ עי' ע"ח שער א' ענף ה'. אין כוונתם לאסור את הדרישה וחקירה במציאות אורם אשר בהם גופא, שכן האריז"ל עצמו מבאר בחינות אלו בהרחבה בע"ח בשערים עתיק, א"א ואו"א, אלא כוונתו

תרגום: "בראשית". רבי אלעזר פתח, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". "שאו מרום עיניכם", לאיזה מקום, למקום שכל העינים תלויות אליו, ומי הוא, פתח עינים, ושם תדעו שאותו סתום העתיק שעומד לשאלה, ברא אלה. ומי הוא, "מי", אותו שנקרא מקצה השמים למעלה, שהכל עומד ברשותו. ולפי שעומד לשאלה והוא בדרך סתום ולא גלוי, לכן נקרא "מי", כי למעלה אין שם שאלה, וקצה השמים הזה נקרא "מי".

(ט) עי' זהר ח"א רלז ע"א: רבי שמעון פתח ואמר (תהלים מה יד) כל כבודה בת מלך פנימה כל כבודה דא כנסת ישראל וכבודה בגין דאיהו כבוד דא על דא³⁸¹ דא דכר ודא נוקבא ונ"א דא נוקבא ואתקרי כבודה בת מלך היינו בת שבע בת קול³⁸² ודאיהו קול גדול והאי מלך עלאה הוא פנימה³⁸⁴³⁸³ בגין דאית מלך דלאו איהו לגו כוותיה והאי כבודה בת מלך³⁸⁵ ממשבצות זהב לבושה³⁸⁶ (תהלים מה יד) בגין דאתלבש³⁸⁷ ואתאחדת בגבורתא עלאה³⁸⁸ והאי אוף נמי³⁸⁹ מלך אקרי³⁹⁰ וובגינהו (ובג"כ) קיימא ארעא אימתי בשעתא דאתאחדת במשפט כמה דאת אמר (משלי כט ד) מלך במשפט יעמיד ארץ ודא קרינן מלכו דשמיא³⁹¹ ויהודה אתאחיד בה וירית מלכותא דבארעא

תרגום: רבי שמעון פתח ואמר, "כל כבודה בת מלך פנימה". "כל כבודה", זו כנסת ישראל. "כבודה", משום שהוא כבוד, זה על זה. זה זכר וזו נקבה (זו נקבה), ונקראת "כבודה בת מלך", היינו בת שבע, בת קול, שהוא קול גדול, וזהו מלך העליון. היא פנימה, משום שיש מלך שאינו לפנים כמותו, וזו "כבודה בת מלך". "ממשבצות זהב לבושה", משום שהתלבשה ונאחזה בגבורה עליונה, וגם זה נקרא מלך, ובשבילה עומדת הארץ. מתי, בשעה שנאחזת במשפט, כמו שנאמר "מלך במשפט יעמיד ארץ". ולזו קוראים מלכות השמים, ויהודה נאחז בה, וירש המלכות שבארץ.

(י) עי' זהר ח"ב פד ע"ב: לדעתיהו דאינון דאמרינן נקיבין הו³⁹² מי כתיב חרות בלחת על הלחת כתיב אלא הכי תאנא חמשא קלין אינון לימינא וחמשא לשמאלא ואינון דשמאלא כלילין בימינא ומן ימינא אתחזון אינון דשמאלא והכא כלא איהו ימינא ואתכלילין אלין באלין מאן דהוה בסטרא דא חמי לסטרא אחרא וקרי לון לאינון אתוון דהא תנינן שמאלא אתחזר ימינא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו ובגין כך מכתב אלהים הוא ודאי:

– מאיר התיקון –

רק להתפשטות אורם הרי היא ההנהגה הנמשכת מהם למטה, והיינו "כבשי דרחמנא" שאין לעמוד עליהם (ביאורים ח"א כ ע"ב) מכיוון שזהו הזיווג שבחשאי המכונה בטישה (בהגר"א על ספד"צ יג ע"ד ד"ה וענין רצוא).

³⁸¹ כל מקום של"ב מדות מתגלים יקרא כבוד מחכמה ולמטה (אור יקר).
³⁸² כל ענין זה הוצרך משום דמלת בת לאו בת כמשמעו שאם היה בת בכל מקום בת ממש כמשמעו לא הוצרך הכתוב לפרש בת מלך דלית מלך אחר שתהיה זאת בת לו אלא מלך פנימי זה וא"כ מאי פנימה, לזה אמר כי מלת בת כבר יכונה על המדות, וכו' (אור יקר).
³⁸³ פנימאה (אור יקר).

³⁸⁴ היא בינה, והטעם הכתוב ענין זה אל הבינה ולא אל הת"ת כדקס"ד, משום דבעי למימר ממשבצות זהב וכו' (אור יקר).

³⁸⁵ פי' מבחי' שהיא כבודה מצד ל"ב נתיבות חכמה, והיא בת מלך מצד הבינה (אור יקר).

³⁸⁶ ועניינו שהיא מצד הגבורה וזה אינו לה אלא מצד הבינה (אור יקר).

³⁸⁷ דאתלבשת (דפ"ו ואור יקר).

³⁸⁸ דהיינו גבורה למעלה מת"ת (אור יקר).

³⁸⁹ פי' מלכות נקרא ג"כ מלך, משום דמלת מלך זכר ומלכות נקבה, והוא זר שתקרא מלך לשון זכר (אור יקר)

³⁹⁰ מפאת הת"ת שהוא מלך זכר תקרא מלכות נקבה, אמנם נקראת מלכות מלך זכר מפאת הבינה (אור יקר).

³⁹¹ דע כי לאה ורחל שניהן נקרא מלכות דתרווייהו נוק' אינון אך רחל נק' מלכות הארץ דהיא נוק' תתאה, ומלכות שמים נק' לאה, וז"ס מל' דארעא כעין מלכותא דרקייעא, ויהודה הוא בחי' לאה ונק' מלכות שמים, כי כונסת שפע מישראל נפקין עלאין, והיא נפימה כי היא מלכות פני' דאימא, גם כי היא בחי' נשמתא לגו, כלת משה, והיא נקרא מלכות שמים וזהו שכתב, ודא קרינן מלכו דשמיא (זהר הרקיע).

³⁹² אם היו נקובים בלוחות מבעי ליה, וכך לכולהו, פי' בכל ה' שבצד ימין, היה קורא ג"כ אותם ה' דמצד שמאל (מ"מ).

הא כיצד מאן דהוה מסטרא דא הוה [קרי] (קרא) בדא אנכי יהו"ה אלהיך (שמות כ ב) ומאלין אתוון הוה חמי וקרי לא תרצח (שם יג) הוה קרי לא יהיה לך (שם ג) והוה חמי וקרי לא תנאף (שם יג) והוה קרי לא תשא את שם יהו"ה אלהיך לשוא (שם ז) והוה חמי וקרי לא תגנב (שם יג) וכלא מסטרא דא וכך לכלהו וכדין מסטרא אחרא³⁹³ וכלהו כלילין דא בדא כהאי גוונא הדא הוא דכתיב (שם לב טז) מכתב אלהים הוא מכתב אלהים והוא ודאי:

תרגום: לדעתם של האומרים נקובים היו, האם נאמר חרות בלוחות, על הלוחות נאמר. אלא כך שנינו, חמשה קולות הם לימין וחמשה לשמאל, ואותם של השמאל כלולים בימין, ומהימין נראו אותם שבשמאל, וכאן הכל הוא ימין ונכללו אלה באלה. מה שהיה בצד זה נראה לצד האחר וקוראים את אותם האותיות, שהרי שנינו השמאל הפך להיות ימין, שנאמר "מימינו אש דת למר" ולכן "מכתב אלהים הוא", ודאי.

הכיצד, מי שהיה בצד הזה, היה קורא בזה "אנכי ה' אלהיך", ומהאותיות הללו היה רואה וקורא "לא תרצח". היה קורא "לא יהיה לך", והיה רואה וקורא "לא תנאף". והיה קורא "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא", והיה רואה וקורא "לא תגנב". והכל מצד זה. וכך לכולם. ואז מצד האחר, וכולם כלולים זה בזה. כדוגמא זה, זהו שנאמר "מכתב אלהים הוא", מכתב אלהים הוא, ודאי.

(יא) עי' זהר ח"ב קלב ע"ב: ובגין כך ההוא שמא אדע"ב³⁹⁴ כלילא ברזא דאבהן ימינא ושמאלא ואמצעיתא ואיהי מתעטרא בהו למהוי שמא קדישא ולא שמה עלאה כאינון שמהן עלאין דעלמא עלאה דאתאחדאון לעילא לעילא ואף על גב דהאי שמא עלאה איהו אבל רזא דיליה דוד מלכא דמתעטרא באבהן:

שמא דמ"ב אתוון רזא דיליה אבהן דקא מתעטרין³⁹⁵ בעלמא עלאה ועלמא עלאה במה דלעילא וסלקא רזא לעילא לעילא עד דאתעטרא באין סוף ועל דא סליק ולא נחית³⁹⁶ אתעטר גו מחשבה ועילאה זכאה חולקא (עלאה זכאה חולקיה) דמאן דידע ליה ואזדהר ביה:

– מאיר התיקון –

³⁹³ בה' דמצד שמאל קורא ג"כ אותם דימין, וה' ראשונים הם נגד ה' חסדים, אע"פ שיש בה עשה ול"ת, וה' אחרונים נגד ה' גבורות (מ"מ).

³⁹⁴ עי' בהגר"א בתיקון כ ע"ב ליקוט בענין כללי השמות.

³⁹⁵ ויקרא עח ע"א קח רנו ע"ב (הערת הזהר).

³⁹⁶ רוב אותיותיו מצורפות על סוד העליה, כיצד, אבגית"ץ הרי כל הו' אותיות עולות ולא יורדות כי י' פשוטה היא תשע מאות, ק"ר ע"ש ט"ן הרי ג' זוגות עולות ולא יורדות (גדיל"ש הם אותיות עולות ולא יורדות), בט"ר הרי ג' עולות, צ"ת הם ג"כ עולות, ח"ק בטנ"ע הרי זוג עולה וד' עולות, גל"ף הרי ג' עולות, ז"ק הרי זוג עולה, ק"צ הרי ג' עולות, י"ת הרי זוג עולה נמצא כל השם עולה ואינו יורד אלא מעט מזער לכך עיקרו עולה, ושם ע"ב יקרא עולה ויורד בסוד היושר וההפוך כדפי'. ושם מצפ"ץ יקרא עולה ויורד על שם הא"ב, וענין העליה משובחת אלא שאין בה עונ"ג לתחתונים, דהיינו כעין יום שבת היא א"ת ב"ש, עולה להקשר ברוחניות העליון, ויורד במנוחה לישראל, ויש בו ענג ומותר באכילה ושתייה, ושאר ענג שבת, אמנם כעין שבת ויום הכפורים היא א"ל ב"ם, דהיינו מיותר בקדושה, אמנם עולה ונקשר והתחתונים אין להם שפע, דהיינו יוה"כ אסור בעונ"ג (אור יקר). פי' כיון ששם מ"ב רמוז באלב"ם דהיינו ב"ם דאלב"ם כמ"ש לקמן לכ"א סליק (מ"מ). הנה אמרנו כי כל הברור נעשה ע"י בחי' הגבורות, כי הגבורות הם דוחין ומכלין את הקליפות והחיצונים, והוא משום כי בחי' החסד הרי הוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים. משא"כ הגבורות הם דינים, ובהם הוא כל ההבחנה בין רע לטוב, והוא דוחה את הרע ומברר את הטוב אליו. וכן בחי' החסד דרכו הוא להתפשט למטה, כי הוא עושה חסד עם כל כנז', והוא תכונת מים שהם מתפשטים ויורדים תמיד, משא"כ הגבורות הוא כתכונת אש שהוא תמיד עולה למעלה. והוא ענין שם מ"ב דהוא סליק ולא נחית כמ"ש בזוה"ק (תרומה קלב ע"ב), ולכן הוא כי רק הגבורות הם המבררים ומעלים למעלה, ועל ידם נעשה כל העליות כולם (דע"ה ח"ב נד ע"ג). והנה יש שם מ"ב בכל עולם ועולם לבד בעשיה, כמ"ש הרב בסוף שער כסא הכבוד, והשם מ"ב אשר בעולם אצילות הנה הוא הו"ה פשוט ומלא ומלא דמלא, שהוא מ"ב אותיות. ובעולם הבריאה הוא הב' שמות אה"ה, דאה"ה אשר אה"ה (שמות ג יד), וכן אה"ה יה"ו. ובעולם היצירה הוא השם אבגית"ץ כו', וכמ"ש כ"ז בתיקונים (תיקון סט דף קיט ע"ב). ושורשו דכל שם מ"ב הוא בגבורה, כי הוא מסוד הצמצום, והוא סליק ולא נחית וכמ"ש בפ' תרומה (דף קלב ע"ב), ועי' עוד בתיקונים (דף קכ ע"א) כל הענין שם. וזהו שאמר הספר יצירה בל"ב נתיבות פליאות חכמה חקק כו', ואמר פליאות כי מרמז בזה על הרשימו שבהצמצום שהיא פלא, מופלא ומכוסא, גנוז ונעלם, והוא העשר פנימיות, כי כל רשימו הוא בסוד י', והוא הנקרא פליאות חכמה, וממנה יצא כל הל"ב נתיבות, ועם אותה הרשימו הוא מ"ב, והוא השם מ"ב שבו נבראו כל העולמות כולם כמ"ש בפ' פקודי (דף רלד ע"א) וכנ"ל (ביאורים ח"א נט ע"א).

שמה דע"ב אתוון דוד דקא³⁹⁷ מתעטרא באבהן ורזא דיליה סליק ונחית כגוונא דא מצפ"ץ ומצפ"ץ שמא דתליסר מכילין דרחמי³⁹⁸ אינון תריסר רזא דרתיכא קדישא דנפקין מחד דשריא עלייהו³⁹⁹ ובגין כך סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי דסליק ולא נחית ועל דא⁴⁰⁰ שמא דע"ב סליק ונחית⁴⁰¹ סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא שמא דתליסר מכילין סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא וההוא דנחית בגין לאמשכא טיבו לתתא ועל דא א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ ז"ע ח"ס ט"ן י"ם כ"ל אתוון קדמאי סלקין בחושבנא ואתוון אחרנין נחתי בחושבנא בגין לאמשכא טיבו ודלעילא לתתא (לעילא ותתא):

שמא דמ"ב איהו מתעטרא לרתיכא עלאה⁴⁰² שמא דע"ב איהו מתעטרא לרתיכא תתאה⁴⁰³ זכאה חולקיה מאן דמשתדל למנדע למאריה זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי: תרגום: ולכן אותו שם של ע"ב כלול בסוד האבות, ימין ושמאל ואמצע, והיא מתעטרת בהם, להיות שם קדוש ולא שם עליון, כאותם שמות עליונים של העולם העליון שנאחזים למעלה למעלה. ואף על גב שזהו שם עליון, אבל הסוד שלו דוד המלך שמתעטר באבות. השם של מ"ב אותיות, הסוד שלו, האבות שמתעטרים בעולם העליון, והעולם העליון במה שלמעלה (ועולה הסוד למעלה עד שמתעטר באין סוף) ולכן עולה ולא יורד, מתעטר בתוך המחשבה העליונה, אשרי חלקו של מי שמכיר אותו ונזהר בו. השם של ע"ב אותיות, דוד המתעטר באבות, וסודו עולה ויורד, כמו זה מצפ"ץ (מצפ"ץ), שם של שלש עשרה מדות הרחמים, הם שתיים עשרה, סוד המרכבה הקדושה שיוצאים מאחד ששורה עליהם. ולכן עולה ויורד, וכולם עולים ויורדים חוץ מזה שעולה ולא יורד, ולכן השם של שבעים ושתיים עולה ויורד, עולה מצד זה ויורד מצד זה. השם של שלש עשרה מדות עולה מצד זה ויורד מצד זה. ואותו שיוורד כדי למשוך טוב למטה, ועל זה א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ ז"ע ח"ס ט"ן י"ם כ"ל, האותיות הראשונות עולות בחשבון ואותיות אחרות יורדות בחשבון, כדי למשך את הטוב שלמעלה למטה. השם של מ"ב הוא מתעטר למרכבה העליונה, השם של ע"ב מתעטר למרכבה התחתונה. אשרי חלקו של מי שמשתדל להכיר את רבונו, אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.

(יב) עי' זהר ח"ב מ"ב ע"ב: ובגין דא יימא איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמינוי ואשוה דהא קדם דברא אקודשא בריך הוא דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן (נ"א ואית) דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא אסור למעבד ליה⁴⁰⁴ צורה ודיוקנא בעלמא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם: אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה⁴⁰⁵ נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה⁴⁰⁶ בגין ודישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה (דאשתמודעון ליה בדמות דיליה) וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי"ה בגין ודישתמודעון (דאשתמודעון) ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג

– מאיר התיקון –

³⁹⁷ בראשית לג ע"ב רז ע"ב רלד ע"ב ויקרא קנ ע"ב (הערת הזהר).
³⁹⁸ פי' כל השמות יוצאים בחילוף האלפא ביתות, והנה י"ג מדות של (שמות לד ו) ויעבור מתחלפים בא"ת ב"ש, וא"ת ב"ש סליק ונחית, וגם אלו השמות סלקין ונחתין (זהר הרקיע). הוא מצפ"ץ מצפ"ץ תע"ץ גספ"י וכו' (רמ"ז). פי' כתב הרב ה' ה' הם ב' מצפ"ץ והם ב' פאות דא"א ומשפיעים לדיוקנא שהם י"ג מכילין דרחמי (מ"מ).

³⁹⁹ נוצר חסד הוא כולל כולם וכן מזל ונקא כולל כולם, נמצא שהי"ב האחרים יוצאים ממזל הח' או ממזל ונקא (מ"מ).

⁴⁰⁰ "סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי שמא דמ"ב דסליק ולא נחית ועל דא" מוסגר בדפ"ק.
⁴⁰¹ ר"ת וס"ת הולך כסדר הפסוקים ואמצע הוא להיפך וכ"ה רוב השמות וכמעט כולם כידוע וז"ש (לעיל) שמא דמ"ב [כו'] סליק ולא נחית שהוא כסדר וכ"ה שמא דתליסר מכילין ג"כ סליק ונחית כנ"ל (יהל אור).

⁴⁰² בכח"ב ד' אותיות הוי"ה בכתר וי' דמילוי בחכמה וכ"ח דמילוי המילוי בבינה, אדם ישר בדרוש השמות, וע"ב ו' פעמים י"ב בו"ק (רמ"ז), פי' חג"ת כמ"ש לעיל שע"י מ"ב חג"ת עולים לאימא, ואימא לאבא (מ"מ).

⁴⁰³ פי' כמ"ש דוד שהיא מלכות עולה עד לחג"ת (מ"מ).

⁴⁰⁴ עי' מלואים אות

⁴⁰⁵ ר"ל ספי' שבכללם נק' אדם והן מרכבה לא"ס (יהל אור). עי' מלואים אות.

⁴⁰⁶ עי' מלואים אות

עלמא בחס"ד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כל⁴⁰⁷ בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו: תרגום: ולכן הוא יאמר, אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם "אל מי תדמיוני ואשוה". שהרי, קודם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וצייר צורה, היה הוא יחידי בלי צורה ודמיון. ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה, שהוא מחוץ לדמות, אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם, לא באות ה' ולא באות י', ואפילו בשם הקדוש, ולא בשום אות ונקודה בעולם. וזהו "כי לא ראיתם כל תמונה", מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל אחר שעשה דמות זה של המרכבה של אדם עליון, ירד לשם ונקרא באותו דמות, יהו"ה, כדי שיכירו אותו במדות שלו, בכל מדה ומדה. וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי"ה, כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה, איך יתנהג העולם, בחס"ד ובדין, כפי מעשי בני האדם. שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות, איך ידעו אותו, ואיך יתקיים "מלא כל הארץ כבודו".

(יג) עי' זהר ח"ב קנב ע"א: כהאי גוונא אורייתא אית לה גופא⁴⁰⁸ ואינון פקודי (ומלי) אורייתא דאקרון גופי תורה האי גופא מתלבשא בלבושין דאינון ספורין דהאי עלמא טפשין דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא ולא ידעי יתיר ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא אינון דידעין יתיר לא מסתכלן בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני⁴⁰⁹ לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש (ולעלמא) ולזמנא דאתי זמינין לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא⁴¹⁰: ת"ח הכי נמי לעילא אית לבושא וגופא [ונשמתא] ונשמתא לנשמתא שמייא וחיליהון אלין אינון לבושא וכנסת ישראל דא גופא דמקבלא לנשמתא דאיהו תפארת ישראל וע"ד איהו⁴¹¹ גופא לנשמתא נשמתא דאמרן דא תפארת ישראל דאיהו אורייתא ממש ונשמתא לנשמתא דא איהו עתיקא קדישא וכלא אחיד דא בדא:

תרגום: כדוגמא זה התורה יש לה גוף והם מצוות התורה שנקראים גופי תורה, גוף זה מתלבש בלבושים שהם ספורי העולם הזה, טפשי העולם לא מסתכלים רק באותו לבוש שהוא ספור התורה, ולא יודעים יותר ולא מסתכלים במה שתחת אותו לבוש. אותם שיודעים יותר לא מסתכלים בלבוש אלא בגוף שהוא תחת אותו לבוש. החכמים עבדי המלך העליון, שהם עמדו בהר סיני, לא מסתכלים אלא רק בנשמה שהיא עיקר הכל, תורה ממש (ולעולם) ולעתיד לבא עתידים להסתכל בנשמה של נשמת התורה.

בא וראה, כך גם למעלה, יש לבוש וגוף ונשמה ונשמה לנשמה, השמים וחילותיהם אלה אותם לבושים, וכנסת ישראל זה הגוף שמקבל את הנשמה שהיא תפארת ישראל, ועל כך היא גוף לנשמה. נשמה שאמרנו, זו תפארת ישראל שהיא תורה ממש, ונשמה לנשמה זהו העתיק הקדוש, והכל אחוז זה בזה.

(יד) עי' פת"ש אח"ף א: סדר העולמות משתנים בכל עת, ובכל רגע הוא בחינה חדשה וענין אחר, כמ"ש בזה"ק (תיקו"ז עב ע"ב) דלבושין דלביש ברמשא לא לביש בצפרא. וסוד הלבושים, הוא מדות ההנהגה וגילוי המאורות, שעל ידם מתגלה יכולתו ורצונו והשגחתו ית'. שלכן נקראו הלבושים מדות, כמ"ש (ויקרא ו ג) ולבש הכהן מדרו בד מדרו כמדתו (פסחים ס"ה ע"ב), וכל יום

– מאיר התיקון –

⁴⁰⁷ הוא חוט הא"ס המבריח בתוך כל העולמות (רמ"ז), עי' מלואים אות. ⁴⁰⁸ הענין הזה כולל כל חלקי המצוות וההלכות היוצאים לידי מעשה מוחש ומורגש, ועליהם שנינו בסוף פ"א דחגיגה (מ"ח), הדינים והעבודות הטהרות והטומאות והעריות יש להם על מה שיסמוכו והן גופי תורה, פי' בין המעשים בעצמם (רמ"ז).

⁴⁰⁹ פנימיותה הוא אורייתא דאצילות, אורייתא דקב"ה, שהקב"ה עוסק בה בכל יום וכמ"ש בעבר"ז (ג ע"ב וד ע"ב) והוא נשמתא דאורייתא אשר זכו ישראל לזה בעת מתן תורה, וכמ"ש בפ' בהעלותך (קנב ע"א) ועי' סוף פ' יתרו (צד ע"א) (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

⁴¹⁰ כל זה יובן באד"ר דף ק"ל ע"פ (ישעיה נב ח) כי עין בעין יראו כי הוא קאי על עתיקא שמתגלה אז ובו נודע את סתרי תורה (זהר הרקיע). ע"ד שאמרנו שראשית הבריאה והתחלתה הנה היה בהאור הגנוז, והוא יסודה העיקרי אשר אליו תחזור לבסוף, וכן נתינת התורה בתחילתה שהם הדברות הראשונות היה ג"כ מאור הגנוז, וכן תגלה לעתיד בכל עיקרה כמ"ש בפ' בהעלותך (קנ"ב ע"א) (הקד"ש לב ע"ג, ועיי"ש צז ע"ד).

⁴¹¹ איהו (דפ"ו).

מתגלים כחות חדשים, שכל מצוה וכל עבודה, יש לה בכל יום כוונה אחרת ותיקונים אחרים כידוע למשכילים, שהוא סוד שמות הוי"ה המתגלגלים בתת"ף צירופים בכל שעה, לפי שינוי הנקודות⁴¹² וחילופי השערים של כל אחד, פנים ואחור של הכ"ב אותיות כידוע, בסוד עולם המלבוש שגילו תלמידי האריז"ל⁴¹³, אשר לא רצינו לדבר בהם, וכן כל צדיק וצדיק מתקן תיקונים אחרים לפי שורש נשמתו, וכל נשמה מתחלקת לכמה ניצוצות לפי מספר הימים הקצובים לו בימי חייו, כמ"ש האריז"ל (ע"ח שער הצלם פרק א')⁴¹⁴. ולכן כל צדיק יש לו עולם בפ"ע כמשרו"ל (שמות רבה פרשה נ"ב פסקה ג') על פ' (קהלת יב ה) כי הולך האדם לבית עולמו וגו', ויש לכל צדיק ש"י עולמות (סנהדרין ק' ע"א) לפי מספר המצות⁴¹⁵, והם רק בכלל, וכל א' מתחלק לפרטים הרבה, שכל מצוה עושה תיקון בכלל כל הבריאה, והוא מתחדש ומשתנה בכל יום ובכל עת.

ועי' הקדו"ש (טז ע"ג): אמנם מה שאמרנו שאלו ב' הגילויים הרביעי והחמישי הם השמות הוי"ה אלהיים, והגילוי דשם הוי"ה ב"ה הוא באצילות, והגילוי דשם אלהיים הוא בעולמות ב"ע, הנה הוא רק בכללות ובעצמותם העיקרי שבהם, כי כלל האצילות והעצמות העיקרי שבו הוא השם הוי"ה ב"ה, וכלל העולמות ב"ע והעצמות העיקרי שבהם הוא השם אלהיים הכללי המתפשט ויוצא מהשם הוי"ה הכללי דהאצילות. אבל בפרטיות הנה ישנם כל השמות כולם באצילות כי הם בבחי' פנימית וחיצונית, נשמה רוח נפש, גוף, ולבוש, והיכל, ע' ליקוטי הגר"א בסוף אגדות ברכות דף מ"ג ע"ב⁴¹⁶. וכן ישנם עד"ז כל השמות כולם בהעולמות ב"ע, והם נבחנים בכללות ופרטות ופרטי פרטות, וכן בפנימית ופנימית לפנימית, ובחיצונית וחיצונית לחיצונית, והם מתחלפים לפי

– מאיר התיקון –

⁴¹² עי' בגר"א ס"י כ"ג ע"ד שמביא מהפרדס של הרמ"ק - י"ב שעות היום הם נגד י"ב צירופי הוי"ה ובכל הוי"ה יש תת"ף תיבות נגד תת"ף חלקים שיש בשעה והם ו' נקודות, ה' תנועות גדולות (קמץ צירי חולם חיריק ושורוק) וש"ב"א, ולכל אות משם הוי"ה מצרפים אות אל"ף בכל האפשרויות עם ב' נקודות (דהיינו יא יא יא יא יא יא, ואחר כך יא יא וכו') הרי ל"ו (ו' פעמים ו') ולכן יש ל"ו פעמים שם הוי"ה שהוא גימ' תתקל"ו, ועוד קמ"ד אלפין (ל"ו כפול ד') סך הכל יש תת"ף, עכ"ל.

⁴¹³ סוד זה הוא מתורתו של הרב ישראל סרוג שממנו קיבל הרמ"ע מפאנו, והוא הרל"א שערים פ"א וכל הצרופי האותיות דכל התורה כולה, שהוא רוחניות דאותיות התורה (עי' לשם שבו ואחלמה ביאורים ח"א פ"ה ע"ג) וזה מוזכר גם כן בנפש החיים שער ד' פרק י', ועי' הקדו"ש של הלש"ו בהקדמה לשער פונה קדים) ומקורם בעמק המלך שער שעשועי המלך ושער שבר מלך בתוך ספר שער היחודים, ועי' עוד מגלה עמוקות אופן רכ"ט.

⁴¹⁴ וז"ל, כבר ידעת מהתחלקות הנשמה לכמה ניצוצין, ובכל גלגול וגלגול באים מקצת מהם, וכפי מספר הניצוצין של צלם ההוא הבא להשתלם עתה בגלגול זה, כך הוא מספר ניצוצין שיש בצורה ההוא, לכן הצלם הזה נקרא מדת ימי האדם הנזכר בזוהר ויחי (רכ"ד ע"א) כי כמספר ניצוצותיו כך מספר ימי חייו, עכ"ל.

⁴¹⁵ מקורו ברע"מ ח"ג רנ"ז ע"ב וז"ל, ובג"ד, כל שמהן אינון כנויין דיליה על שם עובדין דיליה, כגוונא דא ברא נשמתא, בדיוקנא דיליה דאתקריאת על שם פעולות דילה, בכל אבר ואבר דגופא דאתקרי עלמא זעירא, כגוונא דמארי עלמא אתנהיג בכל ברין ובכל דרא כפום עובדוי דכל אבר ואבר, ההוא אבר דעביד ביה פקודא אתקרי נשמתא לגבי חמלה וחסדא חנא ורחמי, וכו' דאית ב"נ דירת ג' מאה ועשר עלמין, הה"ד להנחיל אוהבי יש, כפום דרגא דיליה דאתקרי יש מאין עכ"ל.

תרגום: כל השמות הם כנויים שלו, על שם המעשים שלו, כדוגמא זה ברא הנשמה בדמות שלו שנקראת על שם פעולות שלה, בכל אבר ואבר של הגוף שנקרא עולם קטן. כדוגמא שאדון העולם נוהג בכל הבריות ובכל דור כפי מעשיו, כך הנשמה כפי מעשיו של כל אבר ואבר. אותו האבר שעושה בו מצוה נקראת הנשמה לגבי חמלה וחסד ורחמים. וכו' שיש אדם שיש שלש מאות ועשרה עולמות, זהו שכתוב "להנחיל אוהבי יש", כפי הדרגה שלו שנקראת "יש מאין".

⁴¹⁶ וז"ל, מ"ש בתיקו"ז דף א' כנויין והויין ושמהן וע"ש ע"ס הן פנימיות הספי' רוח שבהן כמ"ש בתיקו"ז והן עיקר הספירות ומנשמה ואילך הן רזא דאלהות וכן באדם האדם הוא הרוח והנשמה הוא חלק אלוה ממעל וכן בכל העולמות עיקר הוא הרוח ובצאת הרוח מאדם הוא מת אפילו שנשאר הנפש בו משא"כ בצאת הנשמה עדיין חי ואינו מרגיש בעצם וכל ההרגשות וחיות הוא ברוח וכו"ה בכל העולמות וזהו האדם והעולמות והבן זה היטב וכל הדומם והצומח אע"פ שיש להם נפש אינם חיים וכן המת והישן שהרוח מתאסף אל הלב אינו מרגיש או החושים בטלים ואלו הן ע"ס כמ"ש בתיקונים והן שמה מפרש י' אותיות ונפש הספירות הן הוי"ה פשוטה והן בכל ספיר' בנקודה אחרת כידוע [והם ידות הספירות שבהם נאחזים כמ"ש יד ושם] וגוף הספירות הן ז' שמות שאינם נמחקים ולבוש הספי' הם כינויים שמתואר הבורא בהם חנון ורחום כו' כמ"ש בסתרי אותיות בז"ח פ' בראשית והיכלות הספי' הם ג"כ כינויים רק שאין מתוארים לשם הבורא בתורה רק בהעלם כמו לחם מלח וכל שאר כינויים של הספי' ואלו הן ד' בחי' הידועים היכל ולבוש וגוף ונשמה והיכל ולבוש אין דבקים בספי' לכן הם כינויין הנמחקים ונשמה ב' בחי' נפש רוח לכן הם הוי"ת וגוף דבק בנפש לכן הם שמות שאינם נמחקים היוצאים משם הוי"ה, ע"כ.

ערך המדרגות. כי מה שהוא פנימית לזה הוא חיצונית לזה, וכן מתחלפים תמיד בגילויים, לפי מצב העולמות וזכותם, ולפי העת והזמן. ואינו דומה יום אחד לחבירו ושעה אחת לחברתה, אבל כולם ישנם בכלם, אלא שזה בהעלם וזה בגלוי. וע' בזה בארוכה בתיקונים (תיקון כ"ב דף עב ע"ב).

(טו) עי' זו"ח עה ע"ב: פתח ואמר מה הוא דאמר הראיני את מראיך כד יתעביד בר נש מטיפה בשלייתא דאמיה כמה דאתרבי אעיל ביה הקב"ה זעיר זעיר רוחא ונפשא ונר היכת על רישיה בליליא שנאמר בהלו נרו עלי ראשי ועמודא דנהורא ביממא שנאמר ויסע עמוד הענן וגו' ולילה בעמוד אש כו' ללכת יומם ולילה ונאמר כי נר מצוה ותורה אור
ואלפי ליה כל אורייתא ואולפי ליה כל פיקודי וימרון ליה חזי דדין הוא דרך עקלתון דאיתקרי לילה ובאתרא הדין יעלון כל נפשא דאינשא שנאמר קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו ואחזיין ליה בעמודא דאישתא דהיא על רישיה כמה דובין ונמריין ואריין ומלאכי חבלה דיתבין תמן וכלבא תמן ועל דא אמר דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחיבתי ודין אתרא הוא חושך ומלאכי חבלה קרון להון לילות ועל דא אמר מפחד בלילות לילות ממש אקרון
וימרון ליה אם תזכה למצות כל מצוה ומצוה יעבדון לך מינה מלאך טוב ובעידן דתיעול באתרא הדין ותזכה למצות יימרון סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך פלוני דא ולא ישלטון עליך מלאכי חבלה

ובדוגמא דא ביממא יימרון אם תזכה באורייתא כל אות ואות יהיה מלאך דיעזורך באתרא הדין ואורייתא דאקרי אורחא יהך באורחא הדין דלא ישלטון עלך ועל דא אמר לנחותם הדרך ובתר דין יחזון ליה גינתא דעדן וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפני עצמו ומשביעין ליה שיקיים כל התורה תרגום: פתח ואמר מה זה שאמר (שיר ב) הראיני את מראיך כשנעשה אדם מטיפה בשלייתא אמו כמו שמתגדל (אחר ארבעים יום שנברא) מכניס בו הקדוש ברוך הוא מעט מעט רוח ונפש ונר נתן על ראשו בלילה שנאמר (איוב כט) בהלו נרו עלי ראשי ועמוד אור ביום שנאמר (שמות יד) ויסע עמוד הענן וגו' (שם יג) ולילה בעמוד אש כו' ללכת יומם ולילה ונאמר (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור

ומלמדים אותו את כל התורה ומלמדים אותו את כל המצוות ואומרים לו ראה שזוהי דרך עקלתון שנקראת לילה ובמקום הזה יכניסו כל נפש של האיש שנאמר (איוב ג) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו

ומראים לו בעמוד של אש שהוא על ראשו כמה דביים ונמרים ואריות ומלאכי חבלה שיושבים שם ושם הכלב ועל זה אמר דוד (תהלים כב) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי והמקום הזה הוא חשך ומלאכי החבלה קוראים אותם לילות ועל זה אמר מפחד בלילות לילות ממש נקראו ואומרים לו אם תזכה למצוות כל מצוה ומצוה יעשו לך ממנה מלאך טוב ובזמן שתכנס למקום הזה ותזכה למצוות יאמרו סלו סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך פלוני זה ולא ישלטו עליך (מלאכי חבלה)

ובזו הדוגמא ביום יאמרו אם תזכה בתורה כל אות ואות תהיה מלאך שיעזורך במקום הזה והתורה שנקראת דרך תלך בדרך הזו שלא ישלטו עליך ועל כן אמר לנחותם הדרך ואחר זה יראו לו גן העדן וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפני עצמו ומשביעים אותו שיקים כל התורה

(טז) עי' זהר ח"ב רנט ע"א: [כ] פרוכתא (דפרסא) ⁴¹⁷ פריסא חפיא גו טמירו וסתים ⁴¹⁸ (דסתמיין) כפורתא פריסא ⁴¹⁹ גו טמירין עלאין [לאסתמרא סתימו ⁴²⁰ דהאי טמיר וסתים ⁴²¹] (לאסתמא סתימין דהא טמירין וסתמיין) ונ"א פרוכתא פריסא גו טמירין עלאין לאסתמרא סתימא דהאי טמיר וסתים לגו מן [פרוכתא] (כפורתא) אית אתר ⁴²² סתים וטמיר וגניז לאכנשא ליה בגויה משח רבות עלאה ⁴²³ רוחא דחיי ⁴²⁴ על ידא דההוא נהר ⁴²⁵ דנגיד ונפיק ווההוא (וחד) נהר אקרי מבוועא דבירא ⁴²⁶ דלא פסקין מימיו לעלמין וכד האי עייל ונגיד כל ההוא רבות קדשא ⁴²⁷ מלעילא מאתר דקדש הקדשים נהירו [נגידין] (דנחית ואתי גו אינון צנורין ⁴²⁸ האי אתמליא מתמן ⁴²⁹ כנוקבא דמתעברא ואתמליא מן דכורא:

תרגום: הפרכת, שהיא מסך פרוס, מכסה את תוך סתר הנסתר. הכפרת פרוסה תוך הסתרים העליונים להסתיר הנסתרים, שהרי הם טמירים ונסתרים. (הפרכת פרוסה בתוך סתרים עליונים לשמר הסתום, שזה נסתר וסתום) לפנים מן הכפרת יש מקום נסתר וטמון וגנוז להכניסו לתוכו. שמן משחת עליון, רוח החיים, על יד אותו הנהר ששופע ויוצא, ואותו נהר נקרא מבווע הבאר, שלא פוסקים מימיו לעולמים. וכשזה נכנס ושופע כל אותו משחת קדש מלמעלה ממקום של קדש הקדשים, אור של שפע יורד ובא לתוך אותם הצנורות, וזה מתמלא משם כנקבה שמתעברת ומתמלאת מן הזכר.

(יז) עי' זהר ח"ג רלח ע"א: י' דזכה פנחס ⁴³⁰ ביה בגין דקני על ברית זכה לברית ותריין יודין אינון יוד עלאה מן יהו"ה דכרת ⁴³¹ בה לאברהם בין י' אצבעות [דידין] יו"ד זעירא איהי מן [אדני ככרת ⁴³² ליה] (יהו"ה דכרת בה) בין י' אצבעאן דרגלין ואיהי את קדישא דמתעטרא ברשימו עלאה ⁴³³:

ודא אתרשים תמיד לעלמין איהי אות דשבת אות דתפלין אות דיומין טבין אות דשדי דרשים (דברים ו ט) על מזוזות ביתך ובשעריך למהוי ב(י)ה רשימין ישראל ברצועיהו בברית דלהון [דאינון] (ואינון) בנוי דמטרוניתא בנוי דהיכלא דמלכא וקדישא וכו' ובריייתא אינון רשימין באת י' עלאה דאינון בני מלכא עלאה כמה דאוקמוה והא אתמר (דברים יד א) בנים אתם ליי' אלהיכם: תרגום: י' שזכה בה פנחס, משום שקנא על הברית, זכה לברית. ושתי יודיין הן, י' עליונה מן

– מאיר התיקון –

⁴¹⁷ הענין כי עד עתה מדבר בקשר ההיכלות בהיכל זה במלכות ומלכות בבניה כדפירשנו ובניה בכל הנמצאים בתוכה נקשר בכתר עד אין סוף דהיינו סוד ההיכל הזה שעד כאן סוף הייחוד העליון, השתא מפרש שיש בהיכל הזה פרסא והנה הפרסא הזה הוא פרוכת המבדיל בין הכרובים שהם מטטרון סנדלפון אל שאר ההיכל, ואלו הכרובים הם נעלמים ומהם ולמעלה סוד כסא הכבוד הנעלמת והוא כעין אין סוף הנעלמת להיכלות לרוב העלם (אור יקר). ופי' הוא המסך שבין אצילות לבריאה וה"ס החש"מל הסובב על כל האצילות (מ"מ).

⁴¹⁸ ור' חופה על עולם האצילות הנק' טמירו סתים (מ"מ).
⁴¹⁹ פי' הוא החש"מל הנז' ששורשו הוא מבינה דאצילו' כמ"ש הרב באוצ"ח בדרוש המעקה ונודע שבינה נק' כפורת (מ"מ).

⁴²⁰ פי' כמ"ש בשם הרב שהמעקה הזה שבצדדי פרצופי האצילות ושמחת רגליהם הוא לסתום האורות שלא יפלו לבי"ע ויקרה להם מיתה ח"ו כמו מיתת המלכים שירדו לבריאה וז"ש הזוהר "לאסתמא סתימין" דהיינו לסתום אורות האצילות הנק' סתימין (מ"מ).

⁴²¹ ירצה שלכן צריך לסתום אורם שלא יצאו לחוץ לגו מן פרוכתא לפנים מן המסך שבין אצילות לבריאה. ולפ"ז פרוכתא וכפורת' הכל אחד (מ"מ).

⁴²² פירוש מ' דאצילות (מ"מ).

⁴²³ פי' הארת אבא הנק' שמן (מ"מ).

⁴²⁴ פי' הארת אימא (מ"מ).

⁴²⁵ פירוש יסוד דזעיר (מ"מ).

⁴²⁶ ור' יסוד דזעיר הנק' מבווע' דבירא (מ"מ).

⁴²⁷ פי' המוחין דאימ' ובתוכם מוחין דאבא וז"ש מאתר דקדש הקדשים דהיינו אימא הנק' ק"ק ובתוכה אבא שהוא רבות קודשא (מ"מ).

⁴²⁸ צנורין (דפ"ו). פי' אותה הארה יורדת תוך הצינורין שביסוד (מ"מ).

⁴²⁹ פי' מלכות דאצילות מתמלאת מהיסוד (מ"מ).

⁴³⁰ הוא ענין בפ"ע (יהל אור).

⁴³¹ ברית הלשון וברית המעור כמ"ש בס"י (פ"א מ"ב) (יהל אור).

⁴³² ככרת. צ"ל דכרת (יהל אור).

⁴³³ ברית בטיפין דמוחא עילאה, חכמה (יהל אור).

יהו"ה שכרת בה לאברהם בין עשר אצבעות ידיו, יו"ד קטנה היא מן אדני שכרת בה בין עשר אצבעות רגליו, והיא אות קדושה שמתעטרת ברושם העליון.
וזה רשום תמיד לעולמים, והיא אות השבת, אות התפלין, אות של ימים טובים, אות שם שדי, שרשום על מזוזות ביתך ובשעריך, להיות בה רשומים ישראל ברצועות בכרית שלהם, שהם בני המלכה, בני ההיכל של המלך הקדוש, ובתורה הם רשומים באות י' עליונה, שהם בני המלך העליון כמו שבארוהו, והרי נאמר "בנים אתם ליי אלהיכם".

(יח) עי' זהר ח"ב נד ע"ב: אשירה ליהו"ה נשיר מבעי ליה⁴³⁴ מאי אשירה אלא בגין [דהווי משבחן] (ד)תושבחתא דמטרוניתא⁴³⁵ (בעו לשבחא) ליהו"ה דא מלכא קדישא⁴³⁶ כי גאה גאה (כמה) דסליק⁴³⁷ ואתעטר בעטרוי⁴³⁸ [לאפקא] ברכאן⁴³⁹ וחילין⁴⁴⁰ וגבוראן⁴⁴¹ (לאסקא) בכלא כי גאה גאה גאה בהאי עלמא גאה בעלמא דאתי כי גאה בההוא זמנא גאה בגין דיתעטר בעטרוי בחדוותא שלימתא:

תרגום: "אשירה לה", היה צריך להיות "נשיר". מה זה "אשירה", אלא משום שהיו משבחים את תשבחת המלכה. "לה", זה המלך הקדוש. "כי גאה גאה", שעלה והתעטר בעטרותיו, להוציא ברכות וכחות וגבורות להתעלות בכל. "כי גאה גאה". "גאה", בעולם הזה. "גאה", לעולם הבא. כי גאה באותו זמן. גאה כדי שיתעטר בעטרותיו, בשמחה שלמה.

(יט) עי' זהר ח"ג קטו ע"ב: א"ר יוסי [כתיב] (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו' ואף גם⁴⁴² זאת⁴⁴³ ואף⁴⁴⁴ כד"א (שם מא) אף אני⁴⁴⁵ גם (גם) לרבות כ"י⁴⁴⁶ דאקרי זאת דלא שבקת לון לעלמין⁴⁴⁷ בהיותם בארץ אויביהם בהיותם כלא כחדא:
תרגום: אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו', ואף גם זאת, ואף כמו שנאמר, "אף אני" גם לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת, שלא עוזבת אותם לעולמים. בהיותם בארץ אויביהם, בהיותם הכל כאחד.

– מאיר התיקון –

⁴³⁴ פי' הנ' מורה על הריבוי (מ"מ).
⁴³⁵ ואמרו אשירה כאלו היא מדברת על עצמה (אור יקר). אשירה הוא לשון יחיד היא הנוק' דז"א, ר"ל שהשירה ששוררת מלכות לז"א אמרוה ישראל (מ"מ).
⁴³⁶ ת"ת בסוד חו"ב (אור יקר).
⁴³⁷ אל הבינה (אור יקר).
⁴³⁸ תרין עטרין דירית מאבא ואימא והם חו"ג הנעלמות שם (אור יקר). גאות הם בא"א ששם ת"י נימין בגימ' גאות, וכן או"א נק' גאות כי ח"י נימין חופפין עליהם, וז"ש כי גאה גאה, שז"א עולה לא"א ואו"א לקבל המוחין משם (מ"מ).
⁴³⁹ הם מוח חו"ב (מ"מ).
⁴⁴⁰ הם החסדים שמשם באים הנשמות (מ"מ).
⁴⁴¹ הם ה"ג (מ"מ).
⁴⁴² הם ב' רבויים הא' לרבות כמו הם גם היא עמהם (אור יקר).
⁴⁴³ היינו מלכות כנודע (אור יקר).
⁴⁴⁴ לרבות שאינה לפרקים אלא תמידית (אור יקר).
⁴⁴⁵ פי' שהוא ז"א כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).
⁴⁴⁶ ושיעור הכתוב ואף שהוא ז"א כמד"א אף אני, וגם זאת שהיא המלכות וכלם הם עמכם בגלות וז"ש בהיותם בארץ אויביהם (מ"מ).
⁴⁴⁷ היינו מרבויו ואף גם זאת (אור יקר). בין בעת שלומם בארץ אויביהם בין בעת שמד ח"ו אף גם זאת עמנו (אור יקר).

(כ) עי' זו"ח ח ע"א: בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ ראשי תיבות אהו"ה⁴⁴⁸ דכיה אתבריא⁴⁴⁹ שמיא וארעא א"ה ביה אתבריא שמיא ו"ה ביה אתבריא ארעא וכל מה דאית בה והוא יהיב תיאובתא בכל אילנין ועשבין די בארעא והוא מה דאמרו אין לך עשב ועשב מלמטה שאין עליו מלאך מלמעלה שמכה אותו ואומר לו גדל שנאמר (איות לח לג) הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ עוד.

תרגום: בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ראשי תבות אהו"ה שבו נבראו שמים וארץ א"ה בו נבראו השמים ו"ה בו נבראה הארץ וכל מה שיש בה והוא נתן תשוקה בכל האילנות והעשבים שבארץ והוא מה שאמרו אין לך עשב ועשב מלמטה שאין עליו מלאך מלמעלה שמכה אותו ואומר לו גדל שנאמר (איוב לח) הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ

(כא) עי' זהר ח"ב רט זע"ב: והא דתנינן (ד) אחד למהוי ד'⁴⁵⁰ רזא עילא ותתא וארבעא (לארבע) סטרין דעלמא⁴⁵¹ הכי איהו⁴⁵² ליחדא עילא ותתא כמה דאתמר (ולארבע) וארבעא סטרין דעלמא

– מאיר התיקון –

⁴⁴⁸ עי' שעה"כ ה ע"ג: בז"א יש מוחין מצד אבא ומוחין מצד אימא, וכו' המוחין דאבא נק' חכמה ובינה חו"ג, וכן המוחין של אימא נק' ג"כ כך, וכו', מוחין דאבא הם כולם בחי' שמות של הויית במילויים, ודאימא הם שמות דאהיה במילויים וכו' אמנם החסדים והגבורות להיות שאינן מוחין ממש אלא מכריעין, לכך אינם לא שמות הויה ולא שמות אהיה, כי שתי שמות אלו אינן אלא בחכמה ובינה בלבד כנודע, אבל החסדים והגבורות בין אותם דאבא ובין של אימא הם בחי' אחרת. עי' ספר הליקוטים ישעיה פרק מ: או יאמר מי מדד בשעלו מים. הנה טיפת ז'ין הובררו ע"י אבא, שהוא מלביש זרוע ימני דא"א. והנה בימין יש ה' אצבעות, והם ה"ח. והנה אצבע, הוא סוד שם אהו"ה במילוי אלפ"ן, גימטריא אצבע, ובתוך כל אצבע יש חסד א', שהוא הו"ה א'. ועי' שעה"פ אמור: ולכן נרמז שם אהו"ה, בר"ת, 'הישראלית' את' 'השם' ויקלל, שהוא השם הנרמז גם בר"ת, (ויקרא כ' ו') אל' 'האובות' ואל' 'הידעונים'. וגם בר"ת, (בראשית א') את' 'השמים' ואת' 'הארץ'. והוא במלכות. ובכח שם זה, נקב נקב בין יצירה לעשיה כנזכר. ועי' פע"ח חנוכה ופורים פרק ו'.

עי' ספר יצירה (פ"א מ"ג) עשר ספירות בלי מה במספר עשר אצבעות, בהגר"א: כי אצבע בגימ' שם אהו"ה במלוי יוד"ן, והוא חותם שנבראו בו שמים וארץ, כדכתיב (בראשית א א) "את השמים ואת הארץ."

ועי' דבריו בביאורו על תיקו"ז ע"ג ע"ב וז"ל, חותמא דגושפנקא - טבעת שעשוי העטרה כעין טבעת, והיא טבעת המלך, והוא חותמא דגושפנקא דחתים שמים וארץ, בר"ת את השמים ואת הארץ, בדעת יחודא דהו"ה אהו"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, עכ"ל. פי' דבריו, שתכלית היחוד של יהו"ה ואהו"ה הוא לצרף אותיות א"ה של אהו"ה, עם ו"ה של יהו"ה.

ועי' שם צח ע"ד: דבהאי שמא אתבריא כו' - אע"ג דע"ב הוא בחג"ת כנ"ל הוא ג"כ בנה"י ענבים לבנים ושחורים כמ"ש בז"ח שיה"ש אלא דבחג"ת הוא וה"ו ששם חו"ג פשוטים הנהגת השמים אבל בנה"י שהם מורכבים ונק' חסדי דוד לכן גם הוד ישר כמו ת"ת וכמ"ש בפ' בשלח על ת"ת ע"ש והן ג' וויין לכן כאן י"ח דשיח שהוא ג' וויין אבל שם וה"ו הוא אהו"ה דגושפנקא ו"ה הן בחו"ג ו' השני הוא דת"ת שכולל ב' אותיות א"ה כי ד' אותיות דגושפנקא הן ד' עיטרין שנוטלין חג"ת ויעקב נוטל שנים ועבד"ח שיה"ש נ"ב.

ועי' בית עולמים קפה ע"ב, ז"ל, הדעת מתפשט בין הידים שהוא הדעת לישן כמ"ש בס"י וכתר לו ברית בי' אצבעות ידיו והוא ברית הלשון שמתפשט עד סיום דידיים עד האצבעות ושם הוא גמר מעשה ולכן שם אהו"ה שהוא שם הדעת במילוי אל"ף ה"י ו"ו ה"י גי' אצב"ע.

ועי' פת"ש א"א לט: ומשה זכה לבינה וה"ס שם אהו"ה הדעת הנמשך מנ' שערי בינה, סוד כ"ל.
⁴⁴⁹ י"ג דחתים (עמק המלך ור' איזיק חבר)

⁴⁵⁰ למהוי ד' (מוסגר בדפ"ק).

⁴⁵¹ פי' שרז"ל אמרו שבד' דאחד צריך להמליכו מעלה ומטה וד' רוחות העולם וז"ש למהוי ד' רזא עילא ותתא וכו', ומ"ש הכי הוא לייחד עילא ותתא, פירוש עילא הם א"ו שמזדווגים כאחד כמ"ש הרב ותתא הם ז"ן שרמוזים באחד ומתיחדים יחד כמ"ש הרב, וכדי שלא נאמר המתיחדים ז"ן אבל אינם עולים לא"ו בסוד מ"ן לכך אמר ולד' סטרין דעלמא וכו' שהכוונה שחג"ת שם בחינת ז"ן עולים בסוד מ"ן לא"ו מלבד שאנו מייחדים אותם במקומם בסוד יאהדו"נהי כמ"ש הרב, עוד אנו מעלים אותם לא"ו בסוד מ"ן וז"ש אין אינון רזא דכתיב עילאה כלומר להעלות חג"תם לכלול אותם בא"ו וא"ו כמה שלמעלה מהם עד א"ס: א"כ י"ל מ"ש למהוי ד' רזא עילא ותתא וכו', פירוש שאר"זל שצריך להמליכו במעלה ומטה וד' רוחות העולם בד' דאחד יסודם הוא שמעלה ומטה הם נ"ה, וד' רוחות הם חג"תם דהיינו להעלות מ"ן לא"ו וז"ש רזא דרתיכא עילאה וכו' שז"ן הם כסא לא"ו (מ"מ).

⁴⁵² הוא (דפ"ו).

אלין אינון רזא (ד)רתיכא עלאה לאתכללא כלא כחדא בקשרא חדא ביחודא חדא עד אין סוף כמה דאוקימנא :

תרגום: וזה ששנינו, "אחד" להיות ד', סוד מעלה ומטה וארבעת צדדי העולם, כך הוא, ליחד מעלה ומטה כמו שנתבאר, (ולארבעה) וארבעת צדדי העולם אלו הם סוד המרכבה העליונה להכליל הכל כאחד, בקשר אחד, ביחוד אחד עד אין סוף, כמו שבארנו.

(כב) עי' זהר ח"ג ריז ע"ב: כד אתתרך מאתריה ואתנטע באתר אחרא אתמר ביה (תהלים קג טז) ולא יכירנו עוד מקומו בגין (ויקרא יד מב) דעפר אחר יקח וטח את הבית [ודא איהו רזא (שם מה) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו ואינון⁴⁵³] (ובני ליה) גרמין וגידין [ובשרא דהוה⁴⁵⁴ חזר עפרא מה כתיב [ביה] (ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו⁴⁵⁵ בגין דהוה⁴⁵⁶ מנוגע ולבתר (ויקרא יד מב) ועפר אחר יקח וטח את הבית ובני ליה גרמין וגידין [ואתחדש] (בגין דאתחדש) כבית ישנה דעבדין [לה] (ליה) חדשה ודאי איהו (ד)אתחדש ומאי דאמר (תהלים קג טז) ולא יכירנו עוד מקומו (תהלים קג טז) על רוח דאתכליל רוחא זעירא⁴⁵⁷ ברוחא עלאה [האי] (הכי) איהו מתלא לאלין דלא עביד איבין נטלין ענפין דיליה ומרכיבין ליה בענפא דאילנא אחרא עלאה (דא בדא ועביד פרי) [דעביד פירין] ואתכליל דא בדא ועביד [פירין]⁴⁵⁸ (פרי):

תרגום: כשמתגרש ממקומו וניטע במקום אחר, נאמר בו "ולא יכירנו עוד מקומו", בגלל שעפר אחר יקח וטח את הבית, וזהו סוד "ונתן את הבית את אבניו ואת עציו", אותם עצמות וגידים ובשר שהיה חוזר לעפר, מה כתוב בו "ונחש עפר לחמו", משום שהיה מנוגע, ואחר כך "ועפר אחר יקח וטח את הבית", ובונה לו עצמות וגידים ומתחדש, כמו בית ישן שעושים אותו חדש ודאי שהוא מתחדש. ומה שאמר "ולא יכירנו עוד מקומו", על רוח שנכללה רוח קטנה ברוח עליונה, זהו משל לאילן שלא עושה פירות, לוקחים ענפים שלו ומרכיבים אותו בענף של עץ אחר עליון (זה בזה) שעושה פירות, ונכלל זה בזה, ועושה פירות.

(כג) עי' זהר ח"ב קכב ע"א: [פקודא] (תשובה) דא היא (מצוה⁴⁵⁹) ותשובה ודא איהי בינה⁴⁶⁰ ובעוונותינו מדחרב בי מקדשא לא אשתאר לנא⁴⁶¹ אלא ודוי דברים לבד ודא מלכות⁴⁶² ומאי בינה⁴⁶³ בן י"ה⁴⁶⁴ והאי בן ו' איהו ודאי וכל מאן דחזר בתיובתא כאלו חזר את ה' לאת ו' דאיהו בן י"ה וואשתלים ביה יהו"ה ודא איהו תשובה תשוב ה'⁴⁶⁵ ודאי לגבי ו' :

: Commented [YL43]
ריך הכל

– מאיר התיקון –

⁴⁵³ אינון (דפ"ק).

⁴⁵⁴ אבשרא קאי (יהל אור).

⁴⁵⁵ שאוכל הבשר, כמ"ש הכסיל כו' ואוכל את בשרו, דהוא קץ כל בשר (יהל אור).

⁴⁵⁶ קאי אלמעלה אונתץ (יהל אור).

⁴⁵⁷ הענין כי בהיותו מתגלגל צריך הרוח שהוא ממטטרון להיותו חוזר עם הנשמה שהיא מכסא הכבוד להיותם נכללים בסוד שורשם כדי לעוקרם מבחינת מציאות בריאתם אל בחינה אחרת, שאם נבראת מתחלה בפני אריה נעקרת מאריה ונשתלת בשור, ואם בשורשה שבכסא הכבוד היא באריה אי אפשר להשתנות לשור אלא שנכלל רוח זעירא דהיינו שממטטרון ברוחא עילאה דהיינו נשמה שמכסא ושניהם עולים אל שורשם, ואחר כך משורשם נעקרים מאריה לשור או משור לנשר והם חוזרים ונבראים ומתפשטים מטה (אור יקר).

⁴⁵⁸ כאן צ"ל מש"ל רי"ז ב' ואיהו מתלא לרוח דמית בלא בנין (יהל אור).

⁴⁵⁹ מצות (דפ"ו).

⁴⁶⁰ בספד"צ פ"ב (כ ע"א) בזמנא דמטא ירחא שביעאה משתכחי ירחי אלין תליסר בעלמא עלאה, שהיא בינה ע"ש בהגר"א בארוכה. ועי' הי"ג מדות הרחמים מתקבל התשובה, ונקרא עי"ז הבינה בשם תשובה כנודע, וכמש"כ בזוה"ק ויקרא (טז ע"א) ע"ש וברע"מ (פ' נשא דף קכב וקכג). וכן כל הי"ג תיקונים הם נפקין מהבינה דהמ"ס וכמ"ש בשער א"א (פרק י) (דע"ה ח"ב ג ע"ד).

⁴⁶¹ לנו (דפ"ו).

⁴⁶² כמש"כ בשעה"כ פה ע"ג בענין ספירת העומר שבזמן בית המקדש מתקנים את הפנימיות, ובזה"ז רק המקיפים.

⁴⁶³ דאיהי תשובה (יהל אור).

⁴⁶⁴ עי' אד"ז רצ ע"א.

⁴⁶⁵ דווקא אות ה' בה הפגם בעצם והיא היורדת לבין החיצונים והיא דצריכה לשוב להתייחד אל ו' כאמור (רמ"ז).

דאת ה' ודאי איהו ודוי דברים⁴⁶⁶ ורזא דמלה (הושע יד ג) קחו עמכם דברים ושובו אל יי⁴⁶⁷ אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו⁴⁶⁸ דודאי כד ב"נ איהו חוטא גרים לאתרחקא ה' מאת ו⁴⁶⁹ דאסתלק בן י"ה דא יה"ו מאת ה' ובג"ד אתחרב בי מקדשא ואתרחקו ישראל מתמן ואתגלו ביני עממיה :

ובג"ד כל מאן דעביד תשובה גרים לאחזרא ה' לאת ו⁴⁷⁰ ופורקנא בדא תלייא⁴⁷¹ ובג"ד הכל תלוי בתשובה דכך אמרו קדמאי כל הקצים כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה דאיהו שלימו דשמיה וע"ד (יחזקאל כ ט) וואעשה למען שמי ועוד (ישעיה מח יא) אלמעניו למעני אעשה : ואם לאו חזרין אנא אעמיד לון מלכא שקשין גזרותיו משל פרעה⁴⁷² ויחזרון על כרחייהו הה"ד (דברים ד ל) ושבת עד יי' אלהיך עד יהו"ה ודאי⁴⁷³ ותשובה דא אתקריאת חיים⁴⁷⁴ (משלי ד כג) כי ממנו תוצאות חיים⁴⁷⁵ דאינון נשמתין דישאל ואלהו הבל דנפק ועאל בפומא דב"נ בלא עמל ובלא יגיעה⁴⁷⁶ :

ה' דבהבראם⁴⁷⁷ (בראשית ב ד) ועלה אתמר (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם והיא על רישיה דב"נ⁴⁷⁸ עלה אתמר (במדבר יב ח) ותמונת יי' יביט (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך

– מאיר התיקון –

⁴⁶⁶ ולא תענית וסיגופים שוידוי הוא עיקר לתשובה.

⁴⁶⁷ דאשתלים ה' כנ"ל (יהל אור).

⁴⁶⁸ דלא נשאר לנו אלא דברים, ה', מלכות ונשלמה פרים שפתינו, כל השם במקום פרים שהיה הקרבן משלים בזמן שבהמ"ק קיים כמ"ש (תענית כז ע"ב) בזמן שאין בהמ"ק קיים מה תהא עליהם יעסקו בקרבנות ואני מוחל וז"ש דודאי כו' ובג"ד (יהל אור).

⁴⁶⁹ כפל הדברים אלו ליישב מה שקשה בענין זה שהרי אמר בשעה"כ (דרושי ר"ה דורש ו צד ע"ג) שכשנתמעטה המלכות בסוד נקודה גם הז"א נאמר עליו כן משחת מאיש מראהו, גם ארז"ל מיום שחרב ב"ה דיו לעולם שישתמש בב' אותיות וא"כ יקשה למה מיחס ומיחד הפגם דווקא לה' לכן אמר לבד בה' יש הפגם בעצם שמתרחקת מאות ו' ויורדת למטה אבל אינו כן זעיר רק שמסתלק ועולה כי אין המלכות מעלה מ"ן ואין הזעיר משפיע לה וזהו משחת מאיש כי חסר כח האישות בהסתלקו למעלה ותשש כחו כי אין ו' שהוא הדעת מתגלה ונשאר בחי' הקטנות דהיינו שאין בו רק ב' מוחין חו"ב שה"ס הטקנות (רמ"ז).

⁴⁷⁰ הצדיק בצדקתו מתקן למעלה בשורש נמשותו בפרטות מה שהיה ניתקן בכל הכללות אם יזכו ישראל בכלם (רמ"ז).

⁴⁷¹ ובה לא לקתה מדת הדין ובג"כ הכל תלוי בתשובה פי בין דיחיד ובין דרבים אעשה למען שמי שישתלם בשלימות (רמ"ז).

⁴⁷² עי' סנהדרין צז ע"ב: רבי אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב.

⁴⁷³ שלימו דשמיה כנ"ל (יהל אור).

⁴⁷⁴ כי היא נקראת באר מים חיים כמ"ש בזו"ח ריש שיה"ש [ז"ל: עליה כתיב ועץ החיים בתוך הגן כל חיים ביה תליין מיניה פרחין חייין וזהו הורין לכל סטר האי שיר דקאמרן איקרי בא"ר ואינון חיים עילאין עאלין בגויה וההוא זהרא דאקרי חיים נבעין ביה וע"ד כתיב באר מים חיים], וכמ"ש (ברכות נו ע"ב) הרואה באר בחלום כו' כי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב כו', ובתשובה חזור למקור מים חיים (יהל אור).

⁴⁷⁵ ממלכות וכן ותמונת כו' בצלם כו' (יהל אור), ועי' שעה"כ פט ע"ד: עי' היסוד ברית קדש, שממנו יוצאים הנשמות ומתגלה חסד בפום אמה, וממנו תוצאות חיים.

⁴⁷⁶ עי' בהגר"א על תז"ח יט ע"ג: רוחא דלא שכיך לעלמין - הוא הבל הפה דנפיק מגרון תמיד, [ברצוא ושוב שהרי הוא נושם, מוציא ומכניס, עי' ב"ע רכה ע"א] אף שלא בעת הקול והדיבור, והוא דרגא של בינה נהר דנגיד ונפיק תדיר ולא פסיק (זהר תולדות קמא ע"ב) משא"כ בזו"ל כידוע.

⁴⁷⁷ עי' זהר ח"א כה ע"א שזהו מלכות.

⁴⁷⁸ עי' זו"ח לך לך כו ע"א: הקב"ה נוטל אות א' משמו, ונותנה בראשה. כי הא דתנו, עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק לעולם הבא. ואיזהו, זה אות ה"א, כאשר ברא שמים וארץ, דכתיב בהבראם, בה"א בראם. ועי' תיקו"ז יב ע"ב שהעטרה בראש כל צדיק הוא השכינה.

איש ובגין דאיהי על רישיה דב"נ אסיר ליה לב"נ למיזל ד' אמות⁴⁷⁹ בגלויא⁴⁸⁰ דרישא דאם היא אסתלקת מעל רישיה דב"נ מיד אסתלקו חיים⁴⁸¹ מניה :

ואי תימא דכך שריא על אומין דעלמא אע"ג דלא אתברי בהון⁴⁸² שמיא וארעא וכל תולדין⁴⁸³ דבהון לא שריא ודאי דמשה בעא מקב"ה דלא תשרי שכינה⁴⁸⁴ על אומין דעלמא ויהיב ליה⁴⁸⁵ הבלא⁴⁸⁶ דקיימא על אומין דעלמא מאן נפקא או על חייביא דאינון ערב רב מעורבין עם ישראל : אלא⁴⁸⁷ ודאי⁴⁸⁸ לית כל אפייא שוין⁴⁸⁹ אפילו ישראל לאו אינון שוין כ"ש אחרנין אלא⁴⁹⁰ ודאי על האי דיוקנא דאת ה' אוקמוה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה וכד האי שריא על ישראל לית לון יגיעה ולא שעבוד ובה נפש עמלה ויגיעה (שמות לא יז) שבת וינפש :

דנפש אחרא⁴⁹¹ אית על רישיה דב"נ דאתקרי[את] עבד ואיהי דיוקנא⁴⁹² על ב"נ ואיהי עבד דמלכא דמ(ת)נענעא⁴⁹³ כל איבריין דב"נ למיזל בארחין טבין ולקיימא בהון רמ"ח פקודין לשריא עלייהו ה' דבהבראם⁴⁹⁴ דכך סליק הבראם לרמ"ח :

ודיוקנא אחרא על רישיה דאתקריאת יראה ודא⁴⁹⁵ ועלייהו אתמר (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו⁴⁹⁶ בצלם אלהים⁴⁹⁷ תרין דיוקנין טבין דאינון דכר ונוקבא דכר מסטרא דאת⁴⁹⁸ נוקבא מסטרא דאת ה' :

ותרין אתוון אתערין ליה לב"נ לתורה ולמצוה י' יראה⁴⁹⁹ ודא (ד)איהי על רישיה⁵⁰⁰ דב"נ ומנה ייעול דחילו ללבא דב"נ למדחל מקב"ה ולנטרא גרמיה דלא יעבר על פקודין דלא תעשה :

– מאיר התיקון –

⁴⁷⁹ דרגא דידה ד"ס נהי"ם ולכן נק' ד' וכשהיא שוה לת"ת נקראת ה' (יהל אור). עיי' שער מאמרי רז"ל על הגמ' (כתובות קיא ע"א) כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל כו'. כי היא ד' אמות, אות רביעית של השם, כוללת ד' אותיות כמ"ש בתיקונים סוף תיקון מז, והיא רה"י גבוה י' ורחב ד', גבוה י' מסט' דבעלה שמה מפרש ביו"ד אתוון, ורחב ד' מסט' דילה ד' אותיות כמ"ש (יהל אור).

והנה מש"כ הגר"א "סוף תיקון מז" לא מצאתיו שם, אמנם עיי' תיקון ז קיד ע"א: ודא אדנ"י דאיהו רשות היחיד דאיהו יהו"ה יחידו דעלמא ודא איהו אדם, ועיי"ש בבהגר"א, ז"ל, שהיא רשות בעלה הו"ה והוא גבוה י"ד ורחבו ד' כמ"ש בכ"מ. יחידו דעלמא - דהויה לא נשתנה (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתי בכל העולם כולו הוא יחיד, עכ"ל.

⁴⁸⁰ בגלוי (דפ"ו).

⁴⁸¹ בינה בגי' חיים (עם הכולל) (פע"ח שער התפילין פרק יא).

⁴⁸² ר"ל בשביל או"ה (יהל אור).

⁴⁸³ ר"ל דלכך כתיב בהבראם אחר אלה תולדות השמים והארץ, לומר שדווקא שריא ה' זעירא על אלין שבשבילים נבראו שמים וארץ ותולדות, וכמ"ש לקמן ובג"ד ויכלו שלימו כו' ועלה קיימין שמיא וארעא כו' דכתיב אלה תולדות השמים והארץ כו' (יהל אור).

⁴⁸⁴ שכינא (דפ"ו).

⁴⁸⁵ שמילא שאלתו כמ"ש (ברכות ז ע"א) ג' דברים בקשה משה מהקב"ה ונתן לו כו' (יהל אור).

⁴⁸⁶ היא קושיא (יהל אור).

⁴⁸⁷ נמחק ביהל אור.

⁴⁸⁸ הוא תירוץ (יהל אור).

⁴⁸⁹ עיי' ברכות (נח ע"א) הרואה אוכלוסי ישראל אומר ברוך חכם הרזים שאין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה.

⁴⁹⁰ נמחק ביהל אור.

⁴⁹¹ ממט"ט ששורה בימות החול שע"י מתנהגין העולמות בחול ששת ימי המעשה בו"ק דיליה ו' אותיות דמט"ט (יהל אור).

⁴⁹² הוא הצלם (יהל אור).

⁴⁹³ שמיניה התנועה לאדם כו' (יהל אור).

⁴⁹⁴ ה' זעירא מלכות ה' דאברהם (יהל אור).

⁴⁹⁵ צ"ל תורה ודא ו' והוא דיוקא דעד"א (יהל אור).

⁴⁹⁶ ר"ל בצלם ו' (יהל אור).

⁴⁹⁷ מלכות (יהל אור).

⁴⁹⁸ ו' (גר"א).

⁴⁹⁹ והן ד' אותיות הו"ה מצות לא תעשה ומצות עשה ותורה ותשובה ולא מצות לא תעשה עצמן ומצות עשה עצמן אלא יראה ואהבה גורמות המ"ע ומל"ת והתשובה היא הרביעית המעשה כמו שמפרש והולך, וג"ר הן במחשבה וכמ"ש במ"א דג' אותיות יהו"ה הן במחשבה והרביעית ה' היא בעובדא וכלולה מכלם שהם הנ"ל מ"ע ומל"ת תורה ותשובה (יהל אור).

⁵⁰⁰ דכל השם על ראשו ומשם הולך לגוף כמו שמפרש והולך (יהל אור).

ה' אהבה על רישיה דב"נ⁵⁰¹ ומנה⁵⁰² עאל רחימו דקב"ה על רמ"ח איבריך דיליה לקיימא בהון פקודין דעשה:

ו' איהי על רישא⁵⁰³ דב"נ ומניה ייעול על פומא דב"נ מלולין לאולפא באורייתא: ובהאי קחו עמכם דברים ושובו אל יי' (הושע יד ג) ובהאי דיהא בכון היראה והאהבה והתורה יתחזר יהו"ה דאיהו בינה תשובה ו' תשובו (ותשוב) לגבי ה' דאיהו⁵⁰⁴ עובדא⁵⁰⁵ דבראשית ואיהי ל"ב אלהים⁵⁰⁶ וישתלים יהו"ה ובה יהא לכוך⁵⁰⁷ נייחא מכלא ובה שבת וינפש (שמות לא יז) ובה יתכליל יהו"ו:

תרגום: מצוה זו היא מצות תשובה, וזוהי בינה. ובעוונותינו משחרב בית המקדש לא נשאר לנו אלא וידוי דברים לבד, וזו מלכות. ומה זה בינה, [אותיות] בן י"ה, ובן זהו ו' בודאי, וכל מי שחוזר בתשובה כאלו החזיר ה' לאות ו', שהיא בן י"ה, ונשלם בו יהו"ה, וזוהי תשובה, תשוב ה' ודאי לו'.

שאות ה' ודאי היא וידוי דברים. וסוד הדבר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו", שודאי כשאדם חוטא גורם להרחיק ה' מאות ו', שמסתלק בן י"ה, הוא יהו"ו מאות ה', ולכן חרב בית המקדש והתרחקו ישראל משם, וגלו לבין העמים.

ולכן כל מי שעושה תשובה גורם להחזיר ה' לאות ו', והגאולה תלויה בזה. ולכן הכל תלוי בתשובה, שכך אמרו הראשונים (סנהדרין צז ע"ב) כל הקצים כלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שהוא שלמות שמו, ולכן ואעשה למען שמי. ועוד למעני, למעני אעשה.

ואם לא חוזרים אני אעמיד להם מלך שקשים גזרותיו משל פרעה, ויחזרו בעל כרחם, זהו שנאמר ושבתי עד ה' אלהיך, עד יהו"ה ודאי. ותשובה זו נקראת חיים, כי ממנו תוצאות חיים, שהם נשמות ישראל. והוא הבל שיוצא ונכנס בפי האדם בלא עמל ובלא יגיעה.

ה' של הבראם. ועליו נאמר "כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", והיא על ראש האיש, עליה נאמר "ותמונת ה' יביט", "אך בצלם יתהלך איש". ומשום שהיא על ראש האיש, אסור לו לאדם ללכת ארבע אמות בגלוי ראש, שאם היא מסתלקת מעל ראשו של האדם, מיד מסתלקים ממנו החיים.

ואם תאמר שכך שורה על [ראש] אומות העולם, אף על גב שלא נבראו בהם שמים וארץ, וכל תולדותיהם לא שורה ודאי, שמשוה בקש מהקדוש ברוך הוא שלא תשרה שכינה על אומות העולם, וניתן לו. ההבל העומד על [ראש] אומות העולם, מאיפה יוצא, או על הרשעים שהם ערב רב, מעורבים עם ישראל.

אלא ודאי לא כל הפנים שוים, אפילו ישראל אינם שוים, כל שכן אחרים. אלא ודאי על דמות זו של אות ה' פרשה, מתנה טובה יש לי בבית גזוי ושבתי שמה, וכשזה שורה על ישראל אין להם יגיעה ולא שעבוד, ובה נפש עמלה ויגיעה, שבת וינפש.

שנפש אחרת יש על ראש האדם שנקראת עבד, והיא דמות על האדם, והוא עבד המלך שמנענת כל אברי האדם ללכת בדרכים טובות, ולקיים בהם רמ"ח מצוות, להשרות עליהם ה' של הבראם, שכך עולה הבראם לרמ"ח.

ודמות אחרת על ראשו שנקרא יראה, וזה י', ועליהם נאמר "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים", שתי דמויות טובות שהם זכר ונקבה, זכר מצד האות י', נקבה מצד האות ה'. ושתי אותיות [אחרות] מעוררות את האדם לתורה ולמצוה, י' יראה, וזוהי על ראש האדם, וממנה תכנס יראה ללב האדם, לירא מהקדוש ברוך הוא ולשמור את עצמו שלא יעבור על מצוות לא תעשה.

ה' אהבה על ראשו של האדם, וממנה נכנסת אהבת הקדוש ברוך הוא על רמ"ח איבריו לקיים בהם מצוות עשה.

– מאיר התיקון –

⁵⁰¹ עי' מלואים אות

⁵⁰² ומניה (דפ"ו).

⁵⁰³ רישיה (דפ"ו).

⁵⁰⁴ דאיהו (דפ"ו).

⁵⁰⁵ ר"ל המעשה עצמו של המצות דלעיל לא אמר רק דמינה יעול כו' דמלכות נקראת מעשה עובדא

דבראשית (יהל אור).

⁵⁰⁶ ר"ל מלכות שנקראת אלקים ל"ב שנקראת כבוד ה' כבדו גימ' ל"ב (יהל אור).

⁵⁰⁷ לנכון (דפ"ו).

ו' היא על ראש האדם, וממנה יכנס על פה האדם דיבורים ללמוד בתורה. ובזה קחו עמכם דברים ושובו אל ה', ובזה שתהיה בכס היראה והאהבה והתורה, יחזור יהו"ה שהוא בינה, תשובה, ו' תשוב לה', שהיא מעשה בראשית, והיא ל"ב אלהים וישתלם יהו"ה, ובה תהיה לכם מנוחה מהכל, ובה שבת וינפש, ובה יכלל יהו"ו.

(כד) עי' זהר ח"ג קכג ע"א: אית ב"נ דאיהו רשע גמור כל ימיו ואיהו עובר על כמה פקודין דלא תעשה ומתחרט ומודה עלייהו ולבתר כן לא עבד לא טב ולא ביש לדא ודאי ימחול ליה קב"ה אבל לא דיזכה לתשובה עלאה⁵⁰⁸:

אית ב"נ לבתר דייתוב מחטאיו ומתכפר ליה איהו אזיל בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו⁵⁰⁹ דקב"ה דא זכי לתשובה תתאה דאתקרי ה' ודא איהו תשובה תתאה:

ואית ב"נ לבתר דמתחרט מחובוי ועביד תשובה יתעסק⁵¹⁰ באורייתא בדחילו ורחימו דקב"ה ולא על מנת לקבל פרס דא זכי לאת ו' דאיהו בן י"ה ועל שמה אתקרי בינה ודא גרים דתשוב ו' לגבי ה' ומלת תשובה כך היא תשוב ו' לה⁵¹¹ ולעולם לא שריא ה' בבר נש ולא ו' בלא דחילו ובלא רחימו דאינון י"ה יראה ואהבה קרינן לון⁵¹² ודאי ומתמן אתייהבו התורה והמצוה דאינון בן ובת ובגין דישראל מקיימין התורה והמצוה אתקריאו בנים לקב"ה הה"ד (דברים יד א) בנים אתם ליי' אלהיכם⁵¹³:

הנסתרות⁵¹⁴ יראה ואהבה⁵¹⁵ דאינון במוחא ולבא בחללא דגופא וברישא⁵¹⁶ והנגלות התורה והמצוה דאינון בגופא וברישא לבר⁵¹⁷ ורזא דמלה הכי הוא ודאי [ד]אי ב"נ דחיל לקב"ה או רחים ליה דא לא ידע ב"נ אחרא בגין דאיהו מלה דלא אתגליא אלא בינו לבין קונו:

– מאיר התיקון –

⁵⁰⁸ עי' קכב ע"ב שמשמע שזה בינה.

⁵⁰⁹ והן ד' אותיות הוי"ה מצות לא תעשה ומצות עשה ותורה ותשובה ולא מצות לא תעשה עצמן ומצות עשה עצמן אלא יראה ואהבה גורמות המ"ע ומל"ת והתשובה היא הרביעית המעשה כמו שמפרש והולך, וג"ר הן במחשבה וכמ"ש במ"א דג' אותיות יהו"ה הן במחשבה והרביעית ה' היא בעובדא וכלולה מכלם שהם הנ"ל מ"ע ומל"ת תורה ותשובה (יהל אור קכב ע"ב).

⁵¹⁰ ויתעסק (דפ"ו).

⁵¹¹ תשב ו"ה אותיות תשובה והוא תשוב ו' לה' או ה' לו' אע"ג דלא נזכר י"ה ז"ש ולעולם כו' דשם תשובה (יהל אור).

⁵¹² ליה (דפ"ו).

⁵¹³ או"א (יהל אור).

⁵¹⁴ עי' תיקון ז' יט ע"א ש"הנסתרות לה' אלקינו" הם כינויים לאו"א, "והנגלות" הוא כינוי לזו"ן.

⁵¹⁵ עי' שער רה"ק י ע"ב: א"ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ו"ה שהם קב"ה ושכינתיה. ועי' פע"ח שער הזמירות פרק ה': צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י"ה עם ו"ה בשם כל ישראל.

⁵¹⁶ דתורה ברישא בפה כמ"ש. ונגדו יראה בחללא דרישא. וכך מצוה בגופא בידין ורגלין, ואהבה נגדו בחללא דגופא (מצאתי כתוב על הגליון. והנה יראה היא חכמה בפנים וכנגדו הפה מבחוץ, וזש"ה פי ידבר חכמות. ואהבה היא בינה בפנים בלב, וז"ש והגות לבי תבונות) (יהל אור).

⁵¹⁷ באברים דלבר, ויראה ואהבה באיברים הפנימיים שלהם, ג"כ ברישא ובגופא במוח ולבא. וישראל עלה במחשבה, בן מאב ובת מאם. ובמ"א אמר בתיקונים להיפך, דמלכות בפומא ועד"א באברים, וכן אמר בהקדמה ב' דתיקונים (יט ע"א) דרועא ימינא וכו', ע"ש כל האברים בו"ק ופומא מלכות תורה שבעל פה ע"ש. והענין, כי באברים עצמן ודאי כן, אבל בתורה ומצות שבפנים ברוחא הוא להיפך כמ"ש בסוף תיקון כ"א וכן הוא ביראה ואהבה שבמוחא ולבא וע"ש סא ע"א מוחא איהו בהיפוכא חום כו' ואיהו אריה כו' ע"ש (יהל אור).

הג"ר שהם חב"ד דז"א עצמו הם המוחין, והם הנקראו פנימיות, אך החיצוניות, אפילו בראש עצמו נקרא ז"א. ובזה תבין מ"ש במ"א, כי לעולם אינו רק ו"ק דחיצוניות, ונגדלין ונחלקים לפרקים, ומהם עצמן נעשה ג"ר. נמצא, כי בחי' החיצוניות אינו רק ו"ק לבד, אלא שנחלקים ל"ס, אך המוחין הם הפנימיים, הם י"ס גמורות (ע"ח מוחין דצלם ז). מכאן רואים דגם הגלגלתא והראש הם מכלל הו"ק (לש"ו ספר הקדו"ש לח ע"ג), דהיינו המוחין המלובשים בגלגלתא, והם מלאגו, כבר למדנו הגר"א זללה"ה בהיכלות בראשית היכל א' (בספר יהל אור דף י"א ע"ד) כי הם רק הג"ר דהרוח גופה, שהוא עצמו מבחי' הז"ת (לש"ו ספר הדע"ה ח"א מו ע"א).

תרגום: יש אדם שהוא רשע גמור כל ימיו, והוא עובר על כמה מצוות לא תעשה ומתחרט ומודה עליהם, ואחר כך לא עושה לא טוב ולא רע, לזה בודאי ימחל הקדוש ברוך הוא, אבל לא שזכה לתשובה עליונה.

יש אדם שלאחר שישוב מחטאיו ומתכפר לו, הוא הולך בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, זה זוכה לתשובה תחתונה שנקראת ה', וזו היא תשובה תחתונה. ויש אדם שלאחר שהתחרט על חטאיו ועשה תשובה ויתעסק בתורה ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, ולא על מנת לקבל פרס, זה זוכה לאות ו', והוא בן י"ה, ועל שמו נקראת בינה, וזה גורם שתשוב ו' לה', ומלת תשובה כך היא, תשוב ו' לה', ולעולם לא שורה ה' באיש ולא ו' ללא יראה וללא אהבה, שהם י"ה, יראה ואהבה נקראים בודאי. ומשם נתנו התורה והמצוה שהם בן ובת, ומשום שישראל מקיימים התורה והמצוה, נקראו בנים לקדוש ברוך הוא, וזה שנאמר "בנים אתם לה' אלהיכם".

הנסתרת יראה ואהבה, שהם במח ובלב, בחלל הגוף ובראש. והנגלות התורה והמצוה, שהם בגוף ובראש מבחוץ. וסוד הדבר כך הוא ודאי, שאם האדם פוחד מהקדוש ברוך הוא, או אוהב אותו, את זה לא יודע אדם אחר, משום שזהו דבר שלא התגלה אלא בינו לבין קונו.

(כה) עי' תז"ח כה ע"ב: בגין דבגלותא אתמר תחת שלש רגזה הארץ תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם ושפחה כי תירש גברתא ובגין דא תפלין דרישא ויד לאעלא שפחה תחות גברתה עלא ותתא ובהזכרות דלגאו דכלילין בהון דאיהו שקול לאוריתא צריך לאעלא עבד תחת רבו עלא ותתא ודא אקרי ברא דקודשא בריך הוא ושכינתה הדא הוא דכתיב כה אמר ה' בני בכרי ישראל ואלין דעבדין דא אתמר בהון בנים אתם לה' אלהיכם.

ובגין דא אמר (פרקי אבות) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס ומאן דעביד פקודא דא על מנת לקשר אלהים אחרים דעבודה זרה למהווי לשעבודה ואמין דלתתא לישוי תחות ידה לא יהבין לה נשמה אלא מסטרא דהאי עבד ובגין דא אם כבנים אם כעבדים.

תרגום: משום שבגלות נאמר (משלי ל) תחת שלוש רגזה ארץ תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם ושפחה כי תירש גברתה ומשום זה תפלין של ראש ויד להכניס שפחה תחת גברתה למעלה ולמטה ובהזכרות שבפנים שכלולים בהם שהוא שקול לתורה צריך להכניס עבד תחת רבו למעלה ולמטה וזה נקרא הבן של הקדוש ברוך הוא ושכינתו זהו שכתוב כה אמר ה' בני בכרי ישראל ואלה שעושים את זה נאמר בהם בנים אתם לה' אלהיכם.

ומשום זה אמר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס ומי שעושה את המצוה הזו על מנת לקשר אלהים אחרים של עבודה זרה שתהיה לשעבודו והאמות שלמטה לשים תחת ידו אין נותנים לו נשמה אלא מצד העבד הזה ומשום זה אם כבנים אם כעבדים.

בהגר"א: ונבל כי ישבע לחם - רמז לנבל הכרמלי בגונו את צאנו כו' והן ג' דרגין הנ"ל צאן ועבד ושפחה דישבע לחם מסט' דצאן כמ"ש ודי חלב עזים ללחמך ואמרו למה נקרא עשתרות שמעשרות את בעליהן: **לאעלא שפחה תחות כו'** - ר"ל שכינה עילאה ותתאה וכן שפחה ב' נוקבין בישין מד' אבות נזיקין ותתאה הוא אימא דערב רב כידוע וז"ש לעיל ולאעלא כל אומין כו': **דכלילין בהון** - ר"ל שכלילין בבתיים שהפרשיות והאזכרות הן בבתיים והן חכמה ו"ק זכרים שבשם י' ו' שכלילין בנקבות ה"ה כמ"ש נקבה תסובב גבר וכן האזכרות בבתיים: **שקול לאורייתא** - כמ"ש למען תהיה תורת ה' בפיה ואמרו הוקשה כל התורה לתפלין: **לאעלא עבד כו'** - ב' דברים של הס"א מד' אבות כמ"ש בר"מ פ' משפטים שהן נגד ד' אותיות שבשם זה לעומת זה תחת י' ו': **הה"ד כה אמר כו'** - ר"ל ישראל אשר בכך אתפאר שהוא המניח פאר על ראשו תפלין ובשניהן ש"י וש"ר נק' ישראל כמ"ש בר"מ פ' בא ע"ש: **בנים אתם כו'** - ר"ל לה' קב"ה אלהיכם שכינה כידוע: **ובג"ד אם כבנים כו'** - וז"ש אבינו מלכנו:

(כו) עי' תז"ח ג ע"ב: חיזו שביעאה כמראה הקשת אשר יהיה בענן מאן עננא דא חסד דסליק ע"ב וביה אתא קב"ה בעב הענן בעבור ישמע עמא למללא עם משה ובהאי עב דאיהו חסד אתחזיא קשת דאיהו צדיק בגוונני נהירין דאינון תלת גוונין דתלת אבהן וביה אתכלילין ובג"ד אתמר בצדיק ויכלו דסליק ע"ב דביה אתכלילין תלת אבהן דאתמר בהו בכ"ל מכ"ל כ"ל:

ובאלין תלת גוונין וראיתיה לשכינתא לזכור ברית עולם (בראשית ט &) דצדיק איהו אלף שתיאתא יום השישי ונטיל בימינא דאיהו חסד כליל ע"ב ובגיניה איתמר (דניאל יב &) ואתה לך

לקץ ותנוח בצדיק ותעמד לגורלך לקץ הימין דאיהו ימינא דביה (ישעיה נב &) כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון ונטיל בעב דעמודא דאמצעייתא דביה (בראשית א &) ויהי מבדיל בין מים למים ובגינה אתמר ללבי גליתי ולמלאכי השרת לא גליתי ללבי גליתי ולאברי לא גליתי:

תרגום: המראה השביעי "כמראה הקשת אשר יהיה בענן". מי "הענן". זה החסד שעולה שבעים ושנים, ובו בא הקדוש ברוך הוא "בעב הענן בעבור ישמע העם", [כשבא] לדבר עם משה, ובע"ב זה שהוא חסד, נראה קשת, שהיא צדיק, בצבעיה המאירים, שהם שלשה צבעים של שלשה אבות, ובו [הם] נכללים. ולכן נאמר בצדיק "ויכלו", שעולה שבעים ושנים, שבו נכללים שלשת האבות, שנאמר בהם בכ"ל מכ"ל כ"ל.

ובאלו שלשת הצבעים "וראיתיה", את השכינה, "לזכור ברית עולם", שהצדיק הוא האלף הששי, היום הששי, ונוסע בימין, שהוא חסד, כולל שבעים ושנים, ובשבילו נאמר "ואתה לך לקץ ותנוח", בצדיק "ותעמד לגרלך לקץ הימין", שהוא הימין, שבו "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון", ונוסע בע"ב של העמוד האמצעי, שבו "ויהי מבדיל בין מים למים", ובשבילה נאמר (סנהדרין צט ע"א) "ללבי גליתי", ולמלאכי השרת "לא גליתי", "ללבי גליתי ולאברי לא גליתי".

בהגר"א: דסליק ע"ב - והוא ענן, כמו שמפרש והולך בעב הענן: למלא עם משה - שעליו נאמר (&) כי מן המים משיתיהו⁵¹⁸: ובהאי עב כו' - כאן מפרש שאמר כמראה הקשת: וביה אתכלילן - ר"ל אע"ג דתלת אבהן שם, מ"מ כל התלת אבהן אתכלילן {ג ע"ב} בחסד, ולכך כל הג' פסוקים של ויסע ויבא ויט, כולן של ע"ב אותיות: בצדיק ויכלו - שנא' (&) יום הששי ויכלו, וצדיק הוא יום הששי כידוע (&): דביה איתכלילן כו' - ר"ל לשון ויכלו שכולל ג' אבהן שכולן לשון כל, וז"ש בכל כו':

ובאלין תלת כו' - ר"ל דגוונין נהירין אז הוא הגאולה כמ"ש בזהר (ח"א עב ע"ב)⁵¹⁹: לזכור ברית עולם - ר"ל צדיק להתחבר עמה כמ"ש בתקון ה' (&) כד איהי נהירא כו' וראיתיה כו', ע"ש, והוא כאדם שרואה באשתו⁵²⁰ וד"ל: דצדיק איהו אלף כו' - עכשיו מפ' כל הפסוקים שהביא לעיל, ור"ל שבאלף הששי יהיה הגאולה, וכל הקיצין הוא אחר ע"ב באלף הששי, כמ"ש לקמן (ג רע"ד) וזה נראתה הקשת בענן (&), ר"ל ע"ב שהוא ענן כנ"ל, הקשת שהוא אלף הששי, אז וראיתיה כו'.

וזה יום הששי, אלף הששי, ויכלו ע"ב, אז וישבות (&), שהוא הגאולה, וז"ש אלף שתיתאה יום כו': ותנוח בצדיק - כנ"ל וישבות: דביה כי עין בעין - ר"ת ע"ב: יראו - דראיה הוא בימין, כמ"ש בתקונים (&): בשוב ה' ציון - ציון הוא צדיק כידוע (&): ונטיל בעב דעד"א - ר"ל שאמר בשוב ה' ציון, ת"ת ביסוד. וז"ש לעיל בעב הענן כו' למלא עם משה, שהוא דרגא דעד"א: דביה ויהי כו' - כמ"ש בזהר בראשית (מו ע"א)⁵²¹ ע"ש: בין מים למים - ר"ל שהוא ר"ת ע"ב: ללבי גליתי ולמ"ה כו' - ר"ל ללבי גי' ע"ב, והוא משה, שלן גלה, שהוא נתעלה על מלאכי השרת, כמ"ש (&) עלית למרום, שהוא בדרגא דעד"א, שהוא ע"ב כנ"ל: ללבי גליתי - ר"ל עד"א כנ"ל גימ' ע"ב, שבו יתגלה הקץ, כמו שמפרש והולך, דכל הקיצין שתולין⁵²² בכל המדות תליא בתשובה, ואם אינן עושין תשובה כו' (&), אבל קיצא דעד"א, אין תליא בתשובה, וז"ש דקץ אית בכל כו', ר"ל שבכל דור יש קץ לפי הספירה השולטת אז: כפום זכוון כו' - כמ"ש בזהר (לקמן מט ע"ג) שהראה

– מאיר התיקון –

⁵¹⁸ עי' ספר הליקוטים (וזאת הברכה - פרק ב): ארז"ל, בשג"ם זה משה, דכתיב ביה כי מן המים משיתיהו. והיינו גש"ם נדבות, דאינון ע"ב וקס"א מ"ה ס"ג, יעלו הכל בגימטריא גש"ם.

⁵¹⁹ הוב"ד במלואים אות.

⁵²⁰ עי' פת"ש נתיב סדר הפרצופים ב: כמו שזיווג הזכר עם הנקבה בא ע"י שהיא באה לפניו מקושטת ורואה בה ומתאוה להדבק בה, כמ"ש (שיה"ש ו ה) הסבי עיניך מנגדי וגו', הנה כמו כן ע"י שהתחתונים מטיבים דרכיהם ועושים מצוה אחת בשלמותה, בונים עי"ז השכינה למעלה שהיא המאור המקבל עבודת התחתונים, והיא מתבנית ומתקשטת לפי מעשה התחתונים כמ"ש בזהר"ק (ח"ג י"ג ע"א) חזי במאי ברא אתינא לקמן, והוא מ"ש (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, והיא סוד בנין הנוקבא בשלמותה כמ"ש (בראשית ב כב) ויבן ה' אלקים את הצלע ויביאה אל האדם וגו'.

⁵²¹ יהי רקיע בתוך המים (שם ו) א"ר יהודה בהאי אתפרשו מיין עלאין [ממיין] (למיין) תתאין רקיע פשיטותא דמיין והא אתמר ויהי מבדיל בין מיין עלאין לתתאין:

תרגום: "יהי רקיע בתוך המים". אמר רבי יהודה, בזה נפרדו מים עליונים ממים תחתונים. "רקיע" הוא התפשטות המים, והרי נאמר, "ויהי מבדיל" בין מים עליונים לתחתונים.

תתאין - פ"י כי היסוד מפרש בין החסדים ובין הגבורות, כי החסדים הם עולים מתוכו להגדיל ז"א בסוד חוזר עד הכתר והגבורות הולכים אל המלכות (מ"מ).

522

Commented [YL44]: t is supposed to be she eilav not his, should we put in dots?

לאדה"ר דור דור ומנהיגיו, ופי' שם, שהראה לו כל מדה השולטת בדור ההוא, ואם יהיו זכאין, יזכו למדה ההיא, בדור מדת החסד יהיו גומלי חסדים, וכן בכלם:

(כז) עי' זהר ח"א כה ע"א: ואורייתא איהי ישובא דעלמא ואומין דעלמא עעכו"ם דלא קבילו לה אשתארו חרבא ויבשא⁵²³ ודא איהו דקב"ה ברא עלמין ומחריבין אלין דלא נטרי פקודי אורייתא לא אדישצין (דסני) איהו עובדוי כמה דחשבין בני נשא ולמה ישצין לון לבנוי דאתמר בהון בהבראם בה' בראם⁵²⁴ ואלין אינון דמתגירין מאומין דעלמא בגינייהו נפלת ה'⁵²⁵ זעירא דאברהם⁵²⁶ באלף חמישאה⁵²⁷ דהוא ה' דאיהו חרב ויבש חרב בבית ראשון ויבש בבית שני ומשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות גדפוי דשכינתא וחשיב דהווי מאלין דאתבריאו בה' והב בהון את ה' דאברהם גרמו ליה ירידה כמה דאת אמר (שמות לב ז) לך רד כי שחת עמך בגין דלא קבילו לאת ה' בדחילו דיו"ד וברחימו דה' נחית איהו מדרגיה דאיהו ו' ואת ו' נחתת עמיה בגין דלא [יתאביד] (אתאביד) בינייהו דעתיד איהו ברזא דגלגולא לאתערבא בינייהו בגלותא בין ערב רב⁵²⁸ דאינון נשמתיהו מסטרא דאלין דאתמר בהון (ישעיה נא ו) כי שמים כעשן נמלחו וגו' ואלין אינון דלא בעא נח רחמי עלייהו ואתמר בהון (בראשית ז כג) וימחו מן הארץ בגין דהווי מאלין דאתמר בהון (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק

ומשה לא אסתמר מנייהו ואפיל ה' בינייהו ובגין דא איהו לא יעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה⁵²⁹ ובגין דא נחת איהו מדרגיה ונחית ביה ו' ובגין דא ה' נפלת ו' ויקים לה ו' דמשה ובגין דה"א זעירא ה' דאברהם דאיהי דהבראם אתזער איהו בגינה ואתמר ביה (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה וגו'⁵³⁰ ואפיק לה מתמן בחילא דו' ואייתי לה עמיה מיד שריא עליה י"ה ואשתלים אומאה⁵³¹ (שמות יז יו) כי יד על כס ית מלחמה ליהו"ה וגו' מאי מדר דר דא משהו דאתמר ביה (קהלת א ד) דור הולך ודור בא והא אוקמוה דלית דור פחות מששים רבוא ודא משה דאתמר ביה דאנתתא חדא ילדה ששים רבוא בכרס אחד.

תרגום: והתורה היא ישוב העולם. ואומות העולם שהם עובדי עכו"ם, שלא קבלו אותה, נשארו חרבים ויבשים, וזהו שהקדוש ברוך הוא בורא עולמות ומחריבן. אלה שלא שומרים מצוות התורה, לא שישמיד הוא מעשיו כמו שחושבים בני אדם, ולמה שישמיד את בניו שנאמר בהם "בהבראם", בה' בראם. ואותם שמתגירים מאומות העולם, בגללם נפלה ה' קטנה של אברהם, באלף החמישי שהוא ה', שהוא חרב ויבש, חרב בבית ראשון ויבש בבית שני. ומשה, משום שרצה להכניס גרים תחת כנפי השכינה, וחשב שהיו מאלה שנבראו בה', ונתן בהם אות ה' של אברהם, גרמו לו ירידה, כמו שנאמר "לך רד כי שחת עמך", משום שלא קבלו את האות ה', ביראה של יו"ד ובאהבה של ה', הוא ירד מדרגתו שהוא ו'. ואות ו' ירדה עמו כדי שלא יאבד ביניהם, שעתידי הוא בסוד הגלגול להתערב ביניהם בגלות בין ערב רב, שהם נשמותיהם מצד אלה שנאמר בהם "כי שמים כעשן נמלחו וגו'". ואלה אותם שנח לא בקש רחמים עליהם, ונאמר בהם "וימחו מן הארץ", בגלל שהיו מאלה שנאמר בהם "תמחה את זכר עמלק".

ומשה לא נשמר מהם, והפיל ה' ביניהם, ולכן הוא לא יכנס לארץ ישראל עד שתשוב ה' למקומה, ולכן ירד הוא מדרגתו וירד בו ו', ולכן ה' נפלה, ו' יקים אותה, ו' של משה. ומשום שה"א קטנה, ה' של אברהם, שהיא של "הבראם", נעזר הוא בגללה, ונאמר בו "מוליך לימין משה וגו'".

– מאיר התיקון –

⁵²³ חרבין ויבשין (דפ"ו).

⁵²⁴ "דחשבין בני נשא ולמה ישצין לון לבנוי דאתמר בהון בהבראם בה' בראם" נמחק בהגהות הגר"א, ובמקומו איתא "דחשבין ב"נ בהבראם בה' בראם".

⁵²⁵ עי' בהגר"א על תיקו"ז עד ע"ג ד"ה למהו ליה, ועי' יהל אור כאן, ועי' פת"ש נתיב הקלי' כב ז"ל, [גלות] הרביעית הוא תהום הנ"ל והוא גלות הרביעי הזה הכל בסט' דע"ר שמשה הוא בגלותא דשם נפלת ה' זעירא דאברהם.

⁵²⁶ מלכות (רח"ו).

⁵²⁷ פי' אלף החמישי הוא הוד כנודע ומלכות אחוזה בהוד (מ"מ).

⁵²⁸ קבלת הערב רב גרמה לכל הגליות והצרות עד ביאת המשיח (דע"ה ח"ב קכט עב). ועי' הקדו"ש כג ע"ד שמביא רשימה של מקומות בזוהר המדברים על זה הענין. ועי' בהגר"א על תיקו"ז תיקון נ' (צז ע"ג) בארוכה. ועי' כי תצא רעז ע"ב.

⁵²⁹ וכאשר יתוקן היינו שישתלם ה' דמשה ותתקשר בימינא (יהל אור).

⁵³⁰ פי' הפוסק כך, בשביל ה' דאברהם שנק' ימין לכך מוליך למשה בגלות (מ"מ).

⁵³¹ "דאתמר" נוסף בדפ"ו.

והוציא אותה משם בכח של ו', והביא אותה עמו. מיד שרתה עליו י"ה ונשלמה השבועה, (שנאמר) "כי יד על כס יה מלחמה לה' וגו'". מה זה "מדור דור", זה משה שנאמר בו "דור הלך ודור בא". והרי פרשוה שאין דור פחות מששים רבוא, וזה משה שנאמר בו שאשה אחת ילדה ששים רבוא בכרס אחת.

(כח) עי' זהר ח"ב קיד ע"ב: בגין דאת בן יה ברא דאבא ודאמא בתר דהדרת ובהא⁵³² בתיובתא אסתלקת בבינה יה⁵³³ אילנא דחיי ובגינה את זכי לאת ה' בגין דאעילת גרמך אבתרהא בתיובתא לאהדרא לה למרך ולסלקא לה מגלותא ולא לקבלא אנת אגרא⁵³⁴:
 תרגום: משום שאתה בן יה, בן של אבא ואמא. אחר שחזרת בה"א בתשובה, עלית לבינה, יה"ו, עץ החיים. ובגללה זכית לאות ה', משום שהכנסת את עצמך אחריה בתשובה, להחזירה לרבונך, ולהעלותה מהגלות, ולא שתקבל אתה שכר.

(כט) אמר המגיה כאן מצאתי כתוב פסוק ויסע כסדר כל אות ואות בבית אחד במרובע עם זה הלשון ותמצאם כולם בסוף חלק שני:

הכא אתעטר אברהם בעטרו⁵³⁵ ואעטר לה לכנסת ישראל⁵³⁶ ואלין אתוון כלהו בארח מישר למיהך ביממא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי וע"ד כתיב ויסע אימתי נטלין במטלנייה(ו) כלא⁵³⁷ [הוי אימא] (הוה) ביממא כד נהיר שמשא⁵³⁸ ודא חד קרא דאיהו בשבעין ותריין אתוון:

[תניינא דיצחק הכי נמי דאשתכח בע"ב אתוון לאשתכחא בדינא לגבי מצראי עלייהו⁵³⁹ דישראל] (ואשתכח בדינא כנסת ישראל) ברחמי וע"ד כתיב (שמות יד כ) ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל לקביל אלין ולקביל אלין⁵⁴⁰:

ויהי הענן והחשך (שם) דהכי הוא יומא (רתיכא) דיצחק [דעיבא⁵⁴¹ הוי (ס"א יומא דעיבא דיצחק עננא דעיבא הוי)] עננא (הוי) וחשוכא מניה הוא ובגין כך סדורא דאתוון למפרע (בארח עקימא) ולא בארח מישר כגוונא דא:

כאן מצאתי כתוב פסוק ויבא למפרע כל אות ואות בבית אחד במרובע עם זה הלשון: ועל דא אתוון כלהו למפרע⁵⁴² דכתיב ויהי הענן והחשך דכיון דעאל יצחק בדינו⁵⁴³ (ו)לא קרב זה אל זה כתיב זה אל זה אינון דאתו מסטרא דאברהם לא קריבו דא בדא דהא לא יכלין בגין דהאי

– מאיר התיקון –

⁵³² בה"א (דפ"ו).

⁵³³ כאן אמר כי משה סליק עד בינה ורז"ל אמרו במדרש על פסוק וראית את אחורי מלמד שהראהו קשר של תפלין ולא יותר אבל זה יובן במה שהודעתך כי לאה היא הנקראת קשר תפלה של ראש והיא עצמה מלכות של בינה (שער מאמרי רשב"י).

⁵³⁴ עי' בהגר"א בתיקו"ז ב ע"ד: דעסקין באורייתא לשמה - ר"ל בשביל השכינה.

⁵³⁵ במציאות החסד שבחכמה שהיא עטרה לחסד ממש (אור יקר).

⁵³⁶ בחוט של חסד המשוך עליה בענין שהם ג' בחינות האמצעית חסד ועטרת החסד ומה שמאיר החסד למטה (אור יקר).

⁵³⁷ נמחק בדפ"ק.

⁵³⁸ ת"ת שהוא לימין כדכתיב מוליך לימין משה זרוע תפארתו, והוא מאיר ממזרח שמש דהיינו חכמה דהיינו תגבורת צו החסד (אור יקר).

⁵³⁹ ולגבי (דפ"ק).

⁵⁴⁰ שהגבורה מצד הקדושים הנאחזים בה, ישראל אחוזים בה, ומצד החיצונים האחוזים בה מצריים אחוזים בה, לכך היא בינונית בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויש בה כנגד אלו וכנגד אלו (אור יקר).

⁵⁴¹ קשיא ליה דלעיל בפסוק ראשון שהוא בחסד כתיב עמדו הענן אם כן מאי קאמר ויהי הענן, לזה אמר דהכי הוא האמת "דיומא דעיבא דיצחק הוי" ולעיל קאמר עמוד הענן שאינו מחשיך השמש ח"ו אלא אדרבה מאיר בו, אבל באומרו ויהי הענן דהיינו יומא דעיבא שיש בו חשך (אור יקר).

⁵⁴² מפני שהדרך הישר הוא רחמים כזה יהו"ה, והמהופך הוא דין כזה הוה"י מפני שהוא בסוד הנקבה והדין שמגביר התחתון על העליון או מפני שהוא בסוד העליה שמגביר השמאל על הימין, שהירידה הוא מגביר ימין על שמאל מפני שמקדים הימין לשמאל והיינו סוד הזכר, והעליה מקדים שמאל לימין והיינו סוד נקבה (אור יקר).

⁵⁴³ בדינו (דפ"ו).

באר⁵⁴⁴ אתדבא⁵⁴⁵ ביצחק כד"א (שם) ויאר את הלילה⁵⁴⁶ דכד אתמלייא לאתחברא (ס"א לאתקפא) ביצחק לא קרב זה אל זה ולא יכיל לקרבא עד דאתא יעקב ואתחבר באברהם ונטל ליצחק ושאר ליה באמצעייתא כדין אתקשר מהימנותא⁵⁴⁷ דא בדא ודא בדא ואשתזיבו ישראל : ותנינן באתר דאבהתא אשתכחי שאר צדיקייא⁵⁴⁸ משתכחי גבייהו וע"ד שמא דא סליק לסטרין אחרנין⁵⁴⁹ מתפרשן אע"ג דכלהו נפקין לארחא חד כד נהרא האי בא"ר⁵⁵⁰ מסטרא דיצחק ואתקשר ביה אתעביד ימא רבא תקיפא וגלגלין תקיפין⁵⁵¹ סליקין ונחתין בזעף ורוגזא בתקיפו נטיל לעילא סליק ונחית לתתא⁵⁵² :

אברהם אתי לקבלא אס"א לקבליה⁵⁵³ ומגו רוגזא [(ופי' לקבלי דיצחק)] וזעפא וחימתא ותקיפו זה אל זה לא הוו מתקרבין עד דאתא יעקב ושכיך רוגזא ומאיך ותבר גלגלי ימא הה"ד (שמות יד כא) ויט משה את ידו על הים ויולך יי' את הים ברוח קדים עזה וגו' מאי ברוח קדים עזה [הא רוח יעקב] ודא רוח יעקב עזה תקיף [לקבליה] לתברא רוגזא ודהאי ימא (שם) וישם את הים לחרבה ויבקעו המים ונ"א הוא אריק ימא מימי רוגזין ואתפליגו מיא⁵⁵⁴ לסטרא דאברהם ולסטרא דיעקב הה"ד (שם) ויבקעו המים לסטרא דא ולסטרא דא ועל דא אתון⁵⁵⁵ כלהו בארע מישר כדקא יאות : כאן היה כתוב פסוק ויט כסדר כל אות ואות בבית אחד במרובע עם זה הלשון⁵⁵⁶ : אלין אתון בארע מישר בסטרא⁵⁵⁷ דיעקב וכל אינון דאתו מסטריה וכד אתא יעקב אתחבר באברהם ונטל ליצחק ושאר ליה באמצעייתא כדין אתקשר מהימנותא דא בדא ודא בדא ועל דא עובדא⁵⁵⁸ בתקונא בשמא קדישא בזווגא דאבהן⁵⁵⁹ אשתמודע דאיהו קשורא חד קשורא מהימנא למהוי רתיכא שלימתא :

– מאיר התיקון –

⁵⁴⁴ מלכות מצד הדין (אור יקר).
⁵⁴⁵ שהוא שהשכינה נתמלאה אז מהגבו' בסוד נחש דנשיך בערייתה ליל ז' של פסח כנודע אצלנו ונמצא שאותו באר נדבק ביצחק (רח"ו).
⁵⁴⁶ הגבורה האירה והשפיעה דיניה במלכות שהיא נקראת לילה (אור יקר).
⁵⁴⁷ בספירות ' בה' ו' בה' (אור יקר).
⁵⁴⁸ יוסף משה ואהרן ודוד שהם מרכבה לז' ספירות אברהם יצחק ויעקב, אברהם חסד, יצחק גבורה, יעקב ת"ת, וכמדת אלו כן מדת שאר הספירות אהרן ומשה נו"ה כגדולה וגבורה, יוסף כיעקב, דוד מלכות מאנא דכולהו בענין שג' אבות שורש לג' פעולות חד"ר (אור יקר).
⁵⁴⁹ כלומר רומז במקומו אחרים בנה"י כג' אבות, וכן כולו בחסד ע"ב שמות ור"ו אותיות בגבורה (אור יקר). פי' שמכל אות ואות יוצאים כמה שמות שיש צדיקים מרכבה להם (רח"ו). נלע"ד מ"ז שהם נה"י, שגם בהם סוד שם של ע"ב כולו ביושר ור"ו יי"י סב"ט וכו', וז"ש שמא דא סליק לסטרין אחרנין, והוא שאר צדיקייא, משה ואהרן ויוסף, וגם דוד שבו (נ"א שהוא) כללות השם בתיבות, והרי הם שבעה כורתי ברית (רמ"ז).
⁵⁵⁰ דקדק דקאמר כד נהרא ואתקשר כי כאשר מאיר לבד הוא באר אמנם בהיותו נקשר שעולה למעלה אז נעשה "ימא רבא" (אור יקר).
⁵⁵¹ רמז לבחינת הדין וכחותיו וענפיו (אור יקר). בסוד גלי ים הנעשים משם ב"ן כשנכנס במלכות שהוא שם ב"ן סתם כנז' בכוונת השופר (רח"ו).
⁵⁵² לפעול דיניה בתחתונים (אור יקר).
⁵⁵³ למשוך חוט של חסד למלכות ואינו מספיק להכניע הדין מפני שהגבורה מצד שני משפיע דין והיא מעצמה דין הם שנים נגד א' וכאשר נתוסף יעקב אז "שיך רוגזא" כדמפרש ואזיל (אור יקר).
⁵⁵⁴ כלומר המלכות בקבלתה נחלקת בשפעה לב' חלקים חלק חסד מימין וחלק רחמים מאמצע (אור יקר).
⁵⁵⁵ כולהו עם היות יעקב איש הביניים והיה ראוי שיהיה חציו דין וחציו רחמים חציו ביושר וחציו בהפוך אלא מפני שפעולתו בה היא לרחמים לכך "תאווין כולהו באורח מישר" (אור יקר).
⁵⁵⁶ והוא מופיע בח"ב דף רסט ע"ב.
⁵⁵⁷ בסטר (דפ"ו).
⁵⁵⁸ כלומר מעשה סדר תיקון השם בתיבותיו מורה "זווגא דאבהן וכו'" מפני שכל תיבה ותיבה אות אחת מכל פסוק ופסוק "אתעביד כולא" כל מעשה המציאות כי בו כח כל הפעולות מפני שכלל כל ההנהגה בשלשה אבות (אור יקר).
⁵⁵⁹ שהוא קשר כל הג' פסוקים חג"ת (רח"ו). ענין שם ע"ב דויסע ויבא ויט שנתגלה אז, והוא נמשך מעתיקא קדישא ובו נקרע הים וכמ"ש שם (נב ע"א) (דע"ה ח"ב קכד ע"ד).

ובווגא דאבהן כחדא אתעביד כלא וידעין חברייא⁵⁶⁰ למהך בארח מישר לאתקנא עובדין כדקא יאות ובשמא דא קשורא דאבהן אשתכחו אורחין לדינא ולרחמי⁵⁶¹ לסיוע לחסד לדחילו לאורייתא לחיי למותא לטב לביש זכאין אינון צדיקייא דידעין אורחוי דאורייתא וידעין למהך ובאורחוי (באורייתא) דמלכא קדישא זכאין אינון בעלמא דיין ובעלמא דאתי: וכאן מצאתי הע"ב שמות היוצאים מג' פסוקים אלו במרובע כל שם ושם מג' אותיות בבית אחד ישר הפוך ישר וסימניך יהי אור ולא הדפסתי אותו מפני יקר תפארת קדושתו⁵⁶²: הא אבהן במטלנין⁵⁶³ בעובדין⁵⁶⁴ בקשורין⁵⁶⁵ דמתקשרי דא בדא וכד מתחברין כחדא לית מאן דיקום קמייהו וותנינן באתר דאבהתא אשתכחו שאר צדיקייא משתכחי גבייהו ועל דא שמא דא סליק לסטרין אחרנין מתפרשן אע"ג דכלהו נפקין לארחא חד⁵⁶⁶ שבעה קשורין⁵⁶⁷ אינון דמתקשרי בהו ג' אבהן⁵⁶⁸ וד' אחרנין⁵⁶⁹ רישא⁵⁷⁰ ואמצעיתא⁵⁷¹ בקשורא⁵⁷² חדא ואלין אינון דחפרו⁵⁷³ בירא דמייא⁵⁷⁴:

תרגום: כאן התעטר אברהם בעטרותיו, ועטר את כנסת ישראל, ואותיות אלו כולן בדרך ישר, ללכת ביום, שנאמר "יוםם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי", ועל זה כתוב "ויסע", אימתי לוקחים במשאותיהם, הוה אומר ביום כשמאיר השמש, וזהו פסוק אחד שהוא בשבעים ושתים אותיות. שני של יצחק, כך גם שנמצא בשבעים ושתים אותיות להמצא בדין לגבי המצריים ולגבי ישראל ברחמים, ועל זה כתוב "ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל", כנגד אלה וכנגד אלה. "ויהי הענן והחשך", שכך הוא יום של יצחק שמעונן, היה ענן וחשך ממנו הוא, ולכן סודר האותיות למפרע (בדרך עקום) ולא בדרך ישר כדגומא זה. ועל זה כל האותיות למפרע, שנאמר "ויהי הענן והחשך" שכיון שנכנס יצחק בדיניו, לא קרב זה אל זה. כתוב "זה אל זה", אותם שבאו מצד אברהם לא קרבו זה לזה, שהרי לא יכלו משום שבאר זו נדבקה ביצחק, כמו שנאמר "ויאר את הלילה", שכאשר התמלאה להתחבר (להתחזק) ביצחק, לא קרב זה אל זה, ולא יכל להתקרב, עד שבא יעקב והתחבר באברהם, ולקח את יצחק, ושם אותו באמצע, ואז התקשרה האמונה זה בזה וזה בזה, ונצלו ישראל.

ושנינו, במקום שנמצאים האבות, שאר הצדיקים נמצאים אתם, ועל זה שם זה עולה לצדדים אחרים מפרידים, אף על גב שכולם יוצאים לדרך אחד, כשמאירה באר זו מצד יצחק ונקשרת בו, נעשה ים הגדול תקיף וגלים חזקים עולים ויורדים בזעף ורוגז בתקיפות נוטל למעלה, עולה ויורד למטה.

– מאיר התיקון –

⁵⁶⁰ מפני שהיה בידם מסורת כל פעולותיו "לאתקנא עובדין וכו'" פעולות השם על מתכונתם (אור יקר).

⁵⁶¹ כחות השם אפשר לפעול בו פעולת הדין פעולת הרחמים (אור יקר).

⁵⁶² והוא מופיע בח"ב דף רסט ע"ב.

⁵⁶³ כפי בחינת קבלתם פעמים נוסעים לקבל כך פעמים כך (אור יקר)

⁵⁶⁴ למטה שהם משפיעים לנהל התחתונים ופועלים פעולות ידועות כדפי' לעיל (אור יקר).

⁵⁶⁵ היינו קשורם ויחודם זה בזה הם בעצמם פעמים גובר ימין פעמים שמאל ולעולם כולם קשורים (אור יקר).

⁵⁶⁶ (כאן שייך גרסינן שבעה וכו' שבסוף הספר סימן ח') (נוסף בדפ"ק).

⁵⁶⁷ הן ז"פ עשר כי כל רתיכא סלקא לעשר כמ"ש בס"א פ' בראשית והן ע' שמות וב' היתירין הן דא"א וכן הוא בכל דבר כמו יום השישי דקידוש וע' נפש וע' אומין וכמ"ש במ"א והן ב' שמות רישא ואמצעיתא לכן בכל קשרא הוא עשרה וכאן א' עשר אלא שברישא הקשרא הוא ברישא אבל באמצעיתא הוא באמצעיתא חמש מכאן וחמש מכאן ותניינא הוא הה"ע ותליתאה י"י ורביעאה ור"ל וחמישאה ננ"א ושתיאה ענ"ו ושביעאה אמצעיתא הנ"ל והיא קנה המנורה האמצעי שהכל פונים אליה (יהל אור).

⁵⁶⁸ חג"ת (רח"ו).

⁵⁶⁹ נה"ם (רח"ו).

⁵⁷⁰ וה"ו (רח"ו).

⁵⁷¹ אנ"י (רח"ו).

⁵⁷² כמ"ש אנ"י וה"ו (רח"ו).

⁵⁷³ ז' קשרי' בכללותם (רח"ו). כמ"ש באר חפרוה שרים וז"ש (סוכה מה ע"א) בערבה שבא לרצות על המים אלו ב' שמות דווקא והן גימ' ג' הויר"ת שהן חפרו בירא דמיא כי בהסתלקותן מג' שמות אל אלהים הויר"ה ונכנסו בג' הויר"ת נעשה שם אדנ"י וכן ג' שמות הנ"ל הולידו גבורות גשמים מנצפ"ך בסוד ה' מלך כו' (יהל אור).

⁵⁷⁴ מלכות נקר' באר כשמקבלת מיצחק ונקרא ים כשמקבלת ממדת החכמה (רח"ו).

אברהם בא לקבל (כנגדו) ומתוך רוגז וזעף וחמה ותקיפות זה אל זה, לא היו מתקרבים, עד שבא יעקב ושוכך הרוגז וממין ושוכר גלי הים, זהו שנאמר "ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה וגו'". מה זה "ברוח קדים עזה" זו רוח יעקב, עזה תקיפה כנגדו, לשבור רוגז ים זה. "וישם את הים לחרבה ויבקעו המים", (הוא) רוקן הים ממי רוגז, ונחלקו המים לצד אברהם ולצד יעקב, זהו שנאמר "ויבקעו המים" לצד זה ולצד זה, ועל כך כל האותיות בדרך ישר כראוי.

אלה אותיות בדרך ישר בצד יעקב, וכל אותם שבאו מצדו. וכשבא יעקב התחבר באברהם ולקח את יצחק והשרהו באמצע, אז התקשרה האמונה זה בזה וזה בזה, ועל זה מעשה בתקון בשם הקדוש בזווג האבות, נודע שהוא קשר אחד, קשר נאמן להיות מרכבה שלימה.

ובזווג האבות כאחד נעשה הכל, ויודעים החברים ללכת בדרך ישר להתקין מעשים כראוי. ובשם זה קשר האבות, נמצאו דרכים לדין ולרחמים, לסיוע לחסד ליראה לתורה לחיים למות, לטוב לרע, אשריהם הצדיקים שיוודעים דרכי התורה, ויודעים ללכת בדרכי המלך הקדוש, אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

הרי האבות במסעות במעשים בקשרים שמתקשרים זה בזה, וכשמתחברים כאחד, אין מי שיקום לפניהם. ושנינו, במקום שהאבות נמצאים שאר הצדיקים נמצאים אצליהם, ועל זה, שם זה עולה לצדדים אחרים נפרדים, אף על גב שכולם יוצאים לדרך זה, שבעה קשורים הם שמתקשרים בהם, שלשת האבות וארבעה אחרים, ראש ואמצע בקשר אחד, ואלה אותם שחפרו באר מים.

(ל) עי' זהר ח"א לט ע"ב: רבי יוסי פתח (שיר ב יב) הנצנים⁵⁷⁵ נראו בארץ עת הזמיר⁵⁷⁶ הגיע וקול התור נשמע בארצנו הנצנים (נראו בארץ) דא הוא רזא דשית דרגין [נ"א] עלה ואיהי שביעאה ואלין אינון שית דרגין דרגא דאברהם ודרגא דיצחק ודרגא דייעקב ויכ"ן ובו"ע"ז ויוס"ף כלהו (ו)אתחזו בארעא דכתיב נראו בארץ בארץ דא היא קרתא קדישא (דארץ) [בארץ] ישראל) נראו בארץ בגין דאינון דיוקנין לאתחזאה בהאי דרגא עת הזמיר הגיע דהא כדין משבח ומהדר כמה דאת אמר (תהלים ל יב) למען יזמרך כבוד ולא ידום ובגין כך אקרי מזמור כמה דתנינן דכתיב מזמור לדוד דשארלו עליה שכינתא ברישא ודא הוא עת הזמיר הגיע רבי חייא אמר דהא כדין⁵⁷⁷ מטא זמנא לשבחה

תרגום: רבי יוסי פתח, "הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו". "הנצנים (נראו בארץ)" זהו סוד של שש דרגות (עליה והיא שביעית. ואלו הם שש דרגות, דרגת אברהם, דרגת יצחק ודרגת יעקב, ויכ"ן ובו"ע"ז ויוס"ף, כולן נראות בארץ, שכתוב "נראו בארץ". "בארץ" זוהי עיר קדוש בארץ ישראל). "נראו בארץ" משום שאותן דמויות להראות בדרגה הזו. "עת הזמיר הגיע", שהרי אז משבח וחוזר, כמו שנאמר "למען יזמרך כבוד ולא ידום", ולכן נקרא מזמור. כמו ששנינו, שכתוב "מזמור לדוד", ששרתה עליו שכינה בראש. וזהו "עת הזמיר הגיע". רבי חייא אמר, שהרי אז הגיע זמן לשבח.

ועי' זהר ח"א עב ע"ב: אמר רבי יהודה ודאי כלא הוא [הכין] אבל האי קשת דאתחזי בעלמא ברזא עלאה קיימא⁵⁷⁸ וכד יפקון ישראל מן גלותא זמינא האי קשת לאתקשטא בגוונוי ככלה דא דמתקשטא לבעלה א"ל ההוא יודאי כך אמר לי אבא כד הוה מסתלק מעלמא (אמר לי) לא תצפי לרגלי (ד)משיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא (בעננא) מתקשטא בגוונוי נהירין ויתנהיר לעלמא וכדין צפי ליה למשיח מנלן דכתיב וראיתיה לזכור ברית עולם והשתא דאתחזיא בגוונין חשוכין מתחזיא [לדוכרנא] (והיא לזכור) דלא ייתי מבול אבל בההיא זמנא אתחזייתא בגוונין נהירין ומתקשטא בתקונא ככלה דמתקשטא לבעלה וכדין לזכור ברית עולם

– מאיר התיקון –

⁵⁷⁵ דא הוא רמז הענין כי מלת נצנים הם הצמחים שצומחים בקרקע ומכאן מוכיח רבי יוסי שהם סוד ו"ק שבה ממש, ואל ו' עליונות בה (אור יקר).

⁵⁷⁶ הגיע עת שהמלכות מזמרת (מ"מ).

⁵⁷⁷ ר"ח פליג וס"ל עת הזמיר הגיע לא קאי על המלכות אלא הגיע עת שמזמרים התחוננים (מ"מ).
⁵⁷⁸ מוחות אלו המתגלים בה והאבות המאירים בה על ידי עלותם למעלה לא יעמוד האור ההוא לעולם כי אם על ידי מעשה התחוננים ועל ידם יוסיף או יחסר ח"ו וכאשר יחסר אורה נתמלא דינין מפני מעשה התחוננים כי רע הוא ותרד למקום הדינין ובעמקי הקליפות ואז יעלו האבות במחשבה ובעלמא דאתי להרבות אורם וכאשר יגיעו ליסוד יתגלו האבות באור רב במלכות וינצלו התחוננים וזהו ענין הקשת הרומז ליסוד אשר ניצולים על ידו התחונני (שער מאמרי רשב"י ה ע"ד).

תרגום: אמר רבי יהודה, ודאי הכל הוא (כך). אבל קשת זו שנראית בעולם עומדת בסוד עליון, וכשיצאו ישראל מהגלות, עתידה קשת זו להתקשט בצבעים ככלה הזו שמתקשטת לבעלה. אמר לו אותו יהודי, כך אמר לי אבא, כשהיה מסתלק מהעולם, (אמר לי) אל תצפה לרגלי משיח עד שתראה קשת זו בעולם (בענן) מקושטת בצבעים מאירים ויואר לעולם, ואז צפה למשיח. מנין לנו, שכתוב "וראיתיה לזכור ברית עולם". וכעת שנראית בצבעים חשוכים, נראית לזכרון, (והיא לזכור) שלא יבא מבול. אבל באותו זמן נראית בצבעים מאירים ומקושטת בתיקון כמו כלה שמתקשטת לבעלה, ואז "לזכור ברית עולם".

(לא) עי' תז"ח כו ע"ד: תא חזי כל אתין אינון מסטרא דאתון דאורייתא דכלילן בשכינתא צדיק איהו נטיל לשמאלא דאיהו יצחק ק"ץ חי עלמין קשיר בשמאלא ושכינתא תתאה מסטרא דשמאלא איתמר בה והארץ היתה תהו ובהו ומסטרא דימינא { כז ע"א } ובהו בו הוא ומסטרא דעמודא דאמצעיתא וחשך על פני תהום ואלין אינון לבושיין דשכינתא תתאה בגלותא:

ומאן גרים האי אלא קב"ה קדם דברא עלמא הוה סתים יהו"ה לבתר אתפשט ה' לתתא ואיתמר בה והארץ היתה תהו ובהו ורזא דמלה אלה תולדות ה"שמים ו"הארץ בהבראם בה' בראם הרי לך דהוה לבושה תהו ובגין דא כי לא המטיר ה' אלהים וגומר לא הוה נחית נביעו עלה בגין דאדם אין דהוה בעלה לעילא סתים באין עד דאתפשט ו' מן יה"ו דאיהו בינה ם דאיהי מקורא דנביעו דאיהי נקודה סתימאה ומיד והשקה את כל פני האדמה:

תרגום: בא וראה כל האותיות הן מצד האותיות של התורה שכלולות בשכינה הצדיק נוסע לשמאל שהוא יצחק ק"ץ ח"י חי העולמים קשור בשמאל והשכינה התחתונה מצד השמאל נאמר בה והארץ היתה תהו ומצד הימין ובהו בו הוא ומצד העמוד האמצעי וחשך על פני תהום ואלו הם הלבושים של השכינה התחתונה בגלות.

ומי גרם את זה אלא הקדוש ברוך הוא קדם שברא העולם היה נסתר יהו"ה אחר כך התפשטה ה' למטה ונאמר בו והארץ היתה תהו ובהו וסוד הדבר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם הרי לך שהיה לבושו תהו ומשום כך כי לא המטיר ה' אלהים וגו' (שם ב) לא ירדה עליו נביעה משום שאדם אין שהיה בעלה נסתר למעלה באין עד שהתפשטה ו' מן יהוה שהוא בינה ם שהיא מקור הנביעה שהיא נקודה נסתרת ומיד והשקה את כל פני האדמה

בהגר"א: ת"ח כל אתין - ר"ל כל אותות ונסים שבעולם: **מסט' דאתון כו' - ר"ל שאותיות הוא לשון אותות כמ"ש (&) הגידו האותיות לאחור: דכלילן בשכינתא - כנ"ל (&) אתון מסט' דנפשא והוא בשכינה כידוע: צדיק איהו נטיל לשמאלא כו' - קאי אמ"ש בתי"ז וצדיק נטיל לשמאלא כו' ואמר שבו פורקנא ומתחתיו יצמח מלכות וז"ש. כל אתין אינון כו': קץ חי - ר"ל אותיות יצחק ור"ל קץ סיומא דגופא חי ח"י עלמין וכ"ה יום השביעי שבת כידוע וכו' שבעים שנה ימי האדם מבינה כידוע והוא קץ שבעים שנה וזהו קץ חי לפי שהוא בשמאלא ששם קץ ומדה לכ"ד והוא קץ הימין כידוע ונגדו בס"א קץ הימים קץ כל בשר בשמאלא: *תהו - ובהו ל"ג: { כז ע"א } בו הוא - ר"ל הוא הויה שעולם חסד יבנה כמ"ש למטה (&) שבו מתפשט בעלה לגביה וזהו בו הוא ר"ל בעלה: **ומסט' דעד"א כו' - שאלין ג' לבושיין לג"ס חג"ת ג' אותיות של השם כמ"ש למעלה (&) והן ג' קליפין שלש שנים ערלים כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (&) והארץ היתה תהו דא קו ירוק כו' שלש שנים כו' כנ"ל (&): ע"פ תהום - מלכות אות רביעי: **ואלין אינון כו' בגלותא - דבעלה אסתלק לעילא וכל הקליפין הן סביבה בד' אותיות שבה לכן הג' קליפין הן בהו"ה שבה השם בהיפוך כידוע אות ראשון בה מס' דחסד כנ"ל (&) וכן כולם:******

קודם דברא - עלמא. בעולם התהו וכן בגלות הזה כמ"ש למטה (&): **הוה סתים יהו"ה - ר"ל בבינה דשם י"ה דחו"ב ובה הוה כלול זו"נ ו"ה לכן נקרא בשם יהו"ה ובה הוה סתים כמ"ש למטה (&) לבא איהו סתים כי שאל נא לימים ראשונים: **ואתמר בה והארץ כו' - עד דאתא בעלה כמו שמפרש והולך וז"ש ויאמר אלהים יהי אור עד"א כמ"ש לעיל (&) דף עד ע"א) בבעלה דאיהי רז אור כו': בה' בראם - ר"ל בה' לבדו ולכן נאמר בכל מעשה בראשית אלהים ור"ת תולדות ה"שמים ו"הארץ תהו וז"ש הרי לך כו'. והענין לפי שהיא בשמאלא ולפיכך ליבושה תהו כנ"ל (&) עד דאתא בעלה שהוא ימינא בו הוא כנ"ל (&) וז"ש אח"כ הכל ה' אלהים כמ"ש (&) בתחלה עלה במחשבה ליברא במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שהוא תהו שיתף מדה"ר בעלה לגבה והענין של עלה במחשבה ואין העולם מתקיים הוא בונה עולמות ומחריבן כמו שמפרש והולך. וכ"ז קודם דנחית נביעו אבל אח"כ אתפשטא מכל הלבושיין שהן לבושי גלותא: **לא הוה נחית כו'******

- מן בינה שהיא ה' אלהים כידוע: דהוה בעלה כו' באין - ר"ל וז"ש ואדם שהוא בעלה כידוע אין שם סתים בג"ר וכן בגלות דאסתלק לעילא כידוע אתלבש בקליפין כנ"ל (&) ולכן צריך לאור רז שבו ייתי פורקנא דבעלה הוא רז כנ"ל (&) כמש"ל: דאיהו בינה - בינה אותיות בן י"ה בן הוא ו' דכליל בגווה כנ"ל (&): ס' דאיהו כו' - ר"ל כמ"ש (&) בתיקונים ת"ה בקדמיתא איהי מ"ם סתימא דהיא בית בחכמה יבנה בית בינה כמ"ש (&) בתי"ח וכד ו' סתים בגווה ו' סתים לב' ונעשית מ"ם סתימא וזהו מ"ם שנק' בינה ואח"כ כד אתפשט ו' ממנה אתפתחת ונעשית ב' פתיחא כמ"ש שם וכד אתפשט קו כו' והענין כי בינה עצמה לא קיימא לשאלא רק בבחינת המתפשט ממנה ולכן קודם דאתפשט היא סתימא ואח"כ אתפתחת ואמר שם ודא בראשית כו' נקודה בהיכליה. ור"ל חכמה שבה סתום מחשבה סתימא כמ"ש שם והוא מקורא דנביעו וז"ש דאיהו מקורא כו' נקודה סתימאה. וכ"ה בכ"ד נקודה פנימית הוא מקור דנביעו כמו בסיהרא כידוע:

(לב) עי' זהר ח"א ה ע"ב: ועל דא לית מחלוקת לעילא⁵⁷⁹ בגין דתרין שלומות לתתא חד יעקב⁵⁸⁰ וחד יוסף⁵⁸¹ ובגין כך כתיב תרי זמני (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק דא יעקב ולקרוב דא יוסף⁵⁸² לרחוק כמה דאת אמר (ירמיה לא ב) מרחוק יהו"ה נראה לי⁵⁸³ (שמות ב ד) ותצב אחותו מרחוק ולקרוב⁵⁸⁴ כמה דאת אמר (דברים לב יז) חדשים מקרוב באו⁵⁸⁵ מרחוק דא נקודא עלאה דקיימא בהיכליה⁵⁸⁶ ועל דא כתיב (ויקרא יט ל) תשמורו אתכליל בשמור⁵⁸⁷ ומקדש⁵⁸⁸ תיראו דא נקודא (דאמצעיתא דאית לדחלא) [דקיימא באמצעיתא דאית לדחלא מינה] יתיר מכלא דענשיה מיתה⁵⁸⁹ והיינו דכתיב (שמות לא יד) מחלליה מות יומת⁵⁹⁰ מאי⁵⁹¹ מחלליה

- מאיר התיקון -

⁵⁷⁹ ר"ל בעולם הבא, דרגא דבינה, בתרין מתיבתין, מתיבתא עלאה נגד חג"ת ומתיבתא תתאה נגד נה"י, כמ"ש בתז"ח (ז ע"ג), ובמתיבתא עלאה יעקב עשה שלום ובתתאה יוסף (יהל אור).
⁵⁸⁰ יסוד עליון של הפרצוף, הנקרא יסוד דישראל זוטא, מסתיים בת"ת כללות הפרצוף, ות"ת נקרא יעקב (רח"ו).
⁵⁸¹ יסוד התחתון (רח"ו).
⁵⁸² יסוד דישראל זוטא שם מתגלים אורות יסוד אבא הנקרא מטה אהרן (רח"ו).
⁵⁸³ עי' יהל אור.
⁵⁸⁴ יסוד אבא הנקרא קרוב (רח"ו).
⁵⁸⁵ שהיסוד נק' נער ע"ש חדתותא דסהרא (יהל אור).
⁵⁸⁶ תצוה קפ ע"א תמצא פי' נקודה דקיימא גו היכליה ע"ש (ד"א). ועי' זהר שמות יב ע"א שהוא מכיוון שע"י החכמה, הרי הוא אור החיה, נעשו הכלים (ביאורים ח"א לב ע"ד).
⁵⁸⁷ ואתחנן רס [רס"ג - דפ"א] (הערת הזוהר). ר"ל שהכל במלכות (יהל אור).
⁵⁸⁸ ר"ל חכמת שלמה, בת עין, בת שלש, בת ש"ן, בינה (יהל אור).
⁵⁸⁹ שכאן סוד החיים, והחכמה תחיה בעליה, סוד החיה (יהל אור).
⁵⁹⁰ נגד עגולא ורבוועא, כמו שמפרש והולך, שהן ב' שבתות (יהל אור).
⁵⁹¹ מאן (דפ"ו).

מאן דעאל לגו⁵⁹² חלל דעגולא⁵⁹³ ורבושא⁵⁹⁴ לאתר דההוא נקודא⁵⁹⁵ שריא ופגים ביה מות יומת⁵⁹⁶ ועל דא כתיב תיראו וההיא נקודה אקרי אני⁵⁹⁷ ועלה שריא ההוא דסתים עלאה⁵⁹⁸ דלא אתגליא והיינו יהו"ה וכלא חד⁵⁹⁹.

תרגום: ועל כן אין מחלוקת למעלה, משום ששני שלומות למטה, אחד יעקב ואחד יוסף. ולכן כתוב פעמיים "שלום שלום לרחוק ולקרוב", "לרחוק זה יעקב, ולקרוב זה יוסף. לרחוק כמו שנאמר "מרחוק ה' נראה לי", "ותתצב אחותו מרחוק". ולקרוב, כמו שנאמר "חדשים מקרוב באו". מרחוק זו הנקודה העליונה שעומדת בהיכלו. ועל זה כתוב "תשמורו", [והוא] נכלל בשמור. "ומקדשי תיראו", זו הנקודה שעומדת באמצע, שיש לירא ממנה יותר מן הכל, שענשו מיתה. והיינו מה שכתוב "מחלליה מות יומת", מהו "מחלליה", מי שנכנס לתוך החלל של העגול והרבוש, למקום שאותה הנקודה שורה ופוגם בו, "מות יומת". ועל זה כתוב "תיראו". והנקודה ההיא נקראת אני, ועליה שורה אותה הסתום העליון שלא התגלה, והיינו הו"ה, והכל אחד.

(לג) עי' זהר ח"ב קיד ע"א: פקודא⁶⁰⁰ בטר דא להשיב אבדה ואבתריה להשיב הגזל אמר בוצינא קדישא קודשא בריך הוא עתיד לאהדרא לך אבדה דאבדת בגין ערב רב ודא כלה⁶⁰¹ דילך⁶⁰² דבזמנא דעבדו ערב רב ית עגלא נפלת כלה דילך הדא הוא דכתיב (שמות לב יט) וישלך מידו את הלחת:

– מאיר התיקון –

⁵⁹² תצוה קפ, תקונים תקון כ"ג וכ"ה ובתקון ל' תמצא פי' יותר מבואר (ד"א).
⁵⁹³ הנה ד' היכלות הם והתחתון שבהם סוד דרגא עשיראה שבמלכות והוא בעיגולא סוד אופן העגול דתמן סוד אופנים כמ"ש במקומו בס"ד (רח"ו).

⁵⁹⁴ סוד היכל רצון דתמן חיות הקודש מרובעת כנז' פרשת פנחס, והחיות הם מרובעים כי הם ד' חיות הקודש וכל אחד ד' פנים וד' עיניים והם בת"ת היכל רצון. ומאלו השנים שהם מלכות ות"ת היכל ראשון וששי סוד אופנים וחיות עיגולא וריבוע, [שבת] תתאה ואמצעיתא. ואמנם כסא שהוא בריאה נקרא מקדש ראשון ג"ר עם הבינה בהיכל ז' והוא שבת עלאה כנודע, כי ג' שבתות הנה. והנה זה היכל הז' נקרא מקדש שבת הגדול, ועליו נאמר ומקדשי תיראו, והוא סוד הנקרא אני שהוא עיקר הנקודה הנקרא בת עי"ן כי הם ג"ר הנרמזת במלת אני כנודע א' כתר נ' בינה ל' חכמה. וכן הוא שם אין כי בזכר אין ובנקבה אני, כי הזכר ביושר חכמה על בינה אך הנקבה בינה על חכמה בסוד הוה"י ולכן נקרא [אני] וז"ס אדנ"י כי ד' שבש[ם] זה] הם ד' רגלי המרכבה שהם חגת"ם ונכלל בהם כל הז' התחתונים. ואמנם נשארו ג' אותיות אנ"י והם ג"ר שבה וכן נקודה טמירא כנודע כי הוא סוד היכל השביעי. הנה ג' שבתות אלו הם כלם בנקבה בז' היכלותיה ולז"א את שבתותי תשמרו כי כלם הם בנוקבא בשמור וכנגדן יש שבתות עליוני' כזה יסוד ת"ת חכמה, והם נקרא זכור. וזהו שאמר לעיל כלולין תרווייהו בשמור (רח"ו).

⁵⁹⁵ דנקודה (דפ"ו).
⁵⁹⁶ עי' זוהר הרקיע. לפי ששם שורה ההיא נקודה, ויש לירא ממנה, משא"כ בתחומין שאין מיתה עליהן, אף למ"ד תחומין דאורייתא (יהל אור).

⁵⁹⁷ לקמן רכא ע"א וח"ב קנו ע"א והוא אני מן אדנ"י כמ"ש ברע"מ פנחס רכג ע"א ועי' בזה בספר הכללים כלל יח ענף י' סימן יב אות מו סעיף ב' [ה'] (לש"ו). עי' יהל אור והקדו"ש יג ע"ב, ביאורים ח"א עב ע"א, ופת"ש נתיב נוק' דז"א פתח א'.

⁵⁹⁸ ר"ל כתר דילה, שלא נתגלה כלל (יהל אור).

⁵⁹⁹ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י וכן ביהל אור.

⁶⁰⁰ מא (הערת הזהר).

⁶⁰¹ מלכות (יהל אור).

⁶⁰² נקראת כלת משה כמ"ש שאמרה שבת לכל נתת בן זוג וכו' והוא כמ"ש בתיקו"ז (קמד ע"ב) והכי שכינתא אשתמודעת בד' גוונין כו' אימא תתאה נטלת שוקא ימינא כו', והן הז' ימי בראשית דיום ראשון אשתתף בעובדא עם יום רביעי, דיום ראשון אור וכן יום ד'. וכן בכולם. וכמ"ש בתיקון מ"ב. והוא חסד ונצח וכן בכולם, לבד שבת, בינה, שהוא הדעת דאשתתף בז"ת, והוא השבת, דרגא דמשה, שלכן נתנה תורה ביום שבת, ועי' משה. וכו' בת זוגו, והיא כלה דיליה. ואבדה עי"י ע"ר, שהן כנגד הדעת, וכן חשבון ערב רב [כחשבון דעת], וז"ש לקמן דף קטו, דבתחלה לא היה אלא באילנא דטו"ר כו', וישראל עם ע"ר, שהכל קאי על ישראל, שבגינם אבד, והוא הדעת באתפשטותיה למטה, שהוא הדעת טו"ר. אבל לע"ל, וישכן ישראל בטח, בדד עי' יעקב, ויתמחון מעלמא, ויחזור במדרגת בן, בן י"ה, הדעת במקומו, והוא תיובתא לבינה, תשובה, והכל בדעת (יהל אור).

ואתמר כך לך רד (שמות לב ז) התם קא רמיז נחיתו דילך⁶⁰³ בגלותא רביעאה⁶⁰⁴ לך⁶⁰⁵ [כגון] (בגלותא כד"א) (בראשית יב א) לך לך מארצך וגו' הכא [ש']⁶⁰⁶ (תא שמע) (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר⁶⁰⁷ הכא קא רמיז לך לך תלת⁶⁰⁸ זמנין⁶⁰⁹ (בגלגולא) בגלותא רביעאה ורדו בגין בת יחידה כלה דילך [דנפלת] (דנפלה) הדא הוא דכתיב (עמוס ה ב) נפלה⁶¹⁰ לא תוסיף קום ומיד דאנת נחית⁶¹¹ בגינייה תקום עלך והאי (איהו השבת אבדה והאי אורייתא דאתגליא⁶¹² על ירך האי) איהו השבת אבדה דילך דלאו למגנא אתגליא [לך] אורייתא (על ירך) יתיר מכל ישראל ואסתלקת לגבך כמיא דבאר⁶¹³ דאסתלקו לגבך ולא לאבהן ולא לבר נש דהא באר מכרת אדוניה⁶¹⁴ ואורייתא דא אתמר עלה (במדבר כא יז) ומשם בארה היא הבאר וגו' הבאר היא מליא ולא נפקין מימיו לבר ואיהו באר דימא⁶¹⁵ דאורייתא [דאפיק] (ד) כל מיין אוכל מיין דעלמא עאלין ביה ולא נפקין מימיו לבר:

תרגום: מצוה אחרי זה להשיב אבידה, ואחריה להשיב הגזל. אמר הנר הקדוש, הקדוש ברוך הוא עתיד להחזיר לך את האבדה שאבדת בגלל הערב רב, וזו הכלה שלך, שבזמן שעשו הערב רב את העגל, יצאה הכלה שלך, זהו שנאמר "וישלך מידו את הלוחות".

ונאמר כך "לך רד" שם נרמזה ירידה שלך לגלות הרביעית לך כמו "לך לך מארצך וגו" כאן [אות] ש' "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר". כאן רומז "לך לך" שלש פעמים, בגלות ברביעית "רד" בשביל בת יחידה הכלה שלך שנפלה, זהו שנאמר "נפלה לא תוסיף קום". ומיד שאתה יורד בשבילה, תקום עליך וזו היא השבת האבדה שלך, שלא לחנם נגלתה לך תורה יותר

– מאיר התיקון –

⁶⁰³ ר"ל דכתיב לך רד לך בגלותא, ורד נחיתו והשפלה בגלותא בת"ח כמ"ש (יהל אור).
⁶⁰⁴ שמתלבש בת"ח בכל דרא והן בגלות יותר, כמ"ש בסוטה יראי חטא ימאסו וסר מרע משתולל כו', וכ"ז הוא גלות דיליה (יהל אור). וזהו מדה כנגד מדה, שקירב הערב רב, ולך יהיו גדופים, וכמ"ש בזהר והן הן רישא דעמא (יהל אור).

⁶⁰⁵ ר"ל לך שאמר לו ה' ית', אמר לו על גלות הרביעי, שע"י שבירת הלוחות צריך לילך בגלות הזה, רד ג"כ בגלות כנ"ל רמיז נחיתו דילך (יהל אור).

⁶⁰⁶ ר"ל מארצך וממולדתך ומבית אביך הן ג' גלגולים בג' אבות, שהן ש' של משה כמ"ש בתז"ח, והן נגד ג' אותיות של השם יק"ו, חג"ת, שכנגדן ג' גלות, וד' גלגול דמשה עצמו מ"ה דמשה מלכות, שכנגדו גלות הרביעי (יהל אור).

⁶⁰⁷ בג' אבהן, כמ"ש שג' גליות היו בג' אבהן ונגאלו בזכותן, אבל גלות הזה במשה, ואין נגאלין אלא בזכות התורה. "עם גבר" שהוא גבר שדרכו נסתרה ולא ידע איש כו' (כמ"ש בפ' בראשית) (יהל אור). גבר ראשי תיבות גומלי חסדים, ביישנים, רחמנים היינו חג"ת, ג"מ אברהם חסד, ביישנים יצחק כדאיתא במדרש עבד משכיל ימשול בן מביש זה אליעזר ביצחק, ולכן נקרא בייש, דאזיל סומקא ואתי חורא, רחמנים דא יעקב רחמים, נמצא מרומז בג' גליות הנ"ל, וגם מרומז גלות רביעי דמשה עם גבר, היינו עם משה דכתיב לגבר אשר דרכו נסתרה, ובמשה כתיב ולא ידע איש את קבורתו, וענין נ' זמנין, נ' דורות. שמענו ממנו, דור שאין בו הארת משה רבינו ע"ה לא נכלל בחשבון נ' דורות, וזהו אריכות הגלות (יהל אור).

⁶⁰⁸ נ' (דפ"א יהל אור).

⁶⁰⁹ אפשוטותיה נ' זימנין לקבל אורייתא דניתנה לנ' יום להגיע לשער הנ', וכן עתה עד לעתיד לבא כמ"ש ל קטו ע"ב, ומאן גרים דא א' אחד כו', והוא הניתן למשה ג"כ במתן תורה, אלא שאבדה בנחיתו דיליה, שירד למטה התפשטות הדעת מ"ט שערי בינה, וזהו אלף חולקין דאתנטיל מיניה אלף אכסדראין, אל"ף רבתי, אלף בינה, שהוא א', ונשאר א' זוטא, וזהו אריכות הגלות, שלא מוצא במי להתגלגל ונתארך, ולכן יציאת הגלות תליא בלימוד הקבלה, אורייתא דמשה (יהל אור). ר"ל גימ' לך, והן נ' דורות שמתעכבין בגלות, כי הקץ הוא במספר שני הדורות כמ"ש בפ"ב דעידות (יהל אור עיי"ש אריכות).

⁶¹⁰ ר"ל, נ' הוא נפלה, כמ"ש למה לא נאמר נ' באשרי (יהל אור).

⁶¹¹ וז"ש הקם תקים, כמ"ש לקמן (יהל אור).

⁶¹² ע"י אריכות ביהל אור.

⁶¹³ הבאר היא נביעו דבאר מים חיים, מים קדושים, מים מתיקין, ממבוע דאור א"ס (דע"ה ח"ב קכח ע"ב), ומהמלכות דאצילות עצמו, וע"י עוד ח"ג קפא ע"ב (שם קכט ע"ב) וכן ח"ג קפג ע"ב (שם קל ע"ג).

⁶¹⁴ באר היא בת מלך דאצילות, וע"י תיקו"ז ריש תיקון כב דיתבי על מגדלא והיא מים דאין להם סוף, כמ"ש ברע"מ פנחס, והתורה היא בבריאה ימא דאורייתא, מדרגא דבינה דמקנן שם, והאי באר אמלי לה, ולא יהבין הבת מלך אלא למשה, כמ"ש בארוכה, והוא אדוניה איש האלקים זוגא דדעת כנ"ל, וז"ש יתיר עמוק מדאורייתא כו' מני ים הנ"ל (יהל אור).

⁶¹⁵ מיא (דפ"ק).

מכל ישראל, ועלתה אליך כמו מי הבאר שעלו אליך ולא לאבות ולא לאיש, שהרי הבאר מכירה את אדוניה. ועל התורה הזו נאמר "ומשם בארה היא הבאר וגו'". הבאר היא מלאה ולא יוצאים מימיה החוצה. והיא באר שים התורה שמוציאה כל המים, וכל המים של העולם נכנסים בה, ולא יוצאים מימיה החוצה.

(לד) עי' זהר (&) : דבר אחר אלה תולדות השמים וגו' (בראשית ב ד) אלין אינון דאתמר בהון (שמות לב כ ד) אלה אלהיך ישראל ביומא דיתמחין אלין כאלו ההוא יומא עביד קב"ה שמיא וארעא הה"ד ביום עשות יהו"ה אלהי"ם ארץ ושמים בההוא זמנא יהא קב"ה עם שכינתיה ויתחדש עלמא הה"ד (ישעיה סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' דא איהו ביום עשות בההוא זמנא ויצמח יהו"ה אלהי"ם מן האדמה כל עץ נחמד וגו' אבל בקדמיתא עד דיתמחון אלין לא נחית מטרא דאורייתא וישראל דדמיין לעשבין ולאילנין לא יצמחון ורזא דמלה וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו' בגין דאדם אין דאינון ישראל בבי מקדשא לעבוד את האדמה בקרבנין

דבר אחר וכל שיח השדה דא משיח ראשון טרם יהיה בארעא וכל עשב השדה טרם יצמח דא משיח שני ולמה בגין דלית תמן משה למפלח לשכינתא דעליה אתמר ואדם אין לעבוד את האדמה ורזא דמלה (בראשית מט י) לא יסור שבט מיהודה דא משיח בן דוד ומחוקק מבין רגליו דא משיח בן יוסף עד כי יבא שיל"ה דא משה חושבן דא כדא ול"ו יקה"ת עמים אתון ולו"י קה"ת תרגום: דבר אחר "אלה תולדות השמים וגו'", אלה אותם שנאמר בהם "אלה אלהיך ישראל", ביום שימחו אלה, כאילו אותו יום עשה הקדוש ברוך הוא שמים וארץ, זהו שכתוב "ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. באותו זמן יהיה הקדוש ברוך הוא עם שכינתו ויתחדש העולם, זהו שכתוב "כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'". זהו "ביום עשות". באותו זמן "ויצמח ה' אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגו'". אבל בהתחלה, עד שימחו אלה, לא יורד גשם של התורה, וישראל שדומים לעשבים ולאילנות לא יצמחו. וסוד הדבר "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו'", בגלל ש"אדם אין", שהם ישראל בבית המקדש, "לעבוד את האדמה" בקרבנות. דבר אחר, "וכל שיח השדה", זה משיח ראשון, טרם יהיה בארץ, "וכל עשב השדה טרם יצמח", זה משיח שני. ולמה, משום שאין שם משה לעבוד את השכינה, שעליו נאמר "ואדם אין לעבוד את האדמה". וסוד הדבר "לא יסור שבט מיהודה", זה משיח בן דוד. "ומחוקק מבין רגליו" זה משיח בן יוסף. "עד כי יבא שיל"ה" זה משה. חשבון זה כזה. "ולו יקהת עמים" אותיות ולו"י קה"ת.

(לה) עי' זהר ח"ב קיד ע"א: ואתמר כך לך רד (שמות לב ז) התם קא רמיז נחיתו דילך⁶¹⁶ בגלותא רביעאה⁶¹⁷ לך⁶¹⁸ [כגון] (בגלותא כד"א) (בראשית יב א) לך לך מארצך וגו' הכא [ש']⁶¹⁹ (תא שמע)

– מאיר התיקון –

⁶¹⁶ ר"ל דכתיב לך רד לך בגלותא, ורד נחיתו והשפלה בגלותא בת"ח כמ"ש (יהל אור).
⁶¹⁷ שמתלבש בת"ח בכל דרא והן בגלות יותר, כמ"ש בסוטה יראי חטא ימאסו וסר מרע משתולל כו', וכ"ז הוא גלות דיליה (יהל אור). וזהו מדה כנגד מדה, שקירב הערב רב, ולך יהיו גדופים, וכמ"ש בזהר והן הן רישא דעמא (יהל אור).
⁶¹⁸ ר"ל לך שאמר לו ה' ית', אמר לו על גלות הרביעי, שע"י שבירת הלוחות צריך לילך בגלות הזה, רד ג"כ בגלות כנ"ל רמיז נחיתו דילך (יהל אור).
⁶¹⁹ ר"ל מארצך וממולדתך ומבית אביך הן ג' גלגולים בג' אבות, שהן ש' של משה כמ"ש בתז"ח, והן נגד ג' אותיות של השם יק"ו, חג"ת, שכנגדן ג' גלות, וד' גלגול דמשה עצמו מ"ה דמשה מלכות, שכנגדו גלות הרביעי (יהל אור).

(איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר⁶²⁰ הכא קא רמיז לך לך תלת⁶²¹ זמני⁶²² (בגלגולא) בגלותא רביעאה ורדו בגין בת יחידה כלה דילך [דנפלת] [דנפלה] הדא הוא דכתיב (עמוס ה ב) נפלה⁶²³ לא תוסיף קום ומיד דאנת נחית⁶²⁴ בגיניה תקום עלך והאי (איהו השבת אבדה והאי אורייתא דאתגליא על ידך⁶²⁵ האי) איהו השבת אבדה דילך דלאו למגנא אתגליא [לך] אורייתא (על ידך) יתיר מכל ישראל ואסתלקת לגבך כמיא דבאר⁶²⁶ דאסתלקו לגבך ולא לאבהן ולא לבר נש דהא באר מכרת אדוניה⁶²⁷ ואורייתא דא אתמר עלה (במדבר כא יז) ומשם בארה היא הבאר וגו' הבאר היא מליא ולא נפקין מימיו לבר ואיהו באר דימא⁶²⁸ דאורייתא [דאפיק] (ד)כל מייך וכל מייך דעלמא עאלין ביה ולא נפקין מימיו לבר :

תרגום: ונאמר בך "לך רד" שם נרמזה ירידה שלך לגלות הרביעית לך כמו "לך לך מארצך וגו'" כאן [אות] ש' "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר". כאן רומז "לך לך" שלש פעמים, בגלות ברביעית "רד" בשביל בת יחידה הכלה שלך שנפלה, זהו שנאמר "נפלה לא תוסיף קום". ומיד שאתה יורד בשבילה, תקום עליך וזו היא השבת האבדה שלך, שלא לחנם נגלתה לך תורה יותר מכל ישראל, ועלתה אליך כמו מי הבאר שעלו אליך ולא לאבות ולא לאיש, שהרי הבאר מכירה את אדוניה. ועל התורה הזו נאמר "ומשם בארה היא הבאר וגו'". הבאר היא מלאה ולא יוצאים מימיה החוצה. והיא באר שים התורה שמוציאה כל המים, וכל המים של העולם נכנסים בה, ולא יוצאים מימיה החוצה.

(לו) עי' ע"ח שער הארת המוחין פרק ט⁶²⁹: ונבאר בחי' אחרת שיש ביסוד של ז"א הוא בחי' אפרים בן יוסף. הנה נודע, כי ביסוד יש ב' עורות זעג"ז⁶³⁰, וכשמוהלין כורתין הערלה והוא עור הראשון העליון והחיצון, ואז לא יש שם מחיצה מפסקת רק עור אחד לבר, ואז [וכשפורעים גם

– מאיר התיקון –

⁶²⁰ בג' אבהן, כמ"ש שג' גליות היו בג' אבהן ונגאלו בזכותן, אבל גלות הזה במשה, ואין נגאלין אלא בזכות התורה. "עם גבר" שהוא גבר שדרכו נסתרה ולא ידע איש כו' (כמ"ש בפ' בראשית) (יהל אור). גבר ראשי תיבות גומלי חסדים, ביישנים, רחמנים היינו חג"ת, ג"מ אברהם חסד, ביישנים יצחק כדאיתא במדרש עבד משכיל ימשול בבו מביש זה אליעזר ביצחק, ולכן נקרא בייש, דאזיל סומקא ואתי חוורא, רחמנים דא יעקב רחמים, נמצא מרומז בג' גליות הנ"ל, וגם מרומז גלות רביעי דמשה עם גבר, היינו עם משה דכתיב לגבר אשר דרכו נסתרה, ובמשה כתיב ולא ידע איש את קבורתו, וענין נ' זמנין, נ' דורות. שמענו ממנו, דור שאין בו הארת משה רבינו ע"ה לא נכלל בחשבון נ' דורות, וזהו אריכות הגלות (יהל אור).

⁶²¹ נ' (דפ"א יהל אור).

⁶²² אתפשטותיה נ' זימנין לקבל אורייתא דניתנה לנ' יום להגיע לשער הנ', וכן עתה עד לעתיד לבא כמ"ש ל קטו ע"ב, ומאן גרים דא א' אחד כו', והוא הניתן למשה ג"כ במתן תורה, אלא שאבדה בנחיתו דיליה, שירד למטה התפשטות הדעת מ"ט שערי בינה, וזהו אלף חולקין דאתנטיל מיניה אלף אכסדראין, אלף רבתי, אלף בינה, שהוא א', ונשאר א' זוטא, וזהו אריכות הגלות, שלא מוצא במי להתגלגל ונתארך, ולכן יציאת הגלות תליא בלימוד הקבלה, אורייתא דמשה (יהל אור). ר"ל גימ' לך, והן נ' דורות שמתעכבין בגלות, כי הקץ הוא במספר שני הדורות כמ"ש בפ"ב דעדיות (יהל אור).

⁶²³ ר"ל, נ' הוא נפלה, כמ"ש למה לא נאמר נ' באשרי (יהל אור).

⁶²⁴ ר"ש הקם תקים, כמ"ש לקמן (יהל אור).

⁶²⁵ ר"ל שבסוף הגלות בעקבות משיחא אתגליא אילנא דחיי, אורייתא דמשה כמ"ש בתז"ח (ח ע"א).

⁶²⁶ הבאר היא נביעו דבאר מים חיים, מים קדושים, מים מתיקין, ממבוע דאור א"ס (דע"ה ח"ב קכח ע"ב), ומהמלכות דאצילות עצמו, ועי' עוד ח"ג קפא ע"ב (שם קכט ע"ב) וכן ח"ג קפג ע"ב (שם קל ע"ג).

⁶²⁷ באר היא בת מלך דאצילות, ועי' תיקו"ז ריש תיקון כב דיתבי על מגדלא והיא מים דאין להם סוף, כמ"ש ברע"מ פנחס, והתורה היא בבריאה ימא דאורייתא, מדרגא דבינה דמקנן שם, והאי באר אמלי לה, ולא יתבין הבת מלך אלא למשה, כמ"ש בארוכה, והוא אדוניה איש האלקים זוגא דדעת כנ"ל, וז"ש יתיר עמוק מדאורייתא כו' מני ים הנ"ל (יהל אור).

⁶²⁸ מיא (דפ"ק).

⁶²⁹ ועי' כל זה בשעה"פ שמות ד"ה ויש שם ב' עורות.

⁶³⁰ עי' שעה"כ (&): וסוד הענין הוא באופן זה, כי החסדים מגיעים עד מקום עטרת היסוד דאבא, ונודע כי עד שם יש ב' עורות מלבישין את היסוד⁶³⁰, אבל במקום העטרה, כבר נכרת ונסתלק עור א' ע"י הפריעה, ולא נשאר רק מסך א' של בשר כנודע. ובהגיע החסדים למקום ההוא, נוקבים המסך הדק והזך ההוא, ויוצאים לחוץ, ושרשם נשאר בפנים, מפני היותם עוברים דרך המסך, משא"כ אלו היו יוצאין ממש דרך פי היסוד לחוץ, היו יוצאים לגמרי.

עור הב' אז] מתגלה עטרת היסוד לבדה, אבל היסוד עצמה (עם) האורות שבתוכה עדיין הם סתומים ואין אורם יוצא לחוץ, כי ב' עורות אשר עליו מונעין יציאתן להאיר, אבל בעטרת היסוד שנגלית כנ"ל, אז יכולין האורות שבתוכו לבקוע מחיצו(ו)ת העטרה עצמה ולהאיר לחוץ דרך צדדי דופני העטרה⁶³¹, לפי שאין שם ב' מחיצות כמו שיש ביסוד עצמו. והנה הארה זו איננה הארה היוצאת מפי היסוד, רק הארה זו [היא בחי' אחרת] דרך צדדי דופני כלי העטרה עצמה. וזו ההארה היא בחי' אפרים בן יוסף, כי היסוד עצמו דו"א הוא יוסף⁶³², ואפרים בנו הוא ההארה היוצאת מדופני צדדי העטרה שבו. ושכחתי מה ששמעתי ממורי זלה"ה אם הוא מהארה היוצאת מצדדי העטרה דרך פנים או אחר.

ועי' ע"ח שער לה פ"ב: כי אורות אלו הנמשכין מז"א לנוקבא אינן יוצאין ממש, ומאירין ועוברין דרך דופני המחיצות דו"א כולם אל הנוק', דא"כ ברגע אחת היו ניתנין בה כל המוחין, אך הם ממש דוגמת מוחין דו"א.

ועי' בהגר"א בספד"צ יב ע"ב: והן זו"נ⁶³³, הזכר עובר והנקבה מסבב, בסוד נקבה תסובב גבר (ירמיה לא כא), ואמרו (ב"ב עד ע"ב) לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון זכר ונקבה נבראו, ואלמלא נזקקין זה לזה מחריבין את כל העולם כולו, מה עשה, סירס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לע"ל, והענין אם היו נזקקים זה לזה, ר"ל הזיווג של החסד מתפשט למטה, היה מחמת רוב החסד העולם חרב, כידוע שרוב גשמים מטשטשין את הארץ, וכמ"ש (תענית כג ע"א) השפעת עליהם רוב טובה אינן יכולין לקבל, וז"ס (סנהדרין צז ע"א) שית אלפי כו' וחד חרוב כידוע, סירס את הזכר שגנזו ביסוד⁶³⁴, ואינו יוצא ממנו, והוא סוד הסירוס שאין היסוד מוליד, והרג את הנקבה שאין מתפשט כלל למטה, ומלחה לצדיקים לע"ל, שאז יתגלו שניהם, והחילוק שבין הסירוס לבין הריגה, כי אע"פ שאין יוצא החסד הזה ע"י פי היסוד, מ"מ נהנין ממנו, כידוע

– מאיר התיקון –

⁶³¹ עי' כללים כלל יז ענף ד' מאות ז' והלאה (לש"ו) בענין סירס את הזכר. זה בגלל סירס את הזכר, והוא כל בחי' הארת היסוד דא"ק חוץ מיום הראשון שאז האיר ללא הסירוס (כללים ח"א קא ע"ג), ובו זן בחסדו את כל בשר והוא בהסתר פנים (דע"ה ח"ב מה ע"ג), עי' בהגר"א בספד"צ יב ע"ב סמוך לסופו ובהגר"א בת"ז פט ע"ג ד"ה ותבין, וע"ח שער מ"ד ומ"ן דרוש ה' [שכל אור שיורד עד היסוד נשאר אותו מעלה ורק נגנז ביסוד (כללים ח"א ל ע"ג)] וזהו בא לה ע"א עי' הארת המהרח"ו ז"ל @? , לעיתים רחוקים יוצא מעין עיקר האור ג"כ והוא נשמת הרשב"י והאריז"ל וכיוצא והוא גילוי הזהר וכל תורת האריז"ל שהם מהאור הגנוז כמש"כ בתנא דבי אליהו רבא פ"ג שכל מה שאמרו דכל דבר שעתיד להיות הוא עתה לפרקים (דע"ה ח"ב קי ע"ג) אינו נמשך לנוק' אלא רק תמצית הארה דרך דופני הטרה (ע' שער הארת המוחין פרק ט') והוא סוד סירס את הזכר ונשאר עיקר האור ביסוד שבו ואינה מקבלת הנוק' מאותו האור העיקרי עצמו מאומה ועי' זהר תרומה דף קסז (כללים ח"א פא ע"א).

⁶³² עי' הקדו"ש מה ע"א עי' זהר פ' משפטים (דף קד ע"ב), ויוסף ובנימין הם מיסוד ועטרה דרחל, ואח"כ [כשנלקח יוסף (בהגר"א בס"ד י ע"ג ה' וענין אפרים) כלומר כשנמכר (ב"ע קלח ע"ב), ועי' הקדו"ש שער ז פרק ה' אות ז' שזה כאשר עמד בנסיון]. עלה יוסף ביסוד דו"א ובנימין עלה ביסוד דרחל.

⁶³³ עי' בית נתיבות עגו"י ח' וז"ל ענין הלוייתן הוא אור פנימי ומקיף, שהמקיף הוא בסוד הנקבה, כמ"ש (ירמיה לא כא) נקבה תסובב גבר, והוא תכלית הרצון מלכות דסלקא לא"ס, והפנימי הוא סוד הזכר שהוא הבחירה והעבודה המתלבש עתה בכלים, להביא אח"כ לשלמות בעוה"ב בסוד (סנהדרין צ"ז ע"א) יום שכולו שבת בחי' הנקבה, ששם השביתה והמנוחה, והוא סוד (ישעיה כז א) לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון, שאם היו נזקקים זה לזה, והיה מתחבר המקיף בחיצוניות הכלים לגמרי עם אור הפנימי שבו, היה מתבטל ענין בנין העולם בבחי' הנהגתו בשית אלפי שנין, שזהו ענין יום השביעי שכולו שבת שהוא חורבן העולם, (סד"צ ל"ו ע"ב) קרן ביובלא אתעטר, ומתבטל המעשה לגמרי, ואז מתחבר אור פנימי והמקיף זה לזה, שרצון האמצעי מתחבר לתכלית הרצון, ולכן סירס הזכר, שאור פנימי אע"פ שדבוק בכלים, מ"מ אינו מאיר אלא דרך צינור לבד לפי כחות הכלים, ולפי ענין הרשימו, והמקיף נסתלק לגמרי, ומאיר מרחוק על הכלים החיצונים, ועי"י זה נשלם בנין העולם, ואין להרחיב הדיבור יותר בדברים העמוקים האלו, והוא רחום יכפר וגו'.

⁶³⁴ עי' פת"ש א"א כד, שהכוונה כאן היא ליסוד דחיוורא הגנוז באוירא. אמנם בביאור כוונת דבריו יש לדעת, שהלויתן הוא החוורתא ה"ג (עי' לקמן יב ע"ד ד"ה קולטרא) הרי הוא עטרת היסוד, ואם כן בע"כ שעיקר הסירוס הוא בעטרת היסוד דווקא, וממילא צ"ל שהאור הנשאר ביסוד לא נתגלה. וכן הוא מפורש בלש"ו כללים ח"א פב ע"ג, שנחש בריח שבחוורתא הוא ביסוד, אמנם לא בכל היסוד אלא בחלק היסוד שבתוך העטרה המקיפו, וכן עי' שם ע"ג שמהחלק הזה שביסוד הוא שיוצאת הארת החסד לנוק' מפום אמה דרך דופן.

בסוד⁶³⁵ נהיר לנוק' דרך דופן, והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים ועד ביצי כנים, אלא שהוא בהסתר פנים, ואין נסים נגלים עד לעתיד, שאז יתגלה בפום אמה, אבל אור הנקבה נתבטל הכל עד לע"ל, ולכן⁶³⁶ הנקבה היא גבורה כנ"ל, וחסד הזכר אינו נפסק אפילו רגע אחת כנ"ל.

(לו) עי' זו"ח (&): אמר רבי יהודה לרבי חייא הא דתנינן דעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא מאי היא אמר ליה עד לא אזלית קמי אינון מלאכין קדישין מארי מתניתין הכי שמיע לי כיון דשמעית הא דאמר רבי אלעזר אתישבא בלבאי דאמר רבי אלעזר סעודת הצדיקים לעתיד לבא כהאי דכתיב (שמות כד יא) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו ודא הוא דתנן ניונין.

ואמר רבי אלעזר באתר חד תנינן נהנין ובאתר אחר תנינן נזונין מאי בין האי להאי אלא הכי אמר אבוי הצדיקים שלא זכו כל כך נהנין מאותו זיו שלא ישיגו כל כך אבל הצדיקים שזכו נזונין עד ששיגו השגה שלמה ואין אכילה ושתייה אלא זו וזו היא הסעודה והאכילה ומנא לן הא ממשה דכתיב (שמות לד כח) ויהי שם עם יהו"ה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה מאי טעמא לחם לא אכל ומים לא שתה מפני שהיה נזון מסעודה אחרת מאותו זיו של מעלה וכהאי גוונא סעודתן של צדיקים לעתיד לבא.

אמר רבי יהודה סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמוח בשמחתו הדא הוא דכתיב (תהלים לד ב) ישמעו ענוים וישמחו רב הונא אמר מהכא (שם ה יב) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו אמר רבי יצחק האי והאי איתא לעתיד לבא.

ותאנא אמר רבי יוסי יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם ועתידי להגלות לצדיקים לעתיד לבא וזו היא השתייה ואכילה (ושתייה) ודאי דא היא אמר רבי יהודה ברבי שלום אם כן מהו לויתן ומהו השור דכתיב (איוב מ טו) כי בול הרים ישאו לו.

תרגום: אמר רבי יהודה לרבי חייא, זה ששינו שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא מה זה. אמר לו, טרם שהלכתי לפני אותם המלאכים הקדושים, בעלי המשנה, כך נשמע לי. כיון ששמעתי את זה שאמר רבי אלעזר, התיישב בלבי. שאמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא כמו זה שכתוב "ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו". וזה הוא ששינו נזונים. ואמר רבי אלעזר, במקום אחד שנינו נהנים, ובמקום אחר שנינו נזונים. מה בין זה לזה. אלא כך אמר אבי, הצדיקים שלא זכו כל כך, נהנים מאותו זיו, שלא ישיגו כל כך. אבל הצדיקים שזכו, נזונים עד ששיגו השגה שלימה. ואין אכילה ושתייה אלא זו, וזו היא הסעודה והאכילה. ומנין לנו זה, ממשה, שכתוב "ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה". למה לחם לא אכל ומים לא שתה, מפני שהיה נזון מסעודה אחרת, מאותו זיו של מעלה. וכמו זה סעודתם של צדיקים לעתיד לבא.

– מאיר התיקון –

⁶³⁵ ע"ח הארת המוחין ט', ועי' בבהגר"א על ת"ז פט ע"ג [לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון זו"נ נבראו אבל סרס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לע"ל והענין כי לויתן הוא צדיק כמש"ל נ"ב ב' לויתן לעילא דא צדיק כו' והוא זר"נ אמה ועטרה כנ"ל והנה אור ומים הן ב' עיטרין דחו"ג והיו ראויין להיות שם ולהזדווג וליתן שניהם לנוק' אבל באמת אינו יוצא אלא מים והאור ההולך בזיווג בכל האברים הוא התענוג בזיווג והולך עד יסוד ושם נגזו ובעטרה אינו בא אלא מים וזהו עטרא דגבורות שהוא בעטרה וניתן לנוק' ושם נעשה רקיע בבינה דבה ששם וייצר כו'], ועי' זהר תרומה קסו ע"ב וקסז ע"א (לש"ו).

עי' לש"ו כללים ח"ב עז ע"ג, שמה שכתוב כאן "דרך דופן" אין הכוונה דרך פומא דאמה ממש אלא דרך צדדי הדופן של העטרה, ויסודו ממש"כ בבהגר"א על ת"ז פא ע"א ד"ה ביה איהו. וע"ש עוד שכתב שכל זה בימות החול, אבל בשבת מתגלה דרך פי האמה ממש ע"ש. והנה עי' פת"ש גדלות דז"א כט ז"ל, והכח הזה [זרע הבעל] אנו רואים שיש בו אר"ר ומי"ם, שהזרע הוא מאור העינים וכח הגוף, והוא האור המושרש במוח שממש בא האור אל העין, ואח"כ בזיווג כשנותן בה הטיפה נמשך האור והמים ביחד, ונשאר האור גנוז ביסוד בברית שלו, ויוצא מים לבד, ומ"מ קצת אור נכנס עם המים, והוא תענוג של האשה בזיווג דנהיר לה דרך דופן, ואור ומים הנ"ל הם חו"ג של הדעת, עכ"ל.
⁶³⁶ כלומר שזהו הטעם שנוק' היא גבורות החל מעת הריגת הנוק' דהלויתן.

אמר רבי יהודה, סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמות בשמתו, זהו שכתוב "ישמעו עניים וישמחו". רב הונא אמר, מכאן "וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו". אמר רבי יצחק, זה וזה ישנם לעתיד לבא.

ולמדנו, אמר רבי יוסי, יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם, ועתידיהם להתגלות לצדיקים לעתיד לבא, וזו היא השתיה והאכילה, ודאי זו היא. אמר רבי יהודה ברבי שלום, אם כן מהו לויתן ומהו השור, שכתוב "כי בול הרים ישאו לו".

(לח) עי' זהר ח"ג צט ע"ב: יומא דר"ה איהו יומא דדינא ומלכא [יתיב] [ייתי] בכרסייא דדינא סנטירא קא אתי וחפי פתחא דמלכא ותבע דינא ואע"ג דקב"ה רחים ליה לדינא כד"א (ישעיה סא ח) כי אני יי' אוהב משפט נצח רחמימו⁶³⁷ דבנוי לרחימו דדינא ובשעתא דסנטירא קם למטען מלין עלייהו⁶³⁸ פקיד למתקע בשופר בגין לאתערא רחמי מתתא לעילא בההוא שופר סלקא ההוא קלא כלילא באשא ורוחא ומיא ואתעביד מנייהו קלא חדא ואתער קלא אחרא לעילא כד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא כדין כל טענות דקא טעין ההוא מקטרגא מתערבבי: ביומא דר"ה נפיק יצחק בלחודוי וקרי לעשו לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא כל חד כפום ארחוי דהא בההיא שעתא (בראשית כז א) ותכהין עיניו מראות דנפק⁶³⁹ מניה ומאן דאחשן (ואחשן) אפי בריין ואתפרש ושכיב על ערסיה דדינא וקרי לעשו ואמר (שם ג) וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי:

ורבקה אמרה אל יעקב בנה רחיימא דנפשה בנה רחיימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא ופקידת ליה לאתערא איהו באינון מטעמים דיליה ויעקב אתער מתתא מתלבש בצלותין ובעותין והקול קול יעקב בההוא שופר דקא סליק ואתער יעקב לגביה ואתקריב בהדיה: ויגש לו ויאכל ואתכליל דא בדא כיון דאתכליל בהדיה⁶⁴⁰ (בראשית כז כה) ויבא לו יין דא יין דמנטרא יין ד(ה)הוא חדו דלבא רזא דעלמא דאתי כדין (שם כז) וירח את ריח בגדיו צלותין דסלקין ובעותין ויברכהו נח רוגזא וחדו לבא וכלא איהו רחמי:

כיון דאיהו אתכליל ביעקב כל אינון חיילין ותוקפין ורוגזין דהוו זמינין אתבדרו ולא אשתכחו תמן וישראל נפקין מן דינא בחדוה ובברכאן (שם ל) ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני [יצחק] אביו (יצחק) בימא דא בחדוה ובברכאן עלאין (שם) ועשו [אחיו] בא מצידו טעין טועני מעובדי דעלמא (שם לא) ויעש גם הוא מטעמים חדיד ל[י]שניה למטען טענות אתקין סהדי (שם) ויבא לאביו ויאמר יקום אבי (ו)יתער בדינוי ויאכל כמה עובדין בישין [דכל] [בכל] עלמא דקא אשכחנא: ויחרר יצחק חרדה גדולה עד מאד (שם לג) דהא לא יכיל לאתפרשא מכללא דיעקב דאיהו בחדוה ויאמר מי איפה הוא הצד ציד (שם) בכמה צלותין ובעותין ואוכל מכל בטרם תבא ואברכהו גם ברוך יהיה:

כשמוע [עשן] את דברי יצחק⁶⁴¹ אביו ויצעק צעקה וגו' (שם לד) דחמי דהא צידו לא הוה כלום עד לבתר אמר ליה (שם לט) הנה משמני הארץ יהיה וגו' אלין תקיפין ואכלוסין דשאר עמין ודא קשיא ליה מכלא:

וישטום עשו ליעקב⁶⁴² (שם מא) למיזל אבתריה ולקטרגא ליה תדיר ויעקב אזיל באינון יומין דבין ר"ה ליום הכפורים עריק לאשתזבא מניה תב בתיובתא⁶⁴³ שוי גרמיה בתעניתא עד דאתי ר"ה [וי"ה] כדין ידעי ישראל דעשו בא ועמו ארבע⁶⁴⁴ מאות איש [כלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון]:

– מאיר התיקון –

⁶³⁷ רחמימו (דפ"ו).

⁶³⁸ כל זה שייך לפרשת תולדות ועוד ענין כזה פנחס רנח (דרך אמת).

⁶³⁹ דנפיק (דפ"ו).

⁶⁴⁰ בראשית קמב ע"ב (הערת הזהר).

⁶⁴¹ מוסגר בדפ"ו.

⁶⁴² את יעקב (דפ"ו).

⁶⁴³ מצוה להתענות בי' ימים אלו שהם דרגין דתשובה עלאה עוה"ב ואין הצווי רק מאכילה ושתיה ביום ולא בלילה והסוד עולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה וביוה"כ מתגלם אור הבינה לגמרי לכן אפילו בלילה אנו מתעניין ואומרים בשכמל"ו בקול רם כי לילה כיום יאיר (רח"ו).

⁶⁴⁴ הקב"ה נותן חלק להחיצונים ג"כ, הנה הוא ג"כ רק מאותו הטעם עצמו, כי ע"י שמתתקן ע"י כל קרבן תיקונים רבים וגדולים למעלה ולמטה ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא הרבה מאד וכנז', הנה כדי שלא יסובב ע"ז קטרוג וצעקה מהחיצונים (דע"ה ח"ב קנו ע"ד).

[מיד] ויירא יעקב מאד ויצר לו (בראשית לב ז) ואסגי בצלותין ובעותין (שם ט) ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו' עד דנטיל עיטא ואמר (שם כ) כי אמר אכפרה⁶⁴⁵ פניו במנחה ההולכת לפני ויקח מן הבא בידו מנחה וגו' (שם יג) עזים מאתים ותישים עשרים וגו' [גמלים וגו'] (שם יד) כך [הוא] (האי) סטרא דיליה גמלים הוא נחש כמין גמל בשעתא דפתי סמאל לאדם ארכיב על נחש כמין גמל:

תרגום: היום של ראש השנה הוא יום הדין, והמלך יושב בכסא הדין, השוטר בא ומכסה את פתח המלך ותובע דין, ואף על גב שהקדוש ברוך הוא אוהב את הדין, כמו שנאמר "כי אני ה' אוהב משפט", מנצחת אהבת בניו את אהבת הדין, ובשעה שהשוטר קם לטעון דברים עליהם, הוא מצווה לתקוע בשופר כדי לעורר רחמים מלמטה למעלה באותו שופר, אותו הקול עולה כלול באש רוח ומים, ונעשה מהם קול אחד, ומתעורר קול אחר למעלה. כשאותו הקול מתעורר ממעלה וממטה, אזי כל הטענות שטוען אותו מקטרג מתערבבות.

ביום של ראש השנה יוצא יצחק לבדו, וקורא לעשו להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה, "ותכהין עיניו מראות", שיצא ממנו מי שהחשיך את פני הבריות ונפרד ושוכב על מטת הדין, וקורא לעשו ואומר "וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים", והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה אוהב נפשה, הבן האהוב שנמסר לה מיום שנברא העולם, ומצווה אותו שהוא יתעורר באותם מטעמים שלו, ויעקב מתעורר מלמטה מתלבש בתפלות ובקשות, והקול קול יעקב, באותו שופר שעולה ומתעורר יעקב אליו, ונקרב עמו.

"ויגש לו ויאכל" ונכללים זה עם זה, כיון שנכלל עמו, "ויבא לו יין", זה יין המשומר, היין שהוא שמחת הלב, הסוד של העולם הבא. אז "וירח את ריח בגדיו", התפלות שעולות והבקשות, "ויברכהו" נח הרוגז והלב שמח, והכל הוא רחמים.

כיון שנכלל ביעקב, כל אותם חיילות וגבורות ורוגזים שהיו מזומנים התפזרו ולא נמצאו שם, וישראל יוצאים מן הדין בשמחה ובברכות, "ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו" ביום הזה בשמחה ובברכות עליונות, ועשו אחיו בא מצידו טוען טענות ממעשי העולם, "ויעש גם הוא מטעמים", לשונו חדה לטעון טענות, מסדר עדים ויבא לאביו, ויאמר יקום אבי, יתעורר עם דיניו ויאכל כמה מעשים רעים של כל העולם שמצאתי.

"ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד", שהרי אינו יכול להפרד מכלל של יעקב שהוא בשמחה. "ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד", בכמה תפלות ובקשות ואוכל מכל בטרם תבוא, ואברכהו גם ברוך יהיה.

"כשמוע עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק צעקה גדולה וגו'", שראה שהרי צידו לא היה כלום עד לאחר שאמר לו הנה משמני הארץ יהיה וגו', אלו החזקים וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהכל.

"וישטום עשו את יעקב" ללכת אחריו ולהתגרות בו תמיד, ויעקב הלך באותם ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, ברח להנצל ממנו, שב בתשובה ושם עצמו בתענית, עד שבא ראש השנה ויום הכפורים, אז יודעים ישראל שעשו בא ועמו ארבע מאות איש, כולם מקטרגים מזומנים לקטרג להם.

"ויירא יעקב מאד, ויצר לו", והרבה בתפלות ובקשות, "ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו', עד שנטל עצה ואמר, "כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני", ו"יקח מן הבא בידו מנחה וגו', "עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים וגו' גמלים וגו', כך הוא הצד שלו גמלים, הוא נחש כמין גמל, בשעה שפיתה סמאל את אדם, רכב על נחש כמין גמל.

(לט) עי' לעיל (יד ע"א): קם בוצינא קדישא פתח כמלקדמין ואמר והמשכילים יזהירו (דניאל יב ג) אלין אתוון⁶⁴⁶ דכלהו כלילן באת ב' מן בראשית ב' איהי בית בי מקדשא⁶⁴⁷ דתמן בה נהרין

– מאיר התיקון –

⁶⁴⁵ בשעיר כמש"ו (יהל אור).

⁶⁴⁶ פי' אלין היודעין ברזין דאתוון (ביאורים ח"א סב ע"א).

⁶⁴⁷ בינה עי' בראשית כו ע"א ושמות ט ע"ב (ביאורים ח"א סב ע"א).

כל אתוון⁶⁴⁸ ראשית נקודה בהיכליה⁶⁴⁹ כגוונא דא ב עלה אתמר כל כבודה בת מלך פנימה⁶⁵⁰ (תהלים מה יד) תשע נקודין תליין מינה ואיהי ספיר גזרתם עשירית לון⁶⁵¹:

תרגום: קם הנר הקדוש, פתח כמו מקודם, ואמר "והמשכילים יזהירו", אלו האותיות, שכולן כלולות באות ב' מבראשית. ב' היא בית, בית המקדש, ששם מאירות בה כל האותיות. ראשית, נקודה בהיכלו, כמו זה ב, שעליה נאמר "כל כבודה בת מלך פנימה", תשע נקודות תלויות ממנה, והיא ספיר, גזרתם עשירית להם.

בגר"א: ב' איהו בית כו' - ר"ל, מלכות, שבה כלולים כל האותיות: ראשית נקודה כו' - שבתוך הב' דגש קל, והוא נקודה, והיא ספיר הפנימית שבה כנ"ל, והוא מסט' דחכמה כמ"ש לעיל (ט ע"א) דנקודין מחכמה. והיא נקודה שבה כלולין תשעה נקודות, והיא עשירית כמו האותיות: עלה - ר"ל, על הנקודה הפנימית: כל כבודה כו' - ר"ל, כבוד של בת מלך, שהן ע"ס פנימים⁶⁵², שהן מסט' דחכמה, שנקראת כבוד⁶⁵³, ל"ב נתיבות⁶⁵⁴, כלולין בנקודה של פנימה⁶⁵⁵: ספיר גזרתם - דהיא אתנטלת מנהון (ע"ח שער מיעוט הירח א):

(מ) ע"י אור יקר על הזהר הנ"ל: להיות שכל מעשה האדם הגשמי צריך לקדשו בסוד טוב הכוונה, ומה גם מעשה האכילה שבלי ספק בסוד שולחן האדם תלויים כמה עניינים כדמסיק לקמיה, והכל לקדש השולחן והסעודה שיהיה בה רמז לכמה ייחודים, ראשון לכל דברי השולחן בסוד הבציעה, והנה ביומי חול העולם מתנהג על ידי המלכות לבד בייחודה עם התפארת ואין בני אדם משיגים רק בה בקדושתה, לכך הבציעה דיינו היות האדם מתהנה משפע עליון אינו אלא בסוד י' של אדנ"י שבו סוד הייחוד והקשר, כנודע שאות י' של אדנ"י בה סוד השפע בסוד שהיא

– מאיר התיקון –

⁶⁴⁸ ששם הוא השורש כל האותיות, ומשם הם מאירים ומתגלים בהמלכות. ומשום ששורש האותיות אינם מתגלים בבינה אלא רק בהז"ת שבה וכן"ל אות ט"ו, לכן אמר כפול לשון, דתמן בה, ור"ל לא בכולה אלא רק באיזה חלק ממנה, שהוא בהז"ת שבה. וכן הוא מרומז במילת "בה", שהוא גימט' ז' (ביאורים שם).

⁶⁴⁹ והוא הנקודה שבתוך הב' דבראשית, כי בתוך הב' יש דגש קל והוא נקודה, והיא מחכמה י' שבשם שנקרא ראשית. והחכמה הוא שורה בתוך הבינה, שהבינה היא היכל דיליה בית דיליה, שכל נוק' היא היכל ובית להזכר. והנה נקרא החכמה בשם נקודה עלאה נקודה סתימא, וכמו שאמרו בזוה"ק פ' שמות (דף ד ע"א) משום שהוא סתים תמיד בהיכליה שהוא בינה (ביאורים שם). ע"י לקמן כ ע"ב שזה בסוד יסוד דחכמה שנעלם ביסוד דבינה, וע"י דברי רבינו בפירושו לספד"צ ב ע"א שזו היא בחינת הדעת העומד בין או"א שתמיד נעלם מכיוון שתמיד הם בזיווג והדעת הוא עצם מציאות הוויית הזיווג.

⁶⁵⁰ כי אותה הנקודה הוא ג"כ שורש המלכות אדנ"י, כי הי' דאדנ"י הוא מהי' דהוי"ה, והיא נקרא ג"כ חכמה, חכמה זעירא, כמ"ש בפ' אחרי (דף סא ע"א) וכן היא נקרא ג"כ ראשית, ראשית דרכו, ראשית לנבראים, כמ"ש בהקדמת תיקון⁶⁵¹ (כאן), ואותה הנקודה שבהב' דבראשית הוא נקודת החכמה עלאה השורה בבינה, והוא עטרת היסוד דאבא, מלכות דידיה, השורה בהאימא עלאה תמיד, והוא השביל דקיק פלא העליון כמ"ש בפרשת בראשית (דף יג ע"ב) ופ' בלק (דף קצג ע"ב), והוא נקודה בהיכליה, וכן היא ג"כ שורש המלכות דאצילות, נוק' דז"א, וכמ"ש (משלי ג יט) ה' בחכמה יסוד ארץ וכנודע. וזהו שאמר, עלה אתמר כל כבודה בת מלך פנימה (ביאורים שם).

⁶⁵¹ כי החכמה הוא נקרא נקודה סתימא, כי הוא סתים ונעלם, והוא נקודה עלאה שהוא הראשית לכל. וכמו הנקודה שהיא השורש והראשית לכל דבר, והשורש הראשון של כל דבר הוא בבחי' נקודה פנימיות, נקודה סתימא, והוא הנקודה שבתוך הב' דבראשית, שהיא הראשית והשורש של כל בריאת שמים וארץ, והוא נקודת החכמה, וכמ"ש (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית. והרי נקרא החכמה נקודה סתימא, שהיא סתים בהיכליה כנז', והיא הנקודה עלאה סתימא, וממנה הוא כל התשע נקודין שבתורה (ביאורים שם).

⁶⁵² ע"י שם המפורש לעיל יג ע"ב.

⁶⁵³ גימ' ל"ב.

⁶⁵⁴ ע"י ס"י פ"א מ"א ל"ב נתיבות חכמה.

⁶⁵⁵ ע"י זהר ח"ג רנו ע"ב, בחכמה יסוד ארץ באבא יסוד ברתא ואיהו נתיב לא ידעו עיט דכליל ל"ב נתיבות דאינון ל"ב אלקים מסטרא דאימא עלאה דאתקרי כבוד וכד אתכלילן בברתא אתקרי ל"ב. ובגין דא כבוד לעילא ל"ב לתתא.

תרגום: "בחכמה יסוד ארץ", באבא יסוד הבת, והוא נתיב לא ידעו עיט", שכולל ל"ב נתיבות, שהם ל"ב אלהים מצד האמא העליונה שנקראת כבוד, וכאשר נכללים בבת נקראת ל"ב, ומפני זה כבוד למעלה, ל"ב למטה. וע"י דברי רבינו על ס"י ה ע"ב שבל"ב נתיבות הראשון לא נכלל.

נקודת ציון שבה סוד הייחוד, וכאשר הככר דהיינו ה' שלם אין שפע נשפע למטה, אמנם בהיותו בוצע מהככר סוד י' נשפע ונתן לבעלי הסעודה, מורה כי דרך אותה היו"ד ימשכו כל סעודתו, ובחול הבציעה בכזית מאות י' של אדנ"י, ובשבת שאז הקדושה מתאחדת גם בסוד הבינה שהיא נשמת כל חי המתפשטת למטה והאדם מתהנה משפע הבינה, צריך לבצוע משתי ככרות להורות שתי ההיין שמשם סוד הסעודה והשפע שהאדם מושך, וזה על ידי שאותו ככר שלם דהיינו י' בה' עילאה מקור עליון סתום, יבצע ויפתח ויקבל האדם כביצה אותו המקור העליון בכלל המקור התחתון, והיינו לבצוע על שתי ככרות לפתוח שתי מקורות שבתוך שני ההיין דהיינו י' כה' עילאה י' בה' תתאה, והיינו תריין יודין יאהדונ"הי, והיינו פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, והבוצע שתי ההיין ובוקעם במקורות אלו הוא סוד וא"ו שבבחינתו בסוד הדעת בוצעת הבינה ופוחתת מקורותיה, ומצד בחינתו למטה על ידי היסוד בוצע המלכות ופוחתת מקורותיה, בענין דהיינו כעל הבית דהיינו תפארת בוצע בתריין ההיין ביום שבת ובה"א תתאה בימי החול, ומשך הזרע בכביצה הנזכרת על ידי היסוד והיינו ואורח מברך כאשר נבאר, ובציעתו על ידי היסוד שהוא משך וא"ו בסוד האמה הבוצעת הנקבה, וזהו שאמר בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה, והיינו יסוד יוסף נקרא יפה ועין, בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה, בעין יפה ודאי בסוד משך וא"ו, ולהיות כן עם היות שביום שבת נוטל אדם שתי ככרות הבציעה אחת צריך לכוון בה"א עילאה בבציעה והיינו בפה שיבצע אותה ויכוון בה, והיינו דאוקמוה כל הבוצע צריך לדקדק בה' מן המוציא כי ה' דהמוציא בה' עילאה הארץ וכו'.

(מא) בראשית בר"א שי"ת ודא מטט'רון אות בצבא דילה ובגינה אתמר (בראשית) וישם ה' לקין אות לאגנא עלה מה דהוה אזיל נע ונד בגלגולא אתעביד נוד מיד וישב בארץ נוד קדמת עדן ודא אות דברית מילה דקני עלה דאחיה בגין דנולד מהול ובאן אתר זכה לה בקיני בגין דחזר תמן בתיובתא ונפקו בנוי מנה דעאלו לגן עדן ובגין דא וישב בארץ נוד קדמת עדן לבתר עביד תולדין מסטרא דרע ואתפשטו בגלגולין דעלמא ועליהו אתמר וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך חנוך מסטרא דקין ודא יצר הרע חנוכא לביש ואית חנוך מסטרא דאנוש דאיהו יצר הטוב חנוכא לטב ואתמר בה (שם) ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אתו אלהים ודא חנוך דנהפך בשריה ללפידי אש

ותלתא אנון אדם שת אנוש אנוש מתמן אתיחסו כל דרין הדא הוא דכתיב אז הוחל לקרא בשם ה' מתמן אתפשטו כל גלגולין דצדיקיא חנוך דנפק מאנוש איהו מטטרו"ן דנהפך בשרו ללפידי אש ואיהו נוריאל ועל תרויהו אתמר והחיות רצוא ושוב רצו"א דא נוריאל ושו"ב מטטרו"ן הכי סלקי בחשבון כמראה הבזק אלא איהו כמראה הקשת אשר יהיה בענן דאתמר בה (בראשית) והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן ובגינה אתמר (שם) ולא יהיה מבוול לשחת כל בשר בגין דאתהפך ללפידי אש וכל מלאכין דממנן על נשמתין דגלגולין מתמן הוו

תרגום: בראשית בר"א שי"ת וזה מטטרו"ן אות בצבאו ובשבילו נאמר (בראשית ד) וישם ה' לקין אות להגן עליו מה שהיה הולך נע ונד בגלגול נעשה נוד מיד וישב בארץ נוד קדמת עדן וזו אות ברית המילה שקנא על של אחיו משום שנולד מהול ובאיזה מקום זכה לו בקיני משום ששם חזר בתשובה ויצאו ממנו בניו שנכנסו לגן עדן ומשום זה וישב בארץ נוד קדמת עדן אחר כך עשה תולדות מצד הרע והתפשטו בגלגולים בעולם ועליהם נאמר וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך חנוך מהצד של קין וזה יצר הרע חנוך לרע ויש חנוך מהצד של אנוש שהוא יצר הטוב חנוך לטוב ונאמר בו (שם ה) ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אתו אלהים וזה חנוך שנהפך בשרו ללפידי אש

ושלשה הם אדם שת אנוש מאנוש התיחסו כל הדורות זהו שכתוב אז הוחל לקרא בשם ה' משם התפשטו כל הגלגלים של הצדיקים חנוך שיצא מאנוש הוא מטטרו"ן שנהפך בשרו ללפידי אש והוא נוריאל ועל שניהם נאמר והחיות רצוא ושוב רצו"א זה נוריאל ושו"ב מטטרו"ן כך עולים בחשבון כמראה הבזק אלא הוא כמראה הקשת אשר יהיה בענן שנאמר בו (בראשית ט) והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן ובשבילו נאמר (שם) ולא יהיה עוד המים למבוול לשחת כל בשר משום שהתהפך ללפידי אש וכל המלאכים הממנים על הנשמות של הגלגולים הם משם

(מב) [ו]אמר רעיא מהימנא [בוצינא קדישא] שפיר אמרו ר' אבא ור' חייא ור' יוסי אבל (תהלים קג טז) כי רוח עברה בו ואיננו הכא צריך למפתח מלין מאי עברה בו דא עברה וזעם וצרה חד

מאינון מלאכין רעים [דבגין דלא ישתמודעו ביה אינון] [בגין דלא אשתמודעו ביה דאינון] מארי חובין צריך למעבד [ליה] [לון] שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה כגוונא דאברהם דאתמר ביה (בראשית יב א) לך לך מארצך וממולדתך הרי שנוי מקום:

ולא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם (בראשית יז ה) הרי שנוי השם (ו) שנוי מעשה דאשתני מעובדין בישין דעב(י)ד בקדמיתא⁶⁵⁶ לעובדין טבין איהו מתלא לרוח [דההוא] דמית בלא בנין כגוונא דא עבד קב"ה לאדם כד תריך ליה [מההוא] (מהאי) עלמא ואייתי ליה להאי עלמא והא אתמר לעיל⁶⁵⁷:

משנה פניו ותשלחהו (איוב יד כ) ובג"ד (תהלים קג טז) כי רוח עברה בו⁶⁵⁸ חד מאינון מלאכין רעים כד חזי ליה משונה [בזמנא] דאערע [ביה] [ועמיהו] (מניה) שאלין ליה שאר משחיתין עליה דא הוא מארי חובך איהו עני לון ואמר ואיננו:

תרגום: אמר הרועה הנאמן, נר הקדוש יפה אמרו רבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי, אבל "כי רוח עברה בו ואיננו", כאן צריך לפתוח בדברים, מה זה "עברה בו", זו עברה וזעם וצרה, אחד מאותם מלאכים רעים. שמשום שלא ידעו בו אותם בעלי חטאים, צריך לעשות לו שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה, כדוגמת אברהם שנאמר בו "לך לך מארצך וממולדתך", הרי שנוי מקום. "ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם", הרי שנוי השם. שנוי מעשה, שהשתנה ממעשים רעים שעשה בתחלה למעשים טובים. הוא משל לרוח של אותו שמת בלא בנין, כדוגמת זה עשה הקדוש ברוך הוא לאדם כשגרש אותו מאותו עולם והביאו לעולם הזה, והרי נתבאר למעלה.

"משנה פניו ותשלחהו" ומשום זה "כי רוח עברה בו", אחד מאותם מלאכים רעים כשרואה אותו משונה בזמן שנפגש (בו) עמו, שואלים אותו שאר המשחיתים עליו, זהו בעלי חובך, הוא עונה להם ואומר ואיננו.

(מג) עי' זהר ח"ג רכא ע"א: ביומוי דעזרא גרם חטאה⁶⁵⁹ ואצטרכון אינון למבני ולא הוה ביה קיומא ועד כען בניינא קדמאה דקב"ה לא הוה בעלמא ולזמנא דאתי (ד) כתיב (תהלים קמז ב) בונה ירושלים יי' איהו ולא אחרא ובניינא דא אנן מחכאן ולא בניינא דבר נש דלית ביה קיומא כלל:

בית ראשון ובית שני [יחית] [אחית] לון⁶⁶⁰ קודשא בריך הוא כחדא מלעילא בית ראשון באתכסיא ובית שני באתגליא⁶⁶¹ ההוא בית להוי באתגליא דאתקרי בית שני דיתחזי לכל עלמא אומנותא דקב"ה חדוה שלים ורעותא דלבא בכל קיומא ההוא בית ראשון באתכסיא אסתלק לעילא על גבוי דההוא דאתגלייא וכל עלמא יחמון ענני יקר דסחרן על גבוי דההוא דאתגלייא:

תרגום: בימי עזרא גרם החטא, והצטרכו הם לבנות ולא היתה בו עמידה, ועד עכשיו בנין הראשון של הקדוש ברוך הוא לא היה בעולם, ולעתיד לבא כתוב "בונה ירושלים ה'", הוא ולא אחר. ולבנין זה אנו מחכים, ולא בנין אדם שאין לו עמידה כלל.

בית ראשון ובית שני הוריד אותם הקדוש ברוך הוא כאחד מלמעלה, בית ראשון בכסוי ובית שני בגלוי. אותו בית יהיה בגלוי שנקרא בית שני, שיראה לכל העולם אומנות הקדוש ברוך הוא,

– מאיר התיקון –

⁶⁵⁶ באדה"ר (יהל אור).

⁶⁵⁷ והיה שמך אברהם הרי שינוי השם. התהלך לפני והיה תמים הרי שינוי מעשה. כגוונא דא עבד קב"ה לאדם כד תריך ליה מההוא עלמא, ואייתי ליה להאי עלמא, ודא שינוי מקום. שינוי השם משנה פניו ותשלחהו, והא איתמר לעיל, ובג"ד כי רוח עברה בו כו' (יהל אור).

⁶⁵⁸ ור"ל הכל כגוונא שנא' באברהם לך לך מארצך, שנאמר אל הנשמה אברם, כמ"ש ב"ח רות (עה ע"א) ובמדה"נ פ' לך (כד ע"א), ואח"כ ויקרא [צ"ל והיה] שמך אברהם. דאז זכה למדת חסד והוא גוון חירור וזהו משנה פניו. ואמר "והא איתמר לעיל" ר"ל למעלה רט"ז ע"א והוא שינוי השם בג' אבהן (יהל אור).

⁶⁵⁹ שהשיבו נשים נכריות (אור יקר).

⁶⁶⁰ ואם תאמר אם כן למה אנו מכנים בית ראשון לבניין שלמה ובית שני לבניין עזרא, וי"ל כי בבניין בית ראשון היי יונקים מהבינה ובבניין בית שני היו יונקים מהמלכות, וכיון שבית ראשון ובית שני הם בינה ומלכות כדפירשנו לכך הם נקראות על שמם דכן פירשו בזוהר פרשת וארא (אור יקר).

⁶⁶¹ פי' בית א' נגד בינה שהיא נכס' ובית שני נגד מלכות שהיא נגלית (אור יקר ומ"מ), ולכך אמר הכתוב גדול יהיה כבוד הבית וכו': שלפי שהיא נגלית יודעים בני אדם הארותיה ונראית להם שהיא חשובה יותר מן הראשון שנעלמת (מ"מ).

שמחה שלימה ורצון הלב בכל קיום. אותו בית ראשון בכסוי עלה למעלה, על גב אותו שבגלוי, וכל העולם יראו ענני כבוד שסובבים על גב אותו שבגלוי.

(מד) עי' זהר ח"ב קכג ע"א: ע' 662 נהירו דע' ענפין דאתזנו מהאי רוחא 663 דנפיק מן פומא 664 כדין ע' שמהן דקב"ה לקבלהון בארעא (בראשית מו כז) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים דהא יעקב אילנא בארעא ואינון וע' נפשו ע' ענפין: מאלין אתוון נהירין ארבע אחרנין 665 מא' נהיר גימ"ל 666 דאיהו אגר טב לצדיקיא 667 דאקרי גמול ועל דא כתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהו"ה 668: מח' נהיר יו"ד דהיא חכמה כלא אסתים ביו"ד 669 דאיהי סתימא מכל סטרוי 670 ובגין כך לא אשתכח 671 דכתיב (איוב כח יג) ולא תמצא בארץ החיים 672: מה' נהיר כ"ף 673 דאיהו נהירו ומשח רבות דאתרק מאימא 674 לההוא אתר דאתקרי קרן ואתקרי קרן היובל ודא מלכות דוד ובגין כך לית משיחא אלא ברזא דכ"ף 675:

– מאיר התיקון –

662 הוא הדעת המתפשט בז"ת כל א' כלול מי' והם סוד ע' נפש יעקב שיעקב הוא בת"ת והוא אילנא דחיי ודעת הוא פנימיות הת"ת (ב"י).

663 שמשם הוא שורשו כמבואר וידוע כי דרגא דאבהן הם מדעת המתפשט והוא המכריע בין חו"ג והם אברהם יצחק ויעקב הוא הדעת המתפשט וכן יצאו ע' נפש מיעקב והוא מכריע בין אברהם ויצחק והם סוד ע' שמות שבת"ת כידוע ותליין בדעת המתפשט (ב"י).

664 וכן קיום ישראל היה ע"י נתינת התורה בהבל הפה דאורייתא שבזה ממשיכים ז' הבלים מפה לז"ת דז"א ונתקיים על ידו (ב"י).

665 ד' אותיות גיכ"ק והוא בגרון יסוד דבינה וידוע שכל האורות שהם בחכמה הם ג"כ בבינה לכן יוצאים כנגד ד' אותיות הנ"ל ג"כ כיוצא בהם בבינה (ב"י)

666 והוא נגד נהירו דע"ק רק ששם הוא בסוד אות א' מאוירא עילאה בחי' חכמה דרדל"א (ב"י).

667 הוא יוצא מאות א' ממש בצירור זה א שהוא י' למעלה י' למטה ו' באמצע, וכן הוא ציור אות ג' י' למעלה בראש ו' משיכו לתת וי' למטה והו' הוא באמצע ממש בין ב' יודין, רק שבאוירא הוא בסוד אות א' ששם שורש הג' מוחין הנכללים בג' אותיות יו"י הם כא' במוח א' חכמה והוא הויה א' בגימ' ג' אותיות הנ"ל ובמרו"ס יש גילוי יותר לשורש המוחין ולכן שם הם בסוד ג' הויות וזהו אות ג' נגד ג' הויות כמבואר (ב"י).

668 והוא באימא שהיא אלף יסודה רוכבת על שבעה שמתפשט בז"ת והוא מ"ש "על ה" שאימא על ז"א שנק' הו"ה ופסוק זה מדבר במי ששומר שבת ששבת הוא בבינה שביעאה דכולא (ב"י).

669 שחכמה כולל כל י"ס כידוע (ב"י).

670 שאין שם בחי' התפשטות קווים וכלים כמ"ש כמ"פ ובג"כ היא נעלמת (ב"י).

671 אף שאות ח' הוא בחכמה בחיך והוא בגלוי יותר מי' שבגרון מ"מ הענין הוא שכבר כתבנו שגרון הוא סוד בינה שבחכמה הבן בחכמה וידוע שהוא בסוד ו"ד של מילוי יו"ד והם גימ' יו"ד ג"כ והוא סוד גדול שבחכמה הם בצירור אות ח' שהם ג"כ ד"ו (ב"י).

672 שכלולה בחכמה שנק' ארץ החיים כמ"ש והחכמה תחיה בעליה וגרון הוא סוד רוח חיים דנביע בחשאי וז"ש ולא תמצא בארץ החיים שהוא בחשאי נביע לגיו (ב"י).

673 והוא בינה שנק' כ' שהוא סוד משיחו דשמן עילאה דמרו"ס שהוא שורש הבינה כמש"ל ומשם משיך לנוק' דז"א שנק' קרן היובל כמ"ש בסוף ספ"ד קרן בייובל אתעטר כו' ולזה נמשחו מלכים בשמן שכל רבו הוא ממרו"ס ומלכות הוא מסטרא דגבורות (ב"י).

674 והוא כאן בבינה כף שמאל כף חובה שבינה מלבשת יד שמאל דע"ק כידוע והם ה' אצבעות של יד שמאל וכלן מה' נפיק ק' והוא כאן בבינה בגילוי יותר בסוד חילוק ה' אצבעאן וידוע כי המלכים נמשחו בצירור כ' יונוי עגולים והוא מסוד כ' הנ"ל ובכ' הם ג' קווים מעלה מטה ואמצע נגד ג' קווין של אות ה' (ב"י).

675 שאף שדוד המלך נמשח בקרן מ"מ כאן היה באתגלייא אבל השורש הוא מכף הנ"ל (ב"י).

ק' אמצע' נהיר ק' 676 כמה דע' שבעין כך ק' מאה 677 דאינון שלימו והכי הוא ובגין כך בהאי חיק שלימו דכלא 678 [שלמא דכלא] וכל מאן דידע רזא דא 679 ואודהר ביה זכאה חולקיה: תרגום: ע', הארה של שבעים ענפים, שנזונו מרוח זה שיוצא מן הפה. אז שבעים שמות של הקב"ה, כנגדם בארץ "כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים", שהרי יעקב אילן בארץ, והם ע' נפש, ע' ענפים.

מאלה אותיות מאירים ארבע אחרות, מא' מאירה ג', שהוא שכר טוב לצדיקים שנקרא גמול, ועל זה נאמר "אז תתענג על ה".

מח' מאירה י', שהיא חכמה, כולו סתום ב', שהיא סתומה מכל צדדיה, ולכן לא נמצאת, שנאמר "ולא תמצא בארץ החיים".

מה' מאירה כ', שהוא אור ושמן המשחה שמורק מאימא לאותו מקום שנקרא קרן, ונקרא קרן היובן, וזה מלכות דוד, ולכן אין משיחה אלא בסוד כ'.

ק', מע' מאירה ק', כמו שע' שבעים כך ק' מאה, שהם שלימות, וכך הוא. ולכן בחיך הזה שלימות הכל (שלום של הכל), וכל מי שיודע סוד זה וזהיר בו, אשרי חלקו.

(מה) עי' זהר ח"א כא ע"ב: יהושע אתנבי מהודו של משה 680 דכתיב (במדבר כז כ) ונתתה מהודך עליו [ודא] [והא] והודו 681 דרגא חמישאה נצח ירכא שמאלא [ד] יעקב 682 ובגין כך [אתא] (אמר) דוד וכליל ליה בימינא דכתיב (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח 683 ימינך לא כתיב אלא בימינך מאי טעמא אתחלש ירכא דיעקב בגין דאתקרב ביה (ב) סטר מסאבא (ו) נקיט תוקפא מניה ואתעכב עד שמואל ועל דא אתא לאדכרא [דדא] [בדא] איהו ירכא דישראל דכתיב (שמואל א' טו כט) וגם נצח ישראל ועל דא כל מילוי הוו בדינא בשירותא ובסופא 684 ותו קב"ה כליל ליה לבתר בהוד אימתי לבתר דמשח מלכין ועל דא שקיל איהו כמשה ואהרן מה משה ואהרן בתרין סטרין דלעילא 685 אף הוא לתתא כגוונא דאינון תרין סטרי ומאן אינון נצח והוד כגוונא דמשה ואהרן דלעילא וכלהו דרגין אחידן (ביה) דא בדא דכתיב (תהלים צט ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו דהא שית סטרין אתכלילו ואחידן דא בדא:

תרגום: יהושע נתנבא מהודו של משה, שכתוב "ונתת מהודך עליו". הוד. וזו דרגה חמישית. "נצח" ירך שמאל של יעקב, ולכן בא דוד וכלל אותו בימין, שכתוב "נעימות בימינך נצח". לא כתוב ימינך אלא בימינך. למה נחלשה ירך יעקב, בגלל שצד הטומאה התקרב אליו ולקח ממנו כח, והתעכב עד שמואל. ועל זה בא להזכיר שזהו ירך של ישראל, שכתוב "וגם נצח ישראל". ועל זה כל דבריו היו בדין בתחילה ובסוף. ועוד, שהקדוש ברוך הוא כלל אותו אחר כך בהוד, מתי, לאחר שמשח מלכים. ועל זה הוא שקול כמשה ואהרן. מה משה ואהרן בשני צדדים שלמעלה, גם הוא למטה כדוגמת אותם שני הצדדים. ומי הם, נצח והוד. כדוגמת משה ואהרן שלמעלה. וכל הדרגות אחוזות זו בזו, שכתוב "משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו", שהרי ששה צדדים נכללו אחוזות זו בזו.

– מאיר התיקון –

676 הוא סוד דעת שהוא ע' ענפין כמש"ל שהדעת הוא כולל כל ה"ס שהוא בעצמו כולל חב"ד כמש"ל והוא מתפשט בז"ת והם בכלילות מאה והם סוד ק' ברכאן דצלותא כנ"י מתברכא מיניה מסוד טיפה דמוחין וכו' (ב"י).

677 ר"ל כמו שדעת נרמז באות ע' שהוא מתפשט בז"ת כך הוא ג"כ בסוד ק' בכלילות והנה צורת ע' הוא בציור ק' ממש רק זה ביושר וזה בהיפוך ק' הוא בהתפשטותו למטה וע' למעלה כי כאן בבינה הוא סוד דעת המתפשט (ב"י).

678 ששם התחלת הזיווג (ב"י).

679 זיווג חיק וגרון הוא זווג הנשמות לכן צריך להזהר ביה מאד שלא לפגום ח"ו שורשו וז"ס פגם לה"ר גדול מן העושה מעשה (ב"י).

680 ת"ת (רח"ו).

681 הוד ודא (דפ"ו).

682 כאן מבאר שבתחלה יצאה נצח בסט' דינא והוד בסט' דרחמי, ואח"כ נתקנו (בהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה מלך הששי). קרי ליה שמאלא על שם הוד דרחל שנגדו מאחור (מ"מ).

683 עי' בהגר"א על ספד"צ י ע"ג ד"ה ולא זכה דוד שזה בחי' חסד דאתגליא בפום אמה, עי' אד"ר קמב ע"א. ועי' בהגר"א על ספד"צ כו ע"ד.

684 פי' ששמואל היה מוכיח לישראל בין בתחלת ימיו בין בסוף ימין, ותחילה ניבא על עלי ובסוף על שאול (מ"מ).

685 פי' הם חו"ג, אהרן בחסד, משה בגבורה (מ"מ).

(מו) עי' זהר ח"ב קלג ע"ב: בשעתא דקא מיחדי ישראל יחודא⁶⁸⁶ דרזא דשמע ישראל ברעותא שלים כדין נפקי מגו סתימו דעלמא עלאה⁶⁸⁷ חד נהירו⁶⁸⁸ והוא נהירו בטש גו בוצינא דקרדינותא⁶⁸⁹ ואתפלג לשבעין נהורין⁶⁹⁰ ואינון שבעין ונהורין (להטין) בשבעין ענפין דאילנא דחיי⁶⁹¹:

כדין ההוא אילנא סליק ריחין ובוסמין⁶⁹² וכל אילני דגנתא דעדן כלהו סלקין ריחין ומשבחין למאריהון דהא כדין אתתקנת מטרוניתא לאעלא לחופה⁶⁹³ בהדי בעלה כל אינון שיפין עלאין⁶⁹⁴ כלהו מתחברין בתיאובתא חדא וברעותא חדא למהוי חד בלא פרודא כלל וכדין בעלה אתתקן לגבהא לאעלא לחופה ביחודא חד לאתיחדא במטרוניתא:

תרגום: בשעה שישראל מייחדים את היחוד של סוד שמע ישראל ברצון שלם, אז יוצא מתוך סתר של העולם העליון אור אחד, ואותו האור מכה לתוך הניצוץ הקשה ומתחלק לשבעים אורות, ואותם שבעים אורות בשבעים ענפי עץ החיים.

אז אותו האילן מעלה ריחות ובשמים, וכל אילנות גן עדן כולם מעלים ריחות ומשבחים את רבונם, שהרי אז מתקנת המלכה להיכנס לחופה עם בעלה, כל אותם איברים עליונים, כולם מתחברים בתשוקה אחת וברצון אחד, להיות אחד בלי פירוד כלל. ואז בעלה נתקן כלפיה להכניסה לחופה ביחוד אחד להתיחד עם המלכה.

(מז) עי' זהר ח"א יז ע"א: ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים וגו' (בראשית א ו) הכא בפרט רזא לאפרשא בין⁶⁹⁵ מיין עלאין⁶⁹⁶ לתתאין⁶⁹⁷ וברזא דשמאלא (נ"א ואתברי) הכא [ורזא

– מאיר התיקון –

⁶⁸⁶ יובן מאמר זה במ"ש הרב בספר הכוונות דרוש ק"ש וזה כללות דבריו, הנה תחלה אנו עושים זווג דא"א עילאין שהוא זווג דפנימיות בק"ש, כדי שיבואו מוחין לז"ן ויזדווגו גם הם בעמידה. והנה אי אפשר לעשות זווג בלא העלאת מ"ן דז"ן, ולכך צריך להעלות שניהם בסוד מ"ן, זה מוערר מ"ד וזו מעוררת מ"ן. רק שאין בהם כח לעלות מכח הגלות. לכן אנו צריכים לתת להם הארה תחלה מזווג דיש"ס ותבונה, שהוא זיווג דחיצוניות, והוא נעשה מעצמו ולא פסיק האי זווגא תדיר, ואין צריך למ"ן דז"ן, ומשם נותנים הארה לז"ן. מלכות הנק' ש"ם מקבלת מע' שהם ז"ת דתבונה, וז"א הנק' ישראל מקבל מחסד וגבורה דיש"ס, ובכח הארה זו, יכולים ז"ן לעלות בסוד מ"ן לא"א עילאין (מ"מ).

⁶⁸⁷ אבא (רח"ו). וכמ"ש מובן לשון זה דמ"ש "מגו סתימו דעלמא עילאה" הפי' הוא יש"ס (מ"מ).

⁶⁸⁸ יסוד (רח"ו). יסוד דידיה [דיש"ס] (מ"מ).

⁶⁸⁹ בינה (רח"ו). הנה כבר ידעת כי החכמה נקר' סתימא, דעלמא עילאה בינה. והאי נהירו הוא הדעת, ויסוד החכמה בטש גו בוצינא דקרדוניתא, אמא, בינה. ומכח הז' תחתונות דאמא, נהירו ואתפלגו לע' נהורין ונהרין לז"א, שהוא אילנא דחיי, ואינון ע' להטין בע' אנפין דאילנא דחיי, שהם בז' קצוות שבו, כי עדיין אין לו מוחין, עד אחר גמר היחוד שמע ישראל כנודע. וכבר ידעת איך נרמז במלת ישראל, שי"ר א"ל, שהם חו"ג ומשם ואילך כל הז' שלו אשר מאיר מז"ת דבינה גם שמע ש"ם מקבלת מע' נהורין דילה והוא גן עדן וזה שאמר אילנא ג"ע (זהר הרקיע). פי' היסוד דידיה מזדווג עם אימא הנק' בוצד"ק (מ"מ).

⁶⁹⁰ ז' תחתונות (רח"ו). פי' הם ז"ת דאימא האירו בז"ק דז"א (מ"מ).

⁶⁹¹ ז"א (רח"ו).

⁶⁹² כל ריח ובושם הוא מ"ן כטעם יזלו בשמיו דכתיב גבי הפיחי גני (רח"ו). פי' אחר שעשינו זווג דישסר"ת שנעשה מעצמו, ומשם נתנו הארה לז"ן, כדי שיוכלו לעלות בסוד מ"ן, אזי עולים ז"ן בסוד מ"ן לא"א עלאין, וז"ש "כדין ההיא אילנא", שהוא ז"א, סלקי ריחין ובוסמין, שר"ל שעולה בסוד מ"ן, ומ"ש "וכל אילנין דגנתא דעדן כולהו סלקי ריחין", פי' גם עשר ספי' דמלכות, כולהו סלקין בסוד מ"ן, ולכך הגיה הרח"ו "כל ריח ובושם וכו'", אע"פ שכתב הזהר בע' ענפין דאילנא דחיי, ש"מ שבאים לז"א. והאריז"ל כתב ע' דאימא למלכות אינה קושיא, שתחלה באים לז"א ואח"כ למלכות, שהמלכות מקבלת על ידי ז"א, וכמ"ש בסה"כ בדרוש ק"ש שעל המטה, וז"ל שמע, הכוונה להמשיך ו"ק דבינה תתאים, שהם ע' שנים עילאין, ולהמשיכם מן הבינה למלכות ע"י ז"א, וזהו שמ"ע, ש"מ ע' (מ"מ).

⁶⁹³ פי' ע"י המוחין שקבלו בק"ש אנו מכינים אותה להזדווג בשים שלום דעמידה (מ"מ).

⁶⁹⁴ פי' ו"ק דז"א (מ"מ).

⁶⁹⁵ נמחק בדפ"ו.

⁶⁹⁶ חסד דז"א (מ"מ).

⁶⁹⁷ גבורה דז"א (מ"מ).

הכא (נ"א ואתברי) [[ברזא דשמאלא ורזא הכא) מחלוקת ברזא דשמאלא דעד הכא רזא דימינא⁶⁹⁸ הוא [והכא איהו רזא דשמאלא] ובגין כך אסגיא מחלוקת⁶⁹⁹ בין דא לימינא ימינא איהו שלימא דכלא⁷⁰⁰ ובגין כך בימינא כתיב כלא דהא ביה תליא כל שלימו כד אתער שמאלא אתער מחלוקת ובהווא מחלוקת אתתקף אשא דרוגזא⁷⁰¹ ונפק מניה מהווא מחלוקת גיהנם⁷⁰² וגיהנם בשמאלא אתער ואתדבק.

חכמתא דמשה⁷⁰³ בהא אסתכל ובעובדא דבראשית אשגח בעובדא דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא ובהווא מחלוקת דאתער ביה שמאלא נפק ביה גיהנם ואתדבק ביה עמודא דאמצעיתא דאיהו יום תליתאי עאל בינייהו⁷⁰⁴ ואפריש מחלוקת ואסכים לתרין סטריין⁷⁰⁵ וגיהנם נחית לתתא ושמאלא אתכליל בימינא והוה שלמא בכלא

כגוונא דא מחלוקת קרח באהרן שמאלא בימינא אסתכל משה בעובדא דבראשית אמר לי אתחזי לאפרשא מחלוקת בין ימינא לשמאלא⁷⁰⁶ אשתדל לאסכמא בינייהו ולא בעי שמאלא⁷⁰⁷ ואתתקף קרח בתוקפיה אמר ודאי גיהנם בתוקפא דמחלוקת (ד) שמאלא אצטריך לאתדבקא [בימינא הוא לא בעי] והוא לא בעי לאתדבקא לעילא ולא תכלילא בימינא (לעילא ולא תכלילא בימינא)⁷⁰⁸ ודאי יחות לתתא בתוקפא דרוגזא דיליה וועל דא (ודא) לא בעי קרח לאסכמא האי מחלוקת בידא דמשה בגין דלא הוה לשם שמים ולא חייש ליקרא דלעילא ואכחיש עובדא דבראשית⁷⁰⁹ כיון דחמא משה דהוה מכחיש עובדא דבראשית ואתדחא איהו לבר⁷¹⁰ כדין (במדבר טז) ויחר למשה מאד ויחר למשה על דאכחישו ליה דלא אסכים ההוא מחלוקת מאד על דאכחישו⁷¹¹ עובדא דבראשית ובכלא אכחיש קרח בעילא ובתתא דכתיב (במדבר כו ט) בהצותם על יהוה ה"א תתא ועילא ועל דא אתדבק כמה דאתחזי ליה⁷¹²

– מאיר התיקון –

⁶⁹⁸ יום ראשון חסד (רח"ו).

⁶⁹⁹ כי הוא בסוד ת"ת המכריע (רח"ו).

⁷⁰⁰ פי' דק"ל הרי כבר נזכרו "יהי אור" חסד, "ויהי אור" גבורה "את האור" ת"ת, ותירץ ימינו וכו' פי' שחסד יומא דכליל כולהו וכו' (מ"מ). עי' בהגרא על ספד"צ ע"א ע"ד שזה החסד הוא פנימיות הו"ק הנכנס ליסוד.

⁷⁰¹ פי' כאשר נתעורר השמאל במחלוקת עם הימין (מ"מ).

⁷⁰² פי' הגבורה עם שהיא דינים תקיפים, אין כח בס"א להתעורר לקבל דיני הגבורות עד ראשא דרוגזא אתתקף וכו' (מ"מ).

⁷⁰³ פי' מרע"ה, כשראה מחלוקת קרח שהוא לוי מהשמאל עם אהרן שהוא הימין, ראה מעשה ונזכר הלכה, ואמר, כך היה במעשה בראשית (מ"מ).

⁷⁰⁴ הגם שאמר הכתוב יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל, עכ"ז לא אבדיל עד דאתא יום תליתאי כמש"ל, ואע"ג דאפריש בין מיין עילאין לתתאין, מחלוקת לא אתבטל עד יום ג', וז"ש כאן עמודא דאמצעיתא הת"ת שהוא יום ג' עאל בינייהו בין מים למים, בין חסד דז"א הנז' ביום א' ובין הגבורה ביום ב' (מ"מ).

⁷⁰⁵ כי הרקיע הועיל דווקא להפרידם שלא ילחמו זה בזה אבל ביום ג' אסכימו ואתיישבו כל א' על מקומו בשלום (מ"מ).

⁷⁰⁶ מכח היותו משבט לוי. ועיין בשער מאמרי רז"ל אבות.

⁷⁰⁷ קרח לא רצה להשלים ודאי גיהנם כמו במעשה בראשית דאתתקף שמאלא ונברא גיהנם כן במעשה קרח נתעוררה גיהנם לקראת קרח (מ"מ).

⁷⁰⁸ והוא נכנע תחת אהרן (רח"ו). מן הראוי היה שהשמאל קרח יהיה נכנס ונכלל בימין הוא לא בעא להיות נכנע לאהרן לכן ייחות לגיהנם (מ"מ).

⁷⁰⁹ שאז מיד כשבא יום ג' הסכים ועשה שלום ביניהם, אבל קרח גם אחר שבא מרע"ה שהוא כנגד הת"ת לא נתרצה אליו להשלים (מ"מ).

⁷¹⁰ פי' מרע"ה נדחה לחוץ כי לא רצה קרח בו ובשלומו, לכן "ויחר למשה" בשביל הפגם המגיע לו מקרח כי הוא שכנגד הת"ת ראוי לו שיעשה שלום על ידו (מ"מ).

⁷¹¹ ששם נכנע השמאל וקרח לא רצה להיכנע לפני אהרן וחטאו לבריות וחטאו לשמים בהצותם על ה' (מ"מ).

⁷¹² שהוא הגהנם (רח"ו).

מחלוקת דאתתקן כגוונא דלעילא וסליק ולא נחית⁷¹³ ואתקיים בארע מישר⁷¹⁴ דא מחלוקת דשמאי והלל⁷¹⁵ וקב"ה אפריש בינייהו ואסכים לון ודא הוה מחלוקת לשם שמים⁷¹⁶ ושמים⁷¹⁷ אפריש מחלוקת⁷¹⁸ ועל דא אתקיים ודא הוה כגוונא דעובדא דבראשית וקרח בעובדא דבראשית אכחיש בכלא ופולוגא דשמים הוה ובעא לאכחשא מלי דאורייתא ודאי באתדבקוּתא דגיהנם הוה ועל דא אתדבק בהדיה ורזא דא בספרא דאדם חשך כד אתער⁷¹⁹ אתער בתוקפיה וברא ביה גיהנם ואתדבק בהדיה בהווא מחלוקת כיון דשכיך רוגזא ותוקפא אתער מחלוקת וכגוונא (בגוונא) אחרא מחלוקת דרחימו ותרין מחלוקת הוה חד שירותא וחד סיומא ודא איהו ארחהון דצדיקייא שירותא דלהון בקשיו וסופא דלהון בנייחא⁷²⁰ קרח הוה שירותא דמחלוקת כפום רוגזא ותוקפא ואתדבק בגיהנם שמאי סופא דמחלוקת⁷²¹ כד רוגזא בנייחא אצטריך לאתערא מחלוקת דרחימו ולאסכמא ע"י דשמים.

ורזא דא יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל⁷²² (בראשית א ו) דא מחלוקת קדמאה אתער דרוגזא ותוקפא בעא לאפרשא ואתער גיהנם עד דרוגזא ותוקפא אצטנן וכדין ויעש אלהים את הרקיע וגו' (בראשית א ז) אתער מחלוקת דרחימו⁷²³ וחביבו וקיומא דעלמא וברזא דא מחלוקת שמאי והלל (ד) תורה שבעל פה עאלת ברחימו גבי תורה שבכתב [והוון] (דהוה) בקיומא שלים הבדלה איהי ודאי בשמאלא⁷²⁴ כתיב הכא הבדלה (בראשית א ו) ויהי מבדיל וכתוב (שם ז) ויבדל וכתוב התם (במדבר טז ט) המעט מכם כי הבדיל וגו' וכתוב (דברים י ח) בעת ההיא הבדיל יהו"ה את שבט הלוי דהא ודאי לית הבדלה אלא בשני באתר שמאלא ואי תימא הבדלה בשני איהו ודאי אמאי הבדלה בלוי דאיהו תליתאה הבדלה בשמעון אצטריך דאיהו שני אלא אע"ג דלוי איהו תליתאה לדעתא דיעקב שני הוה ולעולם בשני הוה וכלא בארע מישר בארע שלים כדקא יאות תרגום: "ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'", כאן הסוד להפריד [בין] מים עליונים לתחתונים במיוחד, בסוד השמאל, (ונבראה) כאן מחלוקת בסוד השמאל, שעד כאן סוד הימין הוא, וכאן הוא סוד השמאל. ולכן הרבו מחלוקת בין זה לימין. הימין הוא שלמות הכל, ולכן בימין כתוב הכל, שהרי בו תלויה כל השלמות. כשמתעורר שמאל מתעוררת מחלוקת, ובאותה מחלוקת מתחזקת אש הרוגז, ויוצא ממנה מאותה מחלוקת גיהנם. וגיהנם מתעורר ונדבק בשמאל. חכמתו של משה, הסתכל בזה ובמעשה בראשית התבונן. במעשה בראשית היתה מחלוקת שמאל עם ימין, ובאותה מחלוקת שהתעורר בו השמאל, יצא בו גיהנם ונדבק בו, העמוד האמצעי שהוא יום שלישי נכנס ביניהם והפריד המחלוקת והסכים לשני צדדים, וגיהנם ירד למטה, ושמאל נכלל בימין והיה שלום בכל.

כדוגמה לזה מחלוקת קרח באהרן, שמאל בימין. משה הסתכל במעשה בראשית, אמר, לי ראוי להפריד מחלוקת בין ימין ושמאל. השתדל להסכים ביניהם, ולא רצה השמאל, והתחזק קרח בכחו. אמר, ודאי גיהנם בכח של המחלוקת, שמאל צריך להתדבק (למעלה ולהיכלל בימין), הוא לא רצה להדבק למעלה ולהיכלל בימין, ודאי ירד למטה בכח הרוגז שלו. ועל זה לא רצה קרח להסכים

– מאיר התיקון –

⁷¹³ כשנכלל השמאל בימין, סליק לעילא, וכו' עלו אל מקורם ונמתקו והוסר מהם הרע וירד למטה, כי לא נשאר לו דביקות עם השמאל (מ"מ).

⁷¹⁴ מלשון מישרים ואתקיים השלום ביניהם לעולם (מ"מ).

⁷¹⁵ גבורה וחסד (רח"ו). מחלוקת הלל ושמאי הוא דומיא דמעשה בראשית, כי אחר המחלוקת עשו שלום ביניהם ונכלל שמאלא, שהוא שמאי, בימינא שהוא הלל (מ"מ).

⁷¹⁶ ת"ת (רח"ו). כי כוונת שניהם לקשט המלכות בחידושי ודיני התורה, ומלכות נקרא שם של שמים שהוא הת"ת דז"א (מ"מ).

⁷¹⁷ שהוא הת"ת דז"א, השלים ביניהם ולכן נתקיימו דברי שניהם כמו במעשה בראשית (מ"מ).

⁷¹⁸ פי' גבורה שבנוק' (רח"ו).

⁷¹⁹ היא גבורה דז"א, כשנתעוררה להלחם עם החסד בתוך גבורתו, ברא בו גיהנם כי מהגבורות יצאו סיגים (מ"מ).

⁷²⁰ אף שמתייסרים סופם, לעתיד בעולם הזה בהשקט ומנוחה ולתענוג עולם הבא (מ"מ).

⁷²¹ כל מחלוקתו היתה מחלוקת דרחימו, שהיתה במעשה בראשית, לבסוף בתר דשכיך רוגזא (מ"מ).

⁷²² בספר הליקוטים בפ' כי ראובן יצא משביל השתן, ולכן היה כחו והראשון היוצא מהשביל הזרע שמעון ושני לו לוי (רח"ו), עי' לקמן רמז ע"ב. זוהי מחלוקת דרוגזא כקרח בעולם הזה (מ"מ).

⁷²³ כמחלוקת שמאי שהיא לעמוד על אמיתת דברי תורה, הוא קיומא דעלמא אמיתות תורה שבעל פה (מ"מ).

⁷²⁴ כל הבדלה והפרשה הינן רק בסוד גבורות ודין. וכמו כן כל עביות היא רק מצד הגבורות (ביאורים ח"א לב ע"ד).

מחלוקת זו ביד משה, בגלל שלא היה לשם שמים, ולא חשש לכבוד שלמעלה, והכחיש מעשה בראשית. כיון שראה משה שהכחיש מעשה בראשית ונדחה הוא החוצה, אז "ויחר למשה מאד", "ויחר למשה" על שהכחישו אותו, שלא הסכים לאותה מחלוקת, "מאד", על שהכחישו מעשה בראשית. ובכל הכחיש קרח, בלמעלה ובלמטה, שכתוב "בהצותם על ה'", [אות] ה' תחתונה ועליונה. ועל זה נדבק כמו שראוי לו.

מחלוקת שנתקנה כדוגמא שלמעלה, ועולה ולא יורדת, ומתקיימת בדרך ישר, זו מחלוקת של שמאי והלל. והקדוש ברוך הוא הפריד ביניהם והסכים להם, וזו היתה מחלוקת לשם שמים, ושמים הפרידו מחלוקת, ועל זה התקיים. וזה היה כדוגמת מעשה בראשית.

וקרח הכחיש את כל מעשה בראשית, והיה חולק עם שמים, ורצה להכחיש דברי תורה, ודאי היה בהתדבקות עם הגיהנם, ועל זה נדבק בו. וסוד זה בספרו של אדם. כשחושך מתעורר, מתעורר בכחו וברא בו גיהנם ונדבק איתו באותה מחלוקת. כיון ששקט הרוגו והכת, מתעוררת מחלוקת בצורה האחרת, מחלוקת של אהבה. ושתי מחלוקות היו, אחת התחלה ואחת סיום. וזוהי דרך הצדיקים, ראשית שלהם בקושי וסוף שלהם במנוחה. קרח היה ראשית המחלוקת כפי רוגז וזכח, ונדבק בגיהנם. שמאי הסוף של המחלוקת. כשרוגז שקט, צריך לעורר מחלוקת של אהבה ולהסכמה על ידי השמים.

וזו סוד "יהי רגיע בתוך המים ויהי מבדיל", זו מחלוקת ראשונה, התעוררות של רוגז וזכח, ורצה להפריד והתעורר גיהנם עד שהרוגז והכח הצטננו. ואז, "ויעש אלהים את הרגיע וגו'", התעוררה מחלוקת של אהבה וחביבות וקיום העולם, ובסוד זה המחלוקת של שמאי והלל, שתורה שבעל פה נכנסה באהבה לתורה שבכתב, והיו בקיום שלם. הבדלה היא ודאי בשמאל, כתוב כאן הבדלה "ויהי מבדיל", וכתוב "ויבדל", וכתוב שם "המעט מכס כי הבדיל וגו'", וכתוב "בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי", שהרי ודאי אין הבדלה אלא בשני במקום שמאל. ואם תאמר הבדלה היא בשני, ודאי, למה הבדלה דווקא בלוי שהוא שלישי, הבדלה צריכה להיות בשמעון שהוא שני. אלא אף על גב שלוי הוא שלישי, לדעת יעקב היה שני, ולעולם בשני היה, והכל בדרך ישר בדרך שלם כראוי.

(מח) עי' זהר ח"א יז ע"ב: יהי רגיע (אתפשט) [יתפשט] פשיטו דא מן דא א"ל קטפא ימינא⁷²⁵ א"ל גדול אתפשט פשיטו מן גו מייא לאשתלמא⁷²⁶ שמא דא א"ל ולא תכללא⁷²⁷ בההוא פשיטו דא בדא ואתפשט ומאלו (מול) אלהי"ם הי"ם⁷²⁸ אלין אתפשטו ואתהפכו למהוי מייך תתאין⁷²⁹ וימ"ה⁷³⁰ (ימאה) ההוא פשיטו דאתפשט בשני מייך עלאין הי"ם⁷³¹ זה הים גדול⁷³² הי"ם מייך עלאין הפוכא דאלין אתוון ימ"ה מייך תתאין כיון דאתתקנו⁷³³ אתעבידו כלא כללא חדא⁷³⁴ ואתפשט שמא דא בכמה דוכתי⁷³⁵ מייך עלאין דכורין ומייך תתאין נוקבי בקדמיתא הוו מים במים עד דאתפרשו⁷³⁶

– מאיר התיקון –

⁷²⁵ זרוע ימין חסדים (רח"ו). ועי' זוהר הרקיע. כמו כתפא ימינא דא"א אנפין, שמשם שרש החסדים (מ"מ).

⁷²⁶ פי' מייך דכורין, נקראו אלהים (מ"מ).

⁷²⁷ ר"ל ולא תכללא דא בדא שיוכלל שם אל (מ"מ).

⁷²⁸ גבורות דבאמא הם הי"ם (רח"ו). "מאל (מול) אלהי"ם הי"ם" נמחק בהגהות הגר"א, ובמקומו איתא "מאלקים הים מייך עלאין".

⁷²⁹ מ"ן דמלכות (רח"ו).

⁷³⁰ בנוק' דז"א (רח"ו).

⁷³¹ מ"ן דבינה (רח"ו).

⁷³² הי"ם זה הים גדול מביא ראיה כי הי"ם הם זכרים כי תחלה היו מחוברים עם אל, ונקראים אלהים זכרים, וסימניך זה הים גדול לשון זכר (מ"מ).

⁷³³ בסוד זווג (רח"ו). שנכללו וחזרו למקומם, שהוא תיקונם באמת (מ"מ).

⁷³⁴ חסדים וגבורות א"ל הי"ם (רח"ו). כי נתחבר שם אל עם הי"ם ונעשו שם אלהים שם אחד (מ"מ).

⁷³⁵ בעולמות (רח"ו). כי שם אלהים נתפשט אפילו למלאכים שיקראו אלהים (מ"מ).

⁷³⁶ בסוד הנסירה (רח"ו).

לאשתמודעא⁷³⁷ מיין עלאיין⁷³⁸ ותתאיין⁷³⁹ דא אלהי"ם (נ"א מיין עלאיין) ודא אדני⁷⁴⁰ (נ"א מיין תתאיין) | [ודא] ה' עילאה⁷⁴¹ וה' תתאה⁷⁴² [מה כתיב (בראשית א ז) ויעש אלהי"ם את הרקיע אתפשטותא דא נטל שמא] דא אלהי"ם מיין [עלאין ומיין] תתאיין אדני".

תרגום: "יהי רקיע", התפשטה פשיטות זו מזו. א"ל, אשכול ימין. א"ל גדול, התפשט התפשטות מתוך המים להשתלם השם הזה, א"ל, ולהתכלל באותה התפשטות זה בזה, והתפשט מאל אלהים הי"ם, אלה התפרדו והתהפכו להיות מים תחתונים, ימ"ה. אותה התפשטות שהתפשט בשני, מים עליונים הי"ם, זה הי"ם גדול, הי"ם מים עליונים. ההיפך של האותיות האלה ימ"ה, מים תחתונים. כיון שנתקנו, נעשו הכל כלל אחד, והתפשט שם זה בכמה מקומות. מים עליונים זכרים, ומים תחתונים נקבות. בתחילה היו מים במים, עד שנפרדו להכיר מים עליונים ותחתונים, זה אלהים (מים עליונים), וזה אדני (מים תחתונים), וזו ה' עליונה וה' תחתונה. מה כתוב, "ויעש אלהים את הרקיע". התפשטות זו לקח שם זה אלהים מים עליונים, ומים תחתונים אדני".

(מט) ע"י תז"ח ט ע"א: קום עמודא דאמצעיתא דאנת הוא ו' כליל שית ספירן ואנת אחיד בין כ"ה עלאה ובין כ"ה תתאה קום לגבי סמא"ל דאיהי מצרי במאני קרבא דילך דאנון שכינתא תתאה קורטא תתאה ושכינתא עלאה קורטא עלאה דעלה אתמר (שמואל א כה) ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע מאן נפש אויביך סם מות נחש אשת זנונים דמקנא בשבע סלעים ובעלה בז' טורין. קום באבנין דילך דאסתלקו בטורי' לתברא טורין וסלעין דחויא ובגיין טורין דילך אתמר (תהלים צג) נשאו נהרות ה' ובהון כל גיא ההוא ינשא דכלא כליל בה ודא רעיא מהימנא דאתמר בה (דברים לר) ויקבר אותו בגיא דבגינה אתמר (תהלים ס) ויך את אדום בגיא מלח ונשמתה גניז' בגי"א מן אבגית"ץ ת' תורת משה צפונה בצד"י דאיהו ין' דצדי אריכא מסטרא דעלמא דאתי מתמן הוא טוב לצדיקים דעלמא דאתי:

בגי"א אב ליי"ג מכילין דאנון וא"ו ויעבר ה' על פניו ויעבר ע"ב רי"ו ע"ב חסד רי"ו גבורה דבה קר"ע שט"ן מן ימא ובה עתיד למקרע לה מן ימא דאורייתא ומסטרא דחסד איהו אב ליי"ג מכילין דבה איהו יהו"ה עמודא דאמצעיתא ארך אפים ומאריך בה על בינונים ומטה לון כלפי חסד ובאתון א"ת ב"ש יהו"ה איהו מצפ"ץ א"ל ת"ך רחום גספ"י והכי עד י"ג תבין באלין י"ג מאריך על בינונים דחזרון בתשובה אבל בקר"ע שט"ן ידין בגוים מלא גויות דאיהו שטן מלא עינין:

ובגיין דא אבגית"ץ אתקרי כתר חכמה אב ליי"ג מכילין דכלילין בחסד דכליל ע"ב שמהן דאנון כללא דילהון והו אנו והו וחכמה לימינא כד"א הרוצה להחכים ידרים אמא עלאה לגבורה בה קר"ע שט"ן מן שמאלא ובה (שמות יד) וישם את הים לחרבה ובה קרע ימא לי"ב קרעים ובה רקע הארץ וצאצאיה ובה עקר טורין ותבר טינרין דחויא הדא הוא דכתיב (מלכים א יט) והנה רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים דאנון טורים וסלעים דחויא דאתמר בה דרך נחש עלי צור ובהאי שמא הוה רבה עוקר הרים באורייתא דבעל פה

כתר עליון איהו פלא ובה עמודא דאמצעיתא דאתקרי נורא עביד פליאן הדא הוא דכתיב (שמות טו) נורא תהלות עושה פלא ובה אמר משה נגד כל עמך אעשה נפלאות וכו' והאי איהו נגד יכ"ש נגד י"ש כ' דאיהו כתר י"ש להנחיל אוהבי יש ואנון י' חכמה ש' תשובה כלהו כליל עמודא דאמצעיתא שמים דאתמר בה (מלכים א ח) ואתה תשמע השמים שמע ישראל

בט"ר צת"ג דא נצח ואית דאמרי לה גת"ץ רט"ב בה והיית כגן רטוב ויתקיים בישראל (ישעיה נח) והשביע בצחצחות נפשך מסטרא דנצח דאיהו צח (שם) ועצמותיך יחליץ וגו' ואתמר בג' מן גת"ץ והיית כגן רטב איהו רחמים ת' תפארת ובה (בראשית א) תוצא הארץ דשא עץ פרי עושה פרי לישראל במדברא וכמה מבויעין דמיא

חק"ב טנ"ע דא הוד בה (שמות ט) שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו דהוד אתקשר בגבורה נצח בחסד ואתמר בהוד נתנני שוממה כל היום דוה בה אסתכל בחרבנא דמקדשא וכמה קטילין

– מאיר התיקון –

⁷³⁷ להזדווג (רח"ו).

⁷³⁸ אלהי"ם (רח"ו).

⁷³⁹ אדני (רח"ו).

⁷⁴⁰ וכאשר גברו מיין תתאיין לקחו הי"ם מאלהים, והפכו אותו לטבעם טבע נקבה ונקרא ימ"ה כי הי"ם זכר וימ"ה נקבה (מ"מ).

⁷⁴¹ דא אלהי"ם (רח"ו).

⁷⁴² דא אדני ואז הנוק' נק' ג"כ אלהים כי אהי"ה ואדני"י גי' פ"ו כמו אלהי"ם (רח"ו).

ואיננו (יהו"ה) יוד ד' אנפין דנשר ואיהו נוריאל ואיננו (יהו"ה) יהו"ה ואיננו ממנן תחות חס"ד פח"ד אמ"ת דרגין דתלת אבהן ואוקמוה רבנן האבות הן הן המרכבה וסלקין (ס"א נקודין) נהורין⁷⁴⁵ לחשבון⁷⁴⁶ יב"ק ואיננו מלך מלך ימלוך יהו"ה אהי"ה אדנ"י סך הכל יב"ק.

תרגום: מה זה "להצהיל פנים משמן" אלו שנים עשר פנים, ארבעה של אריה, ארבעה של שור, ארבעה של נשר, שהם מיכאל אריה ארבע פנים שלו יהו"ה, ארבע פני שור והוא גבריאל והם יהו"ה, ארבע פני נשר והוא נוריאל והם יהו"ה, והם ממונים תחת חס"ד פח"ד אמ"ת, דרגות שלשת האבות, ופרשוה רבותינו האבות הן הן המרכבה, ועולים (נקודים) האורות לחשבון יב"ק, והם מלך מלך ימלך, יהו"ה אהי"ה אדנ"י, סך הכל יב"ק.

ועיי"ש רכט ע"א: ורזא דמלה וגביהן וגובה להם וגבותם וגביהן גדפין וגובה להם אנפין וגבותם דאינן⁷⁴⁷ עלייהו מלאות עינים סביב לארבעתן כלהו מרובעות וכלא קשוט⁷⁴⁸ ע' ענפין (נ"א אנפין) לאורייתא גדפין אדני אנפין יהו"ה עיינין אהיה וסלקין יב"ק בחושבן אדני במעשה יהו"ה בדבור אדיד במחשבה.

תרגום: וסוד הדבר "וגביהן וגובה להם" "וגבותם וגביהן" כנפים, וגובה להם פנים, וגבותם שהם עליהם מלאות עיניים סביב לארבעתן, כולם מרובעות, והכל אמת. שבעים ענפים (פנים) לתורה, כנפים אדנ"י, פנים יהו"ה, עיניים אהי"ה, ועולים יב"ק, בחשבון אדנ"י במעשה, יהו"ה בדבור, אהי"ה במחשבה.

ועי' תיקור"ז קמט ע"ב: ועוד עיינין גבוהין מסטרא דימינא ועיינין עמיקין מסטרא דשמאלא דא ענו ודא ביישן מסטרא אחרא דא גס רוח ודא עז פנים כרובי עינא ועפעפי עינא עלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת (שמות כה כ) דא כפורתא דעינא תלת גוונין דעינא אינן אהי"ה יהו"ה אדנ"י כלל ופרט וכלל ואינן יחודא ברכה קדושה וסימן י"עננו ב"יום ק"ראנו דהכי סליק חושבן תלת שמהן אלין כחושבן יב"ק אהי"ה כתא עלאה יהו"ה עמודא דאמצעיתא אדנ"י שכינתא תתאה אדנ"י כלל (נ"א יהו"ה) אהי"ה פרט יהו"ה (נ"א אדנ"י) וכלל.

ועי' בגר"א בתיקור"ז (קנד ע"ב): ויחוד דיליה שמע ישראל - דכולל ברכה וקדושה שהן עשרה ז' ברכות וג' קדושים והן יב"ק: א"כ משמע שברכה בהוי"ה, קידוש באהי"ה ויחוד באדנ"י.

עי' ע"ח שער כח פרק ה: ונחזור לעיל, כי נשארנו למעלה סוד ג' חללי דגלגלתא, שהוא אותו התלבשות הנעשה בת"ת דא"א (נ"א דז"א)⁷⁴⁹ בלתי מוחין בפנים, ואז נשארנו כל אלו החללים בסוד הקרומות דמוחין והיו⁷⁵⁰ שבילי החכמה, ושערי הבינה ניכרין בהם בסוד קרומות וצינורות. ואח"כ נתעלו חג"ת ז"א ונעשה מהם סוד עצמות של גלגלתא על הקרומות הנ"ל, ואח"כ נכנסו בהם המוחין העיקרין, והם סוד ד' הויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, מלובשים בנה"י דתבונה⁷⁵¹ כנודע. וכבר ידעת, כי המוחין האלו מתפשטין בכל ט"ס דז"א, מוח חכמה בחח"ן, ומוח בינה בבג"ה, ומוח דעת בדת"י, וא"כ הוא מוכרח כי ברדת אלו ג' מוחין להתפשט בגוף שיעברו דרך הגרון, דרך ג' אלהים אשר שם, ואז נעשין שם הוי"ה אלהים ג"פ, והם ג"פ יב"ק בגרון⁷⁵², וז"ס (בראשית

– מאיר התיקון –

הוי"ה, והם יוצאים ג"כ מהג' שמות הוי"ה מלך הוי"ה מלך הוי"ה ימלך, ג' צירופים מהג' יוד"ן, וג' מהג' ההי"ן, וג' מהג' ווי"ן, וג' מהג' ההי"ן האחרונים, ומקורי דלהון הוא הג' יוד"ן דשם ס"ג, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף יא ע"א) וע"ש דברי רבינו (ביאורים ח"א נה ע"ג).

⁷⁴⁵ ר"ל נקודין כמ"ש בתיקור"ז (כא ע"א) (יהל אור).

⁷⁴⁶ שוא דימלוך לא חשיב שהוא נח. וכ"ז קאי על מ"ש בזהר ר"ח פתח כו' ויין ישמח כו'. וג' חיוון הן בג' גלגולים, וזהו להצהיל פנים, י"ב פנים הנ"ל. מה שחרב י' מן יב"ק, עכשיו החזיר כנ"ל (יהל אור).

⁷⁴⁷ ו' תליתאה בינה, מרכבתא תליתאה כנ"ל (יהל אור).

⁷⁴⁸ ובלא קשוטה. צ"ל וכלא קשוט. ור"ל אע"ג דלעיל אמר דת"ת הוא עיינין, וכאן אמר שהוא אנפין ע' פנים כו' (יהל אור).

⁷⁴⁹ נמחק בדרושים.

⁷⁵⁰ ל"ב (נוסף בשעה"ק).

⁷⁵¹ הבינה (דרושים).

⁷⁵² יב"ק היא גימ' הוי"ה אלהים.

לב כב) ויעבר את מעבר יב"ק שהוא גרון, והוא סוד ויעבור די"ג מדות שאנו אומרים בתפלה תחלה כדי⁷⁵³ ליקח מכאן את אור הגרון⁷⁵⁴ (נ"א המוחין) הנ"ל היורדין מכאן⁷⁵⁵.

(נא) עי' זהר ח"א נט ע"ב: מכאן אוליפנא כל מאן דנטיר האי ברית⁷⁵⁶ דעלמא אתקיים עליה אקרי צדיק מנא לן מיוסף⁷⁵⁷ בגין דנטר ליה לברית עלמא זכה דאקרי צדיק ועל כך ועמך כלם צדיקים⁷⁵⁸ לעולם יירשו ארץ⁷⁵⁹ (ישעיה ס כא) רבי אלעזר אמר אלה בכל אתר פסל את הראשונים⁷⁶⁰ תנינן וכו' מה כתיב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו' ההוא נהר⁷⁶¹ דנגיד ונפיק ועייל לגנתא⁷⁶² ואשקי ליה משקי דלעילא⁷⁶³ ועביד ליה נייחא⁷⁶⁴ ועביד איביין⁷⁶⁵ ורבי זרעין⁷⁶⁶ והוא כדין נייחא [לכלא] (דכלא) ודא⁷⁶⁷ נייחא ליה לגנתא⁷⁶⁸ ודא עביד נייחא ביה⁷⁶⁹ [נ"א לגנתא וגנתא נייחא ביה] כמה דאת אמר כי בו שבת⁷⁷⁰ (בראשית ב ג) וכתוב (שם ב ג) וישבות⁷⁷¹ ביום⁷⁷² השביעי⁷⁷³ ודא⁷⁷⁴ רזא דמלה⁷⁷⁵ דא עביד תולדות ולא אחרא:

– מאיר התיקון –

⁷⁵³ "תחלה כדי" נמחק דרושים.

⁷⁵⁴ דורשים גורס את המוסגר.

⁷⁵⁵ נוסף בשעה"ק: והנה נתבאר אצלינו במקומות רבים, כי ג' בחי' יש במוחין אלו דגדלות דז"א, שהם ג' אותיות צלם. וזהו פירושם האמיתי, כבר ידעת, כי להוליד אלו המוחין, הוצרך חכמה להכלל בישראל סבא. והוצרכה בינה לרדת למטה, עד מקום התבונה, ונכללה בה. ושם למטה, היה הזווג של א"א, והוציאו טפות מוחין אלו, ונתעכבו שם זמן העיבור בבטן התבונה. ואח"כ ילדה התבונה את המוחין האלו, ויצאו בסוד הלידה מן הרחם, שהוא היסוד שבה, ולחוג, ושם נתגלו מוחין אלו, בבחי' גילוי. והנה עתה, נה"י התבונה, הם למעלה מראשו של ז"א. והרי זו בחי' ראשונה אל המוחין האלו, ועתה הם בסוד א"מ על ראש ז"א, ועדיין לא נתלבשו בנה"י דתבונה.

הבחי' הב' הוא, שהנה"י של התבונה, נכנסים ומתלבשים תוך הקרומות, שהם בחי' הראש, שהיה לו לז"א בזמן היניקה, כנז"ל, ואז המוחין הנז' דגדלות דז"א, נכנסים ומתלבשים תוך הנה"י דתבונה, שנתלבשו בתוך הקרומות כנזכר.

הבחי' השלישית הוא, אח"כ, כי נגדלים חג"ת דז"א, ועולים למעלה, ומהם נעשה עצם הגלגלת, המכסה וחופה על הקרומות הנזכר. ועתה, הוא עיקר זמן הכנסת המוחין בגלגלת דז"א. ואלו הם הג' בחי', שנתבארו אצלינו במקום אחר, בסוד אותיות, צל"ם. וצ"ל. וצ". והם, בתחלה, המוחין מגולים אחר לידתם. השנית, כשנתלבשו תוך הנה"י דתבונה. והכוונה לומר, כי גם הנה"י דתבונה נתלבשו תוך הקרומות דרישא דז"א. ועדיין לא היה בו גלגלתא, ולכן עדיין אין זה נקרא הכנסה ברישא דז"א. והג', כשנעשה להם גלגלתא ממש, ולבחי' זו אנו קוראים הכנסת המוחין ברישא דז"א ממש.

⁷⁵⁶ פי' מי שבא לידי נסיון (רח"ו).

⁷⁵⁷ שיחיד בנסיון ישיג מדרגות רבות (רח"ו).

⁷⁵⁸ בהצטרפות יחד נק' צדיקים אבל יחיד לא נקרא צדיק כ"א על ידי נסיון (רח"ו).

⁷⁵⁹ ארץ העליונה שהיא הבינה (מ"מ).

⁷⁶⁰ שכל תולדות הראשונים לא אתקיימו (יהל אור).

⁷⁶¹ יסוד מושך הטיפה מהמוח ונכנס במלכות (רח"ו). ונהר הוא יסוד יוצא מעדן מהבינה שנק' עדן, להשקות את הגן, היא מלכות ומשם יפרד שמשם יצאו ב"ע וחיילותיהם (מ"מ).

⁷⁶² מלכות (מ"מ).

⁷⁶³ שממשיך היסוד טיפה למלכות ממוחי א"א שנכללים בו (מ"מ).

⁷⁶⁴ כי היסוד נחת רוח למלכות (רח"ו). עי' זהר הרקיע.

⁷⁶⁵ הנשמות להגדיל הנטיעות (רח"ו). מ"ד (רמ"ז). מלאכים (מ"מ).

⁷⁶⁶ נשמות (מ"מ). מ"ן (רמ"ז).

⁷⁶⁷ יסוד (רח"ו).

⁷⁶⁸ ליסוד (רח"ו).

⁷⁶⁹ והיסוד יש לו נחת רוח במלכות (רח"ו).

⁷⁷⁰ במלכות שבת היסוד (רח"ו).

⁷⁷¹ הזכר (רח"ו).

⁷⁷² נוקבא (רח"ו).

⁷⁷³ פי' השביתה היא ע"י היסוד שנק' שביעי כשנתחיל מבינה (מ"מ).

⁷⁷⁴ ודא (דפ"ו).

⁷⁷⁵ פי' שאין אלה פוסל שום דבר, אלא לפסול שהיסוד הוא המוליד ולא אחר (רח"ו).

תא חזי⁷⁷⁶ [כגוונא דא] נח⁷⁷⁷ לתתא קיימא [קדישא הוה] דוגמא דלעילא ועל דא אקרי איש האדמה⁷⁷⁸ ורזא אוליפנא דהא נח⁷⁷⁹ אצטריך לתיבה⁷⁸⁰ לאתחברא בה ולקיימא זרעא דכולא דכתיב (בראשית ז ג) לחיות זרע מאן תיבה דא ודא ארון הברית⁷⁸¹ ונח ותיבה⁷⁸² לתתא הכי הוה (כדוגמא דא לעילא) [כגוונא דלעילא] נח כתיב ביה ברית דכתיב (שם ו יח) והקימותי את בריתי אתך וגו' ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא⁷⁸³ דכתיב והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה וכדין הוה תיבה ארון הברית (דא) תיבה ונח כלא כגוונא דלעילא ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות כגוונא דא נח [לתתא] איהו עביד תולדות ובגיני כן [ונ"א] כמה דאת אמר) אלה תולדות נח

תרגום: מכאן למדנו, כל מי ששומר הברית הזו שהעולם עומד עליה, נקרא צדיק. מנין לנו, מיוסף, משום ששמר את ברית העולם זכה שנקרא צדיק. ועל כך "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ". רבי אלעזר אמר, "אלה" בכל מקום פסל את הראשונים, שנינו וכו'. מה כתוב למעלה בפרשת בראשית, "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'". אותו הנהר ששופע ויוצא ונכנס לגן ומשקה אותו מהשקאה שלמעלה, ועושה לו נחת ועושה פירות ומגדל זרעים, הוא אז נוח לכל, וזה נוח לגן, וזה עושה מנוחה בו (לגן, והגן נוח בו), כמו שנאמר "כי בו שבת", וכתוב "וישבות ביום השביעי". וזה סוד שדבר הזה עושה תולדות ולא אחר.

בא וראה, כדוגמא זו נח למטה הברית הקדוש היה דוגמא שלמעלה, ועל זה נקרא "איש האדמה". וסוד למדנו, שהרי נח הצטרך לתיבה להתחבר עמה לקיים זרע של הכל, שכתוב "לחיות זרע". מי זו התיבה, זה (זה) ארון הברית, ונח והתיבה למטה כך הם כמו דוגמא (זו) שלמעלה. בנח כתוב ברית, שכתוב "והקימותי את בריתי אתך וגו'", ועד שהתקיים בו ברית לא נכנס לתיבה, שכתוב "והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה". ואז היתה התיבה ארון הברית. (זו) התיבה ונח, הכל כדוגמא שלמעלה. ובגלל שהברית הזאת למעלה, הוא עושה תולדות, כדוגמא זו נח (למטה) הוא עושה תולדות. לכן (כמו שנאמר) "אלה תולדות נח".

(נב) עי' זהר ח"ב קכ ע"ב: ומסטרא דתבואות⁷⁸⁴ ה' מיני נהמא תבירין מכלהו ואינון חטה ושעורה וכסמת ושבלת שועל ושיפון אמתיל לון לישראל הדא הוא דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו"ה ראשית תבואתה בה⁷⁸⁵ עד דיתברירי בר [דאיהו] אוכל מתוך פסולת דהיינו קש ערב רב⁷⁸⁶ עד דיתבררו כבר דאתברירי מגו מוץ ותבין] (וישתמודעו ישראל בינייהו):

– מאיר התיקון –

⁷⁷⁶ כח ע"ב (הערת הזוהר).

⁷⁷⁷ פי' אחר לפרש כפל נח נח.

⁷⁷⁸ יסוד בעל המלכות (רח"ו).

⁷⁷⁹ היסוד (רח"ו).

⁷⁸⁰ למלכות כי אין לו מקום אחר להשפיע רק שם (רח"ו).

⁷⁸¹ שארון נקרא תיבה כמ"ש (מגילה כה ע"ב) מכרו בית הכנסת לוקחים תיבה, והיא ק"ק שבה (יהל אור).

⁷⁸² נראה יותר נכון כי נח בגי' תיבה עם התיבה במ"ק ר"ל י"ג (הערת הזוהר).

⁷⁸³ שנכנס לדרגא דא וז"ס הקמת ברית לעייל לתיבה, דלא עאל בה אלא כד איהו בתוקפיה [בקישוי] בסוד משכיל לאיתן [עי' ח"ב קי ע"א ושעה"כ סוכות דרוש ה'] שבהיותו איתן אז משכיל, עייל במוחא (יהל אור).

⁷⁸⁴ שאמר לעיל, עבורא דאינון ישראל (יהל אור).

⁷⁸⁵ רמז לה' מיני תבואות, והן ה', כנסת ישראל בגלותא (יהל אור).

⁷⁸⁶ ע' בזוה"ק בראשית כ"ה א' כ"ז ב' כ"ח ב' כ"ט רע"א משפטים ק"כ ע"ב פנחס רל"ז א' ב' תצא רע"ז רפ"ב בהעלותך קנ"ג רע"ב תשא קצ"א וכל הענין שם, ובדברי הרב בשער הפסוקים פ' שמות בארוכה הרבה (הקדו"ש כג ע"ד). ז"ל השעה"פ: מרע"ה, הוא בחי' הדעת עצמו דז"א, אשר ממנו יצאו טיפי השחתת הזרע של אדה"ר, שהם בחי' כל בני ישראל, שבאותו הדור דגלות מצרים כנזכר, ונמצאו כי כל ישראל, וגם כל הערב רב שיצאו ממצרים, כלם ענפים וניצוצות טיפי הזרע, שיצאו מן הדעת עצמו העליון, והם ענפיו של מרע"ה. אלא שישראל היו נתקנים. והערב רב, לא היו נשמות נתקנים עדיין כפי הראוי להם כנזכר וכו' והנה אותם הענפים שלו, של השחתת הזרע, נתגלגלו בכל אותם הגלגולים הנז"ל, עד שבאו למצרים, ונתגלגלו שם כנזכר. והנה זמן גלות מצרים. משנכנסו לה בני ישראל, היו רד"ו שנים. ובק"ל שנים הראשונים, התחילו הענפים להתגלגל בבני ישראל ובערב רב כנזכר, והיו נצרפים ומתלבנים ומתבררים הטוב מן הרע, ולא נגמר ברורם, עד תשלום ק"ל שנים ההם, כדוגמת ק"ל שנים שפירש אדם והולידם כנזכר. ואחר שנשלם גלגולם וביורום, אז נולד מרע"ה,

ועד דיתברירו מנייהו י' דאיהו מעשר⁷⁸⁷ [לא] שריא⁷⁸⁸ על ה' דאיהו נהמא דה' מינין לקיימא אומאה (שמות יז) כי יד על כס י"ה ובגין דא מוץ ותבן אינו מחוייב במעשר עד דיתבריר לבתר דיתבריר מתכנשין לההוא אתר דאקרי ירושלם כמה דחטה אדבתו (בתר) דאתבריר קש ותבן מכניסין לה לאוצר הכי יתכנשון ישראל דאינון בר לירושלם דאיהי בנויה על הר יהו"ה [דאתמר בה] (דכתיב) (תהלים כד ג) מי יעלה בהר יהו"ה ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב נקי כבר דאיהו עבורא כד בריר מגו פסולת בההוא זמנא נשקו בר כדבקדמיתא דאתמר ביה (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו בר תרגום בן בההוא זמנא דיהון נקיים כבר מגו קש ותבן שריא שמיה עלייהו וקרא לון (שמות ד כב) בני בכורי ישראל:

תרגום: ומצד של תבואות, חמשה מיני לחם, שבורים מכולם, והם: חטה ושעורה וכוסמת ושכולת שועל ושיפון. המשיל אותם לישראל, זהו שנאמר "קדש ישראל לה' ראשית תבואתה", בה', כשיצאו מהגלות, כך יהיו שבורים, עד שיתברר אוכל מתוך הפסולת. היינו קש, ערב רב, עד שיתבררו כמו קר שנברר מתוך מוץ ותבן.

ועד שיתבררו מהם י', שהיא מעשר, לא שורה על ה', שהוא לחם של חמשה מינים, לקיים את השבועה "כי יד על כס י"ה", ולכן מוץ ותבן אינו מחוייב במעשר, עד שיתברר. אחר שיתברר, מתכנסים לאותו מקום שנקרא ירושלים, כמו החיטה, שאחר שנברר קש ותבן, מכניסים אותה לאוצר. כך יתכנסו ישראל, שהם בר, לירושלים שהיא בנויה על הר ה', שנאמר בה "מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב". נקי כמו בר, שהיא תבואה כשנבררת מתוך פסולת, באותו הזמן, נשקו בר ככתחלה, שנאמר בו "ישקני מנשיקות פיהו". בר תרגום בן, באותו זמן שיהיו נקיים, כמו בר מתוך קש ותבן, שורה שמו עליהם, וקורא להם "בני בכורי ישראל".

(נג) עי' זהר ח"א ל ע"ב: וירא אלהי"ם את האור כי טוב (בראשית א ד) תנן כל חלמא דקיימא בקימא דכי טוב שלמא הוא לעילא ותתא חמי אתון כפום ארחוי⁷⁸⁹ כל חד וחד חמא ט' טב ליה טב לחלמיה דהא אורייתא פתח ביה כי טוב נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא ט' טב [טוב הוא טב נהירן] (הוא נהיר) באשלמותא ט' תשיעאה⁷⁹⁰ דכלא את⁷⁹¹ דאתנהיר מעלאה ראשיתא⁷⁹² ואתכליל ביה ואתעביד בסתימו דנקודה רזא דיי דהיא נקודא חדא ו' מחיליה נפיק ביה⁷⁹³ אתעביד שמים⁷⁹⁴ כד אסתיים⁷⁹⁵ בנקודא חד ואתגניז⁷⁹⁶ גו אתנהרא ב' מניה נפקו עלאה ותתאה⁷⁹⁷ עלאה טמירא⁷⁹⁸ תתאה אתגלייא⁷⁹⁹ ברזא דתריין⁸⁰⁰ וקיימא בחילא דלעילא⁸⁰¹ ודא הוא טו"ב⁸⁰² אלין תלת (אתון

– מאיר התיקון –

כנודע כי משה היה בן פ' שנה בצאתם ממצרים והנה ק"ל ושמונים, הם רד"ו, כי לא יכול משה שהוא הדעת עצמו הטוב לבא, עד שיתבררו ניצוצותיו הטוב מן הרע, ולכן כשנשלם בירורם, נולד הוא וכו' וז"ס, ותרא אותו כי טוב הוא, ר"ל, כי כל האחרים, היו טפות רע דהשחתת הזרע. אבל זה לבדו היה מן הטוב, שלא היה מהשחתת הזרע. ודע, כי כמו שטיפות השחתת הזרע ענפיו של הבל, שהיו כלולות מטו"ר, נתבררו, והטוב שבהם ניתן אל בני ישראל, שנולדו באותם ק"ל שנים, ולכן נקראו דור דעה.

⁷⁸⁷ ר"ל חכמה כמשי"ל, שאז ומלאה הארץ דעה (יהל אור).

⁷⁸⁸ דאין התבואה חייב במעשר עד שימרח, וז"ש ובג"ד מוץ (יהל אור).

⁷⁸⁹ פי' שצריך שיראה תיבת טוב ביושר, ט' ואח"כ ב', לאפוקי אם רואה האותיות להפך (מ"מ).

⁷⁹⁰ פי' יסוד שהוא תשיעי לכתר (מ"מ).

⁷⁹¹ יש מי שכתב שהט"ת רומזת גם בחכמה תשיעית ממטה למעלה ומקבלת מהכתר כו' ומאמר זה מורה כן וקראה ראשיתא דאתכליל ביה (ד"א).

⁷⁹² בינה א"נ אבא (מ"מ).

⁷⁹³ פי' ז"א שהוא ו' של שם מחיליה דאבא נפיק (מ"מ).

⁷⁹⁴ פי' ביר"ד הנז' שהוא אבא, אתעביד שמים (מ"מ).

⁷⁹⁵ פי' כד אסתיים ז"א, שנגמר תיקונו מכח אבא שנק' נקודה כנודע, ונגזז תוך המלכות בסוד הזווג אז אתנהרא ב' שהיא המלכות (מ"מ).

⁷⁹⁶ מאז אינו מאיר אלא רק את דופני העטרה, ועי' ע"ח הארת המוחין פרק ט' ובבהגר"א על ספד"צ יב ע"ב ד"ה והן זו"נ (כללים ח"א נז ע"א), ואילו עיקר האור נשאר ביסוד (כללים ח"א פא ע"א).

⁷⁹⁷ פי' מאבא עילאה ותתאה פי' תריין ההי"ן (מ"מ).

⁷⁹⁸ אמא (מ"מ).

⁷⁹⁹ מלכות (מ"מ).

⁸⁰⁰ הם ת"ת ויסוד שרמוזים בט"ו דתיבת טו"ב (מ"מ).

⁸⁰¹ בינה (מ"מ).

⁸⁰² ב' דטוב הוא מלכות ט"ו הם ת"ת ויסוד, וז"ש תתאה אתגלייא ברזא דתריין, ודא הוא טוב (מ"מ).

טו"ב) אתכלילו לבתר לצדיקא דעלמא דכליל כלא⁸⁰³ לעילא ותתא כמה דאת אמר (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב בגין דנהירו עלאה כלילא ביה⁸⁰⁴ דכתיב (תהלים קמה ט) טוב יהו"ה לכל ורחמיו על כל מעשיו לכל⁸⁰⁵ כתיב דא סתמא דמלה בגין לאנהרא יומא חד דנהיר לכלא⁸⁰⁶ עלאה על כלא עד כאן סתמא דמלין⁸⁰⁷.

תרגום: "וירא אלהים את האור כי טוב". שנינו כל חלום שעומד בקיום של "כי טוב", שלום הוא למעלה ולמטה. ראה אותיות כפי דרכו כל אחד ואחד. ראה ט' טוב לו, טוב לחלומו, שהרי התורה פתחה בו "כי טוב", ומאיר מסוף העולם לסוף העולם, ט' טוב, טוב הוא, טוב אור בשלמות. ט' תשיעי של הכל, אות שמאיר מעליון ראשית ונכלל בו ונעשה בסתימה של נקודה, סוד של י' שהיא נקודה אחת. ו' מכחו יצא, בו נעשו שמים. כשנסתיים בנקודה אחת ונגנו פנימה, האירה ב' ממנה יצאו עליון ותחתון. עליון טמיר, התחתון גלוי, בסוד של שנים, ועומד בכח שלמעלה. וזהו "טוב", שלש האותיות הללו טו"ב נכללו אחר כך לצדיק העולם שכולל הכל, למעלה ולמטה, כמו שנאמר "אמרו צדיק כי טוב". בגלל שאור עליון כלול בו, שכתוב "טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו". "לכל" כתוב, זה סתם הדבר בשביל להאיר יום אחד שמאיר לכל עליון על הכל. עד כאן סתם הדברים.

(נד) עי' זהר ח"ב מב ע"ב: הכי עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר⁸⁰⁸ מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף⁸⁰⁹ ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו וביהו במופלא ממך אל ותדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור:

תרגום: כך עילת העלות עשה עשר ספירות, וקרא לכתר מקור, ובו אין סוף לנביעת אורו, ולכן קרא לעצמו אין סוף, ואין לו דמות וצורה ושם, אין כלי לתפוס אותו לדעת בו ידיעה כלל, ולכן אמרו בו "במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור".

– מאיר התיקון –

⁸⁰³ פי' שיסוד עולה בסוד הדעת ונמצא דאיהו לעילא ואיהו לתתא בסוד האי משכיל [נדצ"ל משכיל לאיתן זהר ח"ב קי] (מ"מ).

⁸⁰⁴ חסד, כי טיפת חסד בגו היסוד (מ"מ).

⁸⁰⁵ יסוד נקרא כל (מ"מ).

⁸⁰⁶ הוא חסד דאיהו יומא דכלל כולהו יומי, והוא עליון על כולם, כמ"ש עילאה על כולא, ב' ביתא דעלמא פי' מלכות (מ"מ).

⁸⁰⁷ חסר ועיין בסוף הספר סי' כ"ז (הערת הזוהר).

⁸⁰⁸ עי' מלואים אות.

⁸⁰⁹ ר"ל אפילו מה שאנו קוראין לו א"ס ג"ז מסט' דכתר, רק לפי שאין מדה גבוה מן הכתר, לפיכך אנו מייחסין לו א"ס, כמ"ש שדרך הכתובים להמשיל במדת הגבורה אריה שאג וכו' (יהל אור). פנחס רנח סע"א, ועי' תיקונים סוף תיקון כב (לש"ו).

תיקוני זהר עם ביאור הגר"א